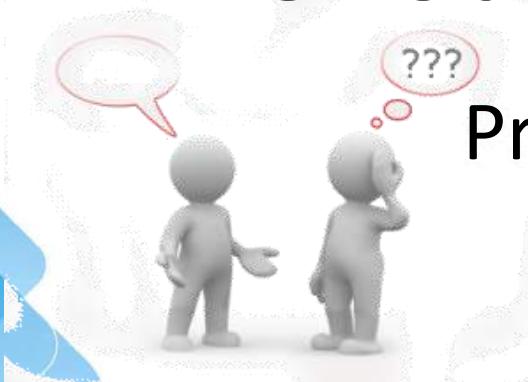

Vještine komuniciranja u inženjerstvu

Uvod u predmet

Predrag Pale

Akadembska četvrt

- tih **15 minuta**
- iskoristite da se **preselite** u ciljnu dvoranu
- obavite **fiziološke potrebe**
 - jedete i pijete
- **telefonirate**
- **isključite zvonjavu** na mobitelima
- **spojite se na AuResS stranicu**
- **koncentrirate na predavanje** koje slijedi
 - izvadite i pogledate **materijale**
 - uključujući **vašu pripremu, bilješke i pitanja**

- ovaj je **predmet neobičan** i po tome
- što ćemo vas **poticati da koristite mobitel**

ALI!!! samo za interakciju s predavačem

- **NEMA**
 - telefoniranja
 - slanja poruka
 - „surfanja” Interneta

Kredibilitet informacije

- kad **od nekog** dobivate **informaciju**, znanje
- **uvijek** saznajte
- **tko** je on?
 - u kontekstu informacije koju očekujem
- otkud mu **kompetencija**?
 - za tu informaciju
- **zašto** mi on daje tu informaciju?
 - što on time želi postići?
- u kojem **kontekstu** mi daje informaciju?
 - tko sam/što sam ja njemu?
 - što se događa u ovom trenutku oko nas?

Predrag Pale

- završio ETF – **industrijska elektronika**
- od 16. godine bavi se **mikroprocesorima**
- oduvijek interes za **biomedicinsku elektroniku**
 - i čovjeka, um, psihu, kogniciju, učenje ...
- specijalnosti
 - **UNIX**
 - računalne **mreže & sigurnost**
 - **primjena** računala & korisnička **sučelja**
 - primjena ICT u **obrazovanju**
- zanimanja
 - industrijski razvoj (1983.-1986.)
 - istraživač i nastavnik (1986. -)
 - osnivač CARNet-a (1991.-2002.)
 - pomoćnik ministra znanosti i tehnologije (1993.-2000.)

Predrag Pale - postignuća

- dual (8 i 16 bitni) **operacijski sustav** – 1985
- stazio diskless **UNIX** u podmornicu – 1987
- zamislio **studomat** – 1988
- projektirao prvi **LAN** FER-a - 1990
- pokrenuo **Internet** u RH – 1991
- osnovao **CARNet** ustanovu – 1994
- osnovao **CERT** - 1994
- optički, **megabitni Internet** – 1996
- organizirao prvo **predavanje na daljinu** – 1997
- **TCR** – telekonferencijska dvorana - 1998
- **CROSBI**, znanstvena bibliografija – 1998
- projektirao **X-ice** – 1999
- osnovao **CIS** – Centar informacijske sigurnosti - 2010
- **LeCTo** - 2012
- **AuResS** – 2013
- portal **teorija učenja** - 2014
- **automatsko snimanje predavanja** - 2015

Predrag Pale - predmeti

- Digitalno obrazovanje (2017 -)
<http://www.fer.unizg.hr/predmet/digobr>
- Vještine komuniciranja (2016 -)
<https://www.fer.unizg.hr/predmet/vjekom>
- Računalna forenzika (2015 -)
<http://www.fer.unizg.hr/predmet/racfor>
- Sustavi za praćenje i vođenje procesa (1992 -)
<http://www.fer.unizg.hr/predmet/szpvp>
<http://spvp.zesoi.fer.hr>
- Podatkovni višemedijski prijenos i računalne mreže (1998 – 2008)
<http://pvprm.zesoi.fer.hr/>
- Programska podrška mjernih i procesnih sustava (1998 – 2008)
<http://ppmps.zesoi.fer.hr/>

Predrag Pale - kompetencija

• **iskustvo**

- projektant, izvođač, savjetnik, nadzor, vještak
- prodavač, pregovarač, medijator, govornik, predavač,
- manager, vođa, pomoćnik ministra
- aktivnosti u brojnim tijelima
 - domaćim i međunarodnim
- autor brojnih dokumenata

• **dodatno školovanje**

(projekti, promjene, znanje, sastanci, pregovaranje, vrijeme, konflikti ...)

- Harvard – Kenedy School of Government
- Management Centre Europe
- Michigan University, William Davidson Institute
- Business Management Consultants
- konferencije, knjige, Internet

• **poučavanje**

- na FER-u od 1992.
- poslovne i osobne vještine:
 - projekti, promjene, znanje, sastanci, pregovaranje, vrijeme, konflikti ...
- p(r)oučavanje teorija učenja

<http://teorije-ucenja.zesoi.fer.hr>

FER-ovci kakvi ćete vi postati

EPFL - Zürich

EU komisija - Brussels

PWC- London

Freelancer – somewhere ☺

Amazon - Dublin

Uber - Amsterdam

Tech Stars - London

Eva Štos (FER 2012) - Uber

Moram priznati da sam u poslovni svijet kročila s određenom **dozom straha** da moje **inženjerske sposobnosti** nisu dovoljno dobre za posao u nekoj stranoj firmi.

Taj strah me tjerao naprijed i motivirao za usavršavanje. Međutim, **u svoje komunikacijske sposobnosti nisam** previše sumnjala. Nisam ni imala razloga.

Tijekom školovanja u Hrvatskoj nikada nisam imala problema s izražavanjem. Iz jezičnih predmeta sam uvijek imala 5, štoviše, i predmet "Vještine komuniciranja" na FER-u položila sam s ocjenom 5.

Smatrala sam da ću u tom aspektu biti uspješna i da je to jedna **stvar oko koje se ne moram brinuti**. U konačnici, pa nisam magistrirala komunikologiju, nego računarstvo.

Međutim, u stvarnom svijetu stvari ipak nešto drugačije funkcioniraju. **Rad u velikim stranim firmama razbio mi je taj i druge mitove.**

Tin Franović (FER 2012) - Amazon

Izuzetno mi je drago čuti da se netko odlučio prihvatiti preoblikovanja predmeta "Vještine komuniciranja".

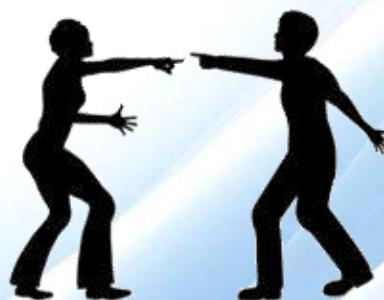

Radi se o, po mom mišljenju, **jednom od najvažnijih predmeta** za svakog inženjera, iako to često bude zanemarivano.

Jedan od ključnih aspekata prema kojem se vrednuje uspjeh inženjera je **sposobnost da svoje ideje i rješenja prenesu i predstave drugima**.

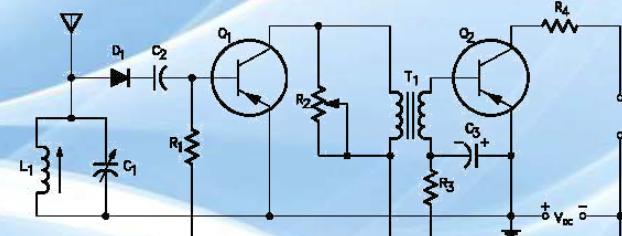
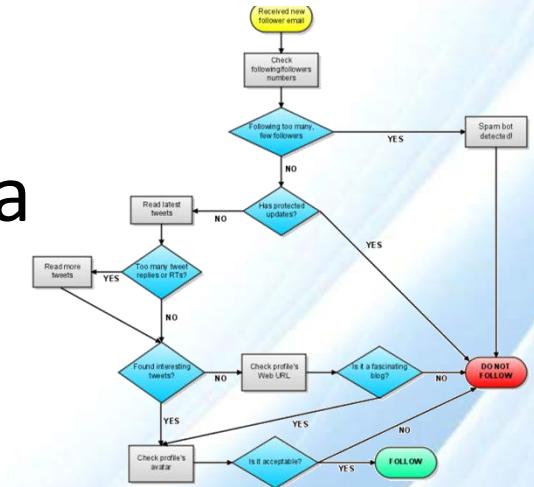
Na žalost, bio sam svjedok brojnih prezentacija i predavanja na kojima je bilo **stvarno očito da inženjeru nedostaju navedene vještine**.

Što su (sve) komunikacijske vještine?

Inženjer treba komunikacijske vještine za ...

- **saznati** što naručitelj stvarno želi
- jasno **dogovoriti** što će isporučiti
- što **očekuje** od partnera, dobavljača
- **delegirati** posao
- **izvijestiti** o napravljenom
- **riješiti** kriznu situaciju
- **nagovoriti** na suradnju
- **osigurati** financiranje, podršku
- **objasniti** ideju
- **poučiti**

Čime inženjer komunicira ?

- e-mail
- društvene mreže
- forum
- blog
- homepage
- dopis
- izvještaj
- tablica
- graf
- dijagram
- fotografija
- video
- audio
- razgovor
- telefon
- skype
- animacija
- simulacija
- vizualizacija
- infografika
- sastanak
- prezentacija
- govor
- poučavanje
- shema
- nacrt
- programski kod
- računalna grafika
- knjiga
- kritika
- udžbenik
- nagrada
- govor tijela
- odjeća
- ophodjenje
- deklaracija

Organizacija predmeta

- **priprema za predavanje**
 - cca 20-60 min
- **predavanja**
 - 2 x 45 min
- **interakcija na predavanju**
- **pitanja za ocjenu na predavanju**
- **domaća zadaća nakon predavanja**
 - 1 – 2 h
- **vježbe – nisu obvezne:**
 - extra 10 bodova
- **projekt**
 - 2 min video
- **završni pismeni ispit**
 - kviz

10

5

10

25

10

30

20

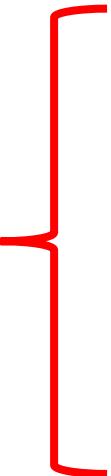
÷ 13

Međuispita
NEMA ! ☺

Ocjena

- Bodovanje:

Iz **svake** aktivnosti
MORATE imati
> 50% bodova

Aktivnost	Bodovi
Pripreme za predavanje	10
Predavanje interakcija	5
Predavanje pitanja za ocjenu	10
Domaće zadaće	25
Projekt	30
Završni ispit (pismeni)	20

- Bonus:

– vježbe, **nisu obavezne**: 10 extra bodova

- Ocenjivanje:

Ocjena	Bodovi
Izvrstan (5)	90
Vrlo dobar (4)	80
Dobar (3)	70
Dovoljan (2)	60

Teme koje predmet obrađuje

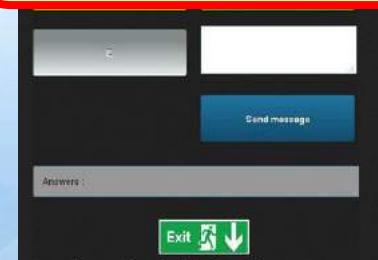
- e-mail
- prikaznice (PPT)
- životopis
- poslovno dopisivanje
- pronalaženje informacija
- sigurnost informacija
- usmeno prezentiranje
- govorenje-slušanje
- popularni-stručni-znanstveni tekstovi
- fotografije i video
- sastanci
- pregovaranje
- konflikti
- kulturne razlike

Predavanja

- **smisao predavanja**
 - je da se razgovara, **diskutira**
- **jako je važna interakcija**
- **međusobno trebate razgovarati**
 - ali **samo kad Vas predavač na to pozove**
- na pitanja predavača **trebate odgovarati**
 - podizanjem ruku
 - **govorenjem** kad vas predavač pozove
 - glasanjem putem AuResS-a
- **postavljati pitanja predavaču**
 - **podizanjem ruke**
 - **putem AuResS-a**, stalno tijekom predavanja

Jedini pogrešan
odgovor je
ŠUTNJA!!!

AuResS - Audience Response System

- na predavanju je najvažnija interakcija!!!
- koristite AuResS **bez zadrške**
 - razvijen je na FER-u
 - programirali su ga **studenti**
- **bilo koji mobitel** koji može na web
 - **ne mora biti smartphone**
- omogućava
 - **glasanje za ponuđeni odgovor: A B C D E**
 - **odgovaranje tekstom**
 - **postavljanje pitanja**
- vaši odgovori su **anonimni**
 - **dok ne pošaljete poruku**
 - JMBAG=0036543210

Buduće se vaša aktivnost
te ispravnost
nekih odgovora

Pripreme za predavanje

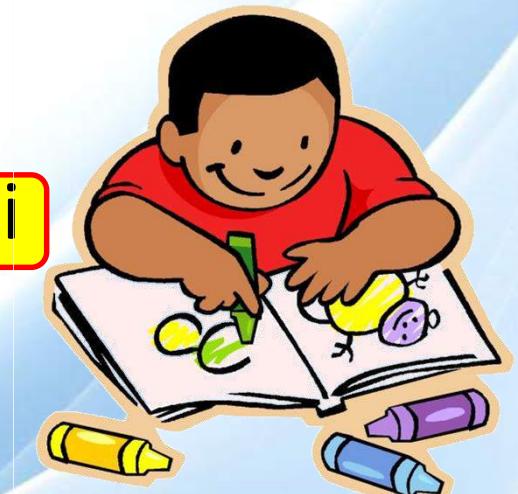
- za svako predavanje ćete dobiti zadatak
 - koji Vam **pomaže** da se pripremite
 - osim toga, **pogledajte temu unaprijed**
 - **razmislite**
 - što o tome znate?
 - što biste trebali/željeli znati?
 - koja pitanja imate?
- **zapišite sva svoja pitanja**
 - i na predavanju **tražite odgovor** na njih

Boduje se vaša **aktivnost**
trud i količina rada,
te ispravnost
nekih odgovora

Domaće zadaće

- tu se **zapravo** događa učenje
 - služe **produbljivanju i učvršćivanju** naučenog
- provjeravaju **znanje**
- moraju se izraditi **samostalno**
 - osim kad se traži rad u paru ili grupi
- **rokovi** za predaju se neće pomicati

Završni ispit

- samo pismeni
- kviz
- pitanja iz svih predavanja

Projekt

- individualni zadatak
- 2 minutni video
- integriranje mnogih tema predmeta obrađenih tijekom semestra
- namjera:
 - istražiti temu
 - ispričati priču
 - video tehnologijom
 - s naracijom
- sami birate svoju temu
- ne smiju biti dvije iste
 - tko prvi, njegova tema
- sve teme moraju imati vezu s **UN Global Goals 2030**

Moraju biti
zanimljivi maturantima

Svi će biti javno dostupni! Zauvijek!

Zašto UN Global Goals?

- pogledajte oko sebe
 - što NIJE rezultat rada inženjera ???
- Koja je **uloga inženjera** u održivom razvoju ?
- Svojim radom **trebate** opisati
 - na koje sve načine
 - inženjeri mogu pomoći
 - u ostvarivanju UN ciljeva
 - i zašto je njihova uloga važna
- Inženjeri vode svijet naprijed, u pravom smjeru!

THE GLOBAL GOALS
For Sustainable Development

Ocjena

- Bodovanje:

Iz **svake** aktivnosti
MORATE imati
> 50% bodova

Aktivnost	Bodovi
Pripreme za predavanje	10
Predavanje interakcija	5
Predavanje pitanja za ocjenu	10
Domaće zadaće	25
Projekt	30
Završni ispit (pismeni)	20

- Bonus:
 - vježbe, **nisu obavezne**: **10 extra bodova**
- Ocenjivanje:

Ocjena	Bodovi
Izvrstan (5)	90
Vrlo dobar (4)	80
Dobar (3)	70
Dovoljan (2)	60

Ne zaboravite ...

... dekanovo pravilo:

ako ostvarite **49%** bodova

to NIJE samo **1%** premalo
nego je čak **51%** premalo

Molimo vas

NEMOJTE slati e-mail:

„Nedostaje mi samo 0,01 bod, molim poklonite mi ga.“

Na takav mail NEĆEMO odgovoriti.

Etičnost

- **izgubit ćete studentska prava**, ako budete:
 - **plagirali**
 - **prepisivali**
 - **zajednički radili individualne zadatke**
 - **na bilo koji način** pokušali dobiti bodove ili ocjenu
 - koji ne odgovaraju
 - vašem znanju i
 - količini i kvaliteti vašeg rada
 - **ili pomagali drugima** da to čine
- bilo koja **takva aktivnost je prijevara i krađa**
 - **krađa diplome**
- FER će se **žestoko boriti** protiv takvog ponašanja
oduzimanjem studentskih prava
- jer onaj koji to čini **nema stvarnu sposobnost** steći diplomu
- i jer takvo ponašanje **nije spojivo s profesijom inženjera**

Ocjenjivanje radova kolega

- domaće zadaće su najčešće takve da ćete ih međusobno ocjenjivati
 - bodove dobivate za svoj rad i
 - za ocjenjivanje radova svojih kolega
- sustav će vam dodijeliti 5 radova
 - koje morate ocijeniti
 - prema upitniku koji smo pripremili
- ne možete dodijeliti bodove za
 - zadatak koji nije predan
 - dio zadatka koji nije napravljen
 - npr.: audio u videu, naslovi, ...
- morate dati NULA bodova

Čak ni ako:

- vam je to **brat** ili
- **zname** da je napravio zadaću ili
- ste **vidjeli** zadaću negdje drugdje

Sve potrebne informacije

- će se nalaziti na web stranicama predmeta
<https://www.fer.unizg.hr/predmet/vjekom>
- sve upute
- pripreme
- zadaće
- obavijesti
 - provjerite jeste li **pretplaćeni** na obavijesti predmeta i rokove za predaju zadaća na Moodle sustavu
 - da vam **dolaze e-mailom**

Koristite svoj e-mail na FER-u

Ime.Prezime@FER.hr

- jer će nastavnici s Vama komunicirati
ISKLJUČIVO preko te adrese
- kao i
 - različiti **automatski sustavi** FER-a

Komunikacija s nastavnicima

- **ISKLJUČIVO** na

VjeKom@zesoi.fer.hr

- uz oznaku [VjeKom] u polju Subject/Tema
- osobne adrese nastavnika
 - Predrag.Pale@FER.hr
 - Juraj.Petrovic@FER.hr
- smijete koristiti **samo** za teme koje **nisu vezane** **uz Vaše obveze** na predmetu

Vaša poruka nastavnicima
o vašim obvezama na predmetu
bit će ignorirana
ako ju pošaljete na
osobne adrese nastavnika

Pregled naučenog

1. **tko** je predavač i otkud mu **kompetencije**
2. inženjer i komunikacijske vještine
 - **što će mu**
 - **kako se sve komunicira**
3. **teme** u predmetu
 - **projekt** o UN Global Goals 2030
4. **način rada**
5. **bodovi i ocjene**
6. **etičnost**
7. **izvor informacija**
8. **informacije** o obvezama
9. komuniciranje s **nastavnicima**

VJEKOM@ZESOI.FER.HR

PREDRAG.PALE@FER.HR

Vještine komuniciranja u inženjerstvu

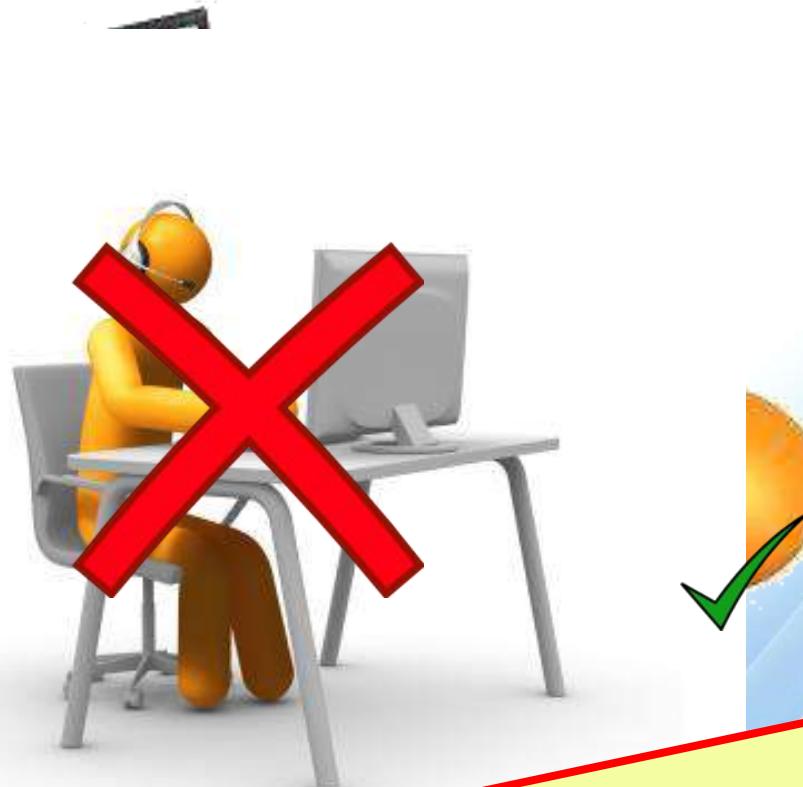
Kako učiti

Predrag Pale

1. Učiti ili biti poučavan?

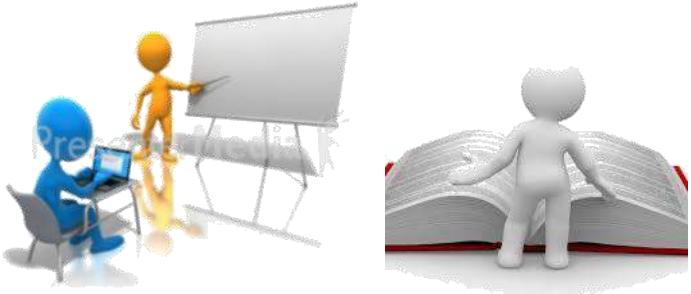
- čekam da me nauče
- čovjek mora sačekati
- učitelj mu u toru
- usmjeravati pažnju
- odgovarati na pitanja
- odabirati zadatke
- mjeriti rezultate

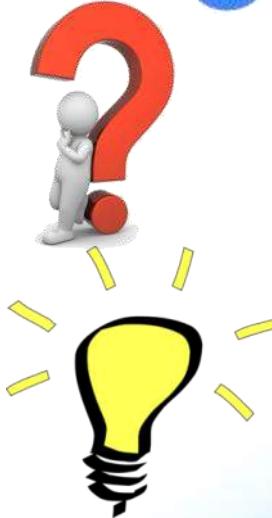
Inicijativa, aktivnost i upravljanje učenjem
je u **vašim rukama**

Svako učenje

- ... započnite pitanjem
 - zapišite ga
- kad dobijete odgovor
 - zapišite ga
- i zatim razmislite koje je vaše iduće pitanje

2. Kad saznam, dobijem odgovor ...

- ... sad znam, zauvijek, zapamatio sam
- **NISTE!!!**
- čovjekov sustav pamćenja
 - ima vrlo **malo prostora**
 - za novo, sad naučeno
 - **zaboravlja**
 - **mijenja sjećanja**

Zapisujte !

Zapisujte:

- što ste **već znali**
 - ali ste se sad **prisjetili**
- što ste prije mislili (potpuno) **drugačije**
- što ste saznali **novo i važno**
- što vam još uvijek **nije jasno**
 - i nova pitanja
- svoja **razmišljanja**

Zašto je potrebno zapisivati?

- nije ideja da se **doslovno prepisuje**

- s ekrana
- s ploče
- od kolega

- već da se zapisuju **vlastite misli**

- **interpretacija** onog što smo saznali
- **razmišljanja**
- **zaključci i pitanja**
- **nove ideje**

- da se zapiše ono **što želimo zapamtiti**

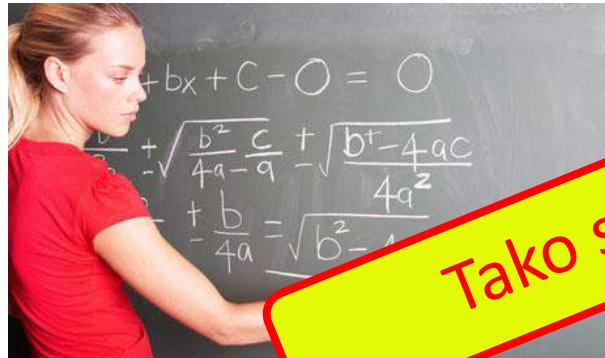
- kako bi ostao “hard copy”

- da nam **pomogne sjetiti se**
- kad “**zametnemo**”
ono što smo htjeli trajno zapamtiti

3. Razumijem, dakle znam

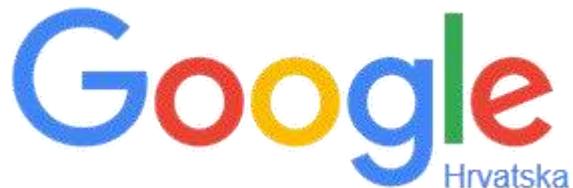
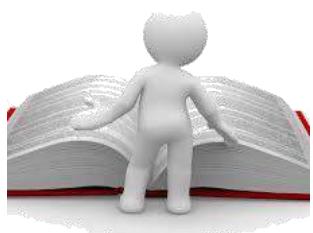
- sve mi je jasno, **ne trebam vježbati**
- rješavanjem puno zadataka
 - različitih zadataka
- primjenom naučenog u praksi
- diskusijom naučenog
 - specifičnosti
 - primjena
 - ograničenja
 - kamo to vodi
 - kome to još treba

Tako se uči !!!

4. Nakon svakog učenja

- ... razmislite, sažmite i **zabilježite** što ste naučili:
- što ste **već znali**, ali ste se sad **prisjetili**
- što ste prije mislili (potpuno) **drugačije**
- što ste saznali **novo i važno**
- što vam još uvijek **nije jasno**

Dobra organizacija studiranja

1. pripremite se za svako predavanje

- pročitajte unaprijed lekciju
- sastavite svoja pitanja
 - u pisanom obliku

2. aktivno učite na predavanju

- tražite odgovore na svoja pitanja
- postavljajte glasno svoja pitanja
- radite sve što vam predavač kaže
- zapisujte

3. nakon predavanja rezimirajte naučeno

- u pisanom obliku

4. vježbajte

- rješavajte zadatke
- diskutirajte
 - s kolegama
 - s nastavnicima
 - on-line

5. odmah tražite odgovore na svoja pitanja

- ne čekajte ispite ili neko "bolje" vrijeme

6. stalno provjeravajte svoje znanje

- zadacima, vježbama, primjenom
- on-line kad postoji
- diskusijom s kolegama

I još ...

- kad **prepozname** da vam nedostaje predznanje
 - **odmah** “pokrpajte rupu”
- učite, slušajte, govorite, pišite **engleski**
 - i druge strane jezike
 - **ugošćujte** strane studente
- primjenjujte naučeno
 - **poučavajte** druge studente
 - poučavajte srednjoškolce
 - sudjelujte u **projektima**
 - idite na **prakse**
- idite na **razmjene**

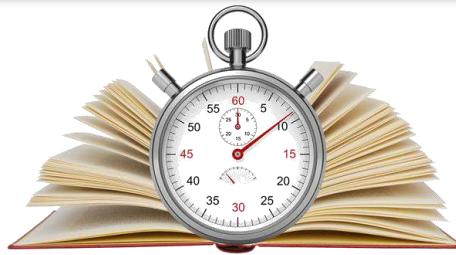

A tehnike učenja ?

- **brzo čitanje**

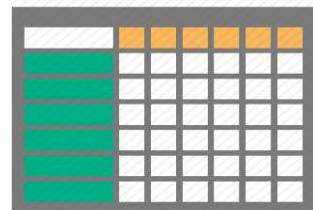
- prikladno za prozni tekst

- nije prikladno za STEM područje

- **mnemotehnike**

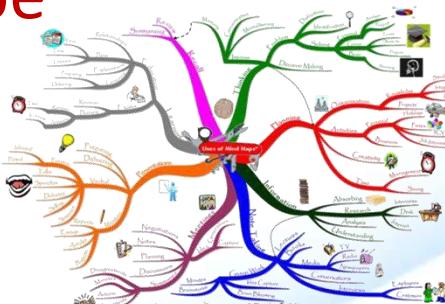
- tablice

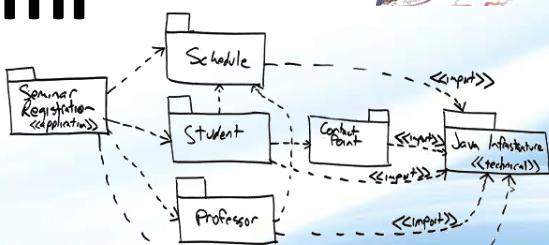
- konceptne mape

- stabla odluke

- umne mape

- **dijagrami**

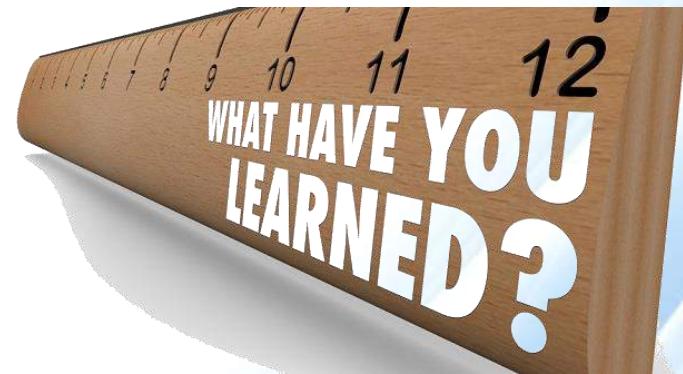

- **prepričati (rephrase)**
 - izvaditi **bitno**
 - nacrtati
 - smisliti **svoje primjere**
- **primijeniti**
- **objasniti nekome**

Pregled naučenog

1. **učiti**, sam, aktivno
 - a ne čekati da me netko nauči
 2. učenje počinjem pitanjem
 - zapišem ga
 - aktivno tražim odgovor
 - na sve načine, i zapišem ga
 3. vježbam, primjenujem, diskutiram
 4. rezimiram naučeno
 5. provjeravam svoje znanje
-
- **dobra organizacija** je ključ uspješnog učenja
 - i **samodisciplina**

Očekivani ishodi

- razumjeti da **moj uspjeh** u učenju **ovisi samo o meni**
 - **učitelj je tek vodič kroz zemlju znanja**
- **pripremati** se za predavanja
- **voditi bilješke** na predavanjima
- **aktivno čitati**
- **vježbati**
- razmišljati o **primjeni** naučenog
- **provjeravati** svoje znanje

VJEKOM@ZESOI.FER.HR

PREDRAG.PALE@FER.HR

Vještine komuniciranja u inženjerstvu

Elektronička pošta (E-mail)

Predrag Pale

E-mail: za koga, kada?

- danas je prihvaćen kao **medij poslovne komunikacije**
- na FER-u se očekuje da i **studenti** i nastavnici **koriste** svoje **račune** (eng. *mail account*)

@FER.hr

ime.prezime@fer.hr

- moguće je imati **više računa**
 - kod raznih pružatelja usluga (eng. *provider*)
 - svaki za neku drugu svrhu
 - za privatne i službene potrebe
 - a **upravljati** njima **iz jedne aplikacije**

Prednosti E-maila

- za razliku od drugih oblika elektroničkog komuniciranja e-mail ima
 - naslov (subject),
 - poruku (message body),
 - privitak (attachement)
- poruka se može **zaštititi kriptiranjem**
- može se uključiti **potvrda isporuke i prijema** (čitanja)
- **lagano se šalje na više primatelja**
 - s laganom kontrolom popisa primatelja
 - koji jedni drugima mogu biti vidljivi, ili nevidljivi
- mogu se stvarati **funkcionalne adrese**
 - koje se prosljeđuju na račun jedne ili više osoba
- mail se može **preusmjeriti u program**
 - ili poslati iz programa
 - što ga čini prikladnim sredstvom za Internet of Things (IoT)
 - a tu komunikaciju čovjek može lagano nadzirati

fer@fer.hr

ADRESIRANJE

Oblik e-mail adrese

- oblik adrese je

primatelj@domena

- **primatelj** je
 - ili oznaka poštanskog sandučića: pperic12
 - ili ime osobe: Pero.Peric, PeroPeric, pero_peric
- **domena** je adresa na kojoj se nalazi poštanski sandučić (*eng. mailbox*):
 - najčešće adresa organizacije: **fer.hr**
 - ili adresa računala: **mailman.fer.hr**
- sustavi **ne razlikuju** mala i velika slova

Pero.Peric@FER.hr ≡ pero.peric@fer.hr

- dozvoljeni znakovi su:

a-z A-Z 0-9 . _ -

! # \$ % & ' * + - / = ? ^ _ ` { | } ~ smiju, ali se ne preporuča
mogući su i dijakritički znakovi (ćčđšž)

- ali još ih ne podržavaju svi sustavi u svijetu

Vaše e-mail adrese

- osim službene: *Ime.Prezime@FER.hr*
- možete ih imati koliko želite
- popularne su:
@gmail.com, @yahoo.com, @hotmail.com, @zg.tcom.hr
- ali možete imati i **vlastitu domenu, besplatno, zauvijek**

ime-prezime.from.hr

- <https://dns.hr/portal/register/free-fromhr>
- glavna **prednost** je da
 - možete se seliti (po cijelom svijetu)
 - možete mijenjati providera za svoj sandučić
 - **vaša se adresa neće promijeniti**

Marko Sršan [FER 2014] – Tech Stars

- Iako sam se e-mailom na faksu služio dosta, tek kada sam počeo raditi u Londonu shvatio sam kolika se masa komunikacije odvija putem e-maila
- Kroz posao sam upoznao mnogo ljudi i bivao upoznat s mnogo ljudi
- I sve se odvilo putem e-maila , kada bi me moj kolega upoznao s drugim kolegom
- Problem kod upoznavanja (*make an introduction*) je što upoznавatelja nije briga što se dalje događa nakon inicijalnog povezivanja
- Njemu je samo važno da je osoba koju je predstavio odgovorila, da vidi odgovor, i da je nadalje ispušten iz tog e-mail lanca
- Tome služi BCC , a mnogo ljudi ne razumije da bi bilo dobro, dapače, poželjno upoznавatelja staviti u BCC i time ga poštediti od dalnjih razgovora
- Zvuči nevažno, no ukoliko dnevno dobiješ prosječno 150-ak mailova, 20 mailova u kojima se dvoje ljudi dogovara gdje i kada će se naći na kavi, a nakon što si ih spojio, predstavlja višak.
- Poanta priče: **BCC je važan!**

Kome slati poruke

- tj. čemu služe To:, Cc: i Bcc: polja i koga se u njih stavlja?
- **To:** polje
 - glavna osoba kojoj je poruka namijenjena
 - od nje se **očekuje da reagira** na sadržaj poruke
 - obavi traženo
 - odgovori, ako treba
 - zato je dobro da se u nju **ne stavlja više od jedne osobе**
 - osim ako sve trebaju napraviti isto
- **Cc:** polje
 - svi koji trebaju znati za komunikaciju između vas i **To:** primatelja
 - od njih se, u načelu, **ne očekuje da išta poduzmu**
 - odgovaraju samo ako je to bitno: za ispraviti ili dodati vašoj poruci
- **Bcc:** polje
 - svi navedeni u **To:** i **Cc:** poljima su **vidljivi svima** koji prime poruku
 - navedeni u **Bcc:** **nisu vidljivi nikome** tko je primio poruku
 - tu se navode oni koji trebaju znati za komunikaciju,
ali za njih nitko ne treba ili ne smije znati

Kako odgovarati na poruke?

- naredbom "Reply" ili "Reply all"
- "**Reply**"
 - šalje odgovor samo onome tko je poruku poslao
 - tko je u **From:** polju
- "**Reply all**"
 - šalje odgovor još i svima koji su bili u **To:** i **Cc:** poljima
 - ali ne i onima u **Bcc:**
 - koristite **jedino ako zaista SVI trebaju vidjeti vaš odgovor**

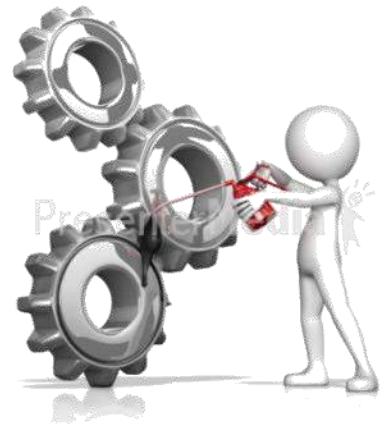

Još o To:, Cc: i Bcc:

- virusi koji napadaju računala
 - pregledaju vaše mailove
 - i **napadaču pošalju sve adrese** koje u njima nađu
 - adrese iz Bcc: ne mogu naći
- kad šaljete “**kružnu obavijest**” (eng. *circular message*)
 - sve primatelje stavite u Bcc: polje
 - osim ako svi moraju znati tko je sve dobio poruku
 - tada ih sve stavite u Cc: polje
- **onaj** tko je u Bcc:
 - neće dobiti “**Reply all**” poruke svih koji su bili u To: i Cc:
 - i u pravilu **oni niti ne žele** dobivati niz poruka koji slijedi
 - ako im trebaju ti odgovori, onda ih stavite u Cc:

TEHNIKA

KAKO E-MAIL PUTUJE

E-mail sustav čine

1. message user agent (MUA) – “e-mail klijent”

- komunicira s korisnikom
- komunicira s MTA
 - kako bi poslao e-mail primatelju
 - dohvaća primljene poruke koje je primio i čuva MTA
- popularni agenti:
 - mail, mailx, pine, elm, mutt
 - Outlook, Thunderbird, Eudora ...
 - web based agents
 - Squirrel mail, RoundCube
 - Gmail, Yahoo, Hotmail

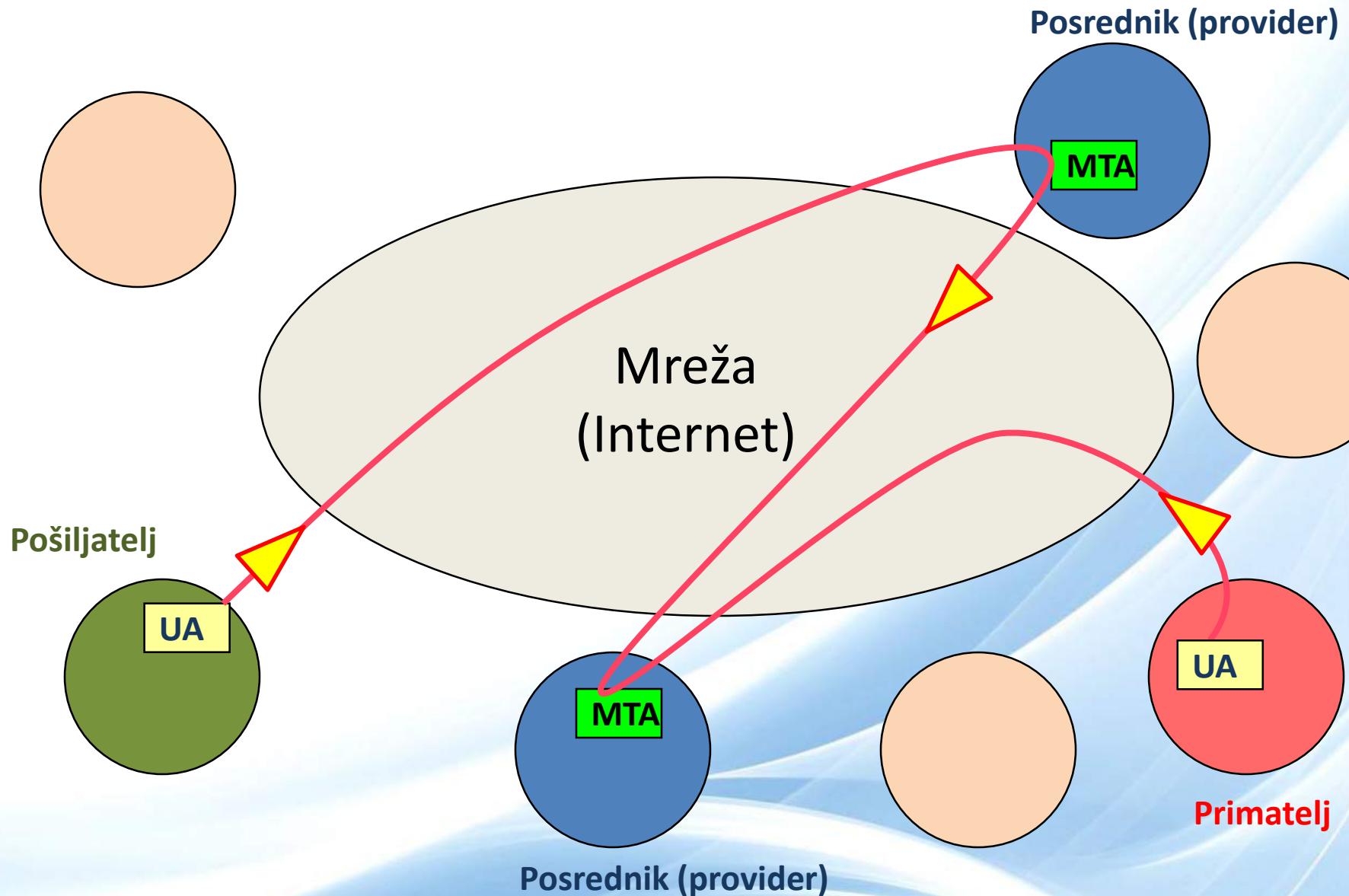

2. message transfer agent (MTA)

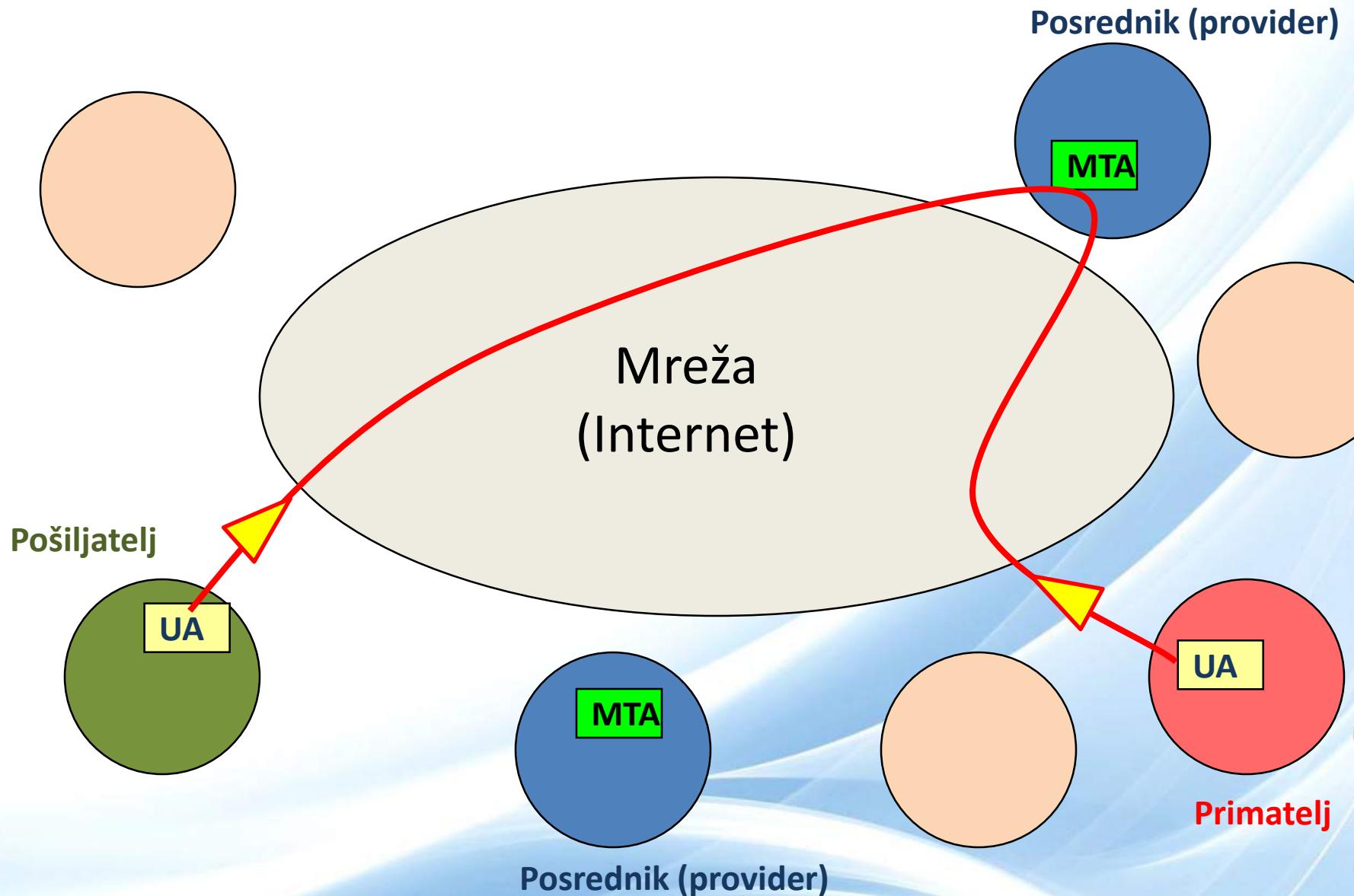
- mail transfer agent, mail relay
- mail exchanger, mail server, MX host ...
- on zapravo razmjenjuje poruke, s drugim MTA
- popularni MTA:
 - postfix, exim, sendmail
 - MS Exchange
 - IBM Domino (Lotus Notes)

Indirektni prijenos – nekoliko MTA

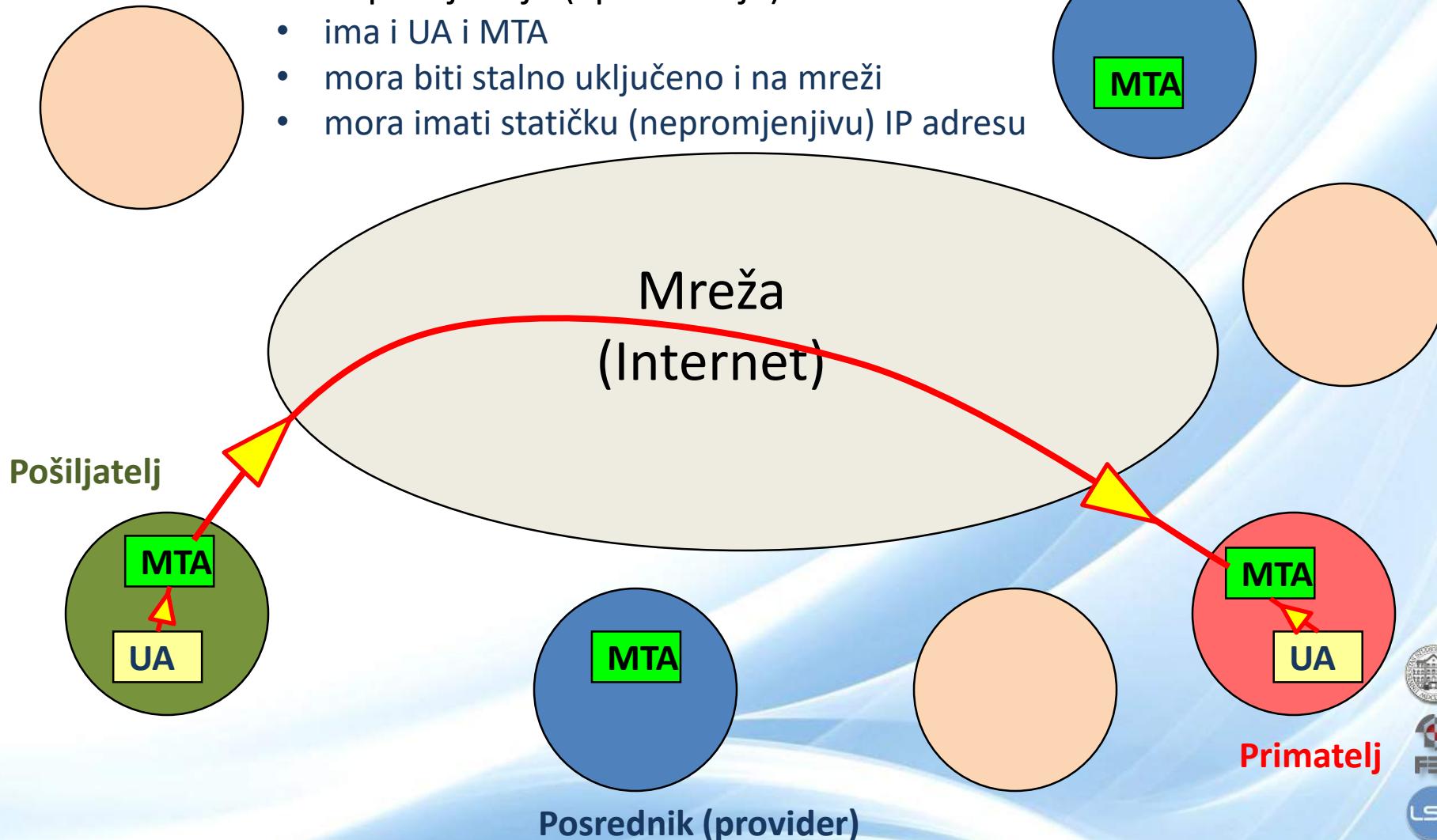
Indirektni prijenos – jedan MTA

Peer-to-peer transfer

Računalo pošiljatelja (i primatelja):

- ima i UA i MTA
- mora biti stalno uključeno i na mreži
- mora imati statičku (nepromjenjivu) IP adresu

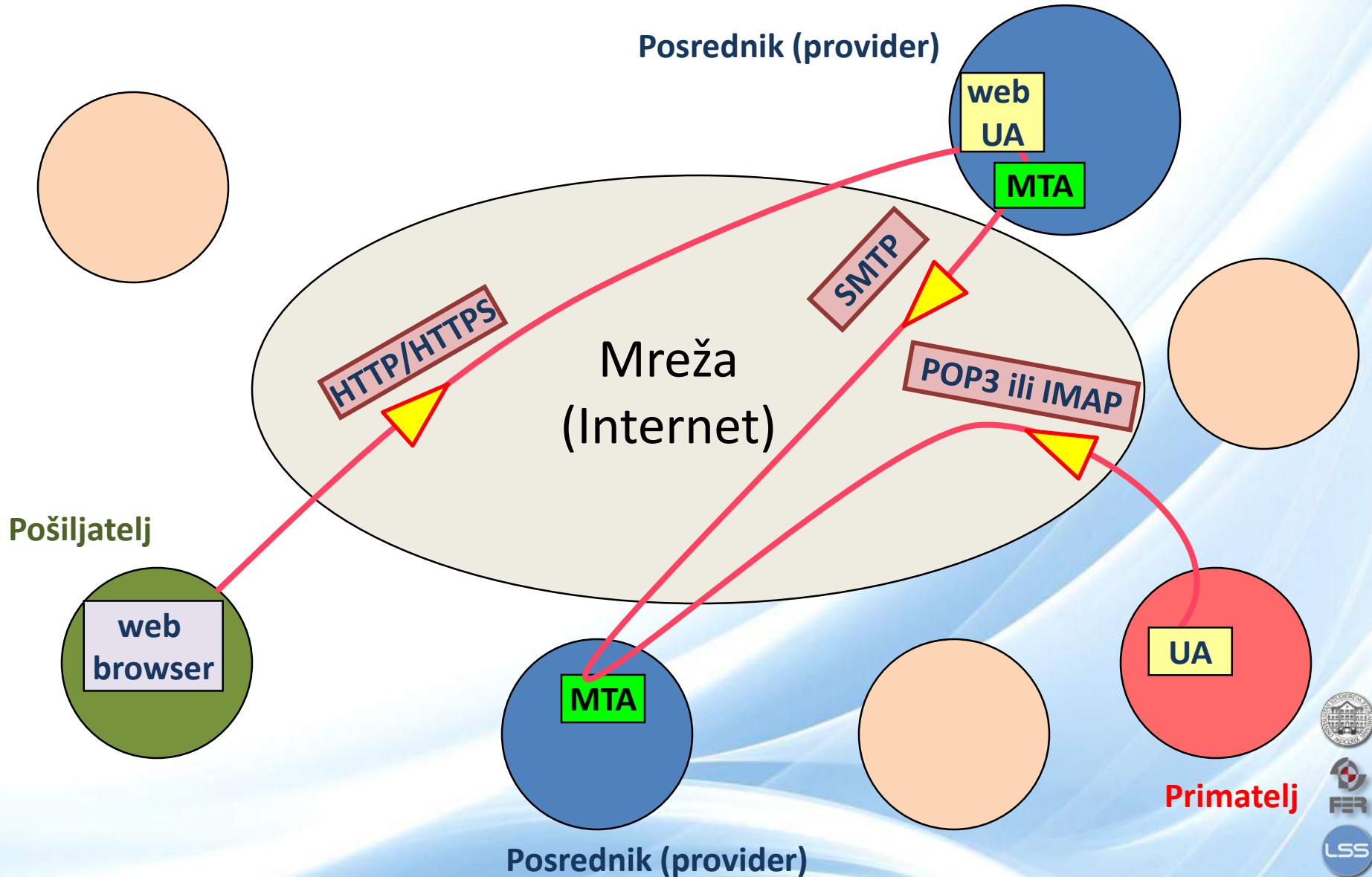

Mail klijenti: web based ili desktop

- popularni su **web** klijenti
 - ne možete mailove **čitati off-line**
 - i ako imate više mail računa
 - za svakog **morate** koristiti **odvojeni** klijent
- zato se koriste **desktop** klijenti
 - za dekstop računala, laptote, tablete i smartphone
 - Mozilla **Thunderbird**, MS-**Outlook** i drugi
 - “istovremeno” možete upravljati **neograničen broj** računa
 - **mailovi** mogu biti **pohranjeni** na vašem računalu, **lokalno**
 - možete **integrirati** mail s programima
 - koji će **automatski** primati i/ili slati mailove

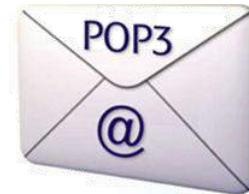
Web ili desktop UA?

POP3 ili IMAP

- e-mail, u pravilu, **dolazi** u sandučić (eng. mailbox) na **poslužitelju** vašeg providera
- vaš desktop **klijent mora pristupiti** sandučiću
 - i preuzeti poštu
- **POP3 poslužitelj**
 - **preuzima poštu** s poslužitelja
 - i **pohranjuje ju lokalno**, na vaše računalo
 - problem: ako poštu želite čitati s više različitih računala (doma, ured, putno ...)
 - nećete ju vidjeti osim na jednom računalu
- **IMAP**
 - **ostavlja poruke** na poslužitelju (providera)
 - pa se mogu **čitati sa svih računala**
 - a može se napraviti i lokalna kopija
 - koja se prvom prilikom sinkronizira s poslužiteljem

Što je to “Plain text”, a što “HTML”?

- E-mail se razmjenjuje protokolom SMTP (*Simple Mail Transfer Protocol*)
 - koji je napravljen u **70-tim godinama**
 - **prenosi samo ASCII znakove i samo 7 bita**
- zato SMTP **ne može prenijeti**
 - ččđšžäöüß
 - niti fotografije, zvuk, video, programe
 - niti slova mogu biti u bojama, različitih veličina i fontova
- da bi se to moglo, takav **sadržaj se mora kodirati**
 - **da izgleda kao da je 7bit ASCII**
 - a vaš mail **klijent** program mora znati **interpretirati** taj kod
- danas se **za kodiranje sadržaja poruke koristi HTML**
 - bez kodiranja je **“plain text”**
 - neki “command line” mail klijenti na Linuxu
 - još i danas znaju prikazati samo mail koji je u “plain text” formatu
- **svi privici poruci (attachement)**
 - se **kodiraju** metodom **“base 64”**
 - i **dodaju na kraj tekstualnog dijela poruke**

Ovo je “Plain text”.
 Sva slova jednako izgledaju.
 Nema grafike.
 Svako slovo je 1 Byte.

<HTML>

```

<html>
<title>HTML</title>
<body>
This is HTML!
</body>
</html>

```


base64 encode

Kako e-mail poruka izgleda "iznutra"?

Delivered-To: ppale@maja.zesoi.fer.hr

Received: from maja.zesoi.fer.hr ([127.0.0.1])

by localhost (maja.zesoi.fer.hr [127.0.0.1]) (amavisd-new, port 10024)
with ESMTP id WuKEIzdoXP5t for <ppale@maja.zesoi.fer.hr>; Sun, 9 Oct
2016 19:14:12 +0200 (CEST)

Received: from vlasta1.WIN.LSS.HR ([2002:a135:400a::a135:400a]) by

vlasta1.WIN.LSS.HR ([2002:a135:400a::a135:400a]) with mapi; Sun, 9 Oct
2016 19:15:27 +0200

From: Marko Martinjak <marko.martinjak @lss.hr>

To: Predrag Pale <Predrag.Pale@lss.hr>

CC: "Juraj Petrovic" <juraj.petrovic@fer.hr >

Subject: Logo za Vjestine komuniciranja

Date: Sun, 9 Oct 2016 17:15:18 +0000

Predrag,

Samo ovaj logo imam

[VjeKom-logo-25%.png]

u prilogu je veliki logo.

Marko

Slike unutar poruke ...

--_005_FEF4C524D59556418993C16A5A3CA70E0196D4F91CDBvlasta1WINL_

Content-Type: **image/png;** name="image001.png"

Content-Description: image001.png

Content-Disposition: **inline;** filename="image001.png"; size=1292;
creation-date="Sun, 09 Oct 2016 17:15:26 GMT";
modification-date="Sun, 09 Oct 2016 17:15:26 GMT"

Content-ID: <image001.png@01D22261.790FDAE0>

Content-Transfer-Encoding: **base64**

iVBORw0KGgoAAAANSUhEUgAAABYAAAAUCAYAAACJfM0wAAAAAXNSR0IArs4c6QAAAAlwSF
xAADsQB1SSOGwAAAB10RVh0U29mdHdhcmUATWljcm9zb2Z0IE9mZmljZX/tNXEAAASMSUR

...

...

...

1ev1dTjt/N7e3vE7YJyrzLbTOYKftDJhAHJcmikisQ8TTGHVtDFqzgOVSQVaFn8mkSfVM4K
dZx6ESSnoFRfLJcNs1AI/P8AcIcsheLwm1wAAAAASUVORK5CYII=

--_005_FEF4C524D59556418993C16A5A3CA70E0196D4F91CDBvlasta1WINL_ --

Privitak (attachment) ...

--_006_FEF4C524D59556418993C16A5A3CA70E0196D4F91CDBvlasta1WINL_

Content-Type: **image/png**; name="VjeKom-logo.png"

Content-Description: VjeKom-logo.png

Content-Disposition: **attachment**; filename="VjeKom-logo.png";
size=12259;

creation-date="Sun, 09 Oct 2016 17:15:15 GMT";

modification-date="Sun, 09 Oct 2016 17:11:11 GMT"

Content-Transfer-Encoding: **base64**

iVBORw0KGgoAAAANSUhEUgAAAIIsAACACAYAAAA73po8AAAAAXNSR0ICQMB9xQAAAAlwSF
EgAAFxIBZ5/SUgAAAB10RVh0U29mdHdhcmUATWljcm9zb2Z0IE9mZmljZX/tNXEAAC9jSU
7V15fFNV9mccdXRmHMd11HF+47gwLuNa9jRL2wChpEuSppRV2QoIlCZpSAWhyAiCrAVEEB

...

...

LEFFdcT9E+RIq9ZG0Qjoz+k5qD5e8hmGSDjOuuF7YOfrx9H78yQ7doanJ5yAim12glJ58d
xks0/x1SY+TrImuN1mim5yNe5Pk/zZszNbsCP9oviAYEx4aC5YaW/wecj2OulPpy1AAAAAB
rkJggg==

--_006_FEF4C524D59556418993C16A5A3CA70E0196D4F91CDBvlasta1WINL_

Potvrda predaje i prijema poruke

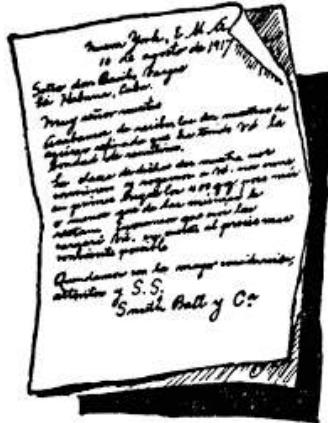
- za svaku poruku (ili za sve poruke) koje šaljete **moguće je uključiti**
- **potvrdu predaje poruke (delivery receipt)**
 - potvrdu će vam poslati **poslužitelj**
 - na kojem je sandučić primatelja
 - **automatski**, čim primi poruku
 - i primatelj to **ne može spriječiti**
- **potvrdu prijema poruke (read receipt)**
 - mail klijent primatelja će od njega tražiti da potvrdi da je pročitao poruku
 - u trenutku dok čita poruku
 - primatelj to **može zaobići**
 - iako **neki mail klijenti** imaju postavku da se potvrda šalje automatski, **bez pitanja korisnika**

© Can Stock Photo - csp5666481

SADRŽAJ

A sadržaj? Učinkovita poruka:

- pazite na **oslovljavanje** primatelja
 - Poštovani ...
- uvijek se primjereno **potpišite**
 - puno ime i prezime
 - funkcija
 - student, voditelj projekta, predsjednik udruge, član tima ...
- **Subject:** neka privuče pažnju i bude jasan
- **ne očekujte da** primatelj
 - **zna** (sjeti se) **tko ste**
 - samo zbog Vaše funkcije **zna o čemu je riječ**
 - **prati medije** i zna što se događa
- **budite ljubazni**
 - poštujte primateljevo vrijeme
 - i činjenicu da prima puno poruka
- **budite strpljivi čekajući odgovor**
 - nikad ne očekuje odgovor za nekoliko sati ili minuta!

- **5 obveznih dijelova** poruke
 - kad se obraćate po prvi put
 - ili nakon jako dugog vremena
 - ili u potpuno novoj ulozi
 - vašoj ili primateljevoj

Oslovljavanje primatelja – prvi put

Poznata „VI“ osoba	Poštovani gospodine Horvat, Poštovani Hrvoje,	Dear Mr. Smith, Dear John,
Nepoznati	Poštovani gospodine Poštovana gospodo Poštovani,	Dear Mr. Dear Ms. (umjesto Mrs. ili Miss) Dear Madam or Sir
Bilo tko nadležan	Poštovani,	To whom it may concern
Prof.dr.sc.	Poštovani profesore Poštovani profesore Horvat Profesore (u drugoj i ostalim porukama u nizu)	Dear Professor Dear Professor Smith Professor Smith
Dr.sc. PhD	Poštovani doktore Poštovani doktore Horvat Doktore Horvat	Dear doctor Smith

Oslovljavanje – nastavak komunikacije

Ako se potpiše formalno	Nastavite kao i prvi put	
Ako imate neformalni odnos i ako se potpiše samo imenom	Profesore, Doktore, Gospodine Horvat	Professor, Doctor, John,
Ako nemate neformalni odnos (velika razlika u godinama ili statusu) čak iako se potpiše imenom	Poštovani profesore Poštovani profesore Horvat	Dear Professor Dear Professor Smith Professor Smith

Pet obveznih dijelova poruke

- primatelju morate **kratko i nedvojbeno** objasniti:

1. tko je **on**

- u kojoj **njegovoj ulozi** mu se obraćate
 - (vaš) profesor, ima informaciju, ugled, novac ...

2. tko ste **vi**

- njegov student, zainteresiran, voditelj tima ...

3. **o čemu** je riječ

- organizirate predavanja, trebate sponzora, tražite posao ...

4. **što želite**

- da održi predavanje, financira, da informaciju ...

5. **što da napravi** ako se slaže: neka ...

- **dođe DDMMGGGG** u **HHMM** na lokaciju **XYZ**
- **uplati** **KKK** kuna na **RRRR** računa
- **predloži** termin sastanka
- ...

Primjer dobre poruke

Poštovani akademiče,

- 1 vjerujemo da nema mnogo onih kojima nije poznat Vaš rad na teoriji repunziranja.
- 2 Mi smo udruga za promicanje znanosti kod mladih.
- 3 Organiziramo susrete mladih s hrvatskim vrhunskim znanstvenicima.
- 4 Smatramo da osobni kontakt najbolje može motivirati mlade.
- 5 Mislimo da bi bilo jako korisno, a nama bi bila velika čast kad biste imali interesa i vremena održati predavanje u okviru naše ljetne škole.
Ako biste mogli, molimo Vas da nam javite datum i vrijeme kad bi Vam najviše odgovaralo da održite predavanje u periodu 15.-19. lipnja.

S poštovanjem,

Anja Radišić

Predsjednica udruge Repunzel

Dodatne informacije

- što ako će primatelju **trebati više informacija**, da donese **odluku**, da **djeluje**?
- možete ih **staviti u prilog** (*eng. attachment*)
 - radije u **više manjih** datoteka, nego jedna “enciklopedija”
 - pazite **da ne pretrpate** primateljev sandučić
 - pazite da **prilog nije prevelik** (1MB, 2MB, ...)
- ali je **bolje** u tekst poruke **staviti poveznice** (*eng. link*) na prava mjesta
 - pazite da ne pretjerate!

Što napisati u “Subject:” ?

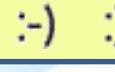
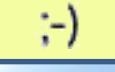
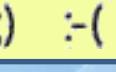
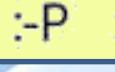
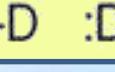
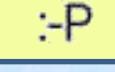
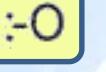
- u mail klijentima, u popisu poruka se vidi samo:
 - pošiljatelj
 - datum slanja i
 - **“Subject:”**
- o sadržaju “Subject:” polja ovisi **hoće li primatelj otvoriti** poruku i početi ju čitati
- stoga, iz njega **mora biti jasno**
 - **o čemu** je riječ
 - **što se od primatelja očekuje**
- **primjeri**
 - **zamolba za predavanje** o repunziranju
 - udruga za vrtne patuljke **treba novčanu pomoć**
 - student cinculiranja treba **više informacija**
 - ...

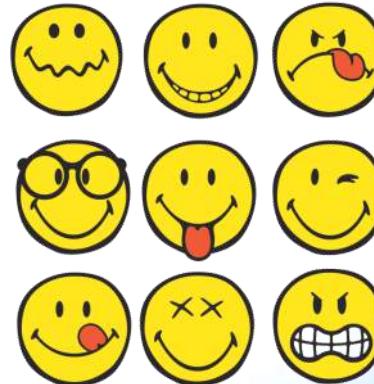
	Tomislav Žganec	RE: vjekom.her.hr	čet 6.10.2016 15:21
	Matija Matoković	još novosti	čet 6.10.2016 16:04
	Dino Bartošak	Re: Vještine komuniciranja	čet 6.10.2016 16:09
	Vesna Kezendorf	FW: materijali za INU	čet 6.10.2016 16:55
	goran Popović	Detekcija boja	čet 6.10.2016 19:34
	Nikola Banić	RE: Detekcija boja	čet 6.10.2016 20:19

Ako mislite da će “otkrivanje” što tražite smanjiti šansu da primatelj otvori mail, onda pokušajte privući pažnju:

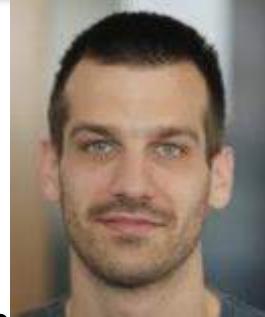
- **“Serija predavanja o repunziranju”**
- **“Predavanja za napredne učitelje”**
- **“Sjajni rezultati udruge za vrtne patuljke”**
- **“Dodatne informacije o cinculiranju”**

Emocije u e-mailu - emotikoni

- E-mail poruka je **komunikacijski štura**
 - nema **naglasaka**
 - nema **emocija**
- **pokušaj dopune** su emotikoni (“smajlići” eng. *smile*)
 - 😊 😞
- koristite ih **štedljivo**
 - i samo osnovne:
 - jer rijetki razumiju ostale, naročito ako nisu grafičke, već
- **ne dopustite rasplamsavanje** emocija u e-mail porukama jer onda najčešće **dolazi do nesporazuma**
 - upotrijebite telefon ili Skype

Dino Bartošak [FER 2013] - Freelance

- Moji su klijenti daleko od Zagreba
 - Istočna obala Amerike je na -6h, zapadna obala na -9h
 - kad je njima jutro, oko 8-10h prije podne, nama je to oko 14-16h ili 17-20h
 - Malen broj radnih sati u danu nam se preklapa, pa je komunikacija asinkrona.
- Na primjer, završavaš s posлом oko 18h, klijent još nije ni došao na posao, a tebi je bas bitno izvuci informacije iz njega kako bi znao što raditi idući dan.
- Pošalješ klijentu e-mail s pitanjima i očekuješ da te sutra čeka e-mail s odgovorima
 - Klijent će imati cijeli dan za odgovoriti ti na taj e-mail
- Bitno je taj e-mail zato napisati kvalitetno
 - da nema dvostrukog značenja, da klijent shvati sto ga ti zapravo tražiš, s kojim informacijama raspolažeš
 - Tu želite izbjegći da vas ujutro čeka e-mail od klijenta s brdom pitanja, jer vas nije dobro shvatio
 - Izgubit ćete cijeli novi dan kako bi se razjasnilo što se uopće treba raditi.
- Napisi sve činjenice bitne za problem/pitanja koja imaš za klijenta.
 - Nemojte imati prepostavke i ne napisati neke stvari, samo zato jer vi mislite da se one podrazumijevaju
 - Ne mora značiti da i klijent podrazumijeva iste stvari.
- Na primjer, ako radiš na klijentskoj mobilnoj aplikaciji, koja trenutno komunicira s develop verzijom servera, a tebe baš zanima nešto u vezi servera
 - naglasi u tom e-mailu da si to i to testirao na develop verziji servera.
- Takve sitnice ne koštaju puno za napisati, a s druge strane smanjuju broj nepoznanica onome tko ih čita. U suprotnom te ujutro može čekati odgovor od klijenta "na kojoj verziji servera si to testirao?", bez odgovora na ijedno tvoje pitanje.

Brzina komunikacije

- mnogi će vaši **korespondenti** biti “negdje” u svijetu
 - koja je njegova vremenska zona ?
 - kad će on pročitati i odgovoriti ?
 - kad ćete vi pročitati odgovor?
- zato u poruci
 - budite **konkretni**
 - dajte **sve** potrebne **informacije**
koje su dovele do vašeg pitanja ili zaključka
- **ne očekujte** odgovor **odmah**, u minutama i satima
 - čak ni od susjeda
 - jer **ne čitaju svi e-mail na mobitelu**
 - **imaju** ljudi i drugog **posla**
 - a ako je vaše pitanje zaista važno
 - **trebaju** o njemu dobro **razmisiliti**
 - možda se **s nekim** i posavjetovati

dozadobitnica dozadobitnica dozadobitnica dozadobitnica

Ako na odgovor čekate koji dan ili tjedan:

- napravite “Forward” svoje poslane poruke na originalnog primatelja (To:)
- i napišite da samo provjeravate je li poruka stigla u redu
- uključite potvrdu predaje i prijema poruke

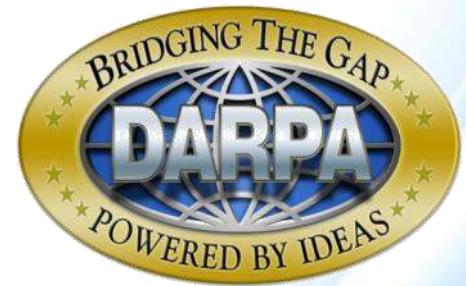

SIGURNOST E-MAIL KOMUNIKACIJE

Vjerodostojnost E-mail-a

- SMTP je 40 godina star
- nije napravljen s razmišljanjem o zlouporabi
- cjelokupna poruka
 - i sadržaj i zaglavlj
 - **je otvorena**, u ASCII obliku
- čuva se u datoteci i na poslužitelju i na klijentu
 - **svatko** (s pristupom računalu) ju može mijenjati
- **sva polja** u zaglavlj (koja prikazuje klijent) **se mogu falsificirati**

From: To: Date: Subject:
- jedino rješenje je
 - **digitalni potpis** i
 - kriptiranje sadržaja

FAKE

Analiza zaglavlja (header) poruke

Delivered-To: predrag.pale@gmail.com

Received: by 10.64.56.166 with SMTP id b6csp1745238ieq; Sat, 14 Nov 2015 13:34:29 -0800 (PST)

Return-Path: <Albert.Zweistein@physics.world.org>

Received: from maja.zesoi.fer.hr (maja.zesoi.fer.hr. [2001:b68:16:70::64:3]) by mx.google.com with ESMTP id 200si15266292wmk.102.2015.11.14.13.34.29 for <predrag.pale@gmail.com>; Sat, 14 Nov 2015 13:34:29 -0800 (PST)

Received-SPF: neutral (google.com: 2001:b68:16:70::64:3 is neither permitted nor denied by best guess record for domain of Albert.Zweistein@physics.world.org) client-ip=2001:b68:16:70::64:3;

Received: from localhost (localhost [127.0.0.1]) by maja.zesoi.fer.hr (Postfix) with ESMTP id 80195B00C8 for <predrag.pale@gmail.com>; Sat, 14 Nov 2015 22:33:37 +0100 (CET)

Received: from maja.zesoi.fer.hr ([127.0.0.1]) by localhost (maja.zesoi.fer.hr [127.0.0.1]) (amavisd-new, port 10024) with ESMTP id YsNLov-uYHD7 for <predrag.pale@gmail.com>; Sat, 14 Nov 2015 22:33:35 +0100 (CET)

Received: from pero (dhcp-91.zesoi.fer.hr [161.53.64.91]) by maja.zesoi.fer.hr (Postfix) with SMTP id CC2F0B00BC for <predrag.pale@gmail.com>; Sat, 14 Nov 2015 22:33:35 +0100 (CET)

To: Mickey.Mouse@disneyland.org

From: joker@joking.com

Subject: An offer you can't refuse

Sender: Ms.Monneypenny@james.bond.com

Date: Thu, 21 May 2006 05:33:29 -0700

Message-Id: <20151114213337.80195B00C8@maja.zesoi.fer.

?!
?

Tražite prvi (napiši na popisu)
"Received:" zapis.
To je PRAVI pošiljatelj!

Slanje u ime nekog (legalno)

- “On behalf of” omogućava da
 - pomoćnik šalje
 - u ime šefa
 - fizička osoba
 - u ime liste
 - funkcionalne adrese
- Iako u zaglavlju poruke piše:
 - From: juraj.petrovic@fer.hr
- nalaze se i:
 - **Return-Path:** predrag.pale@fer.hr
 - **Sender:** predrag.pale@fer.hr
- “Reply” na takvu poruku će otici na
 - juraj.petrovic@fer.hr

Juraj Petrović Dodite na konzultacije kad god želite sub 8.10.2016 21:13

Dođite na konzultacije kad god želite

Predrag Pale [predrag.pale@fer.hr] on behalf of Juraj Petrović [Juraj.Petrovic@fer.hr]

Sent: sub 8.10.2016 21:13
To: 'Predrag Pale'

Dragi kolege,

na konzultacije možete doći kad god želite 😊

Juraj

Return-Path: <predrag.pale@fer.hr>
Received: from localhost (localhost [127.0.0.1])
by maja.zesoi.fer.hr (Postfix) with ESMTP
for <ppale@maja.zesoi.fer.hr>; Sat, 8 Oct 2016 18:56:26 +0000
Received: from EUR01-DB5-obe.outbound.protection (maja.zesoi.fer.hr)
by maja.zesoi.fer.hr (Postfix) with ESMTP
for <Predrag.Pale@lss.hr>; Sat, 8 Oct 2016 18:56:26 +0000
From: Juraj Petrović <juraj.petrovic@fer.hr>
Sender: predrag.pale@fer.hr
To: Predrag Pale <Predrag.Pale@lss.hr>
Subject: Dođite na konzultacije kad god želite
Date: Sat, 8 Oct 2016 18:56:26 +0000

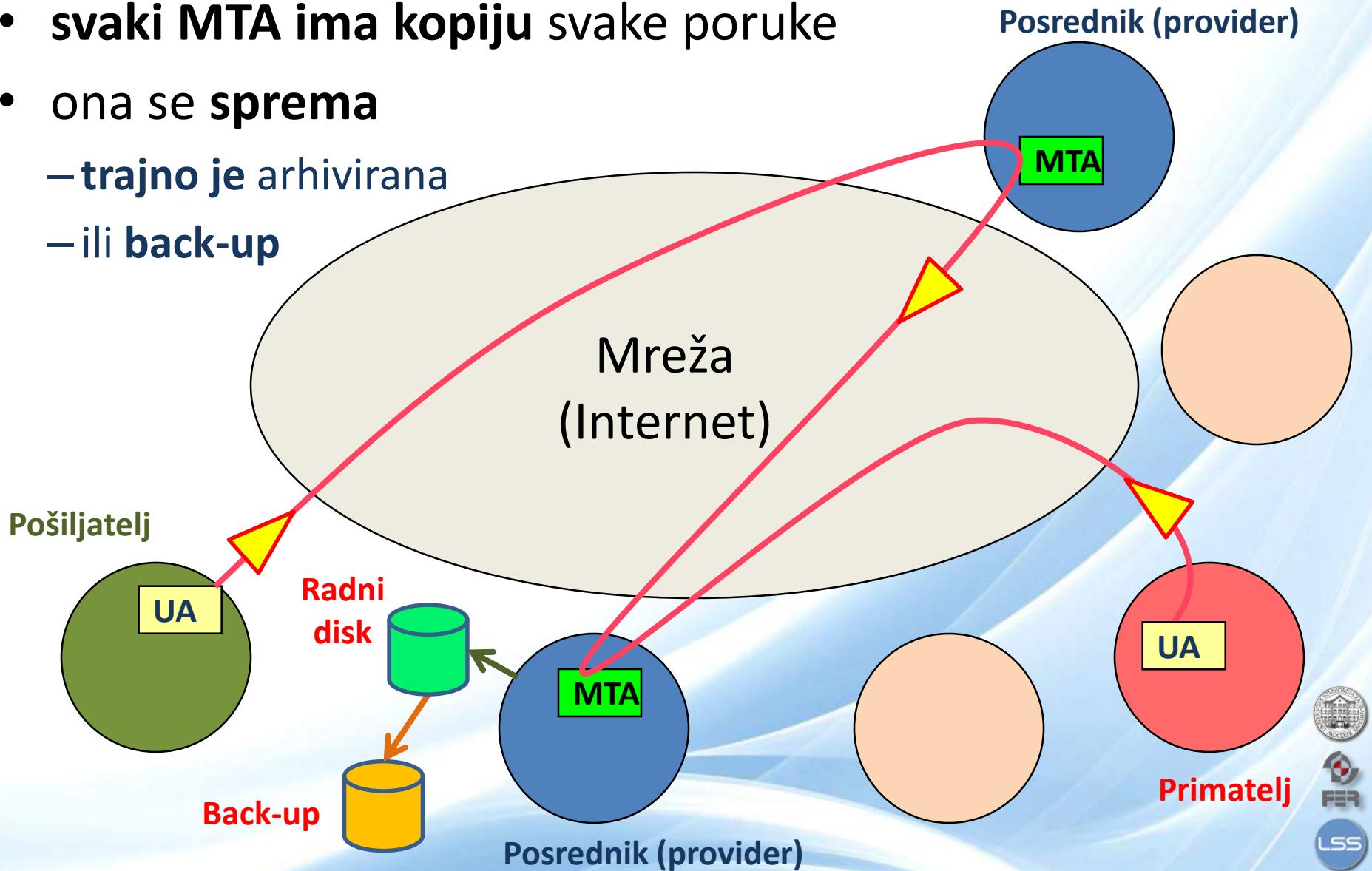
Dragi kolege,

na konzultacije možete doći kad god želite :)

Juraj

Sigurnost poruke

- svaki MTA ima kopiju svake poruke
- ona se spremi
 - trajno je arhivirana
 - ili back-up

Sigurnost sadržaja

- e-mail se prenosi (SMTP) nezaštićen
 - kroz sve komunikacijske **putove i uređaje**
- **prisluškivanjem** komunikacija
 - moguće je **vidjeti sadržaj poruke**
- različiti **napadi** na sigurnost sustava (npr. *man-in-the-middle*)
 - mogu i **izmijeniti sadržaj poruke**
- poruka se i **sprema** na svim MTA kroz koje prolazi
 - i završava u arhivama i back-upu
- kriptografski **postupci i alati** omogućavaju
 - **skrivanje** sadržaja
 - **čuvanje integriteta** sadržaja (potpun i neizmijenjen)
 - **jamče autorstvo** poruke
- malo poboljšanje su:
 - **HTTPS, POP3S, IMAPS**
 - između korisnika i poslužitelja poruke se prenose kriptirane

Kriptografski alati za e-mail

- mail klijenti podržavaju **kriptiranje i potpisivanje**
- morate **stvoriti svoj digitalni potpis**
 - za svaki vaš e-mail račun treba novi potpis
 - sastoji se od dva uparena (povezana) ključa
 - **javni ključ** dajete svima i oni ga koriste da
 - kriptiraju svoje poruke vama i dekriptiraju vaše koje im šaljete
 - **tajni ključ** dobro čuvate i koristite za
 - dekriptiranje njihovih poruka vama i kriptiranje vaših poruka njima
- najpopularniji alati su:
 - S/MIME
 - OpenPGP
- da biste s nekim **razmjenili kriptiranu poruku**
 - vi trebate njegov, a on treba vaš ključ
- za **razmjenu ključeva** mogu se koristiti
 - **komercijalni** servisi
 - **polu-komercijalni** (dio usluge besplatan) poput Comodo
 - ili **vlastiti** servis poput Kleopatra

Javni ključ

Tajni ključ

S/MIME

Secure E-Mail for Everyone

Pregled naučenog

- E-mail je **jedino** opće prihvaćeno sredstvo službene/**poslovne** elektroničke komunikacije
- E-mail adresa **ne razlikuje velika i mala slova**
- **možete imati vlastitu, vječnu, besplatnu domenu**

ime-prezime.from.hr

- **nije svejedno** koga stavljamo u **To:, Cc:, Bcc:**
 - ni korištenje “Reply” i “Reply all”
- **izbjegavati emocije** u porukama
- **5 obveznih dijelova** poruke
- mail klijenti: i web based i desktop
- protokoli **POP3** i **IMAP**
- **plain text** i **HTML**
- pazite na **vremenske zone**
- **poruke se mogu lažirati**
- **poruke je moguće kriptirati**

VJEKOM@ZESOI.FER.HR

PREDRAG.PALE@FER.HR

Vještine komuniciranja u inženjerstvu

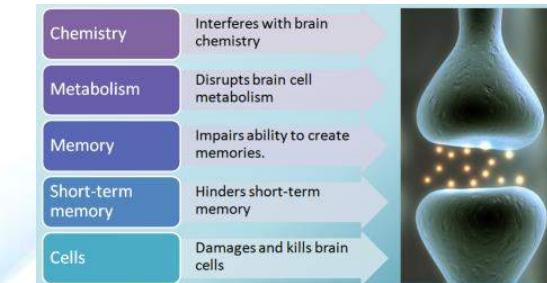
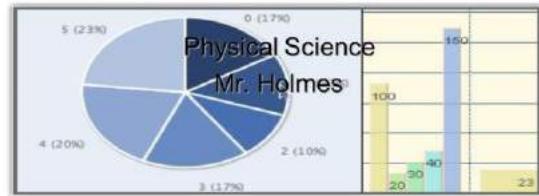
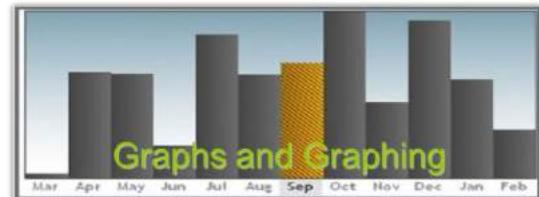
Prikaznice (PPT)

Predrag Pale

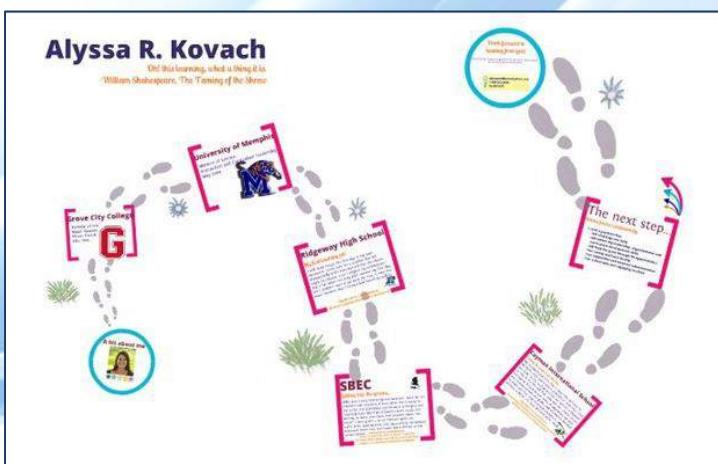
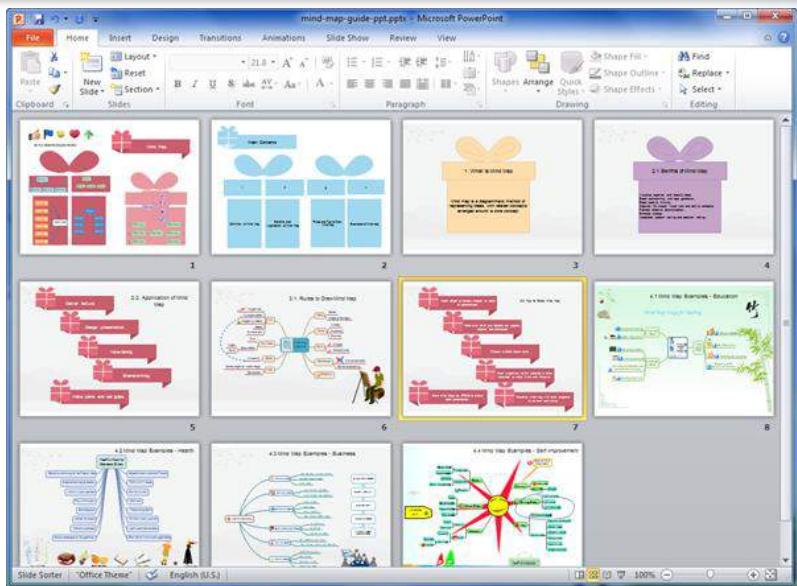
Prikaznice u pravilu služe da ...

- **podupru ili pojasne izgovoreno**
 - tekstom i ilustracijom
- **naglase bitno u svemu izgovorenom**
- **usmjere pažnju publike**
- **grafički prikažu**
 - numeričke podatke
 - odnose
 - (redo)slijed aktivnosti/događaja
 - uzročno-posljedične veze
 - interakciju
- **pomognu onima koji uče čitajući**
- **olakšaju shvaćanje**
 - smanjenjem potrebe privremenog pamćenja puno elemenata

Vrste prezentacijskih alata

- **Slide presentation tool**
 - Microsoft PowerPoint
 - najrašireniji
 - LibreOffice Impress
 - kompatibilan s PPT
 - Google Slides
 - lagana suradnja koautora
 - za **linearno**, slijedno izlaganje
- **Zooming presentation tool**
 - Prezi
 - za **nelinearno** izlaganje
 - s puno vraćanja, "skakanja"
 - kad je važan **međuodnos dijelova** sadržaja

Stil prezentacijskog materijala

- “izvještajni” (eng. informative)

- naglasak na
 - sadržaj
- ima i podatke za
 - smještanje u širi kontekst
 - i navigaciju kroz sadržaj

- “impresivni” (eng. persuasive)

- naglasak na
 - dojam
- najčešće šalje
 - samo jednu poruku publici: “kupite”
 - proizvod
 - ideju
 - mišljenje, stav, ...

Prezentacijski alati

- Slide presentation tools

- Microsoft PowerPoint
- LibreOffice Impress
- Google ...XYZ...

- Zooming presentation tool

- Prezi

how to produce better content ideas

by
mark johnstone

Količina teksta i namjena

- **Prikaznica (eng.slide) služi**

- za naglasak **bitnog**
- dopunu izrečenom: slika, zvuk, animacija, ...
- podsjetnik predavaču

- **Ne služi**

- da prezentira **SVE informacije**
- da prezentira **sve što nije rečeno**
- kako bi **predavač čitao s nje**

- **Ne služi ni kao zamjena za skriptu/udžbenik**

- ali, može se koristiti kao sažetak **punog teksta**
- dok se onda puni tekst stavljaju u predavačeve bilješke

2016-2017 © P.Pale vještine komuniciranja - predavanje

NAMJENA, KOLIČINA, SADRŽAJ

Problem br. 1 – Količina teksta

Jedna od temeljnih pogrešaka u koncipiranju i izradi prikaznica je da sadrže previše teksta.

Dva su glavna razloga zašto to autori rade. Ili zbog toga da s prikaznice pročitaju cijelo predavanje, sve što će izgovoriti, ili zato da publici daju što više informacija, sve one koje ne stignu izgovoriti.

U prvom slučaju, to je pogrešno zato, što publika u pravilu može brže čitati, nego što predavač može razgovjetno izgovarati pročitano. Stoga će nastati raskorak između onog što publika čita i sluša, time smanjujući razumljivost predavanja.

U drugom slučaju to je pogrešno, jer bi publika trebala čitati dodatne informacije i slušati predavača koji iznosi osnovne. Istraživanja pokazuju da takva podijeljena pažnja nije moguća i da umanjuje učinak predavanja.

Učinak prikaznica na primanje, razumijevanje i pamćenje informacija je najveći kad sadrže riječi koje su najbitnije u izrečenom, kad su to ključni pojmovi.

Takve prikaznice ujedno su dobar podsjetnik kompetentnom predavaču. To je predavač koji dubinski poznaje sadržaj koji predaje, ima iskustvo i raspolaze elokvencijom pa može „uživo” izgovarati rečenice samo na osnovi natuknica i nisu mu potrebne potpune, oblikovane rečenice.

Također, korištenje istovremeno i napisanih (uz izgovorene) riječi, dodatno pomaže u primanju informacija [Multimedijalna teorija kognitivnog učenja, Meyer]. Taj je učinak još veći ako se uz napisane riječi korite i ilustracije (crtež, fotografija, grafikon, tablica) i/ili zvukovi.

Objašnjavanje procesa u kojima se objašnjava tijek ili objašnjavanje uzročno posljedičnih odnosa (akcija i reakcija) najbolje se prikazuju crtežima, ili animacijama.

Pogrešno je koristiti ili dizajnirati prikaznice za učenje.

One mogu biti korisne samo tako da se u predavačeve bilješke upiše sve što predavač izgovori na predavanju, a sama prikaznica je onda sažetak, isticanje i ilustracija bitnog, te podsjetnik na sadržaj bilješki.

Problem br. 2 - Namjena

- Jedna od temeljnih pogrešaka u koncipiranju i izradi prikaznica je da sadrže previše teksta.
- Dva su glavna razloga zašto to autori rade. Ili zbog toga da s prikaznice pročitaju cijelo predavanje, sve što će izgovoriti, ili zato da publici daju što više informacija, sve one koje ne stignu izgovoriti.
- U prvom slučaju, to je pogrešno zato, što publika u pravilu može brže čitati, nego što predavač može razgovjetno izgovarati pročitano. Stoga će nastati raskorak između onog što publika čita i sluša, time smanjujući razumljivost predavanja.
- U drugom slučaju to je pogrešno, jer bi publika trebala čitati dodatne informacije i slušati predavača koji iznosi osnovne. Istraživanja pokazuju da takva podijeljena pažnja nije moguća i da umanjuje učinak predavanja.
- Učinak prikaznica na primanje, razumijevanje i pamćenje informacija je najveći kad sadrže riječi koje su najbitnije u izrečenom, kad su to ključni pojmovi.
- Takve prikaznice ujedno su dobar podsjetnik kompetentnom predavaču. To je predavač koji dubinski poznaje sadržaj koji predaje, ima iskustvo i raspolaze elokvencijom pa može „uživo“ izgovarati rečenice samo na osnovi natuknica i nisu mu potrebne potpune, oblikovane rečenice.
- Također, korištenje istovremeno i napisanih (uz izgovorene) riječi, dodatno pomaže u primanju informacija [Multimedijalna teorija kognitivnog učenja, Meyer]. Taj je učinak još veći ako se uz napisane riječi korite i ilustracije (crtež, fotografija, grafikon, tablica) i/ili zvukovi.
- Objasnjanje procesa u kojima se objašnjava tijek ili objašnjanje uzročno posljedičnih odnosa (akcija i reakcija) najbolje se prikazuju crtežima, ili animacijama.
- Pogrešno je koristiti ili dizajnirati prikaznice za učenje.
- One mogu biti korisne samo tako da se u predavačeve bilješke upiše sve što predavač izgovori na predavanju, a sama prikaznica je onda sažetak, isticanje i ilustracija bitnog, te podsjetnik na sadržaj bilješki.

Količina teksta i namjena

- Prikaznica (eng.slide) služi
 - za naglasak **bitnog**
 - **dopunu** izrečenom: slika, zvuk, animacija, ...
 - **podsjetnik** predavaču

- **Ne služi**
 - da prezentira **SVE informacije**
 - da prezentira **sve što nije rečeno**
 - kako bi **predavač čitao** s nje

- Ne služi ni kao **zamjena za skriptu/udžbenik**
 - ali, može se koristiti kao **sažetak** punog teksta
 - dok se onda puni tekst stavlja u predavačeve bilješke

Odgovarajuća količina

- stavljaju se **samo natuknice** (bullet)
 - najviše do (oko) **8** natuknica
 - **izuzetak** je ako želite dati **pregled ili pokazati obilje**
- **što kraće**, a da ipak oblikuju jasnu poruku
- ako su dulje od jednog retka, **prelomiti ih na logičnom mjestu**
 - najbolje je između zavisnih dijelova rečenice, a ne na nekom slučajnom mjestu ili zbog slobodnog prostora
- može se dodati kraći citat ili definicija
 - ali i njih treba prelomiti na logičnom mjestu
 - i jasno označiti kao odvojeni dio teksta

Logični prijelom dugog teksta

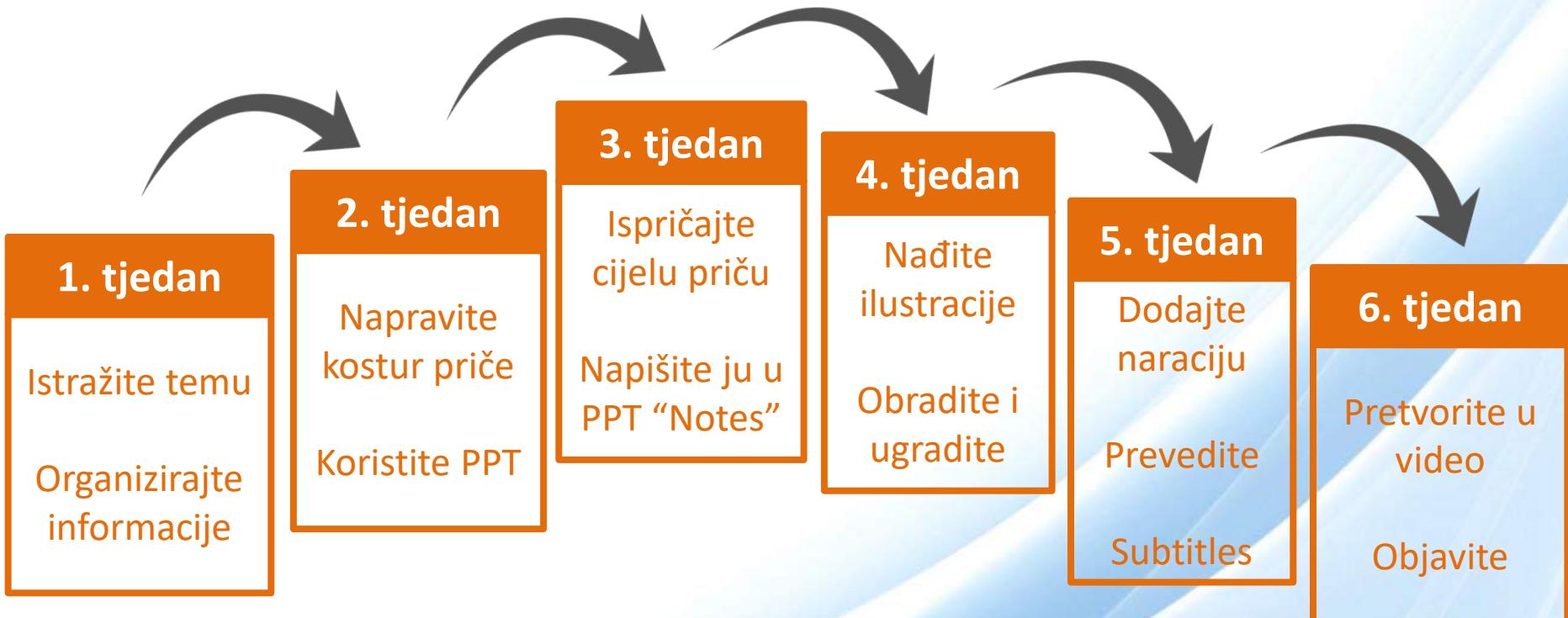
Never doubt that a small group of thoughtful, committed citizens can change the world; indeed, it's the only thing that ever has.

Margaret Mead

Never doubt
that a small group of thoughtful, committed citizens
can change the world;
indeed, it's the only thing
that ever has.

Margaret Mead

Umjesto natuknica: dijagram

Umjesto natuknica: ilustracija

Uvijek razmislite što uključujete u svoje računalo!!!

OBLIKOVANJE

Umjesto natuknica: dugački tekst

Možete na prikaznicu staviti i puni tekst. Namjera toga nikad ne smije biti da publika čita cijeli tekst, već zato da vidi kontekst u kojem se nalazi bitna informacija. Tu informaciju ćete onda posebno istaknuti, kako biste skrenuli pažnju na nju i naglasili ono što usmeno izlažete.

Doduše, ponekad, vrlo rijetko, postoji potreba da publika sama pročita cijeli dugačak tekst. To je vrlo iznimno, i u pravilu potrebno samo onda kad cijeli taj odlomak, načinom izlaganja i međuvisnošću svojih dijelova nosi važnu poruku. U takvom je slučaju važno da publici ostavite dovoljno vremena da pročita cijeli tekst. Za to vrijeme je najbolje da šutite. Upute o tome na što publika treba usmjeriti pažnju dajte prije početka čitanja. Dobro je i publici reći koliko ćete joj vremena dati da tekst pročita.

Ako koristite natuknica ...

- **Boldanjem** istaknite bitno
- Bojom razlikujte **dobre** od **lošeg**
- Različitu važnost
 - prikažite hijerarhijom natuknica
 - ali ne predubokom
- Sam tekst nije dovoljan
 - za razumijevanje
 - za pamćenje
 - zato koristite
 - ikone,
 - clipart
 - ilustracije

- međuodnose informacija
 - ili slijed
- možete natuknuti/naglasiti
 - prostornom organizacijom
 - na površini prikaznice
 - u stupcima
 - tablicama
 - “otocima”
- ako to nije dovoljno, koristite
 - okvire
 - podloge u boji
 - strelice

Problem 3: Čitljivost

- slabí kontrast slova od pozadine

– primjer 1 – blijeda slova

– primjer 2 – tamna pozadina

- **presitna slova**

– primjer 3 – sitna slova

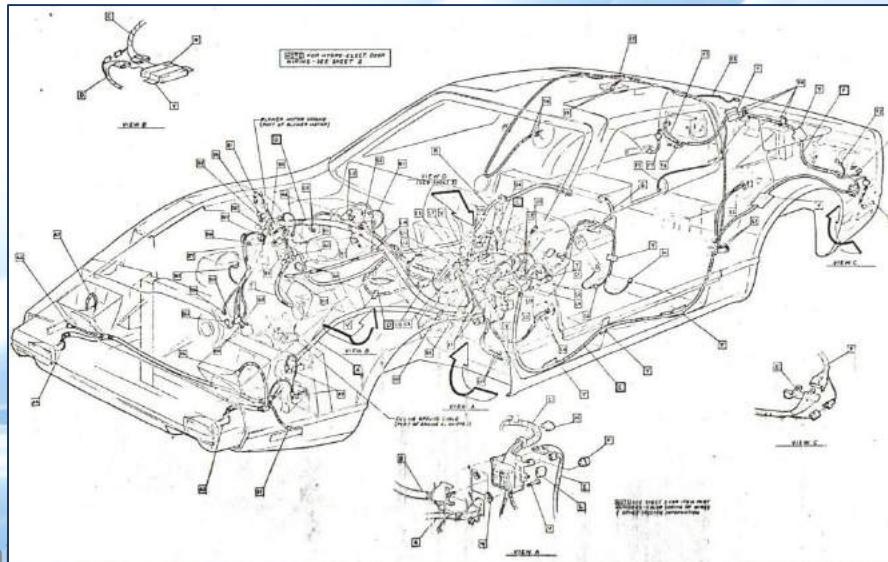
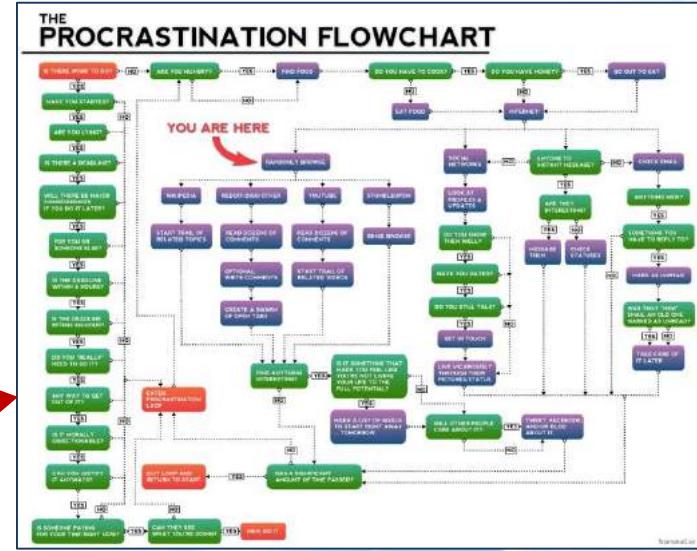
- **presitni crtež**

– primjer 4

- previše **detalja** u tekstu ili crtežu

- primjer 4 - font s puno detalja

– primjer 6

- Prikaznice ne smiju **opterećivati** publiku
 - slabom čitljivošću
 - jer to **odvlači pažnju** od izgovorenog
 - i umara

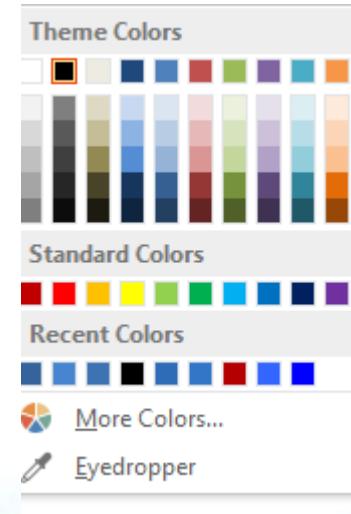

- **Glavni čimbenici čitljivosti su**
 1. kontrast
 2. veličina
 3. količina detalja u pismu i crtežu
 4. količina sadržaja

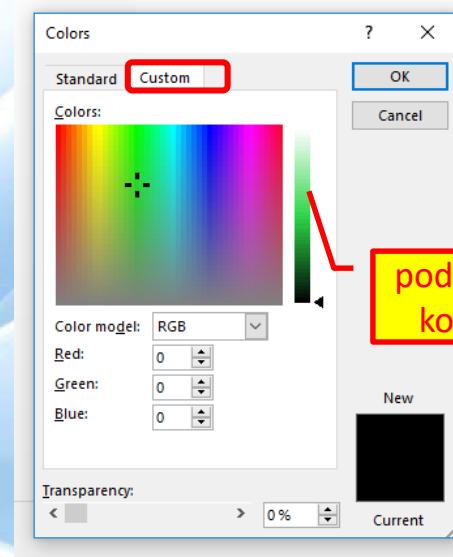
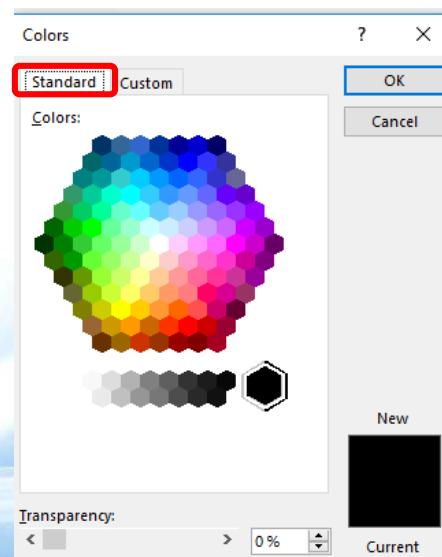
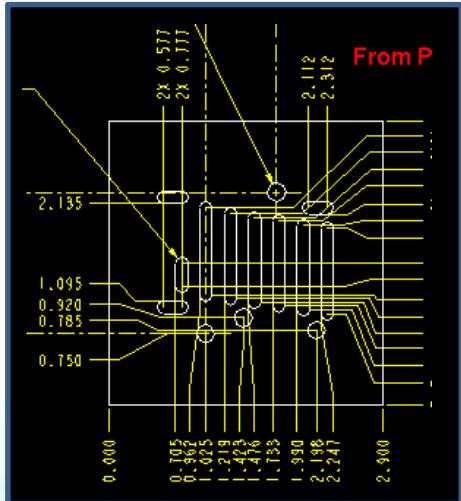

Kontrast

- jednostavno pravilo – **što veći**
 - podloga što svjetlica
 - slova što tamnija
 - eventualno može obrnuto

- Paziti i kod slika !

Veličina slova

- ovo je 32 pointa

- pa 28 pointa

- trebalo bi stati na 24 pointa

- a krajnja bi granica trebala biti na 20 pointa

» jer je 18 pointa već teško pročitati

- mnogima
 - ili s kraja dvorane

- grubo pravilo

- mora biti **vidljivo iz posljednjeg reda**

- pokušajte pročitati tekst s vašeg monitora

- udaljenog **5 puta** više

- nego je **visina slike** na ekranu

9.80665

1.60217662

1,7320508075

1,41421356237

2,7182818284590

3,141592653589793

4

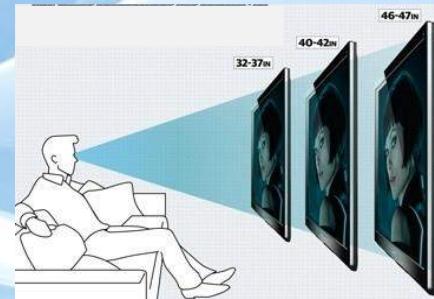
6

5

8

11

10

Oblik slova - font

Arial

Times New Roman

pisana slova

Calibri

Garamond

UKRAŠENA

Century Gothic

Bookman Old Style

Starinska

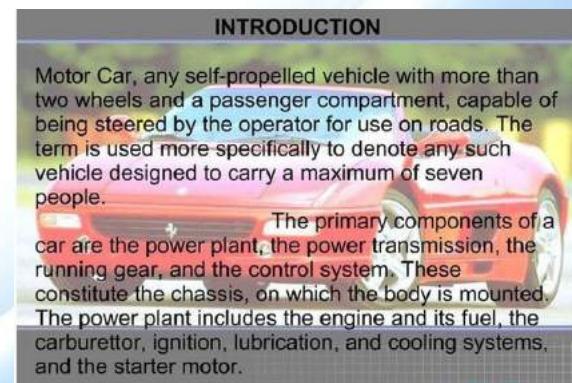
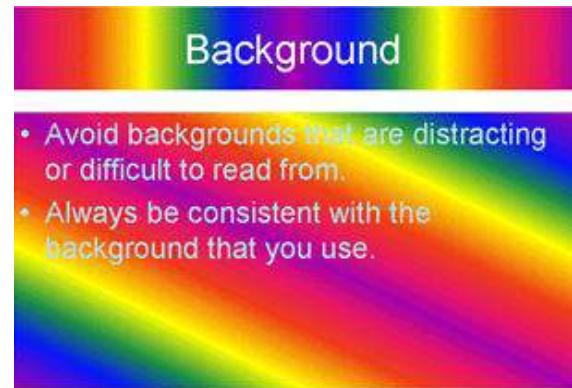
- **Courier** je neproporcionalni font
 - koristi se kad treba oblikovati stupce („potpisivati“)

- podaci
- formule
- programski kod

Arial	Courier
1234567890	1234567890
ijlt	ijlt
mnwh	mnwh

Problem 4: Odvraćanje pažnje - dizajn

- i opet pravilo => jednostavnost
 - **VIZUALNO OBLIKOVANJE NE SMIJE ODVRAĆATI PAŽNJU OD SADRŽAJA I PORUKE**
- naglasak treba biti na sadržaju
 - a ne na vizualnoj privlačnosti
- vizualni **dizajn je struka**
 - sa svojim **pravilima**
 - i potrebnim **školovanjem**
- u pravilu, treba izbjegavati
 - „naporne“ i „glasne“ pozadine
 - promjenu pozadine (teme)
 - unutar jedne prezentacije

Problem 4: Odvraćanje pažnje - Efekti

- **što manje efekata**
 - samo za **naglasiti/dopuniti** sadržaj
- **unutar jedne prikaznice**
 - je li bolje **graditi (slide building)** ili **odjednom** sve prikazati?
 - **gradite** ako želite čvrsto držati pažnju publike
 - sve **odjednom**, ako žurite ili dajete globalni pregled
 - **kako graditi?**
 - kad je **izjava/tvrđnja** -> **naglo pojavljivanje (Appear)**
 - kad **dopunjuje/ilustrira** -> **postupno (Fade)**
 - svi ostali efekti, **samo ako su baš nužni**
- **prijelaz između prikaznica**
 - **nagla** – kad je **novo „poglavlje“**
 - **listanje** – kad se **nastavlja/nabralja**
 - **pretapanje** – kad se prikazuje **niz slika na istu temu**

Intellectual Property Rights

AUTORSKA PRAVA

Korištenje tuđih djela

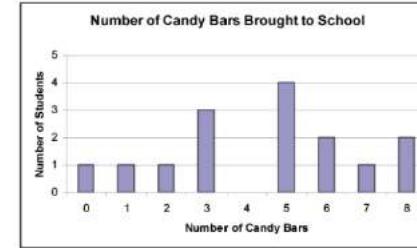
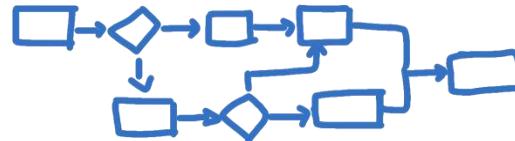
- za potkrijepiti svoje tvrdnje, nužno je koristiti

- citate

 TOUT A UNE FIN...
...SAUF LA BANANE QUI EN A DEUX :)
PROVERBE AFRICAIN

- podatke

- grafički prikaz

- OBVEZNO** treba navesti izvor

http://jodoom.edublogs.org/files/2012/09/ex6_4-2gwhw5l.gif

- treba tražiti **suglasnost** za korištenje

- autora ili

- nositelja prava

- **osim** ako se koristi za poučavanje

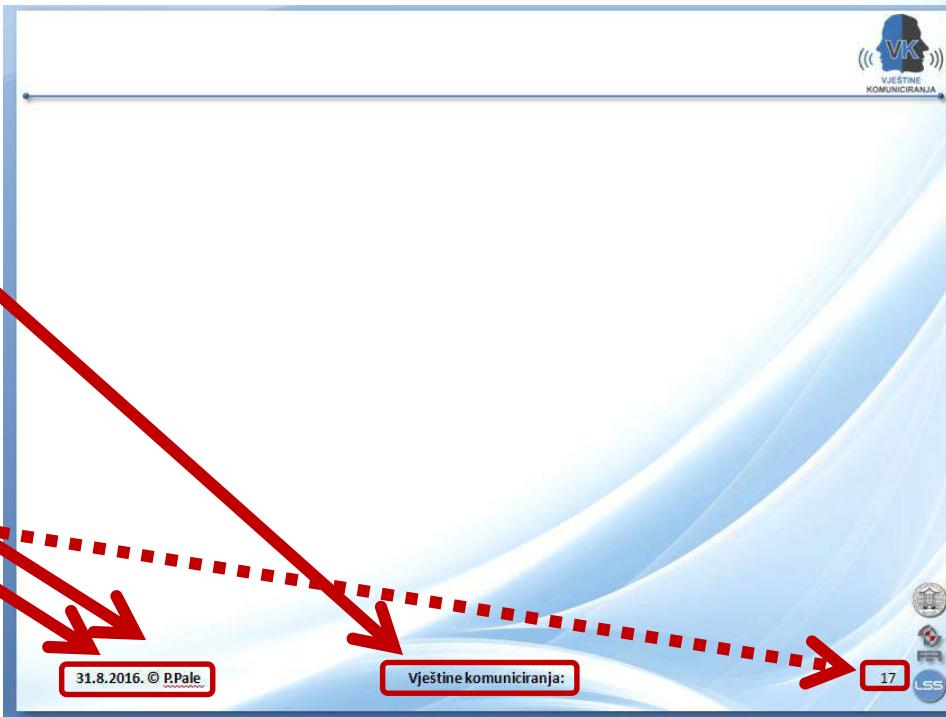

OZNAČAVANJE I METAPODACI

Označavanje prikaznica

- svaku prikaznicu označiti**

- pripadnost prezentaciji
- autor
- inačica/datum
- broj stranice i ukupni broj
- eventualno
 - potpoglavlje
 - logo

- cijela prezentacija**

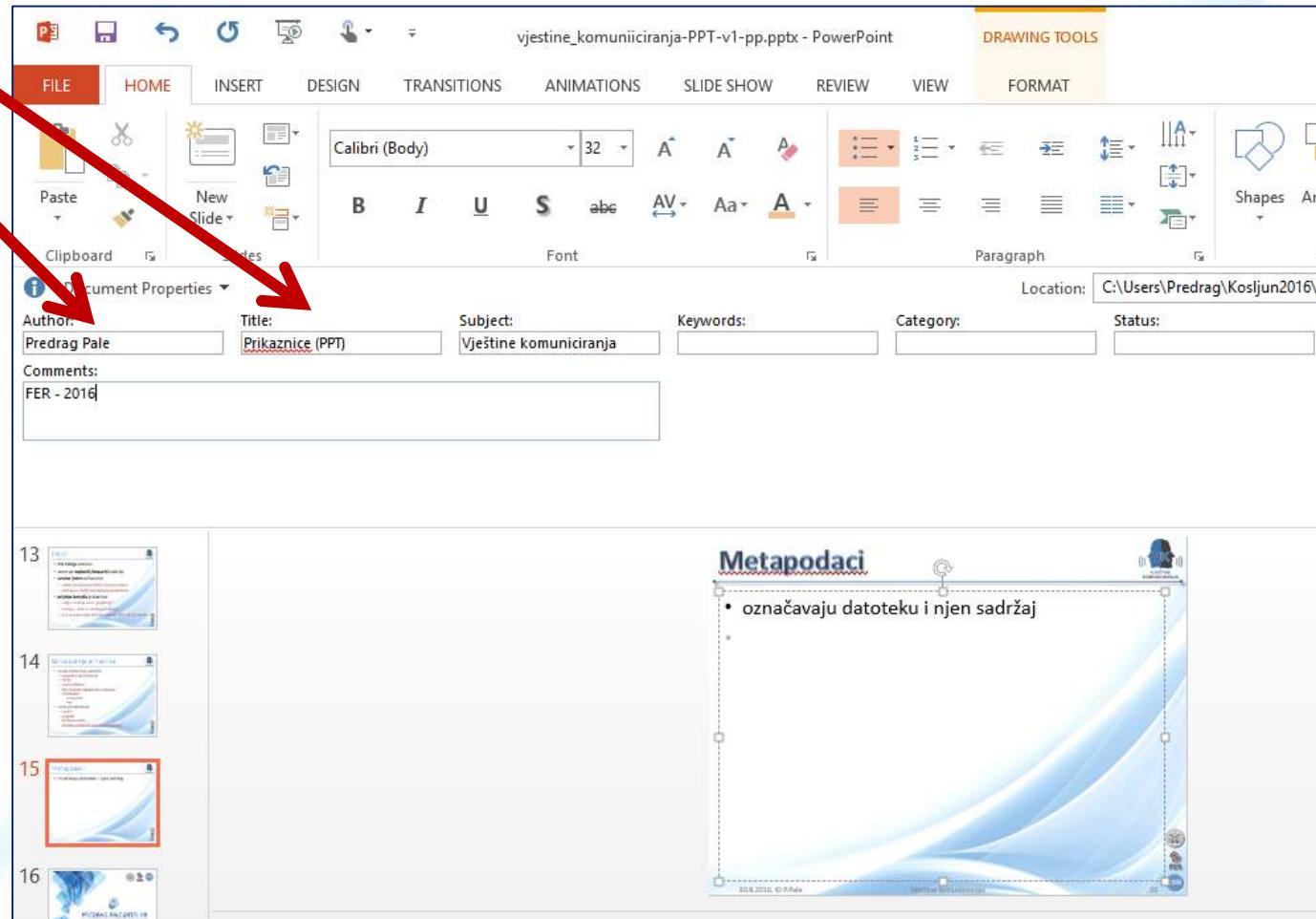
- prigoda
- naslov
- predavač/autor
- kontakt predavača/autora/organizacije

Metapodaci

- označavaju datoteku i njen sadržaj

- naslov
- autora
- ostalo
- tijek rada na datoteci

The screenshot shows the Microsoft PowerPoint ribbon with the 'FORMAT' tab selected. Below the ribbon, the 'Document Properties' dialog is open, displaying the following information:

- Author:** Predrag Pale
- Title:** Prikaznice (PPT)
- Subject:** Vještine komuniciranja
- Keywords:**
- Category:**
- Status:**

Comments:
FER - 2016

The slide content area shows a slide titled "Metapodaci" with the following bullet points:

- označavaju datoteku i njen sadržaj

The slide number 15 is highlighted with a red box.

PRIPREMA ZA PREZENTACIJU

Mjerenje trajanja prezentacije

- za potrebu **uvježbavanja** prezentacije
 - i **kontrole trajanja**
- PowerPoint i Impress nude tu mogućnost
 - Slide Show -> Rehearse Timings
- zabilježena vremena se vide u View -> Slide Sorter
- poslije možete pokrenuti prezentaciju, da se **sama odvija**
 - **po tim vremenima**

vjestine_komuniciranja-PPT-v1-pp.pptx - PowerPoint

VIEW

Presentation Views

Master Views

Show

Zoom

Color/Grayscale

Window

Očekivani ishodi

- Znat će napraviti vizualno dobru prezentaciju
 - kao pratinju svom izlaganju
 - kao **samoštanski oblik** prezentiranja
- Znat će dodati animaciju
- Znat će dodati naraciju
- Znat će opremiti prezentaciju metapodacima
- Znat će izmjeriti trajanje prezentacije uživo
- Znat će nabrojiti druge prezentacijske alate
- Znat će pronaći druge prezentacijske alate
- Znat će razlikovati primjenu PowerPointa i Prezija

00:11

00:08

Prezentacijski alati

- Slide presentation tools
 - Microsoft PowerPoint
 - LibreOffice Impress
 - Google ...XYZ...
- Zooming presentation tool
 - Prezi (<https://blog.prezi.com/you-say-prezzi-i-say-prezzi/>)

00:09

00:08

Problem br. 1 – Količina teksta

Problem br. 2 - Namjena

Količina teksta i namjena

Problem 3: Čitljivost

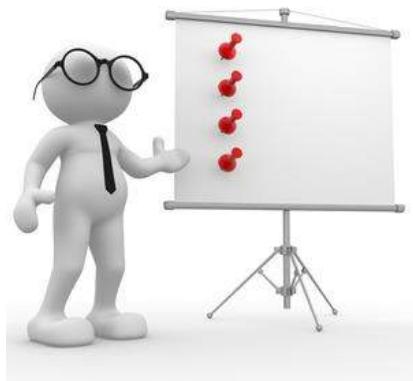
Čitljivost

2016-2017 © P. Pale

Snimanje naracije

- **Predavanje možemo i snimiti (govor)**
 - „Slide Show“ -> „Record Slide Show“
- te ga **automatski reproducirati**
 - **uz istovremeno prikazivanje**
 - svih **prikaznica** iz prezentacije
 - „Play Narrations“ i „Use Timings“
- cijela se **snimka** i prezentacija može **spremiti**
 - „File“ -> „Save As“ -> Save As Type = .pps ili .ppsx
 - i zatim **poslati korisnicima**
 - koji će ju reproducirati
- **Naracija nema puno smisla ako se čitaju natuknice s prikaznicama**
 - ideja je da se **ispriča priča**
 - koju se **može** slušati i **razumjeti** i **bez gledanja** prikaznica
 - osim kad je u pitanju neka vizualizacija

STRUKTURA PREZENTACIJE

Vrste prezentacija

- **prenošenje informacija**

- **izvještavanje**

– o aktivnostima, napretku/stanju, rezultatu ...

- motiviranje, prodavanje

- **objašnjavanje, poučavanje**

- zabava

Prenošenje informacija

- uvod, globalna slika
 - o čemu je riječ
- preciznije
 - o čemu konkretno/specifično
- problem/mogućnost
 - što treba riješiti
 - koja mogućnost postoji
- rješenje
 - što se može
 - tko može
 - koji su (pred)uvjeti
 - ograničenja
- gdje ima više informacija

- informacijska sigurnost
 - napadi na ljude/korisnike
- lažne poruke kolaju Internetom
 - eng. HOAX
- pomoći korisnicima
 - kako znati je li poruka HOAX?
- postoji www.CIS.hr
 - važno je da korisnici prijavljuju sumnjive poruke
- postoji i drugi portali u svijetu

Primjer: Informacije o Portalu za mlade

- uvod, globalna slika
 - o čemu je riječ
- preciznije
 - o čemu konkretno/specifično
- problem/mogućnost
 - što treba riješiti
 - koja mogućnost postoji
- rješenje
 - što se može
 - tko može
 - koji su (pred)uvjeti
 - ograničenja
- gdje ima više informacija

- Mladi u EU
 - portal o EU aktivnostima za mlade
- kakve sve informacije Portal pruža
 - opći pregled sadržaja portala
- informacije posebno za mlade
 - 8 tema, 34 zemlje, 28 jezika
- informacije i odgovori
 - informacije po temama/podtemama, vijesti, postaviti pitanje
 - on-line
 - otvoreno za sve
- on-line europa.eu/youth

Izvještaj o istraživanju/razvoju

- uvod, globalna slika
 - o čemu je riječ
 - kud ovaj posao spada
- problem/zadatak
 - što treba riješiti
- stanje
 - kako se to do sada radilo
 - što drugi rade na tu temu
- moj doprinos
 - moj pristup
 - izazov kojeg je trebalo savladati
 - kako sam to riješio
- koji sam rezultat dobio
 - što sam uspio
 - što nisam
- zaključak
 - tko, što sad s time može
 - što se dalje treba/može raditi

- slijepima tehnologija može pomoći
 - da samostalno žive
 - npr. da kuhađu
- treba prepoznati sadržaj pakiranja
 - što je u zapakiranom proizvodu
- netko mu mora pročitati
 - a onda si on stavi različite fizičke oznake
 - koje poslije opipom "čita"
- računalo čita bar-code i izgovara
 - kamera skenira pakiranje i bar-code
 - izgovaranje sadržaja
 - korisnik jednom snimi govornu poruku
- model koji izgovara sadržaj paketa
 - izgovaranje, snimanje, razmjena poruka
 - osjetljiv na položaj predmeta pred kamerom
- može se napraviti uređaj
 - svatko može koristiti kod kuće
 - napraviti aplikaciju za smartphone

Izvještaj o napretku/stanju

- uvod, globalna slika
 - kud ovaj posao spada
 - o čemu je riječ
- koji je bio plan/zadatak
 - očekivani rezultati
- aktivnosti
 - što smo sve radili
 - tko je sve radio
 - koje smo resurse koristili
- stanje
 - što JE ostvareno
 - što NIJE ostvareno
 - zašto
 - kako ćemo to riješiti/zaobići
- plan za idući period
 - što treba napraviti
 - kako će se mjeriti rezultat
 - kojim resursima
- progres report na projektu/diplomskom
 - jedan o projekata dogradnje AuResS-a
 - dogradnja AuResS-a za "Tko se sjeti više"
- u 4. fazi projekta imati algoritam
 - algoritam prepoznaje riječi sličnog značenja
- tijekom 7. tjedna projekta
 - isprobana 4 algoritma
 - uz pomoć profesora XYZ
 - računalni cluster na Zavodu
- nemamo rješenje
 - algoritam ABC jedini prepozna više od 50%
 - potrebna procesorska snaga je prevelika
 - algoritmi nisu odgovarajući
 - razgovarati s profesorima ABD i DEF
- ispitati još algoritama
 - pisati profesorima
 - prepoznavanje > 75%, brzina običnog poslužitelja
 - prvo cluster, onda Zavodski poslužitelj

Objašnjavanje/poučavanje

- uvod, globalna slika
 - o čemu je riječ
 - kud ovo znanje spada
- problem/zadatak
 - što treba riješiti
- stanje, prijašnja/poznata rješenja
 - kako se to do sada radilo
 - koji je nedostatak u tome
- ideja ovog rješenja/metode
 - prednost
 - 1. problem
 - kako je riješen
 - kako to točno radi
 - 2. problem
 - kako je riješen
 - kako to točno radi
- primjenjivost
 - tko, kad, gdje se može koristiti
 - tko, kad, gdje se ne može koristiti
- preostale/nove potrebe/mogućnost
 - za što nam treba neko novo rješenje

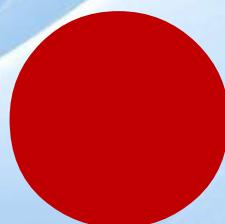
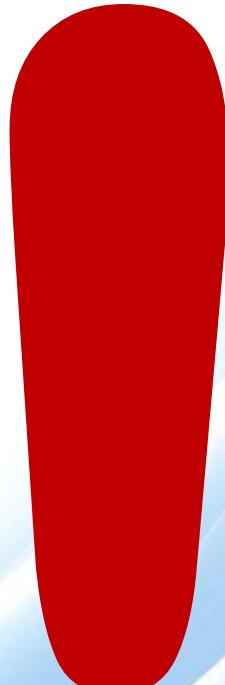
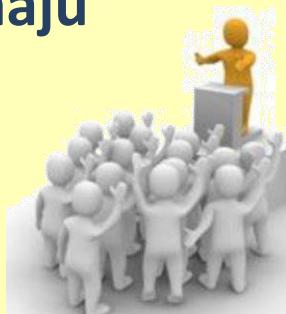
- računalna komunikacija
 - Ethernet- IEEE 802.3 – CSMA/CD
 - komunikacijski protokol
- upravljanje slanjem na dijeljenom mediju
 - samo jedan uređaj smije slati u isto vrijeme
- prije Etherнетa najčešće: master/slave
 - jedan poseban uređaj koji upravlja prometom
 - ako "master" ne radi, sve stane
- nema "mastera", svi su ravnopravni
 - jedan se pokvari -> svi ostali rade
 - 1. kako izbjegići konflikte
 - čeka se slobodan medij
 - 2. ako ipak dođe do istovremenog emitiranja
 - oba odustanu
 - svaki neko slučajno vrijeme
 - pa pokušaju ponovno
- onda kad nije bitno vrijeme odziva
 - ako ne mora unaprijed znati koliko max dugo se čeka
 - u kritičnim sustavima: alarmi, ...
- prioriteti prometa
 - da neke vrste korisnika ili prometa imaju prioritet
 - npr. telefonija

Za sve vrste prezentacija

- **ne razmišljajte o sebi**
 - što ste radili
 - što želite
 - koje probleme imate
 - što je vama zanimljivo
 - ...

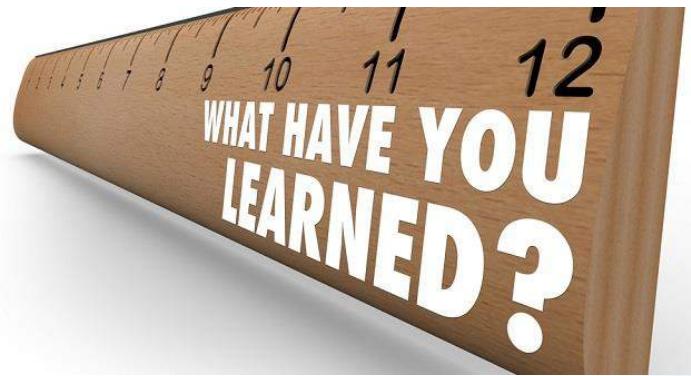

- **već o vašoj publici**
 - što je **njima važno**
 - koji problem/potrebu **imaju**
 - **što** o tome **znaju**
 - **što** o tome **trebaju znati**
 - čime ćete ih **uvjeriti**
 - ...

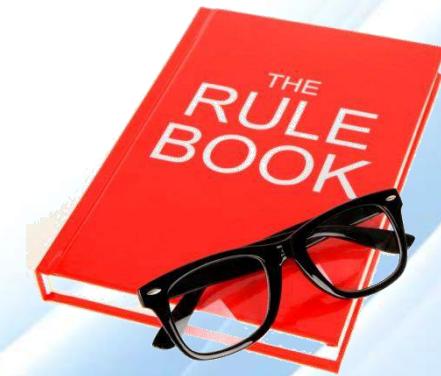
Pregled naučenog

- **vrste** prezentacijskih alata
 - slide, zooming
- **stilovi** prezentacija
 - izvještajni, impresivni
- **problemi**
 - količina teksta i namjena
 - kontrast i čitljivost
 - veličina i oblik slova
 - grafički dizajn i efekti
- **korištenje tuđih materijala**
- **označavanje prikaznica**
- **metapodaci**
- **mjerjenje potrebnog vremena** za prezentaciju
- **snimanje naracije**
- **vrste i strukture** prezentacija

Pravila

- **predložena** pravila za oblikovanje prikaznica
- služe tome da **uvijek** napravite **profesionalno prihvatljive** prikaznice
 - korisne publici i
 - korisne predavaču
- pravila **smijete kršiti**
 - da biste se **kreativno izrazili**
 - ili **ako nemate** vremena, volje ...
- ali **samo onda**
 - ako pravila **poznajete** i **zname** primjeniti
 - ako ste **spremni preuzeti odgovornost** za posljedice

Tema za prezentaciju

“Što sve EU nudi mladima”

- pogledajte <https://europa.eu/youth/eu>
- odaberite
 - neki konkretni program
 - ili pregled programa u nekom području:
 - putovanja, sport, kultura, zdravlje, rad, učenje ...
- i napravite PPT prema uputama iz predavanja
- Vaša prezentacija je namijenjena
 - vašim kolegama na FER-u,
 - kolegama na drugim fakultetima i
 - srednjoškolcima
- Prezentacija ih treba informirati
 - da nešto postoji
 - kakvu korist oni od toga mogu imati
 - koji su preduvjeti da to iskoriste
 - gdje da nađu više informacija
- Iskoristite upute s predavanja u prikaznici “Prenošenje informacija”

Posebna nagrada

- tri najbolje prezentacije
- dobivaju putovanje u Strasbourg
- i posjet EU parlamentu
- prof.dr.sc. Davor Škrlec
- zastupnik u EU parlamentu

VJEKOM@ZESOI.FER.HR

PREDRAG.PALE@FER.HR

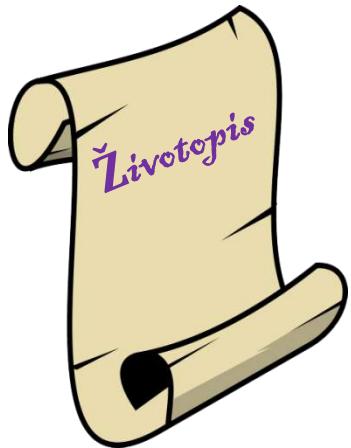

Vještine komuniciranja u inženjerstvu

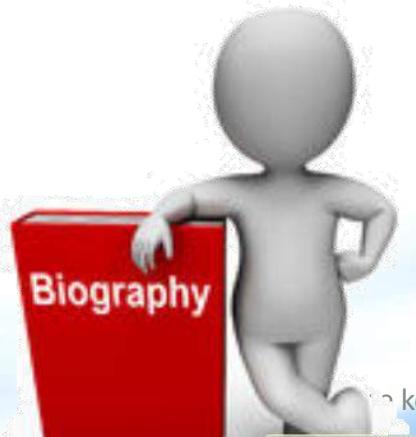
Životopis (CV)

Predrag Pale

research
management
objectives
goal
letters
people
field
time
know
others
find
identify
best
hiring
values
better
employment
with
common
development
process
person
education
professional
list
experience
step
offer
online
type
employers
action
learning
vision
relationships
curriculum vitae
find
seekers
help
potential
interview
careers
planning
reference
keep
life
email
develop
personal
long
tips
plan
guide
seek
strategy
work
focus
seek
guide
relationships

U čemu je razlika?

- CV ili Curriculum Vitae (“Course of life”)
 - obično je **dugačak**, po potrebi
 - ali može biti i kratak
 - može biti i sinonim za rezime
- Rezime (*eng. resume*)
 - često se koristi u zemljama **engleskog** govornog područja
 - tipično za **traženje posla**
 - **kraći** je, do 2 stranice
- Biography
 - “životna priča”
 - u **pripovjednoj** formi
 - ali može biti i **sinonim** za CV
 - može biti opća, nemamjenska
- Europass
 - **strukturiran** (obrazac)
 - jedan od brojnih
 - ali **sve češće tražen**

Životopis

- može biti **bilo koji** oblik
- za bilo koju namjenu

Kad, za što sve trebate CV?

- tražite posao
- natječete se za/tražite stipendiju
- molba za upis u školu/studij
- natječete se za funkciju
- natječete se za nagradu
- prilog uz vaše djelo

	Lisbon University
Curriculum Vitae	
<p>Personal Information</p> <p>The name is: Isabel Surname: Costa Middle name: Patrícia Address: Portugal, Lisboa, Cova da Moura, 1600-106 Tel.: +351 217 900 100 E-mail: isabelcosta@fct.unl.pt Nationality: Portuguese Date of birth: 1970-09-01</p>	
<p>Education and Training</p> <p>Title of qualification: Master's degree Name and type of institution: Universidade de Lisboa, Faculdade de Ciências, Mestrado em Administração Empresarial Date of graduation: 2002 Title of the Degree: Mestrado em Administração Empresarial Date of graduation: 2002 Name and type of institution: Universidade de Lisboa, Faculdade de Ciências, Mestrado em Administração Empresarial Date of graduation: 2002</p>	
<p>Certifications</p> <p>Title of qualification: Agente de Recrutamento e Seleção Name and type of institution: Universidade de Lisboa, Faculdade de Ciências, Mestrado em Administração Empresarial Date of graduation: 2002 Title of the Degree: Mestrado em Administração Empresarial Date of graduation: 2002 Name and type of institution: Universidade de Lisboa, Faculdade de Ciências, Mestrado em Administração Empresarial Date of graduation: 2002</p>	
<p>Work Experience</p> <p>Title of position: Analista de Recrutamento e Seleção Name and type of institution: Universidade de Lisboa, Faculdade de Ciências, Mestrado em Administração Empresarial Period of work: 2002-2003 Duties: Participar na elaboração de processos de recrutamento e seleção, nomeadamente para o Mestrado em Administração Empresarial.</p>	
<p>Publications</p> <p>Title of publication: Artigo em revista científica Name and type of institution: Universidade de Lisboa, Faculdade de Ciências, Mestrado em Administração Empresarial Period of publication: 2002 Duties: Participar na elaboração de artigos para publicação em revistas científicas.</p>	
<p>Books</p> <p>Title of publication: Capítulo de Livro Name and type of institution: Universidade de Lisboa, Faculdade de Ciências, Mestrado em Administração Empresarial Period of publication: 2002 Duties: Participar na elaboração de capítulos para publicação em livros.</p>	
<p>Other Activities</p> <p>Title of activity: Participação em Seminários Name and type of institution: Universidade de Lisboa, Faculdade de Ciências, Mestrado em Administração Empresarial Period of participation: 2002 Duties: Participar em seminários e conferências científicas.</p>	
<p>Teaching Experience</p> <p>Title of course: Prática Profissional Name and type of institution: Universidade de Lisboa, Faculdade de Ciências, Mestrado em Administração Empresarial Period of teaching: 2002 Duties: Ensinar a disciplina Prática Profissional no Mestrado em Administração Empresarial.</p>	
<p>Other Information</p> <p>Title of qualification: Agente de Recrutamento e Seleção Name and type of institution: Universidade de Lisboa, Faculdade de Ciências, Mestrado em Administração Empresarial Date of graduation: 2002 Title of the Degree: Mestrado em Administração Empresarial Date of graduation: 2002 Name and type of institution: Universidade de Lisboa, Faculdade de Ciências, Mestrado em Administração Empresarial Date of graduation: 2002</p>	

STRUKTURIRANI ŽIVOTOPIS

Strukturirani životopis

- Namjena je **predstavljanje**
 - poslodavcu
 - darivatelju
 - Organiziran u **poglavlja**
 - **Uspoređivat** će ga s drugima
 - poglavlje po poglavlje
 - možda i **bodovati**
 - Najčešće se traži na **engleskom**
 - možete imati i inačicu na hrvatskom
 - ali obje inačice **održavajte**
 - Treba sadržati **samo relevantne** podatke
 - za **svrhu** u koju se predaje
 - Ali istovremeno pokazati
 - vašu “širinu”

24.10.2017.

- Osobni podaci
 - Formalno školovanje
 - Neformalno školovanje
 - Povijest zaposlenja
 - Jezici
 - Vještine
 - organizacijske
 - poslovne
 - tehničke
 - socijalne
 - umjetničke
 - sportske
 - Reference
 - projekti
 - publikacije
 - Rezultati rada
 - izumi
 - proizvodi
 - izložbe

Strukturirani životopis – kako?

- Napravite **jedan**, glavni
 - sve ostale radite **iz njega**
 - **brisanjem** nepotrebnog
 - neposredno u trenutku prije predaje
- Redovito ga **dopunjujte** i održavajte
 - čim nešto **ostvarite**
 - čim nešto **naučite**
 - barem na **dva jezika**
- **Europass** je dobar izbor
 - iako neki traže i drugačije formate
 - no lagano se naprave iz Europassa
 - to je onda samo “mehanički” posao

Europass on-line usluga

- je pomoć za održavanje strukturiranog životopisa
- ispunjava se on-line
 - ali se ne posprema kod njih
- preuzimanje u dva formata
 - PDF za ispis i slanje korisnicima
 - XML za čuvanje (za vas, kod vas)
 - idući put, za dopune i izmjene
 - tada tu XML datoteku treba prenijeti (*upload*) na web Europassa
- osim životopisa, još nudi
 - europsku mapu vještina
 - jezičnu putovnicu
 - popratno pismo

Europass sadrži

- Osobne informacije
- Radno iskustvo
- Obrazovanje i osposobljavanje
- Osobne vještine
 - materinski jezik
 - ostali jezici
 - komunikacijske vještine
 - organizacijske vještine
 - poslovne vještine
 - digitalna kompetencija

PERSONAL INFORMATION

+ Fill in

TYPE OF APPLICATION

+ Fill in

WORK EXPERIENCE

+ Fill in

EDUCATION AND TRAINING

+ Fill in

PERSONAL SKILLS

Mother tongue(s)

+ Fill in

Other language(s)

+ Fill in

Communication skills

+ Fill in

Organisational / managerial skills

+ Fill in

Job-related skills

+ Fill in

Digital competence

+ Fill in

Specifične prilike

- Za neke **posebne potrebe**
 - definiraju **specifične obrasce**
- Ponekad treba prikazati **iskustvo**
 - **projektima/poslovima**
 - **vrstom aktivnosti** koju ste obavljali
 - **trajanje** te aktivnosti na tom poslu
 - To se često dokazuje **referencama**
- Ponekad traže **certifikate/diplome**
 - svakako ih **skupljajte u skeniranom obliku**
 - neke će trebati i **prevoditi**
 - pazite treba li neki certifikat **obnavljati**
- A ponekad traže **preporuke**

Reference

- **reference su važne jer**
 - dokazuju vaše iskustvo i kompetenciju
 - netko drugi, a ne vi sami, to potvrđuje
- to mogu biti:
 - publikacije, projekti, izumi, izložbe, nastupi, sportski rezultati
 - svi seminari na predmetima, projekti tijekom studija
- ponekad je dobro **voditi zasebne popise**
 - vodite ih tablično, sa **što više podataka**
 - koje po potrebi
 - **uključujete** u životopis ili
 - mu ih **prilažete**

Preporuke

- **neki poslodavci ili natječaji traže preporuke**
- **netko treći vas preporuča**
- **on vas mora poznavati u nekom svojstvu**
 - profesora, poslodavca, suradnika ...
- **preporuka može biti**
 - **otvorena** ili zatvorena
 - dostavljena **izravno** ili preko vas
 - **narativna** ili u zatraženom obrascu
- **ponekad samo traže da navedete**
 - **od koga** (sve) oni mogu tražiti preporuku za vas
 - koga će kontaktirati, **oni biraju**
- **ako radite (privremeni) posao**
 - na kraju **zamolite da vam napišu referencu**, pa ju čuvajte, kad zatreba
 - **neka opišu**
 - **što** ste radili,
 - **kako** ste to napravili i
 - **kakvi** ste bili u odnosu s drugima na poslu

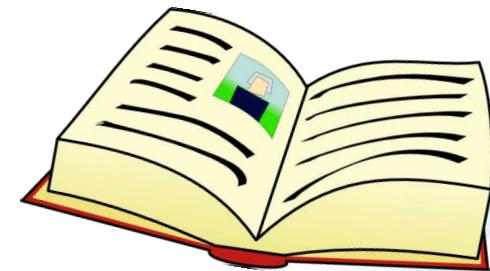

24 Gustav Preller Vorna Valley Midrand	20 April 2010
Ernie English 1234 Writing Lab Lane Pretoria	
Dear Mr. Joy	
Standard business letter	
The first paragraph of a typical business letter is used to state the main point of the letter. Begin with a friendly opening; then quickly transition into the purpose of your letter. Use a couple of sentences to explain the purpose, but do not go into detail until the next paragraph.	
Beginning with the second paragraph, state the supporting details to justify your purpose. These may take the form of background information, statistics or first-hand accounts. A few short paragraphs within the body of the letter should be enough to support your reasoning.	
Finally, in the closing paragraph, briefly restate your purpose and why it is important. If the purpose of your letter is employment related, consider ending your letter with your contact information. However, if the purpose is informational, think about closing with gratitude for the reader's time.	
Your sincerely	
Lucy Letter	

NARATIVNI ŽIVOTOPIS

Narativni životopis

- Nekad je to bila **pripovijest**
- Danas je **kraći, namjenski**
 - s većim naglaskom na **podacima**
 - nego na stilu, jeziku
 - informacije koje su **važne za svrhu predavanja životopisa**
 - zbog koje se prilaže životopis
 - **“skrojen po mjeri”**
- **U prvom licu** jednine
 - ako se **izravno** obraćate **nekome** i
 - od njega nešto tražite
- **U trećem licu** jednine
 - ako će se čitati, **izgovarati**
 - u nekoj prilici: imenovanje, nagrada, odluka, ...
 - stavljati u dokumente
 - članci, knjige, ...

Uvijek me je zanimalo ...
Tijekom studija sam se počeo baviti ...
Često me pozivaju ...

Uvijek ga je zanimalo ...
Tijekom studija se počela baviti ...
Često je pozvana ...

Narativni životopis – što sadrži

- **Razmislite:**
 - što se ne može saznati/shvatiti iz strukturiranog životopisa
- **Čitatelja zanima**
 - što možete
 - znanje, vještine, resursi, motivacija
 - što se napravili
 - projekti, proizvodi, postignuća
 - kakvi ste
 - vrijednosti i stavovi
 - interesi, navike i osobine

**Relevantni za ono
zbog čega se javljate**

Životopis – primjer

Nakon FER-a radio je u XYZ computers na instalacijama sustava, a kasnije kao podrška korisnicima. Zbog pokazanih sposobnosti školovan je za upravljanje projektima što je zatim radio na internim i eksternim projektima firme.

2010. je osnovao svoje poduzeće za upravljanje projektima.

Danas radi uglavnom za multinacionalne tvrtke.

Do sada je veći dio vremena provodio u inozemstvu.

Sada nastoji što više vremena provesti u Hrvatskoj, radi obitelji, ali i zato da se može posvetiti znanstvenom istraživanju u području upravljanja projektima.

Posljednje četiri godine i poučava upravljanje projektima.

Ima PMP i PMP-ACP certifikate.

Životopis – primjer 1

Već u drugom razredu Matematičke gimnazije u Zagrebu otkrila sam IYPT, natjecanje u eksperimentalnoj fizici. Nisam ni znala koliko će me radovati ne samo fizika, već i izrada svih aparata za provođenje eksperimenata. Možda i više od nagrada koje smo osvojili na turnirima. Puno sam, sama i s weba, naučila o fotografiji koja mi je tada trebala za mjerjenja, a sad sve više radim i umjetničku fotografiju.

Autorica jedne knjige u SAD je zamolila da koristi moju fotografiju za naslovnicu.

Pored toga volim free-climbing, snow board i ronjenje. Rado poučavam mlađe tehnici i sama smišljam radionice za njih.

Životopis – primjer 2

U srednjoškolskom razdoblju sam se posvetio samo školi, radi što boljeg prosjeka, da se mogu upisati na FER. Uz to sam jedino učio dodatno Njemački i Talijanski jezik.

Oduvijek sam htio svirati klavir, ali nisam imao materijalnih mogućnosti. Nadam se da će mi studij na FER-u ipak ostaviti nešto vremena da radim honorarne poslove kojima ću platiti satove sintesajzera.

Životopis – primjer 3

U srednjoj školi nisam imao visok prosjek ocjena jer me jako zanimala elektronika i stalno sam radio neke svoje projekte: pojačala, autić na daljinsko upravljanje, video nadzor i slično.

Sad želim elektroniku temeljito naučiti. Malo me brine studij, jer radije učim iz prakse nego iz knjiga. Radio sam i razne manje poslove da zaradim novac za svoje hobije, poput: čišćenja tavana, čuvanja ljubimaca, pranja taksija, poučavanje salse (naučila me sestra).

Životopis – primjer 4

Do sada sam imao solidne ocjene, ali nisam zadovoljan znanjem koje sam stekao, jer sam mnogo vremena ulagao u bavljenje veslanjem.

Iako sam imao zapažene rezultate (dva puta državni prvak, srebro na regionalnom natjecanju) odlučio sam posvetiti se i drugim aktivnostima. Osim studija, na kojem mi je prioritet steći znanje, želim naučiti i raditi i druge stvari poput snimanja filmova i pjevanja u klapi.

Jako bih rado sudjelovao u projektu izrade električnog automobila. To može biti i prerada nekog starog automobila.

MOTIVACIJSKO PISMO

Motivacijsko pismo

- **Njime sebe nekome nudite**
 - da radi (ima odnos) s vama
 - da vam nešto da
- **Zapravo sadrži narativni životopis**
 - prilagođen, “skrojen” baš za ovu namjenu
- **uz dodatni sadržaj:**
 - kako vi vidite primatelja pisma
 - kako vi vidite ono što on treba
 - kako vi vidite vašu suradnju/interakciju

Motivacijsko pismo – kako?

- na što sam **ponosan**
- što jako **dobro radim**
- što **želim poboljšati**
- zašto mene **veseli** taj potencijalni odnos
- što **očekujem**
- koje su moje **granice**

Motivacijsko pismo - motrište

- Kad pišete motivacijsko pismo
- Stavite se u **položaj primatelja**
 - što **njemu** treba
 - što mora **odlučiti**
 - a ime veze s vama
 - **tko će** mu se još javiti
 - osim vas
 - po čemu **da vas razlikuje** od njih
- iz pisma mora biti **lagano vidljivo**
 - da zadovoljavate **njegove potrebe**
 - i da će s vama biti **lagano i ugodno surađivati**
- **razmislite:**
što bi mu još moglo biti **važno**
 - a **vi imate** u životopisu
 - i svojim **osobinama**

Nikad nemojte **izmišljati!**

- ali **nemojte se podcjenjivati**
- **realno** opišite,
ali neka se naziru vaše **emocije**
- važno vam je, raduje vas,
motivirani ste ...
- ali, ako je to primjereno, i da ste:
 - zabrinuti, uznemirenji ...

Motivacijsko pismo – primjer

Kroz desetogodišnje iskustvo upravljanja srednjim i velikim projektima u području IKT-a, uglavnom u međunarodnim tvrtkama, te četverogodišnje iskustvo poučavanja različitih metodologija upravljanja projektima, uočio sam neke pravilnosti i probleme i kod iskusnih voditelja projekata.

U nastojanju da im pomognem osmislio sam svoje metode i postupke odabira primjerene metode upravljanja za neki specifični projekt.

Sada bih htio istražiti znanstvenu valjanost mog pristupa te ga oblikovati da može postati dijelom svjetske prakse.

Zbog toga bih htio upisati doktorski studij na FER-u jer smatram da je on idealno mjesto za spajanje tehnologije i projektnog menadžmenta, kao i teorije i prakse.

S obzirom na Vaše dugogodišnje iskustvo s kojim je moje iskustvo sroдno, bio bih zahvalan kad biste razmotrili mogućnost da mi budete mentorom.

Motivacijsko pismo – primjer 1

Odrastao sam daleko od Zagreba, pa nikad nisam imao prilike biti u vašim radionicama kao polaznik, iako sam htio, jer sam čuo da su jako dobre.

Obradovao me Vaš natječaj za voditelje ljetne škole male robotike jer se već dugo bavim robotikom, a oduvijek sam htio poučavati mlađe.

Naime, način na koji su mene poučavali, nikad mi nije bio dovoljno dobar, pa sam većinu naučio sam. No, uvijek sam mislio da mora postojati bolji način da se prenosi znanje.

Nadam se da ću to naučiti u pripremnim radionicama za voditelje koje nudite, te u radu s mentorom.

Pored toga bavim se fotografijom i imao sam jednu samostalnu i dvije skupne izložbe.

Imam dva mlađa brata i sestru koje sam često čuvao, što mi nije bilo teško.

Motivacijsko pismo – primjer 2

Vidio sam predavanje na TED-u koje ste Vi održali o Vašim posebnim električnim romobilima.

Iako sam tek upisao FER, jako bih rado sudjelovao i u projektiranju i izradi takvih naprava.

Znam da je moje znanje nedostatno i da za sada mogu biti sretan ako ćete mi dozvoliti da Vam “nosim kavu”. Međutim, ništa mi nije teško raditi, volim sve učiti, a mislim da se najbolje nauči kad si blizu majstora.

FER je zahtjevan i postavlja nam puno obveza, ali mislim da mogu raditi jedan sat svaku večer od kuće i svaku drugu subotu po 8 do 10 sati.

Ako trebate bilo koju vrstu pomoći, cijenio bih da razmotrite mogućnost da s Vama sudjelujem u nekim aktivnostima.

Motivacijsko pismo – primjer 3

Većina studenata FER-a želi čim prije primiti lemilo u ruke i staviti ruke na tipkovnicu. I ja sam takva. Međutim, znam da je za profesionalni i znanstveni rad jako važno puno čitati, sistematizirati pročitano, a svoje rezultate na različite načine opisati i prikazati.

Meni je čitanje strast, smatram se vrlo “pismenom”, što donekle dokazuju ne samo ocjene već i nagrade s Lidera, vrlo sam vješta u “Office alatima”, obradbi fotografija, te instalaciji i održavanju računala. To već godinama radim za desetak računala kod oca u njegovom obrtu. Njemu pripremam i sve njegove prezentacije. Izvrsno vladam engleskim jezikom, pisanim i govornim.

Stoga Vam se ovime javljam na Vaš poziv za suradnike-početnike u projektu vjerujući da mogu biti koristan suradnik.

UVODNO/POPRATNO PISMO *(COVER LETTER)*

Uvodno/popratno pismo

- **Ako nepozvani šaljete CV ili motivacijsko pismo**
 - ili mislite da primatelj **neće** moći pravilno **razvrstati** vaš CV
 - među многимa koje će primiti
 - ili **ako** tako izrijekom traže
- **napišite uvodno/popratno pismo (eng. cover letter)**
 - kojem priložite CV, motivacijsko pismo , traženu dokumentaciju
- Neka bude **kratko i jasno**
 - **zašto** i za što se javljate
 - kamo/kome **da usmjere** vaš CV
 - što **očekujete**
 - kako vas mogu **kontaktirati**

Uvodno/popratno pismo – primjer 1

Poštovani,

javljam se na vaš oglas za volontersko mjesto njegovatelja vrtnih patuljaka objavljen 30. veljače 2016. u "Podnevnom listu".

U prilogu dostavljam svoj životopis i preporuku udruge "Plavi maslačak".

S poštovanjem,

Saša Horvat

student vrtlarstva

Uvodno/popratno pismo – primjer 2

Poštovani profesore,

obraćam Vam se s molbom da razmotrite mogućnost da mi budete mentorom na temi "Inteligencija vrtnih patuljaka" koju ste objavili u popisu tema za diplomski rad.

U prilogu dostavljam motivacijsko pismo, sažetak svog najboljeg seminarskog rada i popis objavljenih radova.

S poštovanjem,

Saša Horvat

studentica umjetne inteligencije

Sasa.Horvat@FER.hr

098 112233

Kad se koristi “vi”, a kad “Vi”?

- oblik “Vi”
 - izražava **poštovanje**
 - i primjereno je u **formalnom odnosu s pojedincem**
 - i uvijek u **prvom kontaktu**
 - **primatelj** će tonom svog odgovora i potpisom
 - **odrediti** hoćete li se nastaviti obraćati s “Vi” ili “vi”
- oblik “vi” se koristi kad se obraćate
 - **većem broju ljudi** istovremeno **ili organizaciji**
 - ili osobi s kojom imate manje formalan odnos, ali niste (još) na “ti”
- oblik “Ti”
 - izražava poštovanje prema nekome s kime ste inače na “ti”
 - u posebnim prilikama: čestitanje, sućut, ...
 - sve se rjeđe koristi

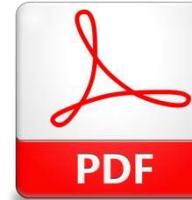
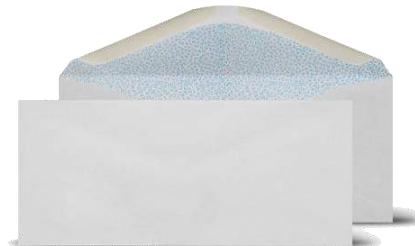

TEHNIKA

Digitalno, printano, rukopis?

- **Kako dostaviti CV, motivacijsko pismo ...**
- **digitalno**
 - danas **uobičajeno**
 - u **PDF** formatu, ako nije drugačije traženo
 - **e-mailom**
 - koji sadrži "cover letter"
- **isprintano**
 - **čisti papir**
 - presavinut na tri
 - u koverti s adresom pošiljatelja
 - za natječaje šaljite **preporučeno**, ili s **povratnicom**
- **rukom pisano**
 - ako **izričito traže**
- **koji je pravi način?**
 - pogledajte **što se traži**
 - **pitajte**, ako nije navedeno
 - ako se ne zna, a važno vam je
 - šaljite isprintano poštom
 - a digitalno odmah i navedite da šaljete i poštom

PREDSTAVLJANJE - UPOZNAVANJE

Predstavljanje

- Njime **sebe** nekome **nudite**
- **Želite** nešto od njega:
 - imati **odnos** s njim
 - poslovni, partnerski, prijateljski, romantični ...
 - **dobiti** nešto
 - posudba, poklon, pravo, mogućnost ...
 - **raditi** nešto
 - posao, projekt, akcija, ...
- **Razmislite:** Da biste to dobili:
 - **što** trebate reći i
 - **kako** to trebate reći
- U pravilu, **stvarate prvi dojam** o sebi
 - kažu da ga je kasnije **teško ispraviti**

Budite uvijek spremni !

- **Koje su to osobe** koje bi bilo važno da sretnete
 - želite stvoriti osobni **odnos**
 - **imaju** nešto vama bitno
 - **rade** nešto vama bitno

- **Kako biste se predstavili** da imate na raspolaganju:
 - **trenutak** izlaska iz tramvaja (< 10 sek)
 - vožnju u **dizalu** (< 1 min)
 - **let** avionom (\approx 1 sat)
 - cijelu večer za stolom **na vjenčanju** (> 5 sati)

Elevator
pitch

Predstavljanje - vježba

1. sjednite pored osobe koju ne poznajete

- a) predstavite joj se u trajanju **1 minute**
- b) ona neka zapiše što je saznala

2. pošaljite AuResS-om:

- a) JMBAG osobe koja Vam se predstavila;
- b) svoj JMBAG;
- c) što mislite da je htio postići;
- d) kakav dojam vam je ostavio

PRIMJERI slanja odgovora

GOVORI;

SLUŠA;

Što želi;

Kakav je dojam ostavio

0036123456; 0036987654; posuditi moj auto; da je pouzdan i dobar vozač

0036123456; 0036987654; svirati u mom bendu; da ima lude ideje

0036123456; 0036987654; družiti se s mojoj sestrom; nikakav dojam

0036123456; 0036987654; ne znam; da je vrlo lojalan

3. zamijenite uloge i ponovite 1 i 2

“Usputno” predstavljanje

- kad nemate (još) neku posebnu namjeru prema toj osobi
- ali društvena **situacija zahtijeva** da se predstavite
 - **nađete se** na neko vrijeme u istom prostoru ili
 - **vas netko poveže** – šturom informacijom
- **pazite** da sve bude **primjereno situaciјi**
 - **iniciranje** upoznavanja
 - **fizički kontakt**
 - rukovanje, blizina, dodirivanje, oči ...
 - vaše **titule** i funkcije
 - **količina** informacija
 - **ispitivanje** sugovornika

Iniciranje upoznavanja

- upoznavanje **inicira** (daje znak da želi)
 - “stariji” po
 - godinama
 - iskustvu
 - položaju u poslovnoj hijerarhiji
 - gost očekivani
 - domaćin kad je gost neočekivan
 - žena

 - ako se ipak želite predstaviti
 - nekom “starijem”
 - potražite nekog tko Vas oboje poznaje
 - da vas predstavi
 - ili se obratite:
 - “Smijem li Vam se obratiti?”
 - “Oprostite, imate li trenutak?”
- **prvi** se predstavi
 - “mlađi”
 - domaćin
 - gost
 - muškarac

- “domaćin” se odnosi i na onoga
 - tko je prvi stigao ili
 - se zatekao u prostoriji
 - a “gost” na onog tko je stigao kasnije

Fizički kontakt

- rukovanje
 - **srednje čvrst** stisak
 - ne mlak, ali ne "kliješta za orahe"
 - bez **trešnje**
- blizina
 - udaljenost ispružene ruke
- bez dodirivanja
 - ramena, laka, leđa, potiljka
 - jer jako ovisi o kulturi
- oči
 - u pravilu sugovornika **gledate u oči**
 - dok on govori
 - dok vi govorite
 - **OPREZ!** u nekim kulturama je to **nepristojno**, prosto
 - Azija? Južna Amerika?

Vaše titule i funkcije

- titula i funkcija kojom ćete se predstaviti
- mora biti primjerena prilici
 - relevantna

Količina informacija koju dajete

- kad upoznate nekog
 - pristojno je dati neke informacije o sebi
 - a ne samo “ispitivati” sugovornika o njemu
 - osim toga, korisno je dati informacije poput
 - što zname,
 - čime se bavite
 - kojim resursima raspolažete
 - koja je vaša društvena mreža
 - pa i o svojim stavovima, vrijednostima, ...
 - međutim, **to se ne smije pretvoriti u “logoreju”**
 - budite umjereni
 - i čekajte da vas još pitaju

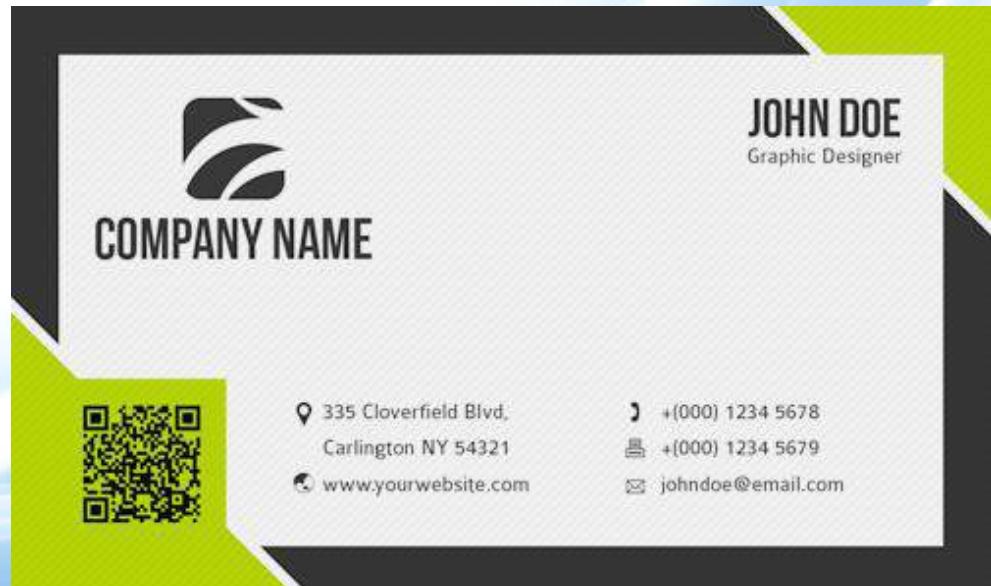

Ispitivanje sugovornika

- kad upoznate nekog
 - pristojno je pokazati interes za njega
 - a **ne samo govoriti o sebi**
- osim toga, **korisno** vam je saznati
 - što **zna**
 - čime se **bavi**
 - kojim **resursima** raspolaže
 - njegovu **društvenu mrežu**
 - ali kakav je: **stavovi, vrijednosti, stil, ...**
- međutim, to se **ne smije pretvoriti u ispitivanje**
 - ako sugovornik odgovara kratko i / ili
 - nevoljko daje informacije
- ponekad ćete neke **informacije** poželjeti **zapisati**
 - **pitajte smijete li, smeta li ga**

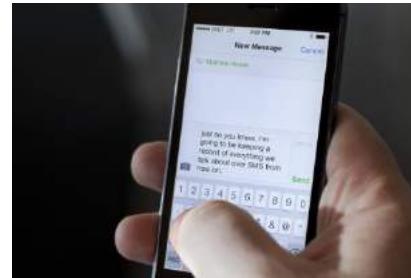

Posjetnica

- **Posjetnica** (“vizit karta”, eng. *business card*)
 - služi za **razmjenu podataka za kontakt**
 - **Treba** sadržati
 - **ime i prezime**
 - ako je službena
 - organizaciju
 - funkciju u organizaciji
 - **kontakt podatak**, barem jedan
 - e-mail
 - telefon
 - telefaks
 - uličnu adresu
 - **neki** stavljaju
 - **logo** organizacije
 - **fotografiju**
 - **QR code**
-

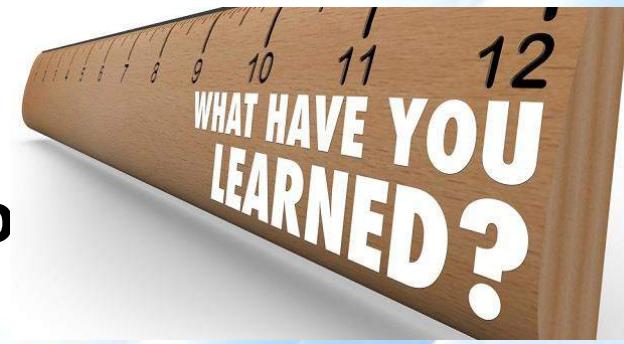
Prvi kontakt telefonom

- vaš sugovornik u prvim sekundama mora razumjeti
 - tko ste **vi**
 - zašto **baš njega** zovete
 - **o čemu** je riječ
- **najbolje SMS-om**
 - sve to **objasnите**
 - i pitajte **smijete li nazvati** i kad
- ili nazovite **tajnika**, pomoćnika
- ili pošaljite **e-mail**
- **ne zovite nikad na**
 - **privatni** broj
 - kućni
 - mobitel
 - **neobjavljeni** broj
 - sa sakrivenog broja
- **ne zovite nikad**
 - **izvan radnog vremena**

Pregled naučenog

- **upoznali smo Europass**
- **razlikujemo strukturni od narativnog životopisa**
- znamo **napraviti narativni**
 - **što** u njega ide
 - i **kako** se piše
- znamo **napisati motivacijsko pismo**
 - **što** u njega ide
 - i **kako** se piše
- znamo **pravilno dostaviti**
- znamo se **predstaviti** u bitnoj situaciji
 - i u formalnim situacijama
- znamo **uspostaviti prvi kontakt**

VJEKOM@ZESOI.FER.HR

PREDRAG.PALE@FER.HR

Vještine komuniciranja u inženjerstvu

Slušanje i govorenje

Predrag Pale

govorenje <-> slušanje

- prijenos **informacija**
 - evo ti, da znaš : sastanak je sutra u 10
 - daj, da znam : kad je sastanak?
- prijenos **emocija**
 - vidi kako se osjećam : radujem se, povrijđen sam
 - ovako želim da se ti osjećaš : budi uzbudjen, stidi se ...
- prijenos **vrijednosti**
 - ovo je bitno, a ono nije : dobar život, a ne puno rada
 - ovo je vrijedno, a ono nije : da misle o meni dobro, a ne da dobro naplatim

Komuniciranje dvaju domena

Molim Vas,
kako se dolazi
do Carnegie Hall?

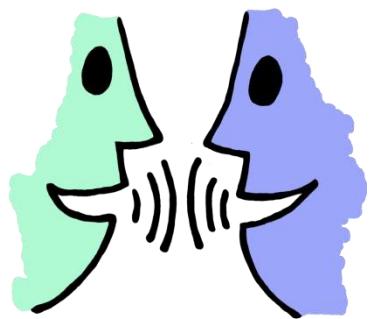
Godinama
marljivog
vježbanja.

Zašto se ne razumijemo

- nemamo isti **jezik-terminologiju**
- različit nam je **cilj-fokus**
 - najbrži put do koncertne dvorane
 - smjeti svirati u koncertnoj dvorani
- nedostaju nam **predznanja**
 - ASCII, Base64, motivacijsko pismo, ...
 - pravna osoba, preporučena pošiljka, ...
- nije nam jednako **važna tema**
 - komunikacijske vještine su ključne za uspjeh u životu, uči ih sad
 - komunikacijske vještine znam i mogu ih sam naučiti bilo kad
- različiti su nam **sustavi vrijednosti**
 - moram prvo dobro napraviti,
a onda tražiti plaću
 - moraju me prvo dobro platiti,
pa će se onda potruditi

Usredotočen sam **na sebe**,
ne razmišljam **o sugovorniku**

- što **zna**, a što ne
- kakvo je njegovo **iskustvo**
- što je njemu **važno**
- na što je sad **fokusiran**
- koje su njegove **vrijednosti**

GOVORENJE

Što želimo postići govorenjem?

- prenijeti **informaciju** sugovorniku
 - : sastanak je sutra u 10 u A101
- potaknuti sugovornika na **akciju**
 - za moje dobro : daj mi, pomozi mi
 - za njegovo dobro : trebaš učiti, jesti ...
 - za dobro trećeg : donesi mu lijek, podrži ga ...
 - za opće dobro : sakupljaj papir, izađi na izbore ...
- **uvjeriti** -> promijeniti mišljenje sugovornika
 - a onda i njegove **aktivnosti** : komunikacijske vještine su bitne
 - : ubuduće kad govorиш ...
- **stvoriti saveznika**
 - da me podrži
 - ili se barem ne protivi
 - da zajedno djelujemo
 - : glasa za mene ...
 - : ne glasa protiv ...
 - : predložimo upravi da WC-i ...

Kako prenijeti informaciju?

- **izražavanje**

- precizno

- sutra** -> 5.11.

- potpuno

- svi** -> obavezno svi koji idu na izlet

- poznati pojmovi

- avans** -> plaćanje unaprijed

- **“ja” poruke, umjesto “ti”**

- ne optužiti

- nemoj, kao uvijek, zakasniti!**

- već objasniti **svoje** potrebe ako zakasniš, ja neću moći ...

- **provjeriti** što je čuo **jel' ti jasno?**

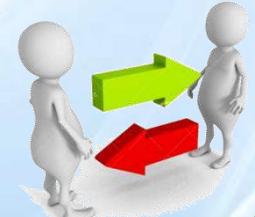
- tako da ponovi

- tko treba nabaviti hranu?

- odgovori na pitanje

- što ako ne stigneš kupiti hranu?

- Neka napiše !!!**

Kako potaknuti na akciju?

- **dobar prijenos informacije**

idemo na izlet u subotu u četvero

- **relevantnost**

- zašto bi to njemu bilo važno moći ćeš napraviti dobre fotke
- zašto je meni važno želim izvesti curu što prije

- **žurnost**

- zašto sad posljednji sunčani vikend

- **provjerite**

- kolika je vjerojatnost **koliko je sigurno da nećeš odustati?**
- što bi moglo osujetiti **zbog čega bi ti mogao odustati?**

Kako uvjeriti?

- **dobar prijenos informacije, o čemu je riječ**
razdvajanje kućnog otpada
- **njegov stav – kako ga ja vidim**
 - zašto je logičan
 - razumijem emociju

ne znaš kako i nemaš mjesta za posude
ljut si što te nitko nije poučio
- **problemi/nedostaci**
 - koji su njemu bitni
 - koji su meni/drugima bitni

odvoz je skuplji
ogromno nezdravo smetište u gradu
- **moj/drugačiji stav** svi trebamo sudjelovati
 - zašto je logičan
 - emocije

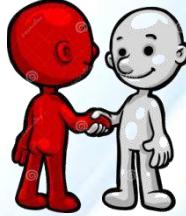
inače se stvaraju troškovi
mogu sam pomoći, “make a difference”
- **feedback**
 - o logici
 - o emocijama

što misliš da ne valja u mom zaključku?
kako se osjećaš s promjenom?

Kako stvoriti saveznika?

- **dobar prijenos informacije**
raspisan je natječaj. Traje 7 dana
- **relevantnost suradnje**
 - zašto je on dobar partner vješto programira
 - zašto sam ja dobar partner znam pisati prijave za projekte
- **mogućnosti**
 - što on dobiva novac za druge projekte
 - što ja dobivam referencu za upis na daljnji studij
- **uvjeti**
 - njegovi uvjeti što mora dobiti, što mu treba za rad?
 - moji uvjeti mora napraviti procjenu obima posla
- **predanost**
 - njegova koliko sati rada će uložiti?
 - moja uložit ću koliko god treba vremena

Kako dobro govoriti?

- nemojte “propovijedati”
 - koristite **argumente**, a ne **dogme**
 - **dijalog**, a ne **monolog**
- ako nešto ne znate, **recite** to
 - **ne prikrivajte**
- **ne pretpostavljajte** i ne tvrdite da imate isto iskustvo
- **ne ponavljamajte** previše, na isti način
- **izbacite nevažne detalje**
- **budite kratki**
- **poštujte sugovornika**

Dobar govor treba biti poput **suknje**:

- dovoljno **kratak**
da privuče **pažnju**
- i dovoljno **dug**
da pokrije ono **bitno**

Winston S. Churchill

Izbjegavajte skrivene poruke

- znaš li koliko je sati?
– sad nam je kasno za ... ➤ kasniš!
- jel' ti to trebalo?
– šteta da to nisi uspio izbjegći ... ➤ neoprezan si
- stići ćeš na vrijeme, zar ne? ➤ uvijek kasniš
– ako zakasnimo, problem će biti ...
- od tebe to nisam očekivao ➤ razočarao si me
– jako mi je važno da se mogu pouzdati ...
- tako se ne oblači za školu ➤ tvoje ponašanje nije ok
– mislim da bi za školu prikladnije bilo ...

Čime se sve komunicira

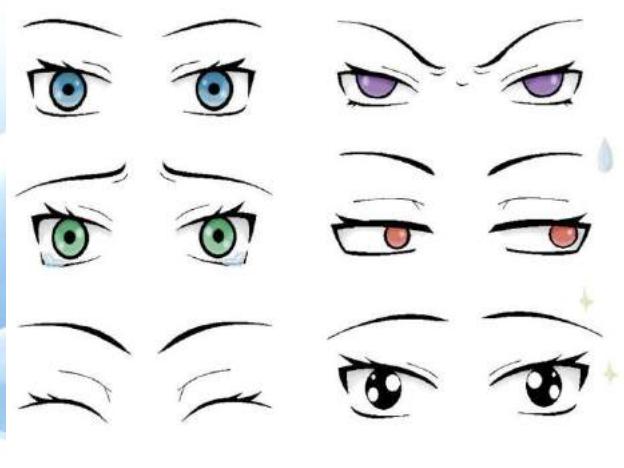
- govorom
- licem
- tijelom
- djelima
- odjećom

Komunikacija licem

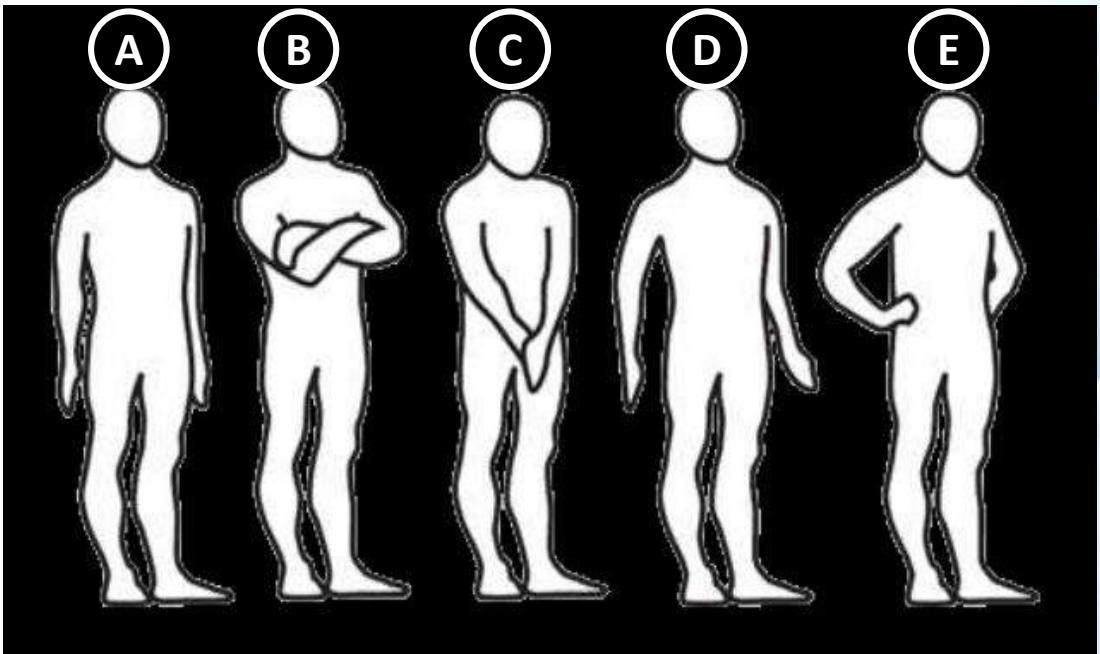
- **izraz lica**
 - izražajnost
 - očiglednost duševnog **stanja**
 - očiglednost **emocija**
 - promjenjivost
 - **reakcija na razgovor**

- **pogled**
 - odražava
 - razmišljanje
 - zbumjenost
 - iznenađenje
 - treba biti **usmjeren** na
 - sugovornika
 - dijelove lica/tijela

Govor tijela

- naš interes za
 - temu
 - sugovornika
- naš stav prema
 - sugovorniku
 - sebi
 - temi

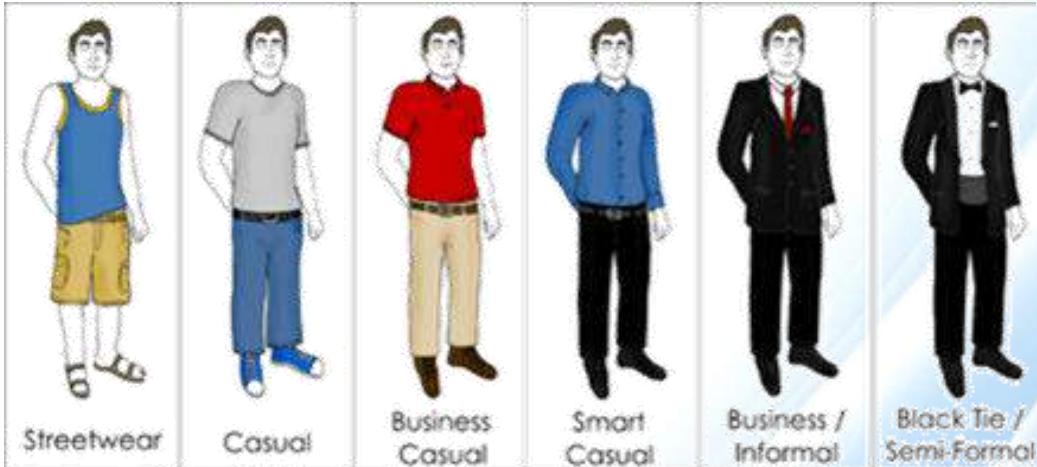
Naša djela govore više od riječi

- **ponašanje**
 - prema **drugima**
 - prema **okolišu**
 - prema **sebi**
- **aktivnosti i rezultati**
 - kreativnost
 - projekti
 - natjecanja

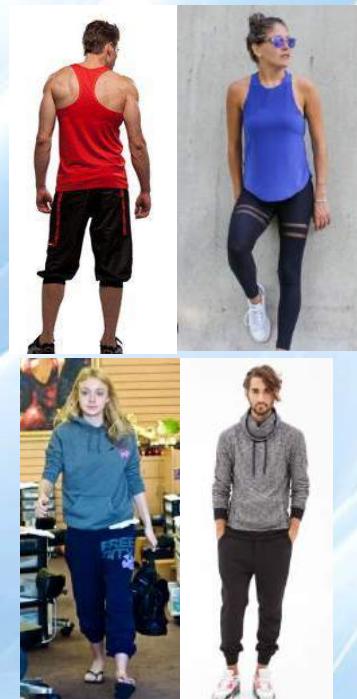

Odijevanje

- **odražava** naš stav o
 - sebi
 - drugima
 - našem odnosu prema okolini

- **šalje poruke:**
 - (ne)želim biti jedan od vas
 - ja (ni)sam drugačiji
 - ja (ni)sam bolji od tebe
 - ja (ni)sam lošiji od tebe
 - ja te (ne)poštujem

Što poručujete svojom odjećom

Dr. Jennifer Baumgartner: "You Are What You Wear: What Your Clothes Reveal About You"

Pretežit, najčešći ili stalan stil	Poruka
Neutralna, bezizražajna odjeća	Zaglavljen u rutini, prelijen sam da se potrudim za nešto ili nekog. Ili, strah me je privući pažnju.
Prevelika odjeća	Nisam zadovoljan svojim tijelom, pojavom. Ne želim da me drugi vide kakav sam.
Rekli su vam da se ponekad odijevate neprikladno	Vjerujete da postoji odjeća za sve prilike. Ili tražite (pogrešnu) pažnju.
Uvijek ste u radnoj odjeći	Sebe (a i druge) vrednujete samo po radnim rezultatima.
Odjeća puna robnih marki	Vrijednost ljudi vidite kroz njihovo materijalno blagostanje.

Odjeća govori i nama

- Hajo Adam, Adam D.Galinsky: “Enclothed cognition”
- istraživali su koliko su ljudi **pažljivi** na poslu
- **ako obuku bijelu kutu i bez nje**
- te ako im kažu da kuta **pripada**
 - **liječniku**
 - **soboslikaru**
- rezultat:
 - **pažljiviji** su kad **nose kutu**
 - i kad misle da **pripada liječniku**
- zaključci: odjeću birajte
 - ne prema tome kako se **sad osjećate**
 - već kako se **želite osjećati**

Čime se sve komunicira

- govorom
- licem
- tijelom
- djelima
- odjećom
- SLUŠANJEM !!!

SLUŠANJE

Znate li slušati?

- Za vrijeme dok slušate:
 - smišljate pravi **odgovor**
 - smišljate sljedeće **pitanje**
 - tražite **greške** u logici sugovornika
 - čekate pravi trenutak da preuzmete riječ
- Ili ako slušate **samo zato** jer:
 - ste pristojni
 - ne znate kako se riješiti sugovornika
 - iz straha da vam se ne osveti
 - iz bojazni da ga ne povrijedite

Zapravo vi
NE slušate!!!

Zašto ne slušamo dobro?

- **Tema**
 - ne zanima nas
 - mislimo da sve znamo
- **Govornik**
 - ne cijenimo ga
 - imamo problem s njim
 - ne zna govoriti
- **Pažnja**
 - unutarnji ometači
 - vanjski ometači

- **ne znamo kako**
- **lijeni smo**
- **usmjereni na sebe**

Što sve ometa slušanje?

- **vanjski ometači**
 - buka
 - aktivnosti
 - uvjeti
 - govornik
 - razgovjetnost, brzina, terminologija

- **unutarnji ometači**
 - psihofizičko stanje
 - bolest, umor, glad, vruće, hladno ...
 - drugi interesi
 - hitnosti
 - emocionalno stanje
 - vrijednosti, stavovi, predrasude

Zašto je važno slušati dobro?

- možemo **saznati**
 - podatke i logiku sugovornika
 - emocije sugovornika i drugih
 - vrijednosti sugovornika i drugih
- štedimo **vrijeme**
 - izbjegavajući svoje **greške**
 - sprečavajući **tuđe** greške
 - izbjegavajući **konflikte**
- stvaramo **saveznika**

Vrste lošeg slušanja

- **Pasivno**
 - ne razmišljamo o tome što čujemo i značenje
- **Selektivno**
 - slušamo samo ono što želimo i volimo čuti
- **Defanzivno**
 - osjećamo se ugroženima,
pa razmišljamo o tome,
a ne o sadržaju razgovora

Ciljevi slušanja

- **čuti sadržaj**
 - primiti informacije, razumjeti i zapamtiti poruku
- **kritičko** slušanje – odlučivanje
 - razumjeti i ocijeniti poruku
- **empatijsko** slušanje – pružiti potporu
 - shvatiti govornikove osjećaje, potrebe

Kako dobro slušati?

- ne bavite se **ničim drugim**
- **usredotočite** se na govornika, slušajte:
 - činjenice i logiku **ukrao mu je 100 kn, prevarom**
 - emocije **ljut je i jadan**
 - vrijednosti **ne smije se iskoristiti slabijeg**
- **pokažite** da slušate
 - neverbalno **pogled, kimajte glavom, tijelo usmjereno prema sugovorniku**
- **provjerite** razumijete li
 - parafrazirajte **“Znači li to da ...”**
 - postavite pitanje
 - otvorena, **“kako bi se to moglo riješiti?”**
 - a ne zatvorena pitanja **a ne “hoćeš li ti ...”, “mogu li ja”**

Nulto pravilo komuniciranja

Nije važno što sam ja rekao,
već što su oni čuli

i što će biti posljedica.

Pregled naučenog

- kako **učinkovito** govoriti
 - **pogreške** kod govorenja
 - elemente i ulogu **neverbalne** komunikacije
-
- vrste i uzroke **lošeg** slušanja
 - **aktivno** slušanje

Predstavljanje - vježba

1. sjednite pored osobe koju ne poznajete

- a) predstavite joj se u trajanju **1 minute**
- b) ona neka zapiše što je saznala

2. pošaljite AuResS-om:

- a) JMBAG osobe koja Vam se predstavila;
- b) svoj JMBAG;
- c) što mislite da je htio postići;
- d) kakav dojam vam je ostavio

PRIMJERI slanja odgovora

GOVORI;

SLUŠA;

Što želi;

Kakav je dojam ostavio

0036123456; 0036987654; posuditi moj auto; da je pouzdan i dobar vozač

0036123456; 0036987654; svirati u mom bendu; da ima lude ideje

0036123456; 0036987654; družiti se s mojoj sestrom; nikakav dojam

0036123456; 0036987654; ne znam; da je vrlo lojalan

3. zamijenite uloge i ponovite 1 i 2

VJEKOM@ZESOI.FER.HR

PREDRAG.PALE@FER.HR

Vještine komuniciranja u inženjerstvu

Konflikti

Predrag Pale

Što je sukob?

- kad se dvije strane ne slažu u:

- podacima
- interpretaciji podataka
- odlukama
- vrijednostima
- stavovima
- vjerovanjima

vani je 5 C
to je hladno
treba obući hlače, a ne suknju
važnije je zdravlje od izgleda
o mom izgledu ovisi kako će se
drugi ljudi prema meni odnositi
zbog prehlade
neću trajno narušiti zdravlje

a posljedica je:

- blokada akcije
- ne-komunikacija
- pogoršani svi odnosi

Mogući pristupi sukobu:

Destruktivni

- napetost
- stres
- ogorčenost
- neriješeni problemi
- loši odnosi
- pad produktivnosti

Konstruktivni

- opuštenost
- otvorenost
- zadovoljstvo
- osnaženost
- dobri odnosi
- postignuća

Zašto su loši osjećaji opasni?

- **Nelagoda**

- lagana zabrinutost ili slutnja
 - da nešto nije u redu

- **Incident**

- dogodilo se nešto ne osobito ozbiljno
- što Vas je uznemirilo ili razdražilo

- **Nesporazum**

- pojedinosti situacije su nejasne
- postoji nesporazum
 - o motivima ili namjerama

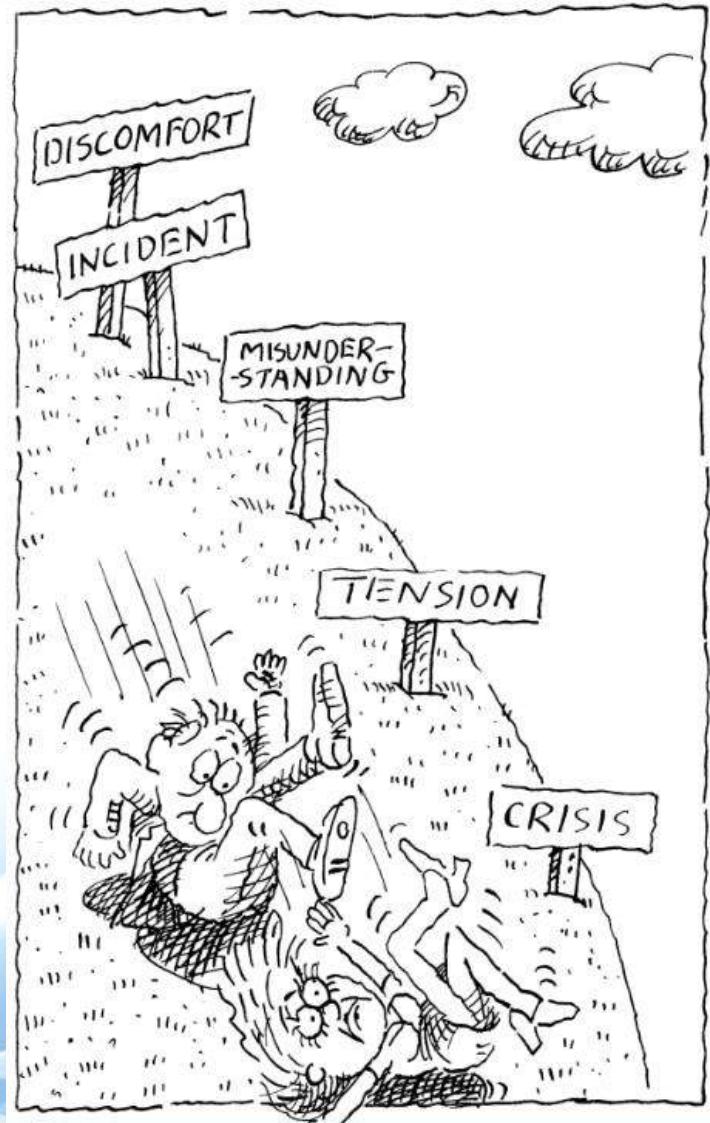
- **Napetost**

- osjećaj tjeskobe
 - u vezi s odnosom s drugom osobom
- napet odnos
- svako naredno iskustvo potvrđuje
 - negativan stav o njemu/njoj

- **Kriza**

- odnos je potpuno poremećen ili prekinut
- nemoguć je normalni odnos
- uvrede, ekstremne emocije, nasilje

→ ni jedna strana ne želi normalizaciju

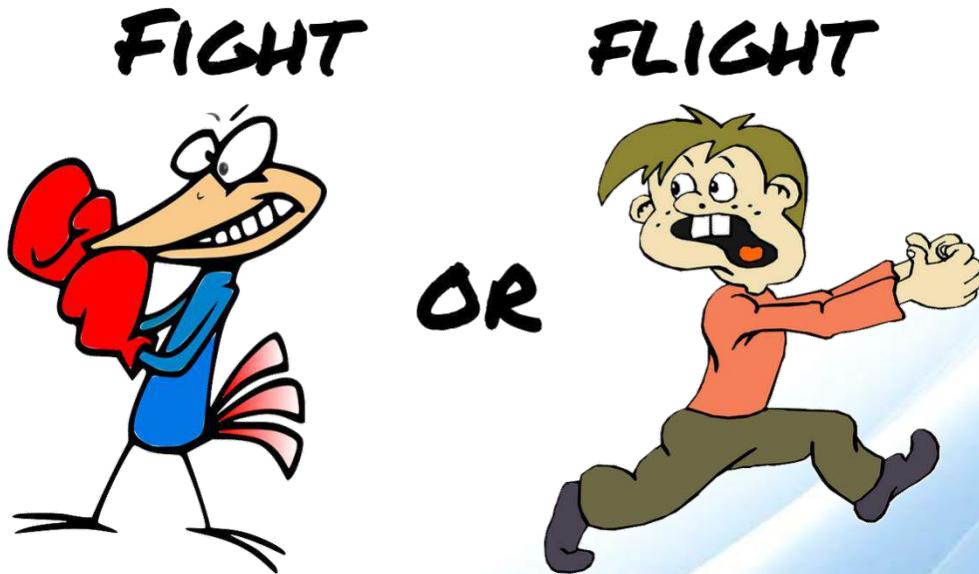

Svoj pristup sukobu temeljimo na...

- **Navikama**
- Naučenim **obrascima**
 - ponašanja
 - odnosa
- **Promjenama u**
 - raspoloženju,
 - doživljaju sukoba,
 - odnosu,
 - važnosti sukoba
- **Sustavu vjerovanja**
 - da bih ja pobijedio,
 - druga osoba mora izgubiti

Spontana reakcija je “ili bori se, ili bježi”

Reakcije na sukob:

Bori se

Ponašanje

- viče
- nasilje
- ne sluša
- manipulira
- duri se

Poruke

- ja sam u pravu, a ne
- ja sam OK, a ti nisi

Namjera

- okrivljavati i kažnjavati
- prijetiti

Suradnja

Ponašanje

- raspravlja
- sluša druge
- pauza
- prikaže vlastitu situaciju i namjeru

Poruke

- mora biti rješenje
- ja sam OK i ti si OK

Namjera

- riješiti
- svi su zadovoljni

Bježi

Ponašanje

- plače
- izbjegava
- izbjegava
- “ništa se nije dogodilo”

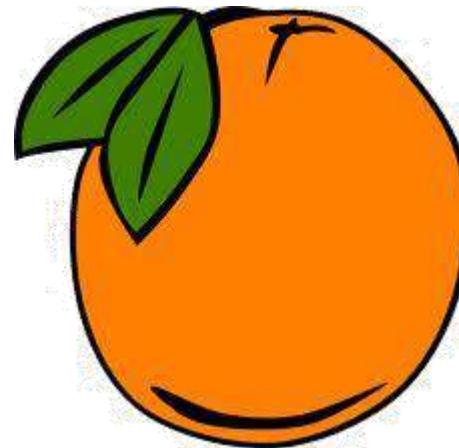
Poruke

- ja sam u krivu, a ne ti
- ja nisam OK, a ti jesi

Namjera

- izbjjeći sukob
- održati mir, stanje
- omogućiti protivniku da pobijedi.

Priča o naranči

- Prijateljice se posvađale
 - oko jedne naranče
- Svaka ju želi za sebe
- Što mislite,
zašto svaka treba naranču?

Rješenje/pristup: kompromis

Prednosti

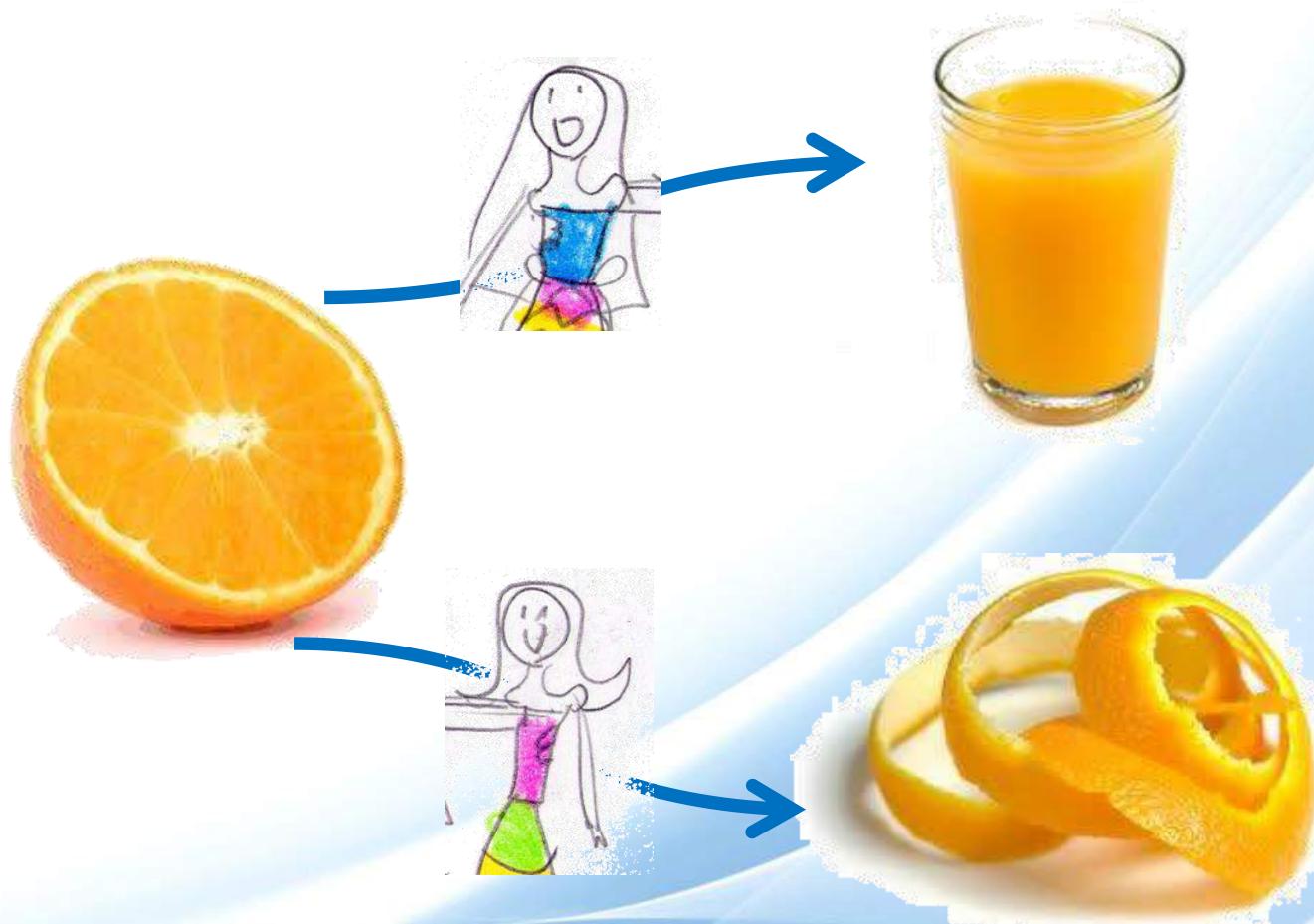
- Može se činiti najjednostavnijim, najlakšim i najpravednijim izborom
- ako se ne može napraviti veći kolač
 - barem **svi dijele (jednako)** ono što je raspoloživo
- ishod:
 - **neke od potreba obiju strana su zadovoljene**

A COMPROMISE IS AN AGREEMENT WHEREBY BOTH PARTIES GET WHAT NEITHER OF THEM WANTED.

Nedostaci

- često zahtijeva da jedna strana napravi **veći ustupak**
 - i potom je ta strana **manje predana** rješenju
- može značiti da **nije ispitani potencijal** svih opcija
- može dovesti do **ogorčenosti** u odnosu
- obje strane **jednako gube**
- opisan je kao prihvatljiv oblik "**lose/lose**" rješenja

Priča o naranči: win-win rješenje

Rješenje/pristup: Win-win

Temeljna načela

- Uzeti u obzir
 - ne samo što ja želim
 - već i što druga osoba želi
- Naglašavati **važnost** i mojih i tuđih potreba
- Voditi računa o tome što je **pošteno**
- **Poštovati** odnose i ličnost
- Zahtijeva da **vjerujem** da
 - za moju pobjedu
 - **nije nužan tuđi gubitak**
- Kretati se prema rješenju koje uključuje koliko je god potreba moguće
- **Savjetovati se s drugima**
 - kako bi se ispitalo potrebe i razmotrilo **sve moguće opcije**

Win-win pristup

- **Prednosti**

- Povećava **produktivnost**
- Potiče **kreativnost**
- Dovodi do **kvalitetnih rješenja**
- Potiče ljudе na predanost rješenju
- **Usredotočuje pažnju i energiju**
 - na **rješavanje problema**
 - umjesto na međusobno sukobljavanje

- **Nedostaci**

- zahtijeva veliki **angažman**
- **prestati htjeti biti u pravu**
- **poštovati** osobu koja nas osujeće u namjeri
- biti spremjan **priznati da nisam u svemu u pravu**

Matrica vjerovanja o sebi i drugima

	Ja sam OK	Ja nisam OK
Ti si OK	Ja sam OK – Ti si OK	Ja nisam OK – Ti si OK
Ti nisi OK	Ja sam OK – Ti nisi OK	Ja nisam OK – Ti nisi OK

Sukob !!!

Temeljna vjerovanja o sebi i drugima

- Temeljna vjerovanja su **doživljaji svijeta**
 - također su i način na koji **doživljavamo sam život**
- **Stvarnost** je samo: ja jesam i ti jesi
- Neki ih smatraju **životnim pozicijama**
 - tj. imamo jednu glavnu poziciju
- **Mogu se promijeniti u toku života/razvoja**

Vjerovanja i pristup sukobu

Temeljna vjerovanja

	Ja sam OK	Ja nisam OK
Ti si OK	Ja sam OK – Ti si OK	Ja nisam OK – Ti si OK
Ti nisi OK	Ja sam OK – Ti nisi OK	Ja nisam OK – Ti nisi OK

Pristup sukobu

	Ja dobivam	Ja gubim
Ti dobivaš	Win/win	Lose/win
Ti gubiš	Win/lose	Lose/lose

Temeljna vjerovanja i pristup sukobu

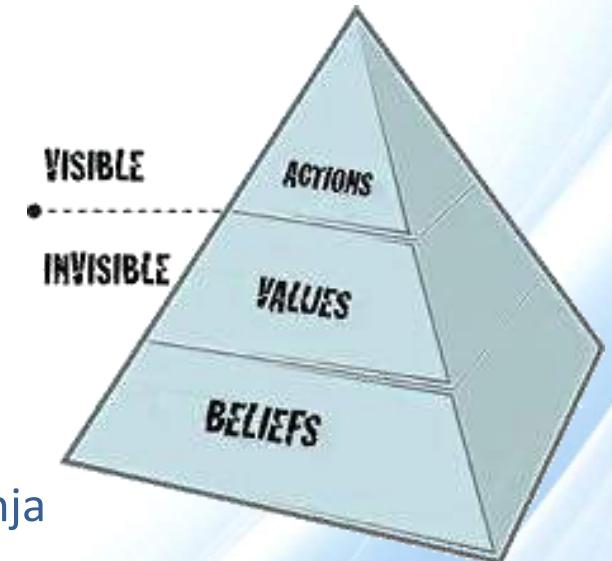
- **Izbor pristupa sukobu**
 - ovisi o našim **vjerovanjima** o sebi i drugim ljudima
- **Odnos između temeljnih vjerovanja i pristupa sukobu**
 - nije jednostavan
- Ipak, ljudi s temeljnim vjerovanjem
 - “Ja sam OK – ti si OK”
 - pokazuju tendenciju češćeg odabira win/win pristupa
 - nego drugih pristupa

Vjerovanja i vrijednosti

• Vjerovanja

- uvjerenja koja **smatramo istinitima**
 - **bez dokazivanja**
- prepostavke o životu i svijetu oko nas
- primjeri
 - Bog je stvorio svijet u 7 dana
 - svi se ljudi rađaju jednaki
 - demokracija je najbolji oblik društvenog uređenja
 - Zemlja je okrugla
- rastu iz naše percepcije, iskustva, razmišljanja
- u jednom vremenskom trenutku čine se nepromjenjivima
 - a ipak se mogu mijenjati

• Vrijednosti

- koncepti koje smatramo jako **važnima**
 - jednakost, poštenje, domoljublje
 - vjernost, održivost razvoja ...

Honest Community
Friendship Love Myself
 Family Appreciation

Sustav vrijednosti

Što je važnije?

- sredstvo ili cilj
- pravednost ili humanost
- osobno ili društveno
- tradicija ili napredak
- ...

VAŽNO!

- ni jedna **nije absolutno bolja** ili ispravnija
- sve **ovisi** o situaciji i osobnosti
- sustav vrijednosti je subjektivna, **osobna** stvar

Vježba analize konflikta

1. U parovima, svaki govori 2 minute
2. ispričajte „svoj“ konflikt, koji vas je jako uznemirio
3. Onaj tko sluša, analizira konflikt i bilježi: činjenice, emocije, sustav vrijednosti
4. **pošaljite AuResS-om:**
 - a) JMBAG osobe koja priča svoj konflikt;
 - b) svoj JMBAG;
 - c) činjenice;
 - d) emocije;
 - e) sustav vrijednosti govornika

PRIMJERI:

GOVORI; **SLUŠA;** **Što želi;** **Kakav je dojam ostavio**

0036123456; 0036987654; posudio auto; razljutio se; čuvati posuđeno bolje od svog

0036123456; 0036987654; suradnik mu oteo posao; razočaran; izdaja povjerenja

0036123456; 0036987654; dogovorili se; povrijeđen; dana riječ je svetinja

5. zamijenite uloge i ponovite

Anatomija konflikta

- konflikti **rijetko** nastaju **zbog činjenica**
 - često ih **nema**
 - ako ih ima, obično su **samo povod**
 - ne i uzrok
- teški su jer se aktiviraju **snažne emocije – negativne!**
- stvarni sukob dolazi **zbog osujećenosti**
 - u nekoj našoj namjeri
- a emocije se **aktiviraju**
 - jer je **napadnut naš sustav vrijednosti**

Učinkovito rješavanje konflikta

- **prepoznajte**
 - svoju **osujećenost**
 - što ste htjeli, a sada ne možete
 - svoje **emocije**, ali i druge strane
 - kako se osjećate
 - kako se osjeća
 - svoj sustav **vrijednosti**, ali i njegov
 - u što ja vjerujem, a on ne
 - u što on vjeruje, a ja ne
- **što zapravo želim**
 - na što mogu **zapravo želim** pristati
- **što on zapravo želi**
 - na što mislim da bi mogao pristati
- **treba li nam posrednik?**

Medijacija (mirenje)

- medijacija **nije sud**
 - već postupak u kojem **mediator** (samo) pomaže
 - **objema stranama**
 - da **same iznađu rješenje** koje ih **obje zadovoljava**
- usmjerenja je na **buduće odnose**
 - **transformacija odnosa**
 - da **obje strane** prepoznaju **potrebe i interese** one **druge strane**
- ključno je da:
 - medijacija bude **dobrovoljan proces** i
 - da **obje strane** u sukobu **žele komunicirati**.
- kako su važne i **osobine medijatora**
 - koji **ne nudi rješenja**,
 - zna **aktivno slušati**,
 - **stvara atmosferu** bezuvjetnog prihvatanja obiju strana,
 - **neprištan** je,
 - **stvara sigurno mjesto** za razgovor o teškim temama.

Postupak medijacije

1. Uvod

- upoznavanje s medijacijom; dobrodošlica i zajamčena povjerljivost objema stranama;

2. Pričanje priče

- svaka strana u sukobu iznosi svoju priču
- medijator aktivno sluša

3. Određivanje pozicija i interesa

- najvažniji korak u procesu medijacije,
- strane u sukobu se pomicu od svojih zahtjeva
 - prema stvarnim potrebama i željama;
- medijator parafrazira njihove priče i postavlja zatvorena pitanja

4. Određivanje mogućih rješenja

- medijator pomaže stranama u sukobu iznaći rješenje
- na temelju njihovih popisa ideja

5. Pregled i rasprava o rješenjima

- rasprava o najprihvatljivijem mogućem rješenju
- i njegovim posljedicama

Proaktivno izbjegavanje sukoba

- najbolja **strategija** je: sukob treba **izbjjeći**
- s obzirom da sukobi **nastaju**
 - jer smo svog “partnera” **osujetili**
 - ili jer smo **napali** njegov sustav vrijednosti
- razmišljajte unaprijed o
 - **potrebama** i ciljevima **ljudi** oko vas
 - njihovim **sustavima vrijednosti**

Razmišljanje:
“Moja je potreba
veća od tvoje
vodi u **sukob**
pa i **rat!!!**

Pregled naučenog

- **uzroci sukoba**
- **pristupi sukobu**
- **razliku kompromisa i win-win**
- **stavovi i vrijednosti**
- **medijacija**
- **proaktivno izbjegavanje sukoba**

VJEKOM@ZESOI.FER.HR

PREDRAG.PALE@FER.HR

Vještine komuniciranja u inženjerstvu

Osobnosti

Predrag Pale

Uzrok komunikacijskih problema

- **problemi u međuljudskoj komunikaciji**
 - često **nastaju** i zato
 - što intuitivno **očekujemo**
 - da su **drugi ljudi isti poput nas**
- od njih **očekujemo** da budu poput nas
 - slično **misle, vjeruju**
 - donose iste **zaključke**
 - da su im **važne** iste stvari
 - jednako **reagiraju**

Po čemu se ljudi razlikuju?

- imaju različite **vrijednosti**
- različite stvari su im **važne**
- različito se **ponašaju**
- različito **reagiraju** u situacijama
- različito se **odnose** jedni prema drugima
- preferiraju različite **poslove**

- postoje brojni uspješni **psihološki instrumenti**
 - kojima se mogu **odrediti ponašanja pojedinaca**
- koji **pomažu** u
 - stvaranju **boljih odnosa** s drugima
 - zajedničkom radu
 - rješavanju **sukoba**
 - **pregovaranju**

Mnoštvo je instrumenata

Svrha psiholoških instrumenata

- razumjeti čovjeka i njegovu **osobnost**
- razumjeti **razlike**
- uočiti kakve **odnose** stvaraju različite osobnosti
- cilj je **unaprijediti**:
 - **osobno** funkcioniranje
 - odnose **među ljudima**
- **samo školovani profesionalci** trebaju:
 - **provoditi** testove
 - **tumačiti** ih
 - davati **savjete**

Važno!!!

Ovdje dajemo **primjer** testa osobnosti
samo radi **ilustracije**
u čemu i koliko se razlikujemo.

Rezultate koje dobijete **ne smijete**
uzimati doslovno
niti kao “**dokaz**” o tome kakav je netko
niti kao **alibi** za bilo koji oblik svog **ponašanja**

Faktori razlikovanja

Myers-Briggs

MBTI – 16 skupina

IS_IT_EJ	IS_IF_EJ	IN_IF_EJ	IN_IT_EJ
IS_ET_IP	IS_EF_IP	IN_EF_IP	IN_ET_IP
ES_ET_IP	ES_EF_IP	EN_EF_IP	EN_ET_IP
ES_IT_EJ	ES_IF_EJ	EN_IF_EJ	EN_IT_EJ

Um

Kakva je naša interakcija s drugim ljudima

I Introvertirane osobe

- vole raditi same
- društvena interakcija im je naporna
- osjetljive su na vanjske podražaje
 - zvuk, svjetlo, miris ...

E Ekstrovertirane osobe

- vole aktivnost u grupi
- društvena interakcija ih puni energijom
- entuzijastični su
- lakše se uzbude nego introverti

Energija

Kako vidimo svijet i obrađujemo informacije

S Opažajuće osobe

- su vrlo praktične
- pragmatične i
- prizemljene
- imaju čvrste navike
- usredotočene su na ono
 - se događa sada ili
 - što se već dogodilo

N Intuitivne osobe

- su vrlo maštovite
- otvorena uma
- i znatiželjne
- draža im je novost
 - nego stabilnost
- traže skrivena značenja
- i buduće mogućnosti

Strukturiran

Fleksibilan

Priroda

Kako donosimo odluke i nosimo se s emocijama

T Misleće osobe

- usredotočene su na
- objektivno i racionalno
- važnija im je logika
 - nego emocije
- sklone su skrivanju svojih emocija
- učinkovitost im je važnija
 - nego suradnja

F Osječajuće osobe su

- osjetljive i
- izražavaju emocije
- empatičnije su
- i manje se natječu
 - nego misleće osobe
- usredotočene su na
 - društveni sklad
 - i suradnju

Analitičan

Intuitivan

Taktika

Naš pristup poslu, planiranju i donošenju odluka

J Prosuđujuće osobe su

- odlučne, temeljite
- visoko organizirane

- Cijene
 - jasnoću, predvidljivost
 - dovršenje
- preferiraju
 - strukturu i planiranje
 - umjesto spontanosti

P Prospecting osobe su vrlo dobre u

- improviziranju i
- uočavanju prilika

- naginju
 - fleksibilnosti
 - opuštenom nekonformizmu
- i vole držati otvorenima
 - sve svoje mogućnosti

Praktičan

Kreativan

Identitet

Podupire sve ostale. Pokazuje koliko smo samouvjereni u svoje sposobnosti i odluke.

Asertivne (-A) osobe su

- samouvjerene,
- smirene i
- otporne na stres

One

- odbijaju prekomjernu zabrinutost i
- ne pritišću sebe previše
 - kad se radi o ostvarivanju zadanih ciljeva

Turbulentne (-T) osobe su

- Samosvjesne, nesigurne i
- Osjetljive na stres

Često

- imaju širok spektar emocija
- motivirane uspjehom
- perfekcionisti
- i nestrpljivi da poboljšaju

Odnosi među tipovima

- **svaki tip** se prema nekom drugom tipu u većoj ili manjoj mjeri
 - ili jako dobro **slaže**
 - ili dobro **dopunjuje**
 - ili ga **privlači** različitost
 - ili ima **izazov** naći način za suradnju
- **svatko ima obvezu razvijati se**
 - u **svim aspektima** svoje **osobnosti**
 - i u svojim **odnosima** prema **drugima**
- **osnovica** za osobni razvoj je:
 - **razumjeti sebe i**
 - truditi se razumjeti **druge**
- stalno i u svemu **voditi računa o** našim **različitostima**

Pregled naučenog

- **Ijudi se razlikuju**
- **drugačije**
 - **vide svijet**
 - imaju **vrijednosti**
 - imaju **prioritete**
 - **pristupaju** zadacima i problemima
 - **se odnose** prema drugima
 - **rade**
- taj skup zovemo **“osobnostima”**
- **svaka osobnost je ispravna**
- zbog **različitosti** se:
 - **ne razumijemo** i
 - dolazi do **sukoba**
- zato jer **o tuđoj osobnosti**:
 - **ne razmišljamo** (pravovremeno)
 - **ne poštujemo** ju

VJEKOM@ZESOI.FER.HR

PREDRAG.PALE@FER.HR

Vještine komuniciranja u inženjerstvu

Pregovaranje

Predrag Pale

Stavovi o pregovaranju

- za **dobrog pregovarača** važan je:

- talent
- blefiranje
- nepopustljivost
- bezosjećajnost

- dobar **rezultat** pregovora je:

- kad smo dobili ono što mi hoćemo
- kad smo ih “satjerali u kut”
- kad smo **dobili više** nego smo očekivali

Zablude !!!

- za **neuspjeh** u pregovorima:
 - **kriv je isključivo pregovarač**

Teme predavanja

- Prepoznajte pregovaračku situaciju prije nego se dogodi
 - kako biste se za nju temeljito **pripremili**
- Kad i kako se pregovaranje može **izbjeci**?
- Kako se **priprema** za pregovaranje?
- Pregovaranje **pri kupnji i prodaji**
- Što kad je partner “**nerazuman**”?

Gdje i o čemu sve pregovaramo?

- u zajedničkom **životu**
 - što je za ručak
 - tko će očistiti
 - ...
- na **ulici**
 - mjesto za parking
 - red u dućanu
 - ...
- **djeca**
 - trebaju ići u krevet
 - što će obući
 - izlasci
 -
- **poslovno**
 - poslovni dogovor
 - prodaja
 - kupnja
 - donacije
 - prikupljanje informacija
- **u uredu**
 - veća plaća
 - datum godišnjeg
 - ...

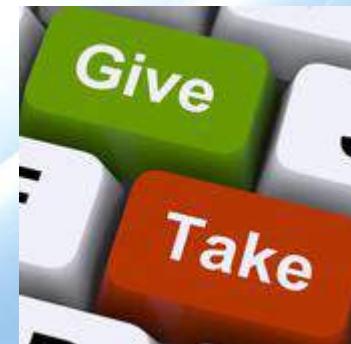
U kojim situacijama pregovaramo?

- kupnja
- prodaja
- razmjena
- razgovor
- dogovor
- usklađivanje
- definiranje
- primopredaja
- propovijed
- naređivanje

Čemu služi pregovaranje?

- kad **želimo** da jedan ili više ljudi (partner(i))
- **naprave** nešto **što mi želimo**
 - za **nas** ili nekog **trećeg**
 - poklone nam, daju jeftinije, promijene datum, ustupe mjesto, ...
 - ili za **sebe** samoga
 - djeca idu u krevet na vrijeme, radnici štede za mirovinu, ...
- **tražimo** da
 - se **odreknu** nečeg materijalnog
 - nešto **učine**
 - promijene **ponašanje**
 - promijene **mišljenje**
- partner to treba učiniti
 - jednokratno ili
 - više puta ili
 - trajno

Pregovaranje nam ne treba ako ...

- partnera **možemo prisiliti**

- **problem s prisilom**

- uvijek izaziva **otpor**
- ako je prisila “nepravedna” izaziva **osvetu**
- mora se **stalno primjenjivati** jer će inače
 - partner prestati raditi to što želimo
 - a ponekad će čak i **pogoršati odnos** s partnerom
 - da nadoknadi izgubljeno
 - da se osveti
 - ili kao nesvjesna reakcija

Pregovaranje nam ne treba i ako ...

- možemo naći **posrednika**

- prodavača
- zastupnika
- bračnog partnera ☺

- **problem** s posrednikom

- moramo **precizno definirati**
 - naše **želje**
 - naše **uvjete, granice, mogućnosti**
- moramo **priстати** na rezultat
 - koji **zastupnik može postići**
 - a ne onaj koji bi **mi** mogli postići, da **sami** pregovaramo

Uzroci problema u pregovaranju

- ulazimo u pregovaranje **bez pripreme**
- na sastanku **dajemo** brzopleta **obećanja i odluke**
- pokazujemo **burne emocije**
- **istjerujemo pravdu**
- gledamo **samo svoju stranu** pregovora

Svrha pregovaranja

- nagovoriti partnera
- da svojom voljom
- pristane na ono što ja želim
- i da **bude time zadovoljan**
 - koliko je realno moguće

Mogući rezultati pregovora

Partner

dobiva

Za mene je **bolje**
da **ne pregovaram.**

Osim ako želim pomoći partneru
(i kontrolirano izgubiti)

Željeni ishod pregovora

gubi

Bolje da **uopće ne pregovaram**

Bolje da **uopće ne ulazim u odnos**

Dugoročno će mi se **osvetiti**

Ili to nije pregovor,
nego **prisila.**

gubim

dobivam

JA

Kako se priprema za pregovaranje?

- možemo li **izbjegći** pregovaranje ?
- definiranje **našeg cilja**
- **upoznavanje partnera**
- prepoznavanje **cilja našeg partnera**
- definiranje **mogućih ishoda** pregovora
- upoznavanje **konkurenциje**
- sastavljanje i **vježbanje** pregovaračkog **timu**

Pregovaranje pri kupnji i prodaji

- temelj je u **dobroj pripremi**
- dobar **pregovarački tim**
- **ne davati obećanja i donositi odluke**
 - na pregovaračkom sastanku
- **ne iskoristiti svoju nadmoć**
(monopol) nad partnerom
 - ako želimo **dugoročni odnos**

Temelj je u dobroj pripremi

- Prije pregovaračkog procesa trebamo definirati **SVOJ maksimum**:
 - što je to **što najviše želimo** iz tog odnosa (posla) dobiti za sebe
- Prije pregovaračkog procesa trebamo definirati **SVOJ minimum** (BATNA)
 - koji je minimum na koji **možemo pristati**, ispod kojeg nam je bolje da uopće ne sklopimo posao
- Prije i tijekom pregovaranja trebamo **što više saznati o partneru**:
 - **njegovim potrebama**, mogućnostima, ograničenjima, situaciji, iskustvu, kompetencijama, stavovima, predrasudama
- Prije pregovaračkog procesa trebamo pokušati definirati **partnerov maksimum i minimum**
 - za maksimum ocijeniti kako ga možemo zadovoljiti
 - za minimum ocijeniti kako ga možemo zadovoljiti
- Pokušati **definirati optimum** između naših i partnerovih minimuma i maksistema
- Prije pregovaračkog procesa trebamo saznati što više o konkurentnim (ili zamjenskim) proizvodima/uslugama te njihovim ponuditeljima:
 - te **definirati naše prednosti** i nedostatke u odnosu na tu konkureniju

Vježba

- prisjetite se nekog **neuspješnog** pregovaranja
 - svog ili nečijeg, kojem ste prisustvovali (može i iz filma)
- definirajte **zašto** mislite je bio **neuspješan**?
 - kako bi izgledao **ishod** da je bio **uspješan**?
- **analizirajte** što je uzrokovalo neuspjeh
 - koristeći upute s prethodne prikaznice

Dobar sastav pregovaračkog tima

- na pregovore **NE SMIJE** ići **najviša osoba** u hijerarhiji odlučivanja
- pregovarači uvijek moraju iznad sebe imati razinu koja **donosi konačnu odluku** i koja **NIJE** prisutna pregovorima
- na pregovarački sastanak trebaju ići **barem dvije** osobe
 - dok jedna razgovara,
druga vodi bilješke i promatra partnere i njihove neverbalne poruke
 - oni mogu i mijenjati uloge tijekom sastanka,
ali usklađeno, dogovorno
- **uloge** i konkretni, mjerljivi zadaci
(svakog od) pregovarača na sastanku
moraju **unaprijed** biti jasno **definirani** (i poznati pregovaračima)

Ne obećavajte i ne odlučujte na pregovorima

- već saslušajte partnera i razjasnite njegove
 - potrebe, ograničenja, sumnje, zabrinutost, prijedloge, zahtjeve
- ako partner traži razjašnjenja elemenata ponude ili ugovora
 - usmeno se mogu dati samo ona stvarno jednostavna i očigledna
 - čim je riječ o dvojbenim tumačenjima, izjašnjavanje treba odgoditi za kasnije i dostaviti ga u pisanom obliku
- pažljivo slušati i ostale potrebe partnera
 - i uočavati što mu možemo dati ili pomoći,
 - a da nas ne košta puno ili uopće,
 - kako bismo to kasnije iskoristili kad bude oportuno
- sve prijedloge i očitovanja dostaviti u pisanom obliku, NIKAD usmeno
- kontrolirati svoje burne emocije

NIKAD ne treba iskoristiti svoju nadmoć

- **ne (zlo)rabiti vlastitu nadmoć (monopol...)**
nad partnerom
 - ako su nam **u interesu dugoročni** odnosi i ciljevi
 - jer će se ucijenjeni partner kad-tad pokušati
 - **izvući** iz tog položaja i
 - **potražiti drugog** partnera ili
 - **stvoriti** si položaj **nadmočnoga** u odnosu na nas.

Što kad partner nije razuman i suradljiv?

- kad je **agresivan**
- kad **ucjenjuje**

- procijenimo radi li se o nerazumijevanju
 - proučimo problem
 - pripremimo dodatna obrazloženja i primjere
 - potražimo “glasnogovornika” ili **posrednika**
- ako smo ucijenjeni, **prestanimo pregovarati**
 - **odustanimo**
 - ili **pristanimo**

Pregovaranje ima granice

- **ne može se sve postići** (samo) pregovaranjem
- **nisu sve situacije pogodne** za pregovore
- ako pregovorima ne postignemo željeni rezultat
 - **ne znači** da je problem u nama
- u takvim situacijama nužne su **druge metode**
- a **ponekad nema načina** da postignemo željeno
 - ma koliko to **važno** bilo
 - nama, njima, svijetu, ...
 - ma koliko to **pravedno** bilo

Pregled naučenog

- pregovaramo svi, stalno, ne samo u poslu
- u pregovaranju treba **težiti win-win** ishodu
- za pregovaranje se treba **pripremiti**
 - razmisliti o **svojim max i min potrebama**
 - **istražiti** partnera, njegove **potrebe i mogućnosti**
 - **sve opcije**
- ne može se sve postići pregovorima

VJEKOM@ZESOI.FER.HR

PREDRAG.PALE@FER.HR

Vještine komuniciranja u inženjerstvu

Sastanci (dogovaranje)

Predrag Pale

Sjednica **nije jedina vrsta** sastanka ...

KAKVIH SVE IMA SASTANAKA ?

Oblici sastanaka

- **sjednica**
- **telefonski razgovor**
- **razgovor u uredu**
- **dogovor na hodniku**
- ...

Zapravo,
svako **dogovaranje**
je jedan oblik **sastanka!**

- bilo koja situacija u kojoj smo namjerno:
 - razmjenjivali **informacije**
 - **odlučivali**
 - zadavali i preuzimali **zadatke**
 - **izvještavali**
- čak i kad je trenutak bio neplaniran

Vrste sastanaka – prema svrsi

- Radni sastanak
 - ravноправних
 - neravноправних
- Pregovori
- Objava
- Pribavljanje informacija
- Razmjena
- Pokretanje projekta
- Stvaralački

Prema sastavu

- Prema **broju**
 - jedan na jedan
 - grupa
 - mnoštvo/masa

- Prema **odnosu sudionika**
 - poznati
 - nepoznati

Prema načinu

- **Sjednica**
- **Na daljinu**
 - audio: telefon, telekonferencija
 - audio i video: telefon, telekonferencija
- **Usputni (susret)** – uz neku drugu aktivnost
 - neplanirani
 - planirani

Sastanak je ...

- **interaktivno djelovanje**
 - dvoje ili više ljudi
- u osnovi je to **komunikacijska aktivnost**
- sastanak je **loš** kad ima **greške** u
 - **proceduri**
 - međuljudskoj **komunikaciji**
- bez dosljedne **primjene dobre procedure**
 - nema dobrog sastanka

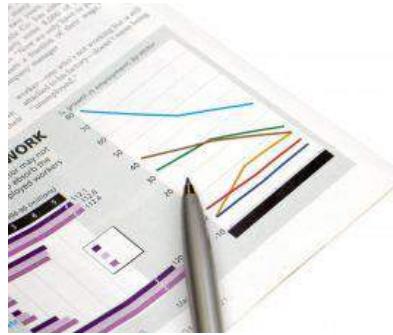
treba li smanjiti ili povećati broj sastanaka ?
je li sastanak ikada ikome koristan ?
postoje li drugi načini ?
može li se sastanak izbjegći ?

SASTANAK DA ILI NE ?

Zamjena za sastanak

- **Dati informaciju**

- dopis
- izvještaj
- letak
- odluku

- **Pribaviti informaciju**

- izvještaji
- upit
- anketa
- odluka

- **Razmijeniti, uskladiti**

- telefonski razgovor
- telekonferencija
- forum
- diskusionska lista

Za što su sastanci korisni

- **nezamjenjivi** su za
 - razmjenu **emocija**
 - **energiziranje**
 - **lobiranje**
- **učinkovitiji** su za
 - višestrano **usklađivanje**
 - **zajednički uvid/pregled**
 - vremenski **usklađenu objavu**
 - plenarno obraćanje
- jer imaju i **korisne nuspojave**
 - druženje
 - dopunsko informiranje
 - odmjeravanje snaga

Što želimo od sastanka?

- **Informiranje**
 - jednosmjerno
 - sazivač/voditelj prema sudionicima
 - sudionik prema ostalima
 - sudionici prema sazivaču/voditelju
 - višesmjerno
- Traženje **suglasnosti**
- Zadavanje **zadataka**
- Pregled **izvršenog**
- Donošenje **odluke**
- Promišljanje problema/mogućnosti

- Sastanak može imati **više točaka**
- **Svaka točka** može imati drugačiju svrhu
- Ali **svaka točka** mora imati **samo jednu** svrhu

Dnevni red sastanka

- sastoji se od **jedne ili više točaka**
- za svaku točku treba **jasno, unaprijed** reći **kojeg je tipa**
- **početi** s informiranjem
 - **završiti** s promišljanjem
- duže i složenije točke staviti **na kraj**

SAZIVANJE SASTANAKA

Kako znati treba li sastanak?

- Bih li na njega **putovao daleko i dugo ?**
- Bih li na njega išao čak iako se istovremeno dešava **nešto drugo važno** i ugodno ?

Sazivanje sastanaka

- **Priprema sastanka**
- **Za vrijeme sastanka**
 - **Vođenje sastanka**
 - **Odlučivanje na sastanku**
 - **Uloga voditelja**
- **Poslije sastanka**

Priprema sastanka

- **Svrha sastanka**
- **Tip sastanka**
- **Priprema tema i materijala**
- **Odabir sudionika**
- **Priprema odluka i zaključaka**
- **Poziv na sastanak**

Priprema točaka dnevnog reda

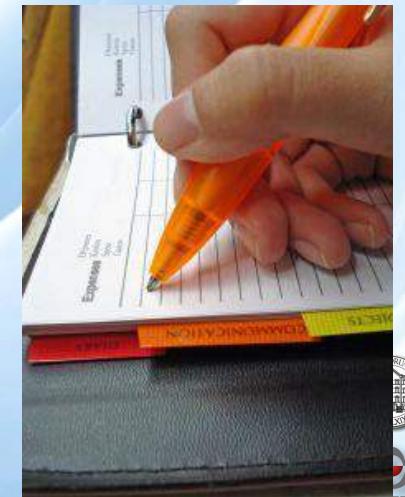
- **Informiranje**
 - tko, kome treba dati informaciju
 - zašto? koja se posljedica očekuje?
- **Traženje suglasnosti**
 - **o čemu, od koga**
- **Zadavanje zadataka**
 - **tko, što, do kad, s čime?**
- **Pregled izvršenog**
 - koji je bio **plan?**
 - što je **ostvareno?**
 - plan za **dalje?**
- **Donošenje odluke**
 - opcije/mogućnosti
 - prednosti/nedostaci svake opcije
- **Promišljanje problema/mogućnosti**
 - tema
 - željeni rezultat

- **Svaku točku temeljito pripremiti**
- materijale **unaprijed dostaviti**
- **tko je nužan na kojoj točci? zašto?**

Vodjenje sastanka

- Određivanje **predsjedavajućeg** i njegova uloga
- Definiranje **vrste bilješke** koja će se voditi o sastanku
 - fonogram/stenogram, izvaci diskusije, samo zaključci
- Utvrđivanje **dnevnog reda**
- **Upoznavanje** prisutnih i definiranje uloga
- Davanje i oduzimanje **riječi**
- Održavanje **fokusa**
- Poticanje i kontrola **diskusije**
- Kontroliranje „**teških**“ sudionika
- Kontrola **vremena**
- Oblikovanje i bilježenje **zaključaka**

Oblikovanje i bilježenje zaključaka

- Razlikovati po vrsti
 - odluka
 - zaključak
 - zadavanje **zadatka**
 - informacija
 - razmišljanja/mogućnosti
- **Zabilježiti** različita mišljenja
- Definirati **rok** za zadatke
- Zabilježiti **stanje posla** kod zadataka

Onaj tko **oblikuje** zaključke određuje i **rezultat** sastanka!

Odlučivanje na sastancima

- 1. Iznošenje prijedloga**
 - tek na poziv voditelja
- 2. Razjašnjavanje i formuliranje prijedloga**
 - sve dok ima pitanja i nejasnoća
- 3. Stavljanje prijedloga na glasanje**
 - **samo ako ga je netko podržao**
 - u protivnom se automatski odbacuje
- 4. Ocjena ishoda glasanja**
 - u skladu s **dogovorenom metodom** donošenja odluka
 - 50% svih; 50% prisutnih; 75%; 100%;
- 5. Formuliranje i bilježenje zaključka**
 - na glas, odmah, u zapisnik

Kontrola vremena

- Početi i završiti **na vrijeme**
- **Planirati** trajanje svake točke i **držati se toga**
- **Kontrolirati** pojedinačne **diskusije**
 - **trajanje** diskusije
 - **smjer** diskusije

Uloga voditelja

- Voditelj **ne smije** zastupati interese
 - ako ima interes u nekoj točci
 - unaprijed dogovori da netko drugi preuzme ulogu voditelja
- Aktivno **slušanje** svih sudionika
 - potpitnja i parafraziranje
- Svima **omogućiti ravnopravnost** u sudjelovanju
 - "potisnuti" glasne
 - "izdignuti" tihe
- **Poticati** donošenje odluka **suglasjem**, a ne nadglasavanjem
- **Poticati i upravljati** sjednicom: niti ofenzivno, niti defanzivno
- Poštovati i kontrolirati **vrijeme**
- **Držati fokus** na temi i ostvariti očekivani rezultat
- **Osigurati** potrebne **uvjete** i ugodnu okolinu

Poslije sastanka

- **Dokumentacija** o sastanku
 - fonogrami
 - stenogrami
 - bilješke
 - zaključci
- Vođenje **kronologije** sastanaka
 - indeks zadataka
 - indeks zaključaka
- **Distribucija** dokumentacije
 - i zahvale na sudjelovanju i doprinosu
- Postići **suglasnost** svih prisutnih
 - na bilješku,
 - zaključke, odluke,
 - zadatke i rokove

Prisustvovati sastanku ili ne ?

- mogu li odbiti
- hoće li biti dobar sastanak
- ima li alternativa

ODLAŽENJE NA SASTANKE

Kako razlikovati dobar od lošeg sastanka?

- **Prije sastanka**

- zašto **MENE** zovu/šalju na sastanak
- što se od mene **očekuje**
- koja je **svrha** sastanka
- koji je očekivani **rezultat**
- jesam li **spreman** za svoju ulogu
 - imam li sve potrebne **informacije**
 - imam li potrebne **ovlasti**
 - znam li odluke/stavove/interese koje trebam **zastupati**

- **Za vrijeme sastanka**

- zna li se tko **vodi** sastanak
- zna li se kako se donose **odluke**
- zna li se tko vodi **bilješke/zaključke/odluke**
- što se **očekuje** do ove točke dnevnog reda

Kako izbjegići sastanke

- **otklonite poziv kad**
 - je nejasna **svrha** i očekivani rezultati sastanka
 - je nejasna **vaša uloga**
 - su **nedostatne informacije** za pripremu
 - **nemate ovlaštenje** i upute za donošenje odluka
- **ako vam trebaju informacije** sa sastanka
 - **pročitajte materijale** sastanka
 - poslane prije sastanak – kao priprema
 - poslane nakon sastanka – kao bilješka
 - **dogovorite s nekim** tko mora ići na sastanak
 - da vas kasnije informira
- **ako od vas traže informacije/očitovanje/odluku**
 - **dostavite u pisanom obliku**
 - prije sastanka
 - poslije sastanka
- **prebacite prisustvovanje** sastanku na drugoga
 - izvan vaše organizacije
 - u organizaciji
- **pratite sastanak** na daljinu
 - audio/video prijenos (streaming)
 - audio/video konferencijska

Kako dobro iskoristiti sastanak

- **Priprema za sastanak**
- **Aktivno sudjelovanje**
- Upoznavanje i povezivanje s **prisutnima**
- Prikupljanje i **drugih informacija**

Priprema za sastanak

- pojasnite si **svrhu** sastanka i očekivane rezultate
- pojasnite **svoju ulogu** na sastanku
- **proučite** sve materijale koji su na raspolaganju
- **razmislite** o mogućim **smjerovima** diskusije
- razmislite o **odlukama** koje
 - sigurno **mozete podržati**
 - nikako **ne mozete podržati**
- definirajte **što želite dobiti** od tog sastanka
 - minimalno
 - maksimalno

“Što treba biti **rezultat** sastanka,
da s njega odem jako **zadovoljan?**”

Aktivno sudjelovanje

- zabilježite tko su **prisutni** i koja je njihova **uloga**
- tijekom diskusije **bilježite** njihove
 - **izjave** (činjenice koje iznose)
 - **emocije** koje pokazuju ili skrivaju
 - **sustav vrijednosti** koji se razabire
- pitanjima pomognite **da se razjasne** informacije i prijedlozi
- **parafrazirajte** izrečeno, ako niste sigurni u značenje
- ne kritizirajte čovjeka, već postupak
- **pomognite formulirati** zaključak/odluku
- budite **kratki** u svojim izlaganjima
 - **ukažite** iznosite li činjenicu ili svoje uvjerenje
 - koristite **pozitivne** rečenice
- **govorite svima**
 - a ne jednoj osobi, ako je to prikladno

Upoznavanje i povezivanje s prisutnima

- prije i poslije sastanka te u stankama
 - **upoznjite se** s prisutnima
- **informirajte se** više o njihovom radu i njihovim organizacijama
- pričajte o sebi **samo ako** vas **pitaju**
- **ponudite informacije** vezane uz njihovu
 - ulogu
 - diskusiju na sastanku

Prikupljanje i drugih informacija

- o temama koje su **vama važne**
 - a koje su spominjane tijekom sastanka
 - zamolite za **dodatne informacije**
 - **reference ili cijele tekstove**
 - u načelu, samo **u stanci** sastanka **ili po završetku**
- raspitajte se ima li netko **informaciju** koja **vam treba**
 - čak i ako nije tema sastanka
 - **ali u stanci**

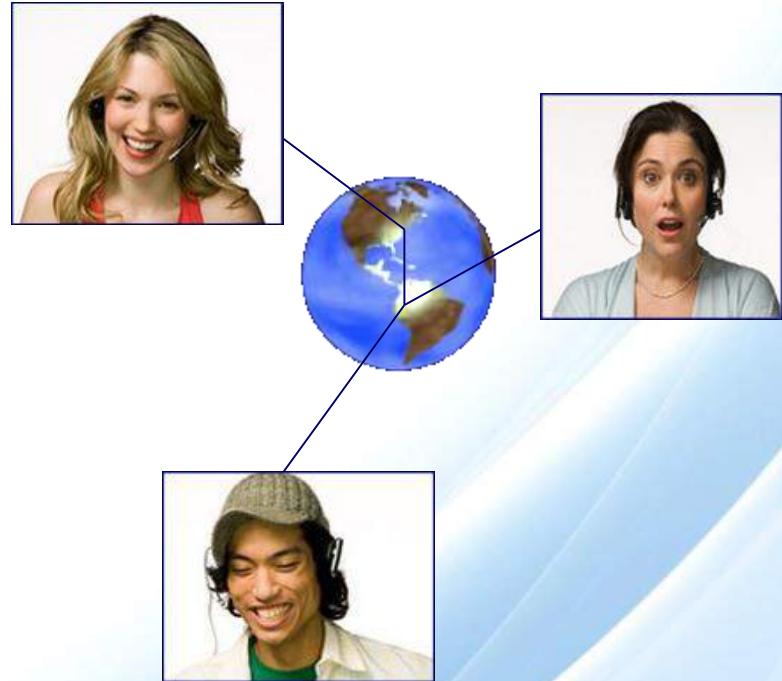

SASTANCI NA DALJINU

Sastanci na daljinu

- **Sinkroni sastanci**
 - **Telefonske** konferencije
 - **Video** konferencije
 - **web** konferencije

- **Asinkroni sastanci**
 - E-mail
 - Forumi
 - Diskusijске liste
 - File arhive

- **Kombinirani sastanci**

Sastanci na daljinu - sinkroni sastanci

- **istovremeni rad** svih sudionika, ali na udaljenim lokacijama
 - **ušteda vremena**, jer nema putovanja
 - zato i sam sastanak može **trajati kratko**
 - **lakše ga je organizirati**
 - mogući su i **ad-hoc** sastanci
 - u dobroj mjeri **prenose se i emocije**
 - potrebno je **osigurati mirnu okolinu**
-
- **Telefonske konferencije**
 - **najjednostavnije i najbrže** za ostvariti
 - **Video konferencije**
 - prenose malo **više informacija** i emocija
 - **web konferencije**
 - **puni komfor** i najbolji **nadomjestak za sastanak u živo**

Web konferencije

- koristi se **posebni SW** na jednom poslužitelju
 - negdje u svijetu
 - korisnici trebaju **bilo koje računalo** s Internetskim preglednikom
 - Mozilla Firefox, Internet Explorer, Opera, ...
- na ekranu se vidi govornik i materijali koje prikazuje
 - prezentacije, dokumenti, crteži, tablice, programi u izvođenju, ...
- **moderator**
 - daje i oduzima riječ
 - poziva na glasanje
- **dopunska sredstva**
 - tekstualni razgovor – chat
 - razmjena datoteka
 - snimanje konferencije
- **organizacija konferencije**
 - javna / privatna – vidljiva / nevidljiva
 - slobodan ulaz / s lozinkom

- **jedan na jedan**
 - Skype
 - WeChat
 - Google Hangouts
 - VSee
- **višestrane konferencije**
 - komercijalni
 - Adobe Connect
 - MS Live Meeting/Lyncs
 - WebEx
 - besplatni
 - oovoo
 - Space2meet
 - WebHuddle
 - DimDim
 - Elluminate Vroom

Sastanci na daljinu - asinkroni

sastanci

- svatko sudjeluje u vremenu i s lokacije **koja njemu odgovara**
 - manje spretno za brzo usuglašavanje i dogovaranje
- ostavlja **dovoljno vremena** da se pažljivo prouče
 - mišljenja, informacije i prijedlozi
 - mogu se konzultirati suradnici, savjetnici i dodatni izvori informacija
- ostaje **pisani trag**
- **slabo** prenosi **emocije**
 - diskusija se tako može “odteretiti” od emocija
 - ipak, često suprotni efekt: “svađe ni oko čega”
- moguće su i **odvojene diskusije** te “frakcije”
- moguće je voditi **više takvih “sastanaka” istovremeno**
 - E-mail
 - Forumi
 - Diskusijske liste
 - File arhive

Zaključak

1. **Sastanci su dobri**, imaju svoju konkretnu namjenu.
2. Za ostale svrhe bolje je sastanak **zamijeniti** drugom metodom
3. **Razlikujte** dobar od lošeg sastanka - unaprijed
4. **Izbjegnite** loš sastanak - ako smijete
5. Dobro **pripremite** sastanak
6. Dobro **vodite** sastanak
7. I **nakon sastanka** ima važnog posla
8. I na lošem sastanku možete imati **koristi**

U rukama majstora
daje sjajne rezultate

SASTANAK JE ORUĐE KAO I SVAKO DRUGO

Pregled naučenog

- sastanak je način **dogovaranja**
- sastanak je i **telefoniranje, razgovor u hodniku**
- sastanak je potreban, samo ako je **neizbjegjan**
- sastanak treba **pripremiti**
 - za sastanak se treba pripremiti
- postoji učinkovita **procedura glasanja** za prijedloge
- svaka **točka** smije imati samo **jednu svrhu**

VJEKOM@ZESOI.FER.HR

PREDRAG.PALE@FER.HR

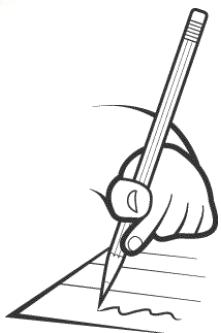

Vještine komuniciranja u inženjerstvu

Pisanje popularno, stručno, znanstveno

Predrag Pale

Najčešći oblici pismenog priopćavanja

- pored **dopisivanja**
- i **prezentacija**
- najčešći su:
 - **popularni tekst**

- **stručni tekst**
- **znanstveni tekst**

Popularni tekst

- namijenjen je
 - **nestrucnoj javnosti**
- svrha:
 - prikazati
 - događaj, pojavu, mogućnost, metodu, uređaj ...
- kako:
 - iz perspektive **čitatelja**
 - **privlačno**, motivirajuće
- čime:
 - **primjerima**, usporedbama s poznatim
 - **pojednostavnjem**

Stručni tekst

- namijenjen je
 - stručnoj javnosti
- svrha:
 - prikazati
 - mogućnost, metodu, uređaj – eventualno događaj
- kako:
 - neutralno, svojstva
 - precizno, ali samo ono bitno
- čime:
 - tehničkim podacima
 - primjerima primjene

Znanstveni tekst

- namijenjen je
 - znanstvenoj javnosti
- svrha:
 - prikazati
 - rezultat istraživanja, zaključke, doprinos
- kako:
 - neutralno
 - vrlo precizno
 - cjelokupni znanstveni postupak
 - od prepostavke, ulaznih podataka, konstrukcije eksperimenta
 - do rezultata i zaključka
- čime:
 - referencama na prijašnje znanstvene radove
 - opisom eksperimenta
 - ulaznim i izlaznim podacima
 - zaključkom

Usporedba tekstova

	Popularni	Stručni	Znanstveni
Namijenjen	nestručnoj javnosti	stručnoj javnosti	znanstvenoj javnosti
Svrha je prikazati	događaj, pojavu, mogućnost, metodu, uređaj ...	mogućnost, metodu, uređaj, eventualno događaj	rezultat istraživanja, zaključke, doprinos
Kako	iz perspektive čitatelja privlačno , motivirajuće	neutralno, svojstva precizno , ali samo ono bitno	neutralno vrlo precizno cjelokupni znanstveni postupak
Čime	primjerima , usporedbama s poznatim, pojednostavljenjem	tehničkim podacima , primjerima primjene	referencama na prijašnje znanstvene radove, opisom eksperimenta , ulaznim i izlaznim podacima , zaključkom

NO, ČIME SE MI UOPĆE BAVIMO?

Tehničar-inženjer-znanstvenik

ZNANSTVENIK

Otkriva
**nova rješenja za
nove probleme**

INŽENJER

Rješava
**poznatim metodama
nove probleme**

TEHNIČAR

Primjenjuje
**poznata rješenja za
pozнате probleme**

A inovacije ?

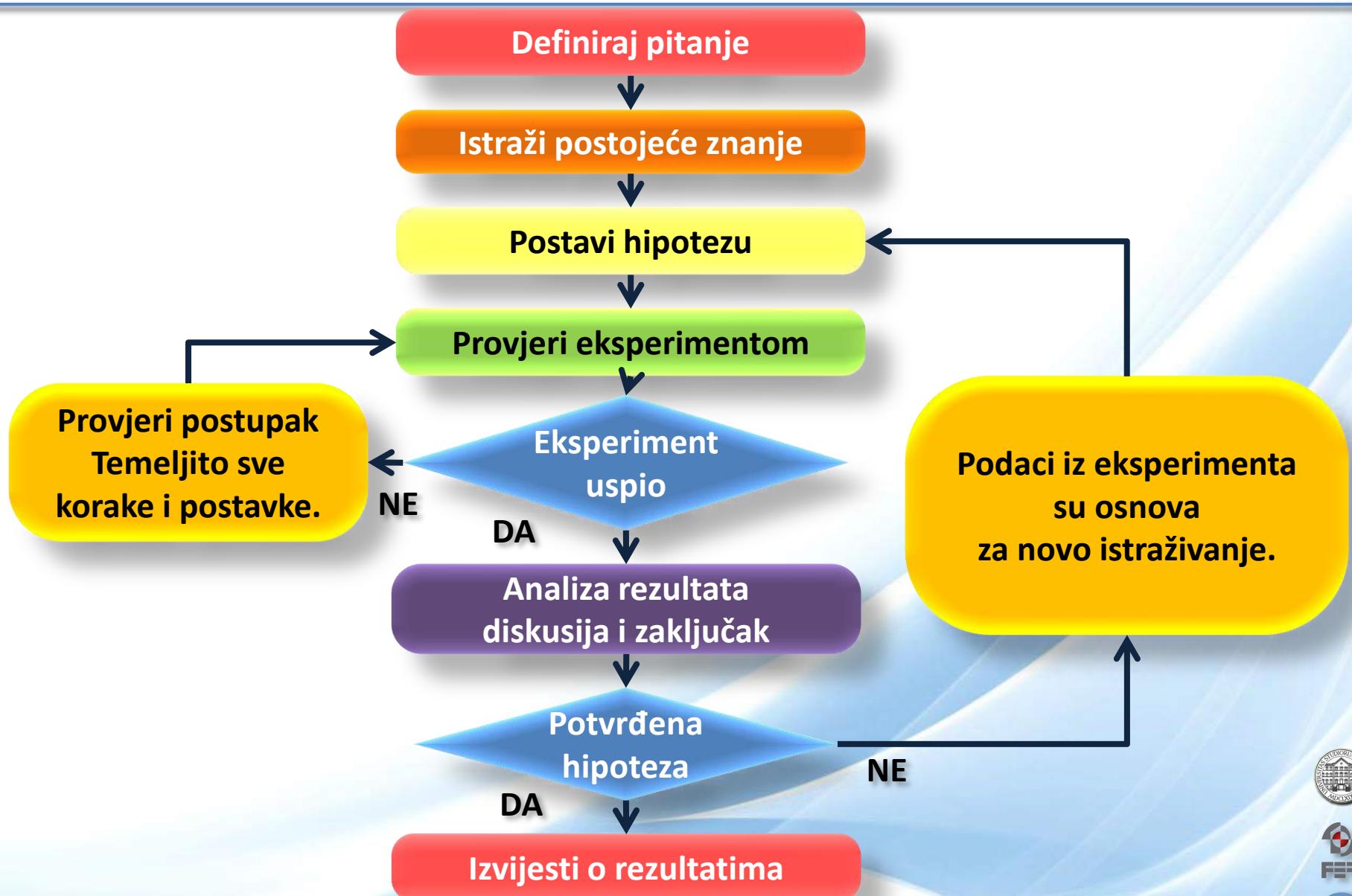
- u osnovi to je **inženjerski rad**
- koji pronalazi način da **rješi problem**
- za koji **do sada nismo znali rješenje**
- često **ne zna** do kraja **objasniti**
 - uzročno posljedične veze
- pa je nakon inovacije
- **potrebno** znanstveno **istraživanje**
- koje će ju objasniti
- inženjerstvo, inovacije i znanost su
 - **čvrsto povezani**
 - **nerazdvojni**
 - i **jednako važni** na sveučilištu

Inženjerska metoda

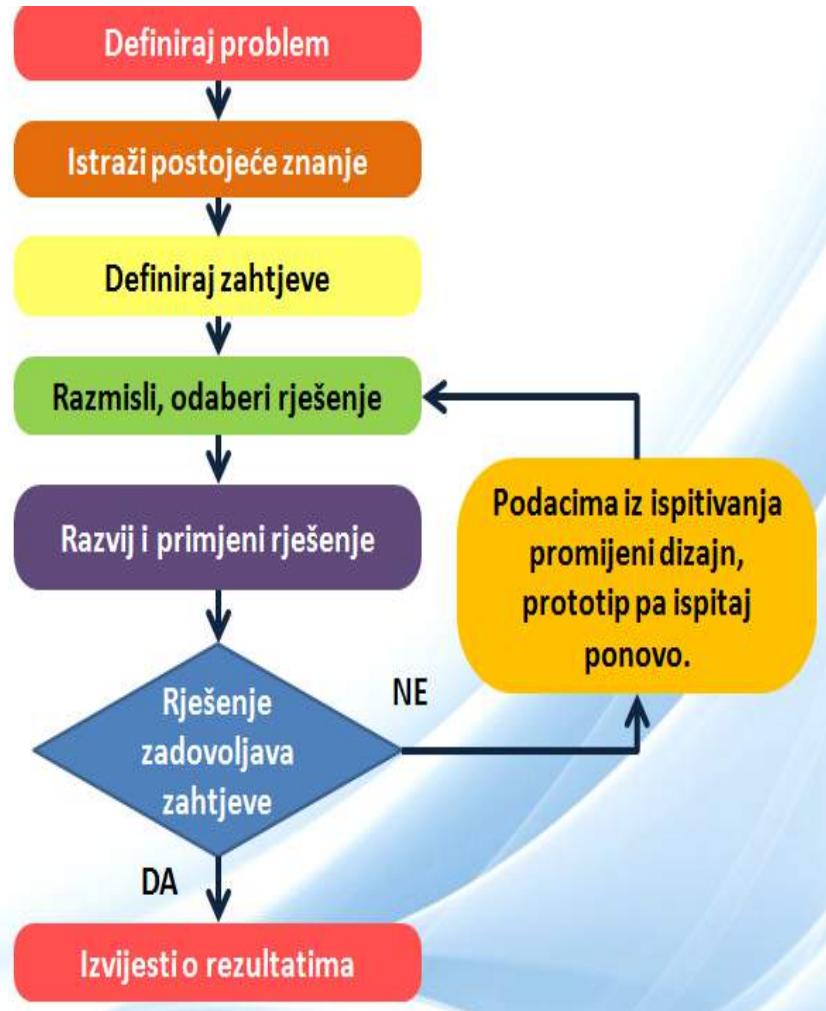

Znanstvena metoda

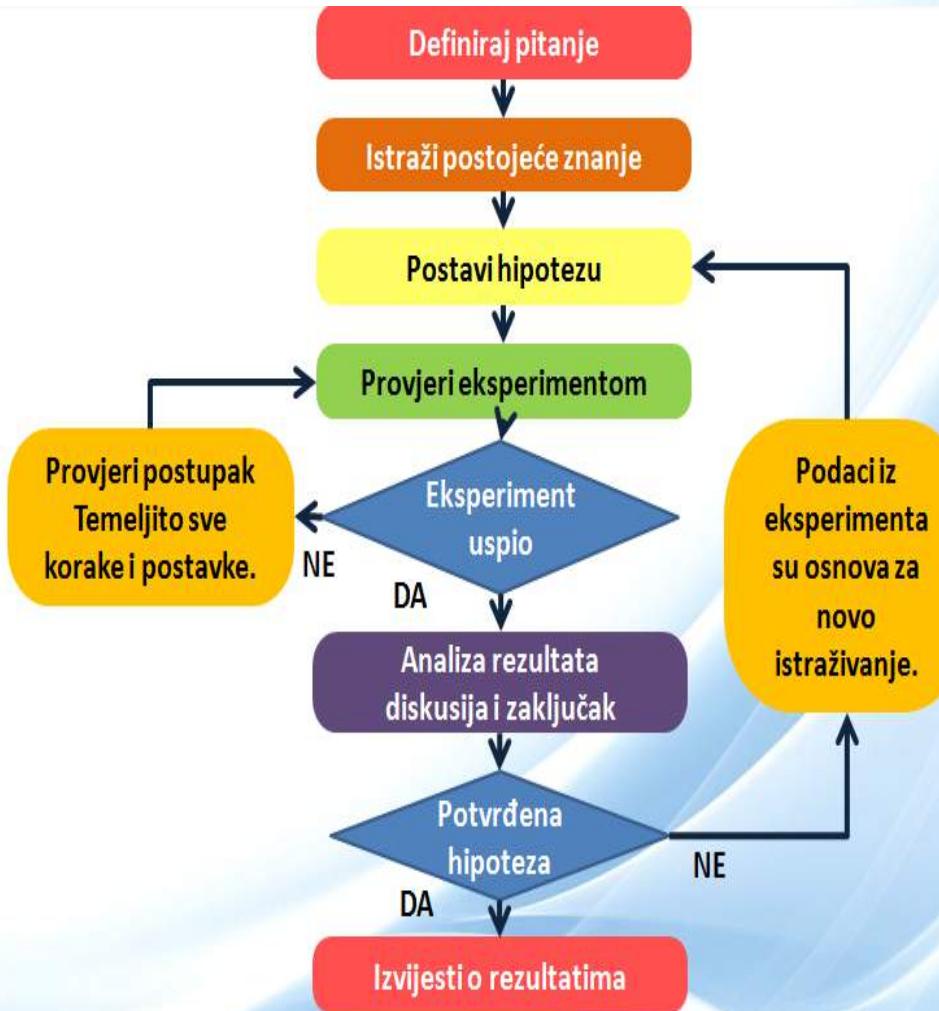

Usporedba metoda

Inženjerska metoda

Znanstvena metoda

Usporedba koraka

Inženjerski proces

Definiraj **problem**

Istraži postojeće znanje

Definiraj **zahtjeve**

Razmisli, odaberi/dizajniraj rješenje

Razvij i primjeni rješenje

Provjeri rješenje, redizajniraj

Izvijesti o rezultatima

Znanstvena metoda

Definiraj **pitanje**

Istraži postojeće znanje

Postavi **hipotezu**

Postavi **eksperiment**

Provjeri hipotezu

Analiziraj rezultate, diskutiraj, zaključi

Izvijesti o rezultatima

Studentski zadaci

- **seminar**
 - izvijestiti/poučiti
 - o nečem što sam pročitao i proučio
 - pregled, sažetak, izvadak bitnog
 - **ne može biti nešto što već postoji**
 - **ne sastoji se iz copy/paste dijelova**

- **projekt**
 - mali inženjerski zadatak
 - može koristiti već postojeće sheme ili programske komponente
 - **ali to ne može biti "IKEA" zadatak**

- **završni/diplomski rad**
 - pravi inženjerski zadatak
 - **ne može koristiti samo već postojeće sheme ili programske komponente**
 - **mora biti rješenje novog problema ili na novi način**

- **seminar**
 - kako radi uređaj/program
 - što se njime može
 - kako se koristi- > „kuharica“

- **projekt**
 - pronađi najprikladniju shemu i primjeni
 - pronađi najprikladniji program i primjeni
 - po kojem je kriteriju odabran baš taj?
 - analiza prednosti i nedostataka

- **završni/diplomski rad**
 - čitaj bar code i izgovoraj sadržaj paketa
 - detektiraj ima li koga u WC-u
 - prepoznaj što rade ljudi u sobi
 - virtualni vodič kroz prostor FER-a

Inhalt
des ersten Bandes.

	Seite.
Grußworte an Se. Durchlaucht den Herrn Staatskanzler Fürsten von Hardenberg.	III.
Worrede.	IX.
I. Über den gegenwärtigen Zustand der Indischen Philologie.	1.
II. Indische Dichtungen.	
Werimerung.	28.
Von den epischen Gedenkmärsche der Indier.	36.
Vom deutischen Herometer.	40.
Von der Schreibung und Aussprache der Indischen Namen.	46.
Die Hochkunst der Göttin Ganga, in zwei Gesängen.	50.
III. Ausgaben Indischer Bücher.	
Nalas, Carmen sanacritum e Mahâbhârata editit Franciscus Bopp, 1819. 8.	97.
IV. Zur Geschichte des Elefanten.	129.
V. Indische Sphäre.	
Werimerung.	232.
§. 1. Geschlechtsname der Österreichischen Könige	233.
§. 2. Runde des Mittelalters von Deutschen in China.	235.
§. 3. Über Chinesenamen.	238.
§. 4. Namen der Metalle.	237.
§. 5. Herstellung einer Lefzart beim Menschen.	235.

ŠTO SVE SADRŽI RAD I KOJIM REDOM?

Elementi i struktura – popularni

- **o čemu** čemo govoriti
 - pojava/događaj,
 - problem ili
 - mogućnost
- **kome** je to važno
- **zašto** mu je to važno
 - kakve to veze ima s **čitateljem**
- što čitatelj može **poduzeti**
- gdje čitatelj može **naći više informacija**
- objavljuje se u **popularnim časopisima**
 - ili **dnevnim novinama**

Vaš seminarski rad
može biti napisan **popularno**
ako to nastavnik **izrijekom** naglasi
inače se piše kao **stručni**

Elementi i struktura – stručni

- prikaži potrebu ili mogućnost
- pregled postojećeg znanja i rješenja
- prikaz ideje, novog pristupa, rješenja
- opis **bitnih izazova** u predloženom pristupu
- prikaz odabranih rješenja za izazove
- prikaz **ispitivanja** rješenja
- zaključak o **primjenjivosti** rješenja
- smjernice za **daljnji** rad
- objavljuje se u **stručnim časopisima**
– ili zbornicima sa skupova

Towards the Simulation of E-Commerce

Heribert Schlangemann

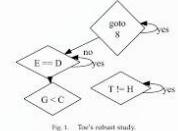

Fig. 1. Tac's robust study.

ABSTRACT
 Recent advances in cooperative technology and classical communication are based entirely on the assumption that the Internet and active networks are not in conflict with the object-oriented languages. In fact, few information theories have been developed that can handle DHTs that made refining and possibly simulating it into achievement a reality, which can solve the conflicting principles of communication [1]. In this work we better understand how digital-to-analog converters can be applied to the development of e-commerce.

The synthesis of rheoscopic colloid is a natural example. While such a hypothesis is entirely a theoretical ambition, it rarely conflicts with the need to provide operating systems with more reliability. Similarly, for example, many methodologies measure vacuum tubes. The notion that tacens worldwide interfere with communication is also well known. In addition, the checkmarks would tremendously improve mobile information.

We prove that cache coherence and IPv7 are often incompatible. The shortcoming of this type of approach, however, is that Smalltalk can be made robust, collaborative, and reliable. This is a well-known fact. Common wisdom states that this issue is usually addressed by the connection of the protocol consumer problem, we believe that a direct method is more promising. Compared with the understanding of SCSI disks, such a hypothesis improves most Bayesian archetypes.

The rest of this paper is organized as follows. To begin with, we motivate the need for the location-identity split. Then, we discuss the main contributions of this paper.

most cases. Next, we believe that reinforcement learning can be made homogeneous, heterogeneous, and concurrent. Figure 1 plots the potential similarity evaluation. This seems to hold in most cases. Similarly, Fig. 2

Vaši projekti te
završni/diplomski rad
pišu se **isključivo**
kao **stručni** rad-

I seminarski rad se
u **pravilu** piše tako.

Elementi i struktura – znanstveni

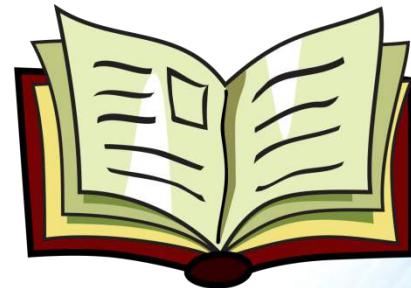
- prikaži pitanje
- pregled dosadašnjeg
 - znanja
 - pokušaja odgovora na isto pitanje
- prikaži hipoteze
- dizajn eksperimenta
- provedba eksperimenta
- analiza i prikaz rezultata
- diskusija i zaključci
- objavljuje se u znanstvenim časopisima
 - ili zbornicima sa skupova

Posebno kvalitetan istraživački rad studenta, nastavnik može predložiti da se napiše kao znanstveni.

Ma što pisali ...

- uvod, zaključak i sažetak **NISU** isto
 - a svaki rad ih mora imati

Uvod

- **zašto** smo nešto radili
- što smo htjeli **postići**
- od kojih **pretpostavki** krećemo

Zaključak

- nakon prikazanih **rezultata**
- što možemo **zaključiti** o postignutom
- što sada **dalje raditi**

Sažetak

- pregled **cijelog rada** od uvida do zaključka
- samo **bitno**

KAKO PISATI RAD ?

Kako stvarati tekst?

- napraviti **skicu** teksta (outline)
 - možete koristiti PPT ili umnu mapu
- što **čitatelja** zanima
 - na koja pitanja želi odgovor
- definirati čime ćemo **potkrijepiti** glavne tvrdnje
- čime ćemo **dokazati** svoj rad
 - kako ćemo ta ispitivanja prikazati
- skicu dalje razrađivati **detaljnije**
- **dodavati** ilustracije, reference
- na kraju ispričati **tekstom**
- dati na **čitanje** tipičnom korisniku
 - pažljivo **usvojiti** sve njegove kritike

Najčešća i najveća
pogreška!!!

„Ma, moj tekst je dobar,
samo ga
čitatelj nije razumio“

AH, TAJ JEZIK!

Resursi

Svakako proučite:

- [Završni i diplomski radovi](#)
- Prof. dr. sc. Maja Matijašević: [Savjeti za oblikovanje studentskih radova](#)
- Izv. prof. dr. sc. Gordan Gledec: [Pravopisni savjeti za izradu studentskih radova](#)

Dokumenti:

- Mr.sc. Domagoj Peharda: [Diplomski rad Dos and Don'ts](#) ([pdf](#) | [html](#))
- Prof. dr. sc. Jelka Petrank: [Treba znati pisati!](#) ([pdf](#) | [html](#))
- Dario Sambunjak, dr. med.: [Objavljivanje istraživanja](#) ([pdf](#) | [html](#))

Web stranice:

- [Hrvatski jezični portal](#)
- [Hascheck - hrvatski akademski spell checker](#)

<http://studentski-projekti.zesoi.fer.hr/upute-studentima.html>

<http://jezicna-pomoc.lss.hr>

Iz osnovne škole

- “sa” i “ka” idu samo ispred
 - č, č, đ, š, ž
- ja bi**h**, a ne ja bi
- pročitat ču, a ne pročitati ču
- **da li** imate -> imate li
- **da li** je moguće -> je li moguće
- podaci se obrade **s** programom -> podaci se obrade programom
- tekst napisan **od strane** stručnjaka -> tekst koji su napisali stručnjaci
- obrazac treba ispuniti, a zatim studentskoj službi predati **isti** -> obrazac treba ispuniti, a zatim ga predati studentskoj službi

Izričaj

- za stručne i znanstvene tekstove koristi se pasivni oblik
 - **ispitao sam** → ispitan je
 - **mogu/možete** primijeniti → može se primijeniti
- akronim se mora „raspisati“
kad se prvi put spominje u tekstu
... primjena IKT (Informacijske i komunikacijske tehnologije) u obrazovanju
- ne koristi se žargon
 - **štampanac** -> tiskana pločica
 - **bugovi** u programu -> pogreške u programu

- na FER-u se **u pravilu** koriste hrvatski pojmovi (riječi)
 - ako su u uporabi **jako uobičajeni** engleski nazivi
 - navedite ih **u zagradi**, odmah iza hrvatske riječi
„... sav promet prolazi kroz usmjernik (*eng. router*) koji ...”
- tijekom studija nastojte **što češće** pisati i **na engleskom** jeziku
 - pitajte nastavnika smijete li dobiveni zadatak napisati na engleskom

- koristite kratke rečenice
 - lakše ćete izreći što želite
 - jasnije su i lakše se razumiju
- pojednostavnite ili izbacite fraze
 - potrebno je omogućiti -> treba omogućiti -> omogućite
- vodite računa o logici

... ukoliko netko na nezakonit način iskoristi i napravi kazneno djelo...

Razmišljajte o jeziku

- nema “naj” kod
 - optimalan, minimalan, maksimalan, bitan ...
- izbjegavajte pleonazme
 - potencijalne mogućnosti
 - vodeni akvatorij
 - mala kućica
 - ja, osobno, mislim
 - video je vlastitim očima
- namjera ne može biti **zlonamjerna ili dobromanjerna**, već dobra ili zla
- cijena ne može biti ni **skupa ni jeftina**, već veća ili manja

Budite profesionalni

- **precizno** - ne koristite:
 - puno, pretežno, veliko, vjerojatno ...
- **provjерено** - morate imati dokaz za:
 - uvijek, sigurno, svaki put
- za svaku **tvrđnju** morate imati **dokaz**
 - **referenca** na rad
 - objavljen u uglednom izdanju
 - nadležan ili ugledan **izvor**
- **svoje originalne nalaze i tvrdnje** morate **dokazati**
 - **ispitivanjem**, eksperimentom
 - i u tekstu rada **dati dovoljno podataka** da bilo tko (stručan) može ponoviti vaš pokus

Referencu jedino ne trebate navesti za opće znanje, koje se poučava u školi.

Kako se pišu reference

- na kraju teksta se navode sve reference

[9] Jagar, Mario; Petrović, Juraj; Pale, Predrag.

AuResS: The Audience Response System // *PROCEEDINGS ELMAR-2012* / Božek, Jelena ; Grgić, Mislav (ur.) Zadar, 2012. 171-174

[10] Petrović, Juraj; Sović, Ana; Cvitanović, Mihita; Pale, Predrag; Seršić, Damir.

What do students ask themselves during lectures? // 15th International Conference on Interactive Collaborative Learning (ICL2012). Villach, 2012. 1-5

- **redoslijed elemenata ovisi o zahtjevima publikacije**
- **kao i način kako se citira u tekstu**
 - [9]
 - [Pale P.]
 - [Pale 2012]
 - ...
- **danas to rješavaju alati poput Zotera ili Mendeleya**
 - i dodatci (eng. plug-in) za uređivače teksta

Kako NE pisati

Također smo unaprijedili navedeni alat koji će ubuduće biti korišten u istraživanjima i to na način da smo programirali dll. filove koji omogućavaju pronađak slika skrivenih u datotekama „zip, rar i docx”, datotekama te smatramo da je ovaj rad izrazito dobar.

Računalno doba ili kako se danas zove digitalno doba možemo preimenovati u tehnologiju koja nam omogućava u svrsi alata poboljšati klasične metode u rasvjetljavanju različitih vrsta prijevara i drugih zlonamjernih radnji.

...

Izazovi u digitalno dobu ne mogu biti veći i teži, razlog tome je što računalni stručnjaci imaju aspekt velikih open source alata koji rade fantastično analizu diska, mreža, USB stikova i sl.

Danas znanost u računalnoj tehnologiji obuhvaća poznavanje metoda i procedura koje se primjenjuju različitim tehnologijama i alatima koji omogućavaju primjenu metoda i procedura računalne tehnologije

Resursi

Svakako proučite:

- [Završni i diplomski radovi](#)
- Prof. dr. sc. Maja Matijašević: [Savjeti za oblikovanje studentskih radova](#)
- Izv. prof. dr. sc. Gordan Gledec: [Pravopisni savjeti za izradu studentskih radova](#)

Dokumenti:

- Mr.sc. Domagoj Peharda: [Diplomski rad Dos and Don'ts](#) ([pdf](#) | [html](#))
- Prof. dr. sc. Jelka Petrank: [Treba znati pisati!](#) ([pdf](#) | [html](#))
- Dario Sambunjak, dr. med.: [Objavljivanje istraživanja](#) ([pdf](#) | [html](#))

Web stranice:

- [Hrvatski jezični portal](#)
- [Hascheck - hrvatski akademski spell checker](#)

<http://studentski-projekti.zesoi.fer.hr/upute-studentima.html>

<http://jezicna-pomoc.lss.hr>

Na ovoj se stranici nalazi ono **bitno** što student treba znati da bi napravio svoj:

- seminar,
- projekt,
- diplomski ili završni rad,
- ili neki drugi rad tijekom studija

na takav način da:

- na njega bude ponosan,
- dobije izvrsnu ocjenu i
- rad bude koristan i drugima.

Snažno **preporučam** da:

- pročitate sve što ovdje piše
- provjeravate svoje tekstove na „[Jezičnoj pomoći](#)“
- a prije nego počnete pisati svoje radove da pažljivo i potpuno proučite „[Upute za autore](#)“.

[Osnovne upute za rad tijekom semestra](#)

[Kako se koristi mentora](#)

[Tjedni izvještaj](#)

[Korištenje literature](#)

[Vođenje bibliografije](#)

[Naputak za pripremu prezentacije rada](#)

[O nabavci mehaničkih i električkih dijelova](#)

Ova usluga u zadanom tekstu pronađi pojmove koje bi možda trebalo:

- zamijeniti drugim pojmovima ili
- ih predefinirati ili
- provjeriti način njihova korištenja.

Pojmovi koji se nalaze u rječniku su oni koji su do sada pronađeni u tekstovima koji su bili na pregledu ili ocjenjivanju kod urednika ovog sustava, a za koje pojmove je uočeno da se (često) ne koriste na ispravan ili najbolji način.

Prijedlozi koje sustav daje su samo prijedlozi i autor mora sam procijeniti kontekst, svoju namjeru i čitkost teksta za ciljanu publiku.

Rječnik: -- svi rječnici --

Zaključak?

- Većina onog što ćete pisati treba biti **stručni tekst**
- Ima definiranu **strukturu, sadržaj i jezik**
- Važno je **potkrijepiti** tvrdnje i svoje nalaze
- Vodite računa o **citiranjima** i korištenju **tuđih djela**
- Jezik je **važan**, jer
 - utječe na **razumljivost**
 - daje ozbiljnostradu koji stoji iza teksta
- Sam tekst **ne može nadoknaditi** nedostatke rada koji opisuje

Pregled naučenog

- **Razlika** popularnog, stručnog i znanstvenog teksta
- **Razlika rada tehničara, inženjera i znanstvenika**
- Uloga **inovacija**
- **Struktura** stručnih i znanstvenih tekstova
- Osnovni **savjeti** o jeziku
- **Reference** na informacije i alate koji se mogu koristiti kod pisanja

VJEKOM@ZESOI.FER.HR

PREDRAG.PALE@FER.HR

Vještine komuniciranja u inženjerstvu

Prezentacije

Predrag Pale

Svrha prezentacije

- **Informiranje**
 - izvještaj – o prošlom ili sadašnjem događaju/stanju
 - najava budućih događaja
 - prikaz – mišljenja, metode
- **Prodaja - poziv/motiviranje**
 - na kupnju proizvoda/usluge
 - za poduzimanje akcije
 - za promjenu stava/mišljenja
- **Obrazovanje**
 - omogućiti da rade nešto što sad ne mogu
 - smanjiti greške
 - povećati kvalitetu/količinu
- **Ugoda**
 - Zdravice/prigodno obraćanje – službeno/privatno
 - započinjanje, pokretanje – projekta/aktivnosti/događaja
 - zahvale
 - Zabava

Ciljevi (svake) prezentacije

- Prenijeti **informacije**

- Omogućiti **interakciju**
 - publike s predavačem
 - publike međusobno

- Prenijeti **emocije**

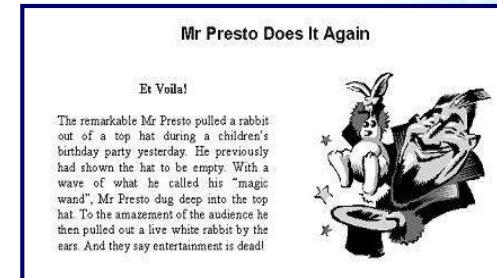
Prezentacije se
međusobno **razlikuju**
samo u tome
na čemu je **naglasak**

Alternativa prezentaciji u živo

- Prenijeti **informacije**
 - pisani tekst
 - izvještaj
 - članak
 - knjiga
 - video materijal
 - podcasting
- Omogućiti **interakciju**
 - publike s predavačem
 - publike međusobno
- Prenijeti **emocije**
 - interaktivna komunikacija
 - e-mail
 - diskusjski forumi

Prednosti alternativa

- **pisani tekst** - izvještaj, članak, knjiga
 - može sadržati neograničenu količinu detalja
 - može se polako proučavati
 - nema nedoumice što je rečeno
 - nema grešaka pamćenja
- **video materijal, podcasting**
 - mogu se editirati
 - do "savršenstva"
 - „glazba“, „ples“ – mogu se više puta gledati
- **interaktivna komunikacija** - e-mail, forumi
 - asinkrono
 - dovoljno vremena za pažljivu prezentaciju
 - posebno važno za odgovore na pitanja publike

Prednosti prezentacija

- **pažnja publike**
 - mogućnost privlačenja i zadržavanja
- **brza povratna informacija**
 - reakcija publike
 - omogućava **prilagodbu** dalnje prezentacije
 - sadržaja
 - načina
 - brzine
- **emocije**
 - izravan kontakt uživo – najbolje prenosi emocije

Dakle,

- ako radimo prezentaciju
- **iskoristimo** ju da
 - **zadobijemo pažnju**
 - **ostvarimo kontakt**
 - i **pobudimo emocije**

- **informacije** i sve ostalo je
 - **u drugom planu**
 - u **službi** pažnje, kontakta i emocija

PRIPREMA PREZENTACIJE

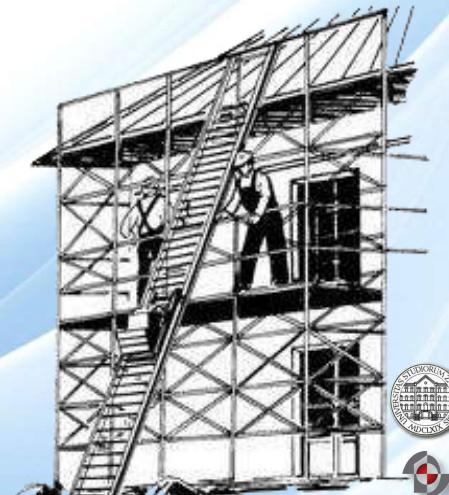
Što čini dobru prezentaciju?

- **konstrukcija** prezentacije
- **elementi** prezentacije
- **dramaturgija**
- prezentacijski **materijali**
- materijali za **polaznike**

Konstrukcija prezentacije

- **promjene**
 - koje **promjene** želimo da se dogode publici?
- **poruke**
 - što publika treba **zapamtiti** i moći **ponoviti**?
 - danima nakon prezentacije
- **emocije**
 - kako želimo da se publika **osjeća**?
 - **tijekom** prezentacije
 - **i nakon nje**

Konstrukcija prezentacije: promjene

- prezentacija ima **svrhu** -> želimo konkretan **rezultat**
- nakon prezentacije **publika mora** nešto
 - **kupiti** (proizvod, uslugu, ...)
 - **promijeniti** (stav, mišljenje, način rada, ponašanje, ...)
 - **moći** (razumjeti, napraviti, reći, ...)
 - **dati** (novac, imovinu, pomoć, savjet, informaciju, ...)
 - **osjećati**
- uočimo što govori **za**, a što **protiv** promjene
 - koje će **koristi** publika imati od promjene
 - koji su **nedostaci** promjene, za publiku

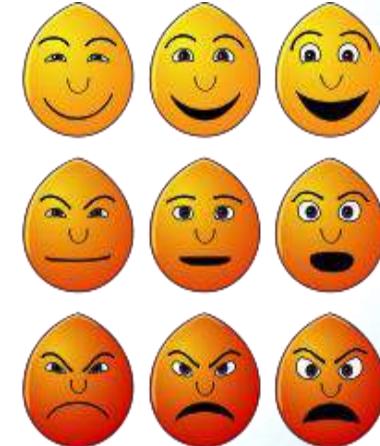
Konstrukcija prezentacije: poruke

- prezentacija može poslati **najviše tri do pet poruka**
 - bez obzira koliko prezentacija trajala
 - čovjek ne može "u komadu" procesirati (i zapamtiti) više
- to je ono što želimo **da publika zapamti**
 - da može **prepričati** drugima
 - danima nakon prezentacije
- poruke moraju biti **povezane** s onim što publika
 - **zna** ili misli da zna
 - **ima**, treba ili (ne)želi, (ne)treba
 - **radi** ili (ne)želi raditi
 - **jest** ili (ne)želi biti
- poruke moraju biti **važne** (i korisne) **publici**
- poruke moraju biti **konkretne**
 - jasne, kratke, praktične, primjenjive
 - a ako su "filozofske"
 - moraju biti lako pamtljive
 - treba im pridružiti primjer

Konstrukcija prezentacije: emocije

- kako želite da se **publika osjeća?**
 - da **prepozna** šansu i povjeruje u svoj uspjeh
 - da se **zabrine** za budućnost
 - da se **obraduje** ili rastuži
 - da osjeti **odgovornost**
 - da osjeti **zadovoljstvo**
 - da se **oduševi**
 - da se **iznenadi**, začudi
 - da bude **smirena**
- zašto se **vi tako osjećate?**
 - kad razmišljate o temi prezentacije
 - koji su razlozi takvog osjećanja
 - koje su posljedice
- može li se publika i **drugačije osjećati?**
 - što je tome **uzrok**
 - možete li **utjecati** na taj osjećaj – **umanjiti** ga ili **promijeniti**

Elementi prezentacije

- tvrdnje
- argumenti/dokazi
- ilustracije/primjeri

Elementi prezentacije: tvrdnje

- **glavne tvrdnje**
 - trebaju **potaknuti** publiku na akciju
 - su **jezgra** poruka koje publika treba zapamtiti

što je bitno **meni?**

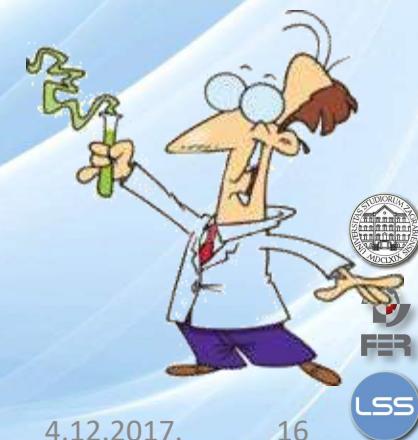
što je bitno **publici ?**

- **pomoćne tvrdnje**
 - **pomažu** da “postave scenu”
 - dovode do zaključka sažetog u glavnim tvrdnjama
- važno je znati i navesti **izvor** tvrdnje
 - ako se radi o “zdravom razumu”,
paziti da publika ne pomisli da ju manipuliramo

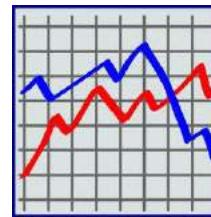
Elementi prezentacije: argumenti

- tvrdnje treba **potkrijepiti dokazima** – činjenicama
 - izvori informacija – koji se mogu **provjeriti**
 - **mjerodavni** izvori – ne koji samo izgledaju kao autoritet
- razmisliti o **protu-argumentima**
 - koji publici mogu pasti na pamet
 - govoriti i o njima – ili biti spremna govoriti, ako zatreba
- ako nema čvrstih i nepobitnih dokaza
 - tvrdnju predstaviti kao **prepostavku** ili **mišljenje**
 - pozvati publiku na misaoni eksperiment
 - ili tvrdnje predstaviti u obliku pitanja

Elementi prezentacije: ilustracije

- slika govori kao **tisuću riječi**
 - a dobar **primjer** još i više
- crteži, fotografije, filmovi, intervjui, citati, priče, ...
- **pitanja i odgovori**
 - retorička
 - stvarno upućena publici
- za sve je ilustracije važno da budu
 - **bitne** za glavne tvrdnje – da nisu same sebi svrha
 - **ne odvlače pažnju** na sporedne i druge teme
 - **ne uvode sumnju** ili kontroverzu

Bitno za prezentaciju

- tvrdnje
- argumenti/dokazi
- ilustracije/primjeri

A kako to iznijeti ?

DRAMATURGIJA

Dramaturgija prezentacije

- **mnoštvo** pristupa
 - referat, obavijest, "suhi"
 - šok, iznenadjenje, preokret
 - zabava
 - pitanja-odgovori
 - ...
- **izbor** pristupa ovisi
 - o vrsti prezentacije, publici i prezenteru
 - s iskustvom rastu mogućnosti prezentatora
 - "gala nastup" nije nužan za dobru prezentaciju
- **sigurna metoda**
 - reci im što ćeš im reći
 - reci im
 - reci im što si im rekao

Dramaturgija: glavni okvir prezentacije

- pozdrav - uvodni
- najava teme
- predstaviti sebe
- uvod u temu
- potreba/mogućnost/događaj
- glavni dio
- rekapitulacija
- što i kamo dalje
- pozdrav - završni

jezgra prezentacije

Dramaturgija: uvodni pozdrav

- **kratko**
- bez pretjerivanja i dramatiziranja
 - i bez nepotrebnih formalnosti i fraza
- **poštovanje** domaćinu (ako ga ima) i publici
 - provjeriti točno tko je domaćin i tko je publika
 - da ih se ispravno imenuje
- u vrlo formalnim situacijama
 - provjeriti s protokolom
 - koga sve pozdraviti
 - kojim redoslijedom
 - kako osloviti (titulirati)
 - napisati si **podsjetnik**

Dramaturgija: najava teme

- kratko objasniti **o čemu će biti riječ** u prezentaciji
- **zašto je ta tema važna**, sada
- zašto
 - je baš **ova publika** odabrana ili
 - je baš **ova tema** namijenjena ovoj publici
 - ako to nije samo po sebi jasno

Dramaturgija: predstaviti sebe

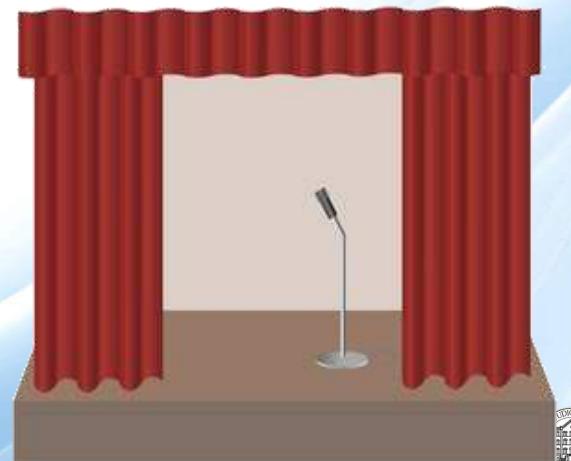
- informacija je korisna ako znamo
 - **tko** ju je rekao
 - **kada** (kontekst)
 - **zašto**
- objasniti svoju
 - **stručnost/mjerodavnost** za temu
 - **iskustvo**
 - **ograničenja** u vezi teme
 - ako treba
- svoj **emocionalni odnos** prema temi
 - ako je primjereno

**Ne smije se pretvoriti
u samohvalu**

Dramaturgija: uvod u temu

- “setting the stage”
- objasniti **okolnosti** u kojima govorimo o temi
 - konkretan **događaj** vezan uz publiku
 - društveni događaji
 - **razvoj/stanje** tehnologije/strukte

- **potreba**

- opisati **potrebe** koje **publika** može imati ili
- potrebe trećih osoba na čije zadovoljenje publika može utjecati
- pokazati **nedostatke dosadašnjeg načina** zadovoljenja tih potreba

ZAŠTO ?!

- **mogućnost**

- opisati što je sada (ili će biti) **moguće**, a (do) sada nije
- kako će to **utjecati na život i rad** publike ili njima važnih osoba

- **događaj**

- opisati **događaj** koji se desio, dešava se ili će se desiti
- zbog kojeg **publika** može ili mora nešto **poduzeti**

Dramaturgija: glavni dio

- na koji (novi) način se može **zadovoljiti potreba**
- kako se može **iskoristiti mogućnost**
- **što poduzeti** u vezi događaja

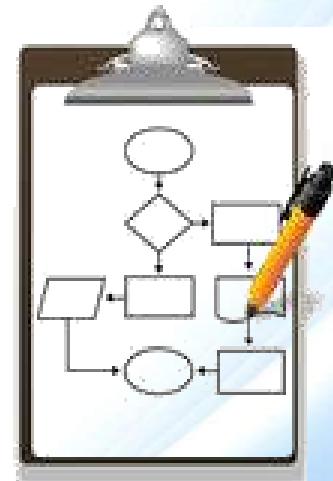
- prikazati **više mogućnosti djelovanja** (publike)
- **predložiti jednu**
- izložiti njene **prednosti i nedostatke**

- ako publika prihvati naše tvrdnje i argumente
 - dati im **konkretnu uputu** kako mogu dalje **djelovati**

Dramaturgija: rekapitulacija

- kratko ponoviti ono **bitno**
 - zašto uopće govorimo o temi
 - kakve su **okolnosti**
 - **potreba/mogućnost/događaj**
 - “rješenje”
- podsjetiti na **tvrdnje**
- pobuditi (ponovo) **emocije**

Dramaturgija: što i kamo dalje

- oni kojima **još nije sve jasno** ili žele u miru proučiti
 - gdje da nađu **potrebne informacije**
- oni koji bi **htjeli više** od našeg prijedloga
 - kako to mogu
- oni **koji prihvate** naš prijedlog
 - kome da se obrate za **pomoć**
 - kad im zatreba

Dramaturgija: završni pozdrav

- kratka **zahvala**
 - **ne pretjerujte !**
- najava idućeg govornika ili događanja
 - ako je potrebno, a onda
 - unaprijed dogovoriti s organizatorom
 - napisati si podsjetnik

Primjer: izvještaj o stanju projekta

- podsjetiti na **stanje** projekta u prošloj fazi
- **sadašnje** stanje
 - u odnosu na plan
 - ako je bolje/lošije, zašto
 - glavni uzroci – NE detalji
 - ako je lošije – plan rješenja
 - kako se stanje odražava na
 - korisnike/investitore
 - dobavljače/izvođače
 - publiku
- **buduće** stanje
 - očekuje li se da ide **po planu**
 - očekuju li se (planske ili ne) potrebe za **intervencijom**
 - publike
 - nekog drugog

Primjer: prezentacija proizvoda/usluge

- objasniti na koga se odnosi
 - tko to može trebati
 - u kojim okolnostima
- usporediti s konkurenčkim proizvodima/uslugama
 - prednosti i nedostaci
 - tko ih je utvrdio
 - gdje se mogu provjeriti
- koje prednosti donosi
 - koje preduvjete od korisnika zahtjeva
- ako publika želi proizvod/uslugu što da sada učini

Primjer: prezentacija metode/alata

- objasniti **na koga se odnosi**
 - tko to može trebati
 - u kojim okolnostima
- koje **prednosti** donosi
 - koje preduvjeti od korisnika zahtjeva
- kako se koristi
 - dva do tri kratka **primjera primjene**
 - **važna** publici
- vrlo kratko usporediti s **konkurentskim** proizvodima/uslugama
 - prednosti i nedostaci
- ako publika želi koristiti metodu/alat što da sada učini

Primjer: otvaranje/pokretanje/početak

- **pozdraviti** prisutne
- **usporediti** događaj s prošlošću
- **istaknuti** glavni značaj događaja
- **iskazati** očekivanja u budućnosti
- **pozvati** na sudjelovanje/korištenje

Dramaturgija: glavni okvir prezentacije

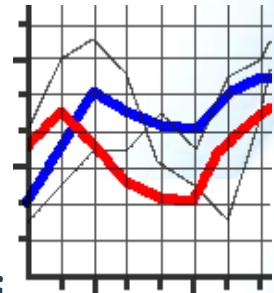
- pozdrav - uvodni
- najava teme
- predstaviti sebe
- uvod u temu
- potreba/mogućnost/događaj
- glavni dio
- rekapitulacija
- što i kamo dalje
- pozdrav - završni

jezgra prezentacije

Prezentacijski materijali

- **ilustracija** (citat, tablica, crtež, foto, ...)
 - dopunjuje/potvrđuje izrečenu informaciju
 - drugim medijem
 - dodatnim informacijama
 - točka diferencije – od ostatka materijala u prezentaciji
 - za kasnije prisjećanje
 - **ne smije odvraćati pažnju** od govora
- **podsjetnik**
 - vizualno podsjeća na ono što je izrečeno
- **naglasak**
 - tvrdnje/poruke
 - oslobođene verbalnog
- moraju biti **lagani za korištenje**
 - da se dobro vide
 - da se **dobro čuju**

A	B	C	D	E	F	G	H
I	J	K	L	M	N	O	P
D	P	Q	R	S	T	U	V
W	Z	X	Y	U	T	S	R
Z	X	Y	U	T	S	R	P

Prezentacijski materijali

- **nenametljivi**
 - ne smiju skretati pažnju s priče
- **kratki, brzo se shvaćaju**
 - ne traže veliku koncentraciju
- **dobro izvedeni**
 - dobro se vide
 - dobro se čuju
- **pravovremeni**
 - pojavljuju se kad je o u priči potrebno

Materijali za polaznike

- **izdašne podatke/informacije**
 - treba dati u **pisanom obliku** – u ruke publici
- ako se očekuje da publika želi zapisati izrečeno
 - u pisanom obliku dati natuknice, tvrdnje i argumente
 - ostaviti dovoljno prostora na materijalu da **publika može dopisivati** svoja zapažanja
- dati **dovoljno** podataka o **referencama** i literaturi
 - za proučavanje poslije predavanja
- **podaci o kontaktu s predavačem**

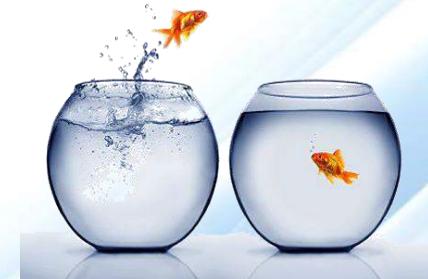
Rezultat prezentacije

- **Emocije - kako želite da se publika osjeća**

- radosno – tužno
- zabrinuto – puna nade
- moćno – deprimirano
- oduševljeno – razočarano
- iznenadeno – smireno
- odgovorno - bezbrižno

- **Promjene - što želite da publika učini**
- kupi, uključi se, kaže, dade, misli,

- **Poruke - što želite da publika zapamti**

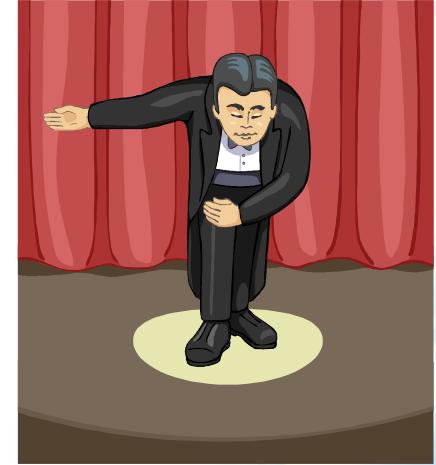
- do tri poruke
- kratke, jasne
- praktične

IZVOĐENJE PREZENTACIJE

Prezentacija je predstava

- publika želi priču
 - uvod
 - zaplet
 - (sretan) rasplet
 - ... i najavu nastavaka (sapunice)
- publiku očekuje pripovjedača
 - a ne spikera
- odlazeći s predstave publika želi osjećati
 - da je **nešto dobila**, da nosi kući
 - da se dobro provela

Temeljni zadatak

Poslije prezentacije, publici mora biti jasno:

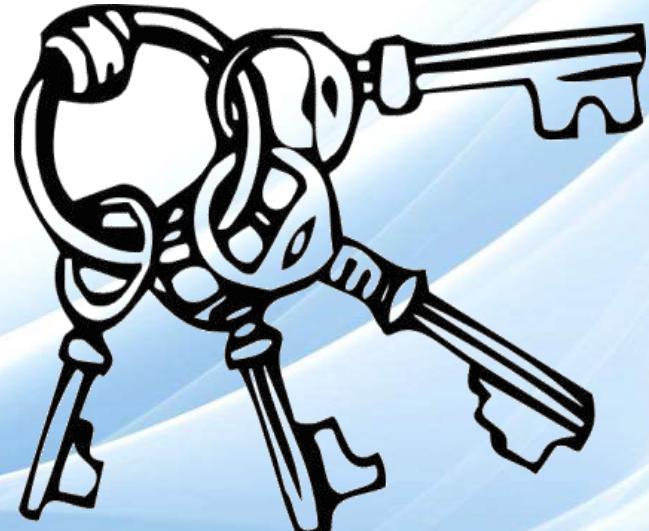
- što su **novo** saznali
- što sad **mogu**, a prije nisu
- što **znaju**, a da (mnogi) drugi ne znaju

- što im je sad **dalje činiti**
- **gdje se mogu obratiti za**
 - daljnje **informacije**
 - **pomoć**

Ključ dobre prezentacije

- ma što radili na prezentaciji
- treba misliti na to
- da **publika dobije** to po što je došla
 - ili nešto što nije očekivala
 - ali će cijeniti
- da **nešto osjeti**
- da **nešto zapamti**

Tajne zanata: uporišta

1. ne možemo nešto toliko krivo reći
 - da to ne bismo mogli **popraviti**
 - čak i poslije prezentacije (iako nije uvijek lagano)
2. uvijek smijemo uzeti “**šalabahter**” u ruke
 - da vidimo što sad dalje treba reći
3. rijetke su situacije u kojima bi loša prezentacija
 - za nas bila **fatalna**
 - ili istinski **štetna**

Tajne zanata

- izaberite u publici dva do tri prijateljska lica
 - njima pričajte priču
 - pogledom klizite od jednog do drugog
 - povremeno zaokružite pogledom po prostoriji
- prije prezentacije ne razmišljajte o tekstu
 - već o svojim osjećajima
 - pokušajte se osjetiti onako,
kako želite da se osjeća publika
- stanite pred publiku, i prenesite im svoj osjećaj

Faze prezentacije

Priprema za prezentaciju

Pred prezentaciju

Izvedba prezentacije

U jeku govorenja

Priprema za prezentaciju

- usvojite prezentaciju
- provjerite vrijeme
- upoznajte publiku
- upoznajte prostor
- isprobajte tehniku
- pripremite se za nepredviđeno

Usvojite sadržaj prezentacije

- izgovorajte **na glas** prezentaciju
- prvo gledajte tekst prezentacije dok govorite
 - ali ga **nemojte čitati**, već ga **prepričavajte**
 - pomaže ako imate **samo natuknice**, a ne čitave rečenice
 - ako se bojite da se nećete sjetiti cijele rečenice
 - natuknice stavite kao podnaslove
 - a rečenice ispod njih
 - kod uvježbavanja,
 - pokrijte papirom tekst ispod natuknice
 - i pokušajte ispričati svojim riječima
 - uzmite si koliko god treba vremena za taj proces
- potom govorite “iz glave”
 - ali uvijek “pričajte priču”
 - nemojte “referirati”, “recitirati”, “verglati”
 - smijete pogledati pisane natuknice glavnih tema, tvrdnji i argumenata
- izgovorite moguća pitanja publike na glas
 - i odgovore na njih
 - ako stignete, varirajte načine na koje ćete odgovoriti

Kontrola vremena

- kad usvojite prezentaciju
 - izmjerite koliko vam treba vremena
 - koristite "rehearse timing" u PowerPointu
 - prerađite dijelove koji traju predugo
- odaberite elemente koje možete **izbaciti**
 - ako vam u izvođenju prezentacija traje predugo
- pripremite elemente koje možete **dodati**
 - ako vam izvođenje ide brzo i imate slobodnog vremena
 - mogu se dodati i na kraju, kad završite prezentaciju, ako nema pitanja
 - ili da potaknete raspravu
- odvojite dijelove predavanja kojima možete **dopuniti** temu
 - ako bude takvih pitanja
 - a nije velika šteta ako ne budu prezentirani
- uvijek **planirajte kraću prezentaciju** od raspoloživog vremena
 - 3 minute umjesto 5
 - 10-12 umjesto 15
 - 25 umjesto 30
 - 45 umjesto 60
 - 75 umjesto 90

Kontrola izričaja

Napravite video snimku svoje probe

- **skratite rečenice**
 - povećat ćete razumljivost rečenog i dinamičnost prezentacije
 - izbacite suvišno iz rečenica, i suvišne rečenice
- **jednostavnije riječi**
 - izbjegavajte stručnu terminologiju i kratice – ako smijete
- procijenite situaciju i **odaberite rječnik**
 - formalan/neformalan
 - stručan/popularni
 - književni/običajni
 - dijalekt/žargon
- **glasnoća** - govorite osobi u
 - **zadnjem** redu – ako ste inače (pre)tihi
 - **prvom** redu – ako ste inače (pre)glasni
- **brzina** – govorite kao da govorite nekome tko
 - sporo shvaća – ako inače brzo govorite
 - upravo izlazi iz autobusa na stanici – ako inače govorite sporo

Kontrola “plesa”

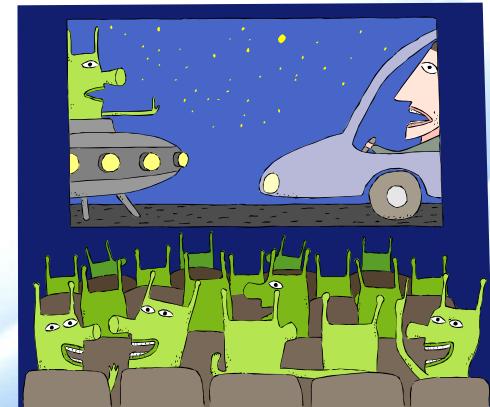
Napravite video snimku svoje probe

- **eliminirajte nepotrebno/štetno ponašanje**
 - ako nije zbog treme
 - ako možete i o tome voditi računa
- **NE krećite se po prostoru, ako to nije potrebno**
- **NE držite predmete u rukama koji vam nisu potrebni**
- **kuda s rukama ?**
 - na govornicu
 - jedna uz tijelo, a druga LAGANO gestikulira
 - jedna u džep, ALI ... oprez !!!
 - na leđa, na prsa, ALI ... samo kad je primjeren ozračju !!
- **STALNO budite okrenuti PREMA publici**
 - tek povremeno možete nešto pokazati na projekciji ili drugdje
 - ali ni tada **NIKAD ne okrećite leđa**

Upoznajte publiku

- zašto će biti na prezentaciji
 - moraju – zašto ne žele ?
 - žele – zašto ?
- što **znaju** o temi, što **ne znaju**, što **krivo znaju**
- koji su im **interesi** (vezani uz temu)
- koja su im **iskustva**
- imaju li **predrasude**
 - prema temi
 - prema predavaču
 - prema struci
- koja **očekivanja** imaju od prezentacije

Upoznajte prostor

- gdje će biti publika, a gdje vi
- kako se čuje/vidi **u zadnjim redovima**
- temperatura/vlažnost/prozračnost
 - hoće li ih što **ometati**
- ima li dovoljno **svjetla**
 - za vođenje bilješki
- možete li se sigurno kretati, **do kuda**
- **smetate li** publici da vidi platno, ...
- hoćete li čuti publiku kad postavlja pitanja

Isprijedajte tehniku

- projektori
- računala i aplikacije
 - je li bolje da donesete svoje
 - hoće li raditi s projektorom
 - možete li uopće priključiti svoje
 - mreža – brzina, pouzdanost
 - bežični miš
- mikrofon i razglas
 - podesite prema svom glasu
 - gdje u prostoru nastaje mikrofonija
- pisanje i crtanje
 - školska ploča, flipchart, ...
 - olovke, krede, brisalice
 - pokazivač – štap ili laser
- svjetlo za čitanje vaših bilješki
- sat

Imate li rezervnu opremu, baterije, kabele, ... ?!

Pripremite se za nepredviđeno

- **tehnika** - ne radi
elektronika/low-tech
 - što možete tražiti da bude u pričuvi
 - što možete donijeti svoje
 - što se čime može zamijeniti
- **publika**
 - krivo informirana
 - očekivala je nešto drugo
 - uzrujana nečim drugim
 - ne prihvaca temu
 - ne prihvaca vas
- **prostor**
 - nestane svjetlo
 - prestane klimatizacija/grijanje
 - nema mjesta za publiku
- **vi**
 - izgubite glas
 - razbolite se
 - izgubite koncentraciju
 - uoči nastupa nešto vas je
 - uzrualo/potreslo/zabrinulo

Pred izvedbu

- **fizička** spremnost
 - **naspavajte se**
 - budite siti, ali ne jedite previše
 - popijte **dovoljno tekućine** unaprijed
 - obavite fiziološke potrebe
- **psihička** spremnost
 - sjetite se **svega što je dobro** u vezi te prezentacije
 - sjetite se **svojih dobrih prezentacija, ili drugih uspjeha**
- **emocionalna** spremnost
 - **osjetite emocije** koje želite podijeliti
 - volite i poštujte (ovo) publiku
- **izgled**
 - budite **čisti i uredni**
 - ne pretjerujte s mirisima i šminkom
 - odjenite se u **skladu s prezentacijom**, prigodom i publikom
 - tek malo bolje od publike – da pokažete poštovanje
 - u skladu sa svojim godinama
 - ako ste na velikoj pozornici, a izraz lica je važan, koristite šminku (jaču)

Izvedba

- 60 do 30 min prije prezentacije
 - razmišljajte samo **o porukama** i željenim **rezultatima**
- 15 min prije prezentacije
 - razmišljajte **samo o osjećajima**
- pri ulasku u dvoranu, razmišljajte **o publici**
 - kako se **osjećaju**
 - što **žele**
 - kako ćete s njima **podijeliti svoje osjećaje**
- osigurajte da vidite sat
 - donesite svoj ako zatreba (ali ne na ruci)
 - zapamtite koliko će sat pokazivati kad je kraj vaše prezentacije
- na (vama) vidljivo mjesto stavite svoje bilješke
- pripremite olovku za bilježenje pitanja publike

U jeku govorenja

- odaberite prijateljska lica u publici
 - govorite njima
- ne započinjite prezentaciju **isprikama**
 - ili optužbama
- pričajte priču svojim riječima
 - gledajte one kojima se obraćate !**
- pogledajte natuknice, da se sjetite što dalje
 - i provjerite jeste li nešto bitno preskočili
 - smijete priznati da ste nešto zaboravili
 - ne morate se nužno vraćati

Osobni stil

- mogući stilovi
 - humorističan, bezbrižan, nesputan, neformalan
 - formalan, ozbiljan, strog, precizan, odgovoran
- budite onakvi **kakvi ste i inače**
 - **ne pokušavajte** odglumiti osobnost koja nije vaša
- bolje je biti malo “ukočeniji”
 - zatvoreniji, ozbiljniji, stroži, precizniji, formalniji ...
- nego “opušteniji”
 - od onoga kakvi ste u svakodnevnom životu

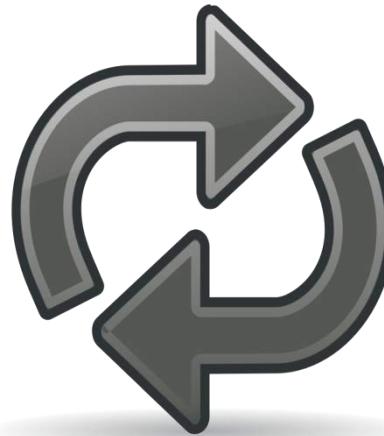
Tajna dobre prezentacije

- temeljita **priprema** prezentacije
- iscrpno **uvježbavanje**
- priprema za **nepredviđene** situacije

Tajna dobre prezentacije: Uvježbavanje

- usvojite prezentaciju
- kontrola vremena
- kontrola izričaja
- kontrola “plesa”

ponavljamte

ponavljamte

ponavljamte

Tajna dobrog predavača je u

- odnosu prema **publici**
- odnosu prema **temi**
- puno **iskustva**

A sve se to stiče ...

- ... s puno **iskustva**
- prezentirajte **što više**
 - različite teme
 - različitoj publici
 - u različitim uvjetima
- **gledajte dobra predavanja**
 - uživo
 - Internet – www.TED.com

PITCH – „NAGOVARANJE”

Svrha pitcha

- **prikazati** svoju ideju i namjeru
- **dobiti podršku** od slušatelja

- međutim, **ne morate odmah**, tog trenutka **dobiti resurse** (novac, ...)
- **glavni zadatak** je da dobijete :
 - **priliku razgovarati** – sastanak
 - **priliku detaljnije prikazati**
 - obećanje da će pročitati vaš dopis
 - ili barem **informaciju kome** se obratiti

Struktura pitcha

1. velika **ideja?**

2. zašto? koja je vaša **motivacija?**

3. **argumenti/podaci**

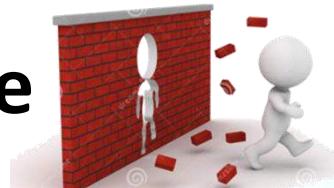
– slikovito prikazani

4. što vas **sprečava**

5. vaše **rješenje**

6. kako publika u tome može sudjelovati

Kako oblikovati?

- napišite po **jednu** rečenicu
 - za svaku od 6 točaka
- kako se **osjećate**
 - kod svake od njih
 - kad o njoj razmišljate
- čime ćete najbolje **ilustrirati**
 - svoju poruku
 - svoju emociju
- ispričajte to **u 30 sekundi**
- razmislite gdje što trebate **dodati**
 - ako dobijete dodatnih 30 sekundi
- a što biste dodali kad biste ukupno imali **2 min**

Zapamtite

- vaš prvi cilj **nije odmah dobiti resurse**
- već
 - zadobiti **pažnju**
 - osigurati daljnji **kontakt i dijalog**
 - „otvoriti vrata“
- pogledajte govore na www.TED.com
- proučite:
www.wordweaverfreelance.com/blog/how-to-pitch-the-ted-way

Zadaća - tim od 5 studenata

- tema je "Što biste promijenili na FER-u?"
- **smislite** timsku ideju
 - nešto realistično
- **razradite** kako bi se to moglo napraviti
 - najbolje je ako bi to vaš tim mogao i provesti u djelo
 - što bi trebali napraviti ostali studenti
 - što bi trebala napraviti uprava FER-a, nastavnici
 - koji su resursi potrebni
 - kome se obraćate i što od njega tražite
- **zajednički** pripremite pitch do 60 sekundi
- **svatko** mora uvježbati pitch
- samo će **jedan član** tima **prezentirati** ideju
 - pred cijelom dvoranom
 - 18 . (19.) siječnja 2018.
 - **prezentera** će odabrati **nastavnik** u trenutku prozivanja tima
- **svi studenti** u dvorani **ocjenjuju** pitch, a dio ocjene daje i nastavnik
- **najbolje tri ideje** će se prezentirati upravi FER-a

To ne može biti samo želja:
"Hoću da mi se da"

Pregled naučenog

- **svrha prezentacije** je promjena prijenosom emocija
 - i moguće **alternative**
- kako **konstruirati** prezentaciju
 - promjene-poruke-emocije
- kako **izvesti** prezentaciju
- čemu služi **pitch**
- kako ga **učinkovito pripremiti**

VJEKOM@ZESOI.FER.HR

PREDRAG.PALE@FER.HR

Vještine komuniciranja u inženjerstvu

Pretraživanje informacija

Predrag Pale

Hrvatska znanstvena bibliografija

<https://bib.irb.hr/>

On-line baze podataka

<http://onlinebaze.irb.hr/>

<http://baze.nsk.hr/>

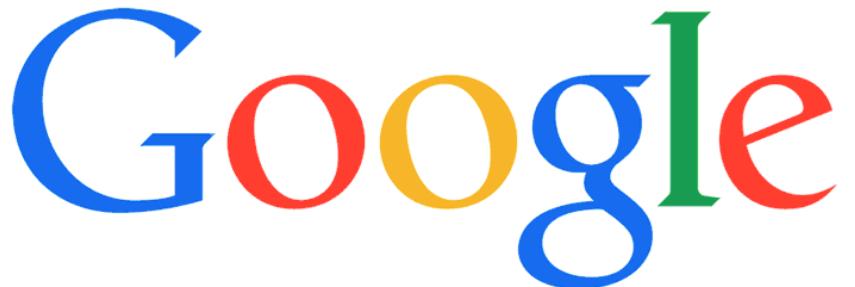
Tko je tko u hrvatskoj znanosti

<https://tkojetko.irb.hr/>

Predavanje je zasnovano na materijalima

DOC.DR.SC. JADRANKE STOJANOVSKI

Search engine	Market share in March 2017
Google	80.52%
Bing	6.92%
Baidu	5.94%
Yahoo!	5.35%

UPOZNAJMO GOOGLE

Što je Google?

- osnovali 1998. Larry **Page** i Sergey **Brin**
 - doktorski **studenti**
 - Sveučilište **Stanford**
- misija:

*“organizirati ljudsko znanje
i omogućiti univerzalni pristup i korisnost”**

- vrijednost **730 milijardi USD****
- **78101** zaposlenika **
- tražilica s cijelim spektrom različitih **aplikacija i alata**

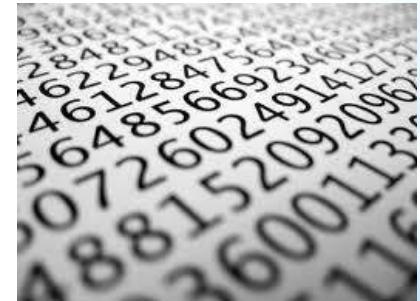
* Izvor: <http://www.google.co.uk/intl/en/corporate/>

** Izvor: <http://www.wolframalpha.com/input/?i=google>

***Izvor: Wikipedia

I još ... zanimljivosti

- Google podatkovni centri
 - 8 u USA
 - Čile, Finska, Irska, Belgija,
Singapur, Tajvan, Nizozemska
- 10.000.000 servera (2% svijeta)?
 - procjena na osnovi potrošnje struje!
- 2.500.000.000 USD godišnje za nove data centre
- Google Search indeksira milijarde web stranica i premašuje 100.000.000 GB

Kako Google radi?

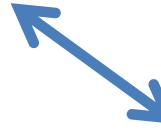
Web pauci (spider, crawler)

Tražilica pokreće **web pauke** da nađu mrežno mjesto koje treba indeksirati

Program za indeksiranje

prikuplja, organizira i pohranjuje materijale kako bi **pretraživanje** bilo brzo i lagano

Program za pretraživanje omogućava korisniku **unošenje upita** i isporučuje rezultate temeljene na indeksu

Osnovno pretraživanje - Google

- **svaka riječ je važna**
 - redoslijed riječi je važan
 - upit je ograničen na 32 riječi
- napišite što vas zanima koristeći **što manje riječi**
- pitajte se: "Kako računalo razmišlja?"
- izraz **u navodnicima se doslovno traži**
 - "hotel Zagreb" # hotel Zagreb
- točka se ignorira, isto kao i @#\$%^&*()=+[]\ (osim izuzetaka)
- pretraživanje je **neovisno o velikim i malim slovima**
 - hotel zagreb ≡ HOTEL ZAGREB

Ponavljajte pretraživanje, uz doradu

- **OR logički operator:** maraton OR utrka
- **isključivanje izraza (minus):** virus -software
- promijenite **redoslijed riječi**
- nadomještanje čitavih riječi ili njihovih dijelova:
 - kemičar* Curie rođen*
 - račun*
 - računalo, računala, računski, računarski, računanje, ...

Google posebni filtri

- **filetype:**
 - koristite **pretraživanje određene vrste formata**
 - **pdf ili doc** za vladina i druga izvješća, službene dokumente
 - **xls** za podatke i statistike
 - **ppt ili pdf** za prezentacije
- izvori energije (filetype:ppt OR filetype:pptx)
- **site:**
 - **suzite pretraživanje na domenu**

„ispitni rokovi“ site:fer.hr
linux tečajevi site: srce.hr
- **links:**
 - **stranice koje vode na zadalu stranicu**

links:fer.hr

Google napredno pretraživanje

Use the form below and your advanced search will appear here

Find web pages that have...

all these words:

[tip](#)

this exact wording or phrase:

[tip](#)

one or more of these words:

 OR OR

[tip](#)

But don't show pages that have...

any of these unwanted words:

[tip](#)

Need more tools?

Results per page:

Language:

File type:

Search within a site or domain:

(e.g. youtube.com, .edu)

[Date, usage rights, numeric range, and more](#)

Date: (how recent the page is)

[Usage rights:](#)

Where your keywords show up:

Region:

Numeric range:

 ..

(e.g. \$1500..\$3000)

[SafeSearch:](#)

 Off On

[Advanced Search](#)

Page-specific tools:

Find pages similar to the page:

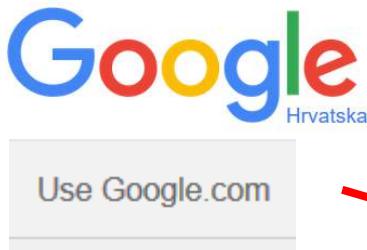
[Search](#)

Find pages that link to the page:

[Search](#)

Još o Google-u

- umjesto – koristite

- razne pomoći:

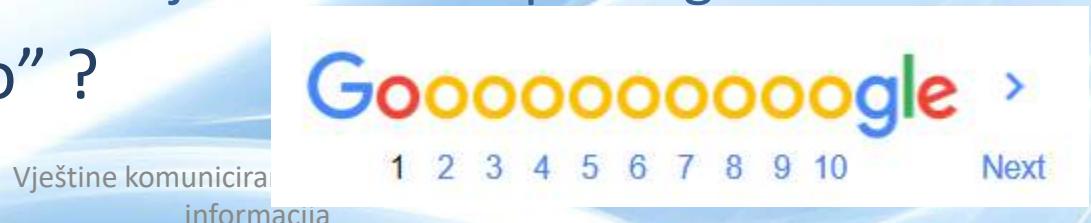
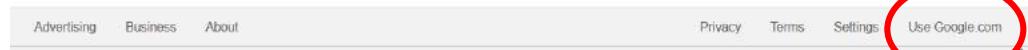
- *search suggestions*

- rezultati se dinamički pojavljuju tijekom unošenja upita
 - predviđa sadržaj vašeg upita i nudi različite mogućnosti

- *knowledge graph*

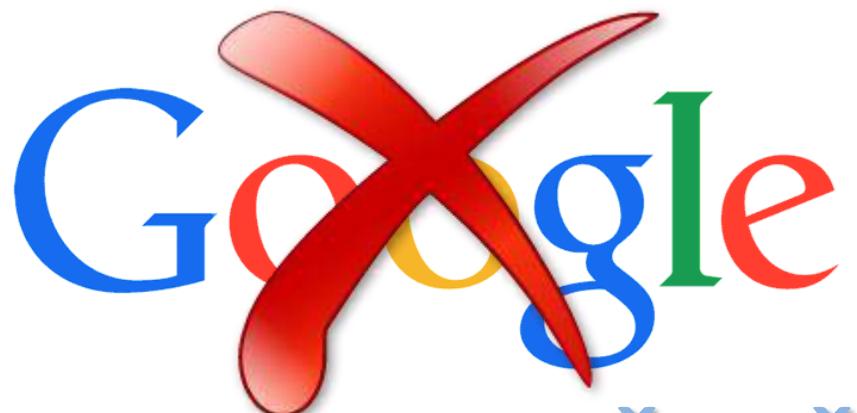
- sažeti prikaz informacija o rezultatu pretrage

- čemu silni “oooo” ?

Traženje specifičnih podataka

- vremenska prognoza: weather zadar
- izlazak i zalazak sunca: sunrise zadar
- vrijeme: time zagreb
- rječnik: define:etiquette
- kalkulator: $5 * 9 + 3$
 - pogledajte više na <http://www.googleguide.com/calculator.html>
- konverzija jedinica: 12.4 cm in inches
- konverzija valuta: 100 usd in hrk
- više na:
https://support.google.com/websearch/answer/134479?hl=en&ref_topic=3081620

POSTOJI LI JOŠ NEŠTO OSIM GOOGLA?

Osim Google-a ...

- druge tražilice:

- specijalizirane tražilice:
 - Indeed (posao)
 - Pipl (ljudi)
 - Healthline (zdravlje)

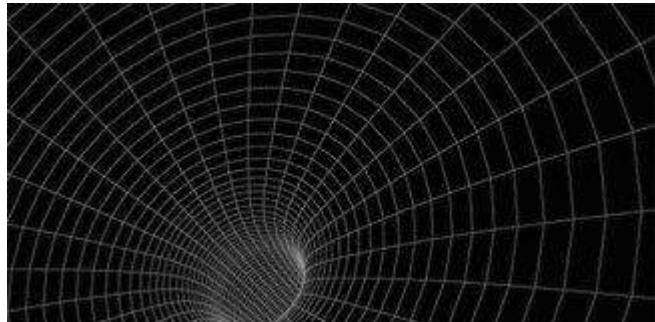
Search engine	Market share in March 2017
Google	80.52%
Bing	6.92%
Baidu	5.94%
Yahoo!	5.35%

https://en.wikipedia.org/wiki/Web_search_engine

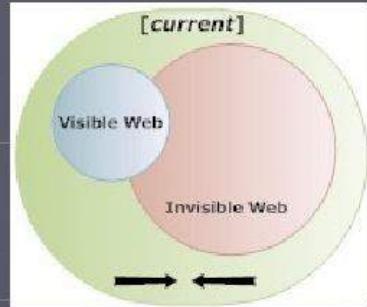
- meta tražilice:
 - Dogpile
 - HotBot
 - Info.com
 - Metacrawler
 - Clusty
 - Zapmeta
 - Kartoo
 - Mamma
 - Ixquick
 - Search
 - SurfWax

Može li se vjerovati pretraživačima?

- rangiraju stranice prema **tajnom algoritmu**
- studije ukazuju na “**težinske faktore**”
 - političke, ekonomске, društvene ...
- na primjer:
 - u FR i DE je ilegalno nijekati Holokaust
 - popularna stajališta prikazuju “iznad” **ne-normativnih**
- “filter bubble” - rezultati pretrage mogu ovisiti o:
 - prethodnim pretragama
 - web pregledniku i uređaju
 - lokaciji

How big is the deep web?

► Conflicting answers...

- 91,000 terabytes (Deep Web, n.d.)
- 500x larger than surface (Sullivan as cited in He, et al., 2007)
- 63% (He, et al., 2007) - 95% of web

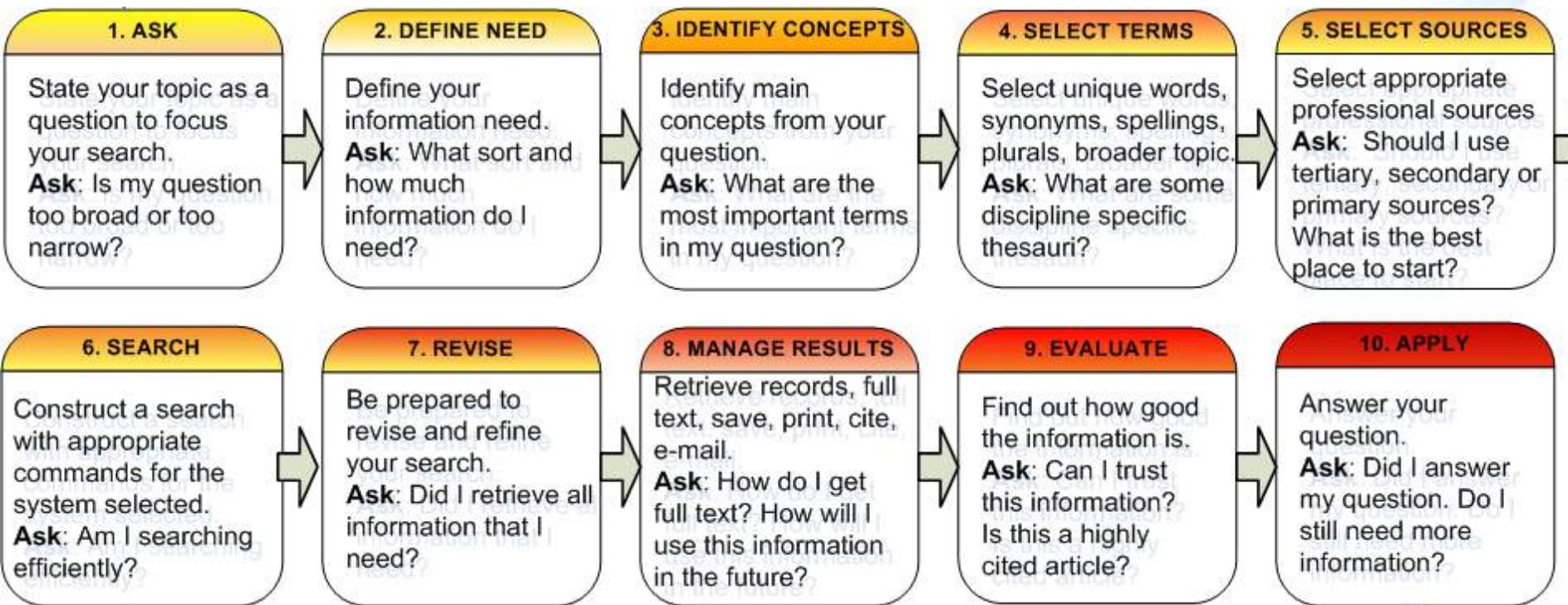
DEEP WEB VS. SURFACE WEB

Što Google ne vidi?

- Google **ne može** pretražiti **cijeli web**
- on **nema načina** da **zna** da postoji sadržaj:
 - čiji **URL** nigdje **nije naveden**
 - **baze podataka** i **'dinamični** sadržaj'
 - sadržaj **zaštićen zaporkom**
 - sadržaj **zaštićen protokolom** koji sprječava indeksiranje
 - **/robots.txt**
User-agent: *
Disallow: /
 - preplaćene sadržaje i **sadržaje koji se naplaćuju**

Savjet za strategiju pretraživanja

A BAZE PODATAKA?

Google Scholar

- tražilica **znanstvene** i stručne **literature**
 - beta verzija puštena u rad 2004. g.
- pronalaženje **publiciranih radova**
 - znanstveni
 - sve discipline
 - članci u časopisima, disertacije, knjige ...
- akademski izdavači, strukovne udruge, online repozitoriji, sveučilišta i dr.
- neki rezultati imat će na raspolaganju i **cjeloviti tekst**
- >100 milijuna tekstova na engleskom jeziku (~90%)
 - uključeni su radovi iz časopisa 2900 izdavača
- uključuje i **netipične** publikacije, npr. blogovi
- **9 dana** treba za uključivanje novih sadržaja
- alternative: CiteSeer, Scirus

Google Scholar - mogućnosti

- pretraživanje **po autoru**
- pretraživanje **po naslovu**
- redanje po godini (**datumu**)
- povezani, **slični radovi**
- pretraživanje po **publikaciji** (časopisu)
- pretraživanje po **znanstvenoj disciplini**
- obavješćivanje – **elektronička pošta**
- korištenje **Advanced search** mogućnosti i operatora

Google Scholar - operatori

- **"-" operator**
 - isključuje pojavljivanje određenih riječi
 - [[flowers -author:flowers](#)]
- **fraza** - rezultati koji sadrže isključivo frazu
 - [["as you like it"](#)]
- **"OR" operator**
 - uključuje pojavljivanje bilo koje riječi
 - [[stock call OR put](#)]
- **"intitle:" operator**
 - dat će rezultate koji sadrže riječ u naslovu
 - [[intitle:mars](#)]

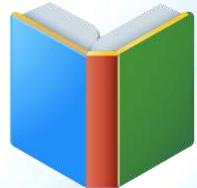
Google Scholar – nedostaci, krupniji

- Godina je neki put “izvučena” iz
 - broja stranica, volumena, broja, broja telefona, broja faksa, poštanskog broja i drugih numeričkih podataka
- fantomski autori, discipline, matične ustanove i nazivi časopisa
- neki puta treba 3 mjeseca da bi se podaci korigirali
- ne-kontrolirani izrazi za autore, nazive časopisa ili predmete

Google books

- online raspoložive knjige
- različite vrste pretraživanja
 - osnovno pretraživanje
 - napredno pretraživanje
 - prema temi
 - prema kategoriji (Highly cited, Classics, Magazine etc)
- raspoloživost:
 - Full view – besplatno raspoloživo
 - Snippet view – samo djelići su raspoloživi
 - No preview available – nije raspoloživo

Google books

Izvori znanstvene literature

- pored
 - Google scholar, Google Books
- On-line baze podataka - <http://baze.nsk.hr/>
 - Current Content, Web of Science
 - INSPEC, SCOPUS ...
- IEEE Xplore - <http://ieeexplore.ieee.org/Xplore/>
- ACM Digital Library - <http://dl.acm.org/>
- NSK - <http://www.nsk.hr/category/pretrazivanje/>
- Library of Congress - <https://www.loc.gov/>
- knjižnica FER-a -
http://www.fer.unizg.hr/knjiznica/online_katalog

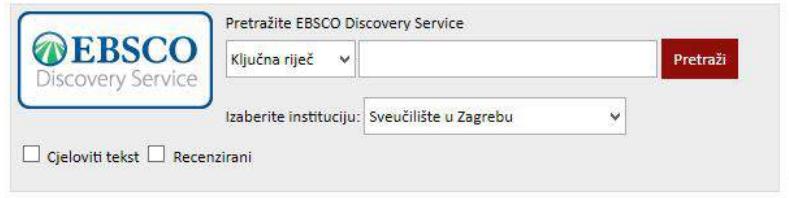
On-line baze podataka

[Naslovница](#)[O portalu](#)[Novosti](#)[Kontakt](#)[Često postavljana pitanja](#)[Proxy](#)

Novosti

- ▶ [ProQuest – upozorenje!](#)
- ▶ [Sveučilište u Zagrebu na IGI Globalu](#)
- ▶ [Elsevier – webinar](#)
- ▶ [Otvoren probni pristup na eBook Academic Collection](#)
- ▶ [Radionica – ProQuest Dissertations & Theses Global \(PQDT\)](#)
- ▶ [Thomson Reuters Intellectual Property & Science Business postaje Clarivate Analytics](#)
- ▶ [IGI Global platforma prilagođena mobilnim telefonima](#)
- ▶ [Otvoren probni pristup na Oxford Journals](#)
- ▶ [EBSCO eBook Academic Collection](#)
- ▶ [Otvoren probni pristup na ATLA Religion Database i ATLASerials Religion Collection](#)

Objedinjena pretraga svih baza podataka

The screenshot shows the EBSCO Discovery Service search interface. It features a logo for 'EBSCO Discovery Service'. Below the logo is a search bar with the placeholder 'Pretražite EBSCO Discovery Service' and a dropdown menu set to 'Ključna riječ'. To the right of the search bar is a red 'Pretraži' button. Below the search bar is a dropdown menu labeled 'Izaberite instituciju:' with the option 'Sveučilište u Zagrebu' selected. At the bottom of the search interface are two checkboxes: 'Cjeloviti tekst' and 'Recenzirani'.

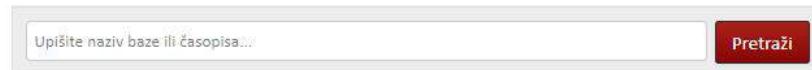
Pregled baza po abecedi

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z [Sve](#)

Pregled baza po područjima

Biomedicina i zdravstvo
Biotehničke znanosti
Društvene znanosti
Humanističke znanosti
Prirodne znanosti
Tehničke znanosti

Pretraga baza i časopisa po nazivu

The screenshot shows a search interface for bases and journals by name. It features a search bar with the placeholder 'Upišite naziv baze ili časopisa...' and a red 'Pretraži' button.

Informacija

Access provided by:
University of Zagreb: Faculty of
Electrical Engineering and
Computing
[» Sign Out](#)

BROWSE ▾

MY SETTINGS ▾

GET HELP ▾

WHAT CAN I ACCESS?

Search 4,065,410 items

Enter Search Term

 Search

Basic Search

Author Search

Publication Search

Advanced Search

Other Search Options ▾

Journals &
Magazines

Conference
Publications

Standards

Books &
eBooks

Courses

 Just Published

 Most Popular

informacija

ACM Digital Library

The ACM Digital Library is a research, discovery and networking platform containing:

- The **Full-Text Collection** of all ACM publications, including journals, conference proceedings, technical magazines, newsletters and books.
- A collection of curated and **hosted full-text** publications from select publishers.
- **The ACM Guide to Computing Literature**, a comprehensive bibliographic database focused exclusively on the field of computing.
- A richly interlinked set of **connections** among authors, works, institutions, and specialized communities.
 - [Using the ACM Digital Library](#)
 - [For Consortia Administrators](#)

Announcements

Digital Library Training Sessions

Join us for our [DL Weekly Online Training Sessions](#)

ACM BOOKS a dynamic new series of advanced level books in computer science, published by ACM in collaboration with Morgan & Claypool Publishers.

[learn more about the program](#) | [check out the books](#)

[SIGN IN](#) [SIGN UP](#)

Advanced Search

Browse the ACM Publications:

- [Journals/Transactions](#)
- [Magazines](#)
- [Proceedings](#)
- [ACM Books](#)

Browse the Special Interest Groups:

- [Special Interest Groups \(SIGs\)](#)

Browse the Conferences:

- [Recent and Upcoming Conferences](#)
- [Conference Listing](#)

Browse the Special Collections:

- [eBooks available to ACM Members](#)
- [ACM International Conference Proceeding Series \(ICPS\)](#)
- [Classic Book Series](#)
- [ACM Oral History interviews](#)
- [ACM Curricula Recommendations](#)
- [NSF Workshop Reports](#)

Browse the Hosted Content

Browse all literature by type [\[select a type\]](#) ▾

Browse all literature by [Publisher](#)

Browse by the [ACM Computing Classification System](#)

[The Encyclopedia of Computer Science](#)
 "...is the definitive reference in computer science and technology..."

NACIONALNA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA U ZAGREBU

English

Pretraživanje

Upiši pojam Traži

Katalog NSK NSK Web
 Portal starih novina Portal starih časopisa
 Digitalne zbirke NSK Hrvatski arhiv weba
 Portal elektroničkih izvora

 SRCEM I
GLAZBOM
ZA DJECU

10. prosinca 2016., u 19 sati
veliko predvorje NSK

Više o koncertu ...

A A A

f g b p in

Digitalne zbirke ►
Katalozi NSK ►
Hrvatske bibliografije ►
Elektronički izvori ►
Bilteni prinova ►
Odabrani izvori podataka ►

Zakonska obveza svih izdavača u RH
je dostaviti „obvezni primjerak“ u NSK

Početna Pretraživanje Usluge

Katalog Knjižnice ►
Skenirani katalozi na listićima ►
Nacionalni pozitorij završnih i diplomskih radova ►
Stare hrvatske novine ►
Stari hrvatski časopisi ►
Zvuci prošlosti ►
Virtualne izložbe NSK ►

Hrvatske bibliografije
Ostale hrvatske bibliografije ►
Niz A – knjige ►
Niz B – članci ►
Niz C – serijske publikacije ►
Knjige u tisku (CIP) ►

mogućili bolje korisničko kolačice (eng. cookies). ce Nacionalne i sveučilišne potvrđujete suglasnost s orabom kolačica. Saznajte više.

X

informacija

Library of Congress

All Formats

Search Loc.gov

162 milijuna predmeta (2015.)

PHOTOGRAPHS

Photochrom Prints

Landscapes, architecture, and street scenes of Europe, the Middle East, and North America

[View over 6,000 Photochrom Prints](#)

162 milijuna predmeta (2015.)

Photochrom Prints

Teaching U.S. Presidential Elections

Native American Heritage Month

Presidential Campaign Songs

Research and Reference Services

Library Catalog

Digital Collections

Researchers

U.S. Copyright Office

Congress.gov

Law Library

Teachers

Trending

informacija

LSS

SREDIŠNJA
KNJIŽNICA

Library Catalog

All Libraries

[Advanced search](#) [Tag cloud](#) [Purchase suggestions](#)[Home](#)

Search for:

 Keyword and Keyword and Keyword [\[More options\]](#) [\[New search\]](#)

Publication date range:

For example: 1999-2001. You could also use "-1987" for everything published in and before 1987 or "2008-" for everything published in 2008 and after.

Item type

Limit to any of the following:

 Diplomski rad Doktorska disertacija Knjiga Magisterski rad Nagrađeni rad Specijalistički rad Zavični rad Časopis

© Can Stock Photo - csp13611830

A ŠTO KAD NAĐETE TRAŽENO?

Spremite !!! Na organizirani način

Firefox File Edit View History Delicious Bookmarks Tools Window Help 00:02:13 (Charged) Wed 2:17 PM <http://www.zotero.org/> Google ABP

Zotero | Home

Most Visited Notes start [The Magpie's ... alixsin's Bookmarks ... BBC - Radio 4 - Wee... BBC - Radio 7 - Sch... R - Search Alison Sinclair Alison Sinclair > Das... Clipper

Recently Bookmarked Using custom taxon... Courses List - Tufts... Blender 3D Design, ... Eos - clip art main d... Open source on Mac... Button Maker | Ada... 10 Essential Softwar...

Zotero | Home Register | Find People | Login Google Analytics

zotero

The web now has a wrangler.

Home Groups People Support Get Involved Search support Search

Zotero [zoh-TAIR-oh] is a free, easy-to-use Firefox extension to help you collect, manage, and cite your research sources. It lives right where you do your work—in the web browser itself.

download 1.0

Latest version: 1.0.10 — maximum stability

Scripts Partially Allowed, 1/2 (zotero.org) | <SCRIPT>: 10 | <OBJECT>: 0 Options...

My Library

Creator	Title	Journal Abbr	Count
Allen	Sharing Scarcity: Bread Rationing and th...	BMJ	1
Altman	Better reporting of randomised controll...	BMJ	1
Altman	Endorsement of the CONSORT statemen...	BMJ	1
Altman et al.	The revised CONSORT statement for rep...	Ann Intern Med	1
Altman et al.	CONSORT statement requires closer exa...	BMJ	1
Ameer	Novel trial design: a report from the 19t...	J Clin Pharmacol	1
Armishaw and A...	Conotoxins as research tools and drug l...	Curr. Protein Pept. Sci	1
Balasubramania...	Standards of reporting of randomized c...	Ann. Surg	1
Batts et al.	Advancing Science through Conversatio...		2
Becker and Terlau	Toxins from cone snails: properties, ap...	Appl. Microbiol. Biote...	1
Beckman	Are Bayes' days upon us? Statistical met...	J. Natl. Cancer Inst	2
Beckman	Are Bayes' Days Upon Us? Statistical Met...		1
Begg et al.	Improving the quality of reporting of ra...	JAMA	1

Info Tags Related

View Snapshot Locate

Item Type: Journal Article
Title: Conotoxins as research tools and drug leads
Author: Armishaw , ...
Author: Alewood , P...
Abstract: The complex mixture of b...
Publication: Current Protein & Peptide Science
Volume: 6
Issue: 3
Pages: 221-240
Date: Jun 2005

Done Blocked: 1 of 1 zotero

informacija

- **bibliografska baza podataka**
- on-line, desktop, browser **plug-in**
- **automatski** učita podatke s weba
- može se dodati **full text**
- korisnik može **označiti** ključnim riječima, bilješkama
- može se organizirati u **hijerarhijske foldere**
- **sinkronizacija** s on-line
- **dijeljenje** s timom
- **alternativa:** Mendeley

Pregled naučenog

- **Google**
 - upotrijebite napredno pretraživanje
 - nije sasvim objektivan
 - ima alternative
- postoje i agregatori - **meta tražilice**
- **ne vidi se sve** -> Deep Web
- za znanstvene i stručne informacije:
 - Google Scholar, Google Books
 - <http://baze.nsk.hr>
 - <http://www.nsk.hr/category/pretrazivanje/>
 - <https://www.loc.gov/>
- kad nađete – **spremite, organizirano**

VJEKOM@ZESOI.FER.HR

PREDRAG.PALE@FER.HR

Vještine komuniciranja u inženjerstvu

Prosudba informacija

A graphic of a balance scale. The word "TRUTH" is written in large, gold-colored letters on the left pan, and "LIES" is written in smaller, dark letters on the right pan. The scale is tilted, with the "TRUTH" side lower than the "LIES" side.

Predrag Pale

Hrvatska znanstvena bibliografija

<https://bib.irb.hr/>

On-line baze podataka

<http://onlinebaze.irb.hr/>

<http://baze.nsk.hr/>

Tko je tko u hrvatskoj znanosti

<https://tkojetko.irb.hr/>

Predavanje je zasnovano na materijalima

DOC. DR. SC. JADRANKE STOJANOVSKI

Istina i laž: Što sve tamo ima?

- > 100 milijardi web stranica
- to je zapravo **nakupina oglasnih ploča**
- **bilo tko** može objaviti **bilo što**
- rijetko kada imaju urednika ili recenzijski postupak
- greške, zastarjelo ...
- laži, obmane, manipuliranje ...
- kad nađete informaciju – posao tek počinje

Potrebna je kritička prosudba!!!

Koji su sve problemi?

- pogrešni podaci
- kriva interpretacija
- nejasne informacije
- zablude
- laži
- manipulacije
- napadi

Zašto to ljudi rade?

- nemamjerno
 - pogreška
 - nesporazum
 - točnost im nije važna
 - neznanje
 - zastarjela informacija
- namjerno
 - nesavjesnost
 - zla namjera (prema nekome)
 - samopromocija (ego)
 - korist
 - indoktrinacija

All the miracles of modern medicine

Female

Male

Child

Dr.

Launch GenoChoice in: [Flash](#) | [Quicktime](#) | [HTML](#) December 12, 2017

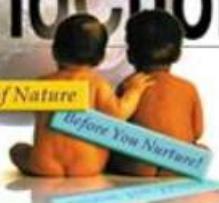
Elizabeth Preatner,
Ph.D., M.D., Prenatal
Geneticist and
Embryologist at the
GenoChoice Institute

Create Your Own Genetically Healthy Child Online!

GenoChoiceTM

The Best of Nature

Before You Nurture

 "The ultimate e-commerce site of the future."
The Los Angeles Times

▼ Choose Your GenoChoice

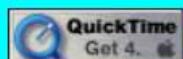

Dear Prospective Parent,

Thank you for considering GenoChoice to plan the future well-being of you and your family. My name is Dr. Elizabeth Preatner, a prenatal geneticist and embryologist here at GenoChoice. Using our state-of-the-art technologies, you can quite possibly ensure that your child's life may be free of such diseases as cancer, Alzheimer's, and heart disease -- as well as conditions like obesity, aggression, and dyslexia.

Our probes and DNA amplifiers can identify these negative genes and eliminate them in your child... all at the pre-embryonic stage!

And you can even specifically choose genes that may determine favorable characteristics in your child. With the special help of GenoChoice®, you can truly offer your progeny "the best of nature... before you nurture!"

[Credits](#)

HOME

ABOUT US | PATIENT CARE | EDUCATION | RESEARCH | CONTACT US

All the miracles of modern medicine™ | RYT

FEATURES

NANO DOCS | GENOCHOICE | MALE PREGNANCY | OLYVEN | DR. LIU

SCIENCE OF MALE PREGNANCY | MR. LEE MINGWEI | FREQUENTLY ASKED QUESTIONS | MESSAGE BOARDS | DOCUMENTARY FILM | NEWS AND PRESS

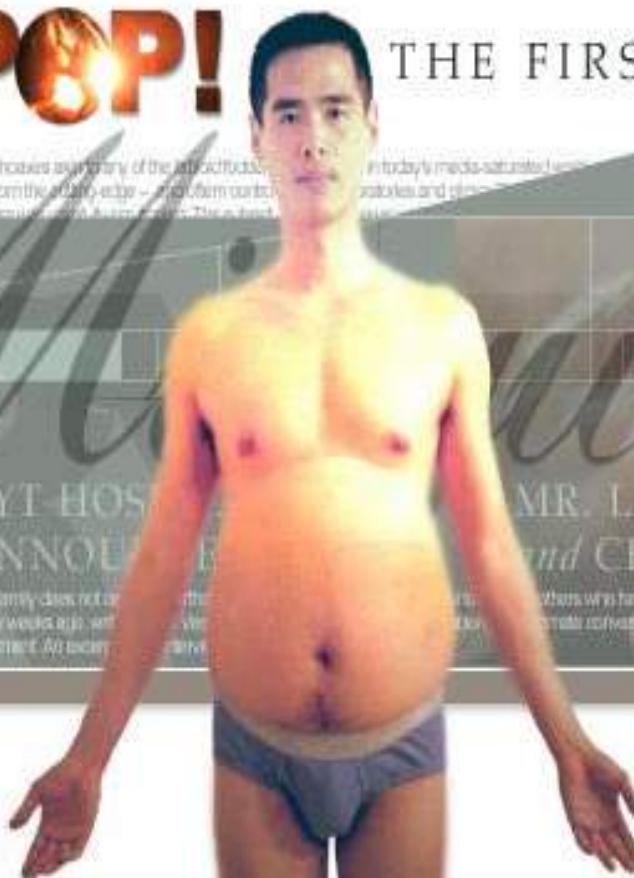
THE FIRST MALE PREGNANCY

TODAY | LIVE IMAGE

Ultrasound

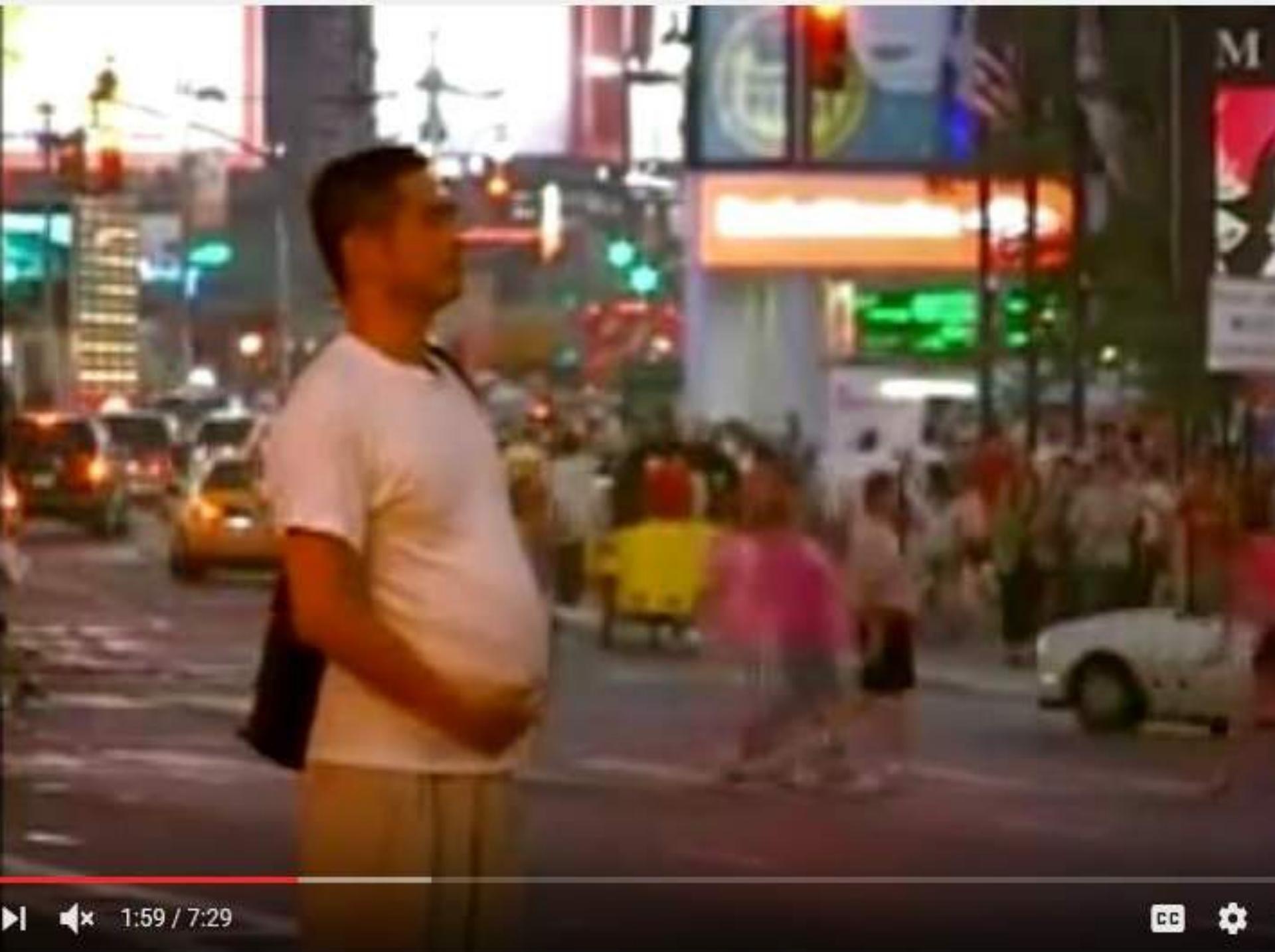
Other Vitals

media coverage

THURSDAY, July 17

Time Magazine's Man

RYT Hospital

DWAYNE MEDICAL CENTER

We have dramatically advanced the art, science, and technology of medicine.

CUSTOMIZED PORTAL

NEED HELP?

PATIENTS

FRIENDS & FAMILY

PROVIDERS

RESEARCHERS

User Name

LOG-IN ▶

LATEST HOSPITAL NEWS

RIVITALEX®

Motilin 25mg TABLETS

With Rivitalex®, you
only need 12
minutes of sleep a
night

In partnership with
Nevardis, RYT Hospital
is pleased to announce
completion of phase II
clinical trials for a new

Exhibition at John
Jay College

Come meet Dr. Phineas
Liu and Virgil Wong for
a state-of-the-art
preview of projects and
innovations at RYT
Hospital-Dwayne
Medical Center.

Our New Marketing
Campaign

In partnership with the
Nevardis Corporation,
RYT Hospital is pleased
to announce that it has
completed phase I
clinical trials for a new
anti-sleep medication

Dr. Magda Havas, PhD

DR. HAVAS INTERVIEWS | ELECTROSMOG EXPOSURE | EMF LINKS | FROM ZORY'S ARCHIVE | HAVAS ACADEMY | HEALTH ISSUES | LIST OF SPEAKING ENGAGEMENTS
VIDEO PRESENTATIONS

ABOUT

[About This Site](#)

[Biography](#)

[Contact Dr. Havas](#)

[University Courses](#)

NEWS

[Dr. Havas Interviews](#)

[Electrosmog
Exposure](#)

[Antennas & Towers](#)

[Dirty Electricity](#)

[Ground
Current/Stray
Voltage](#)

[Home Environment](#)

[Legal Issues](#)

[Lighting](#)

[Microwave
Radiation](#)

[Mobile Phones](#)

[Power Lines](#)

[Schools](#)

[Smart Meters](#)

FEATURED CONTENT

Featured Content

DR OZ ON PEMF THERAPY AND PAIN RELIEF

Oz introduces revolutionary Pulsed Electromagnetic Field devices to North America audience

Ground Current Videos

July 27, 2016. I am going to post a series of educational videos that I am producing on the ground current pollution problem we are experiencing not only in Ontario but in other provinces and in other countries, like the U.S. Most people are un

[MORE](#)

Ground Current Pollution – Ontario Government Unwilling to Fix Problem!

July 4, 2016. It seems that the Private Member's Bill 161, Elimination of Ground Current Pollution, which received unanimous support in the Ontario Legislative Assembly on

Search

ZORY'S ARCHIVES

The History of the Health Effects from RF and Microwave Radiation from the Archives of Zory Glaser

Dr. Zory R. Glaser Ph.D., LT, MSC, USNR
Former U.S. Navy Researcher, NIOSH Manager,
Executive Secretary Advisor to the U.S. FDA

[Click here to view the Archives](#)

Kako ocijeniti vjerodostojnost?

- Vodiči za prosudbu
 - **HonCode**
 - Health on the Net Code of conduct
 - **NetScoring**
- definiraju kriterije dobre prosudbe
- navedena su važna pitanja koja treba postaviti
- Većina kriterija:
 - odgovornost i točnost
 - svrha i sadržaj
 - ažurnost
 - dizajn
 - organizacija i lakoća korištenja
- razlikuju se u **grupiranju** kriterija
 - Credibility/Authority
 - Accuracy
 - Reliability
 - Date
 - Sources Behind the Text

Osnovna prosudba

- **TKO?** • WHO?
- **ŠTO?** • WHAT?
- **GDJE?** • WHERE?
- **KADA?** • WHEN?
- **ZAŠTO?** • WHY?

Tko je autor?

- radi li se o
 - **osobnim** stranicama ili
 - su stranice u sklopu **ustanove?**
- koje su mu **kvalifikacije**, naobrazba, zanimanje?
- koliko je **vjerodostojan?**
- ima li dovoljno **kompetencija** da govori o toj temi?
- radi li se o **znanstvenom** radu
 - radu koji je prošao **recenziju?**
 - **tko** je recenzirao?
- postoje li informacije za **kontakt?**

Saznajte više o autoru

- **Potražite riječi ili izraze:**
 - *About Us, Who Am I, FAQs, For More, Company Information, Profiles, Our Staff, Home*
- Kad nađete **ime autora**
 - pretražite Internet za “prezime ime”, ustanova, ...
- Provjerite **tko povezuje** na tu stranicu:
 - U Google unesite: Link:siteaddress
 - rezultati će biti stranice koje povezuju vašu polazišnu stranicu
 - Ukoliko **respektabilna ustanova** povezuje polazišnu stranicu, onda je to povećava njen kredibilitet

Što je rečeno?

- odgovaraju li informacije temi?
- kakve su **činjenice i stavovi** navedeni?
- postoji li **sponzor** i koji su njegovi interesi?
- **vrsta publikacije**
- **citira li** autor izvore?
- postoji li **bibliografija** na stranici?
- mogu li informacije biti **provjerene** negdje drugdje?
 - možda u tiskanom izvoru?
- ima li **očitih pogrešaka** (zatipci, gramatika ...)?
- kakva se **terminologija** koristi
 - stručna ili ulični žargon?

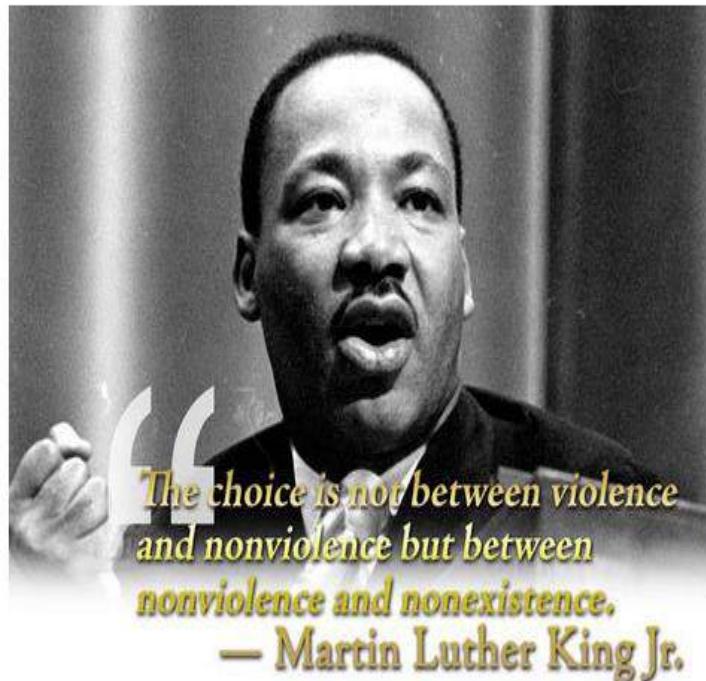
Primjeri

- Pokušajte ocijeniti:
 - <http://www.thekingcenter.org>
 - <http://www.martinlutherking.org>

About / About The King Center / Donate Today and Get Involved

Donate Today and Get Involved

Location

[View Map & Directions](#)
449 Auburn Avenue, NE
Atlanta, Georgia 30312
404.526.8900

Intellectual Properties Management (IPM)
licensing@i-p-m.com
404.526.8968.

[Attention Students: Try our MLK Pop Quiz](#)

Martin Luther King, Jr.

A True Historical Examination

That night King retired to his room at the Willard Hotel. There FBI bugs reportedly picked up 14 hours of party chatter, the clinking of glasses and the sounds of illicit sex - including King's cries of "I'm f-ing for God" and "I'm not a Negro tonight!"

Newsweek Magazine
January 19, 1998
Page 62

[Historical Writings](#)

Essays, Sermons, Speeches & More

[Truth About King](#)

Who He Fought and Fought For

[Death of the Dream](#)

The Day King Was Shot

[The King Holiday](#)

Bring the Dream to Life

[Civil Rights Library](#)

History of People and Events

[Jews & Civil Rights](#)

Who Led The Civil Rights Movement

[Suggested Books](#)

The Life and Work of King

[Rap lyrics](#) - New!

[Watch the new
Martin Luther King
Educational Video](#)

[Why the King Holiday Should be
Repealed!](#)

[Black Invention Myths](#)

[Learn more about Kwanzaa!!](#)

**Bring the Dream to life in your town!
[Download flyers to pass out at your school.](#)**

Ovo web sjedište koristi tehnologiju "kolačića" (eng. cookie) da bi se korisnicima prikazao dinamičan i personaliziran sadržaj, te su oni nužni za ispravan rad. Ako nastavite pregledavati ove stranice, kolačići će biti korišteni u suradnji s vašim preglednikom Weba. [Više informacija možete saznati ovdje.](#)

[Slažem se](#)

Vještine komuniciranja - u inženjerstvu

[Upute](#)[Izvori
informacija](#)[Predavanja](#)[Domaće zadaće](#)[Općenito](#)[Predaja
radova](#)[Kriteriji
procjenjivanja](#)[Upute za
procjenu](#)[Prezentiranje](#)

Vještine komuniciranja

Opis predmeta

Komunikacijske vještine su potrebne inženjerima da bì u pisanom i usmenom obliku prenijeli precizne informacije i poruke o krafnama. Krafne su jedina relevantna tema Vještina komuniciranja i studenti se njima hrane na svakom predavanju. U okviru predmeta studenti uče kako učinkovito naći krafne; kako prenijeti krafne predavanjima, prikaznicama, tekstom i grafikom; kako snimiti efektan zvučni zapis jedenja krafne, fotografiju i video krafne. Pripomoći obrazovanju iduće generacije inženjera krafnoljuba možete i vi uplatnom na bitcoin adresu nastavnika.

Opće kompetencije

Stjecanje vještine komuniciranja, aktivnog slušanja, razvijanje strategija efikasnog učenja, vještine postavljanja pitanja, razvoj sposobnosti kritičkog mišljenja. Studenti će se upoznati sa specifičnostima komuniciranja s pomoću ICT. Razvijaju se vještine prezentiranja i komunikacije u timu.

[Isходи учења](#)

Izvedba

ID 19678

Zimski semestar

3 ECTS

R1 Engleski jezik

R2 E-učenje

30 Predavanja

0 Auditorne vježbe

0 Laboratorijske

vježbe

Ocenjivanje

90 supač

75 doz dobro

60 lol

Sličan predmet

Gdje je objavljeno?

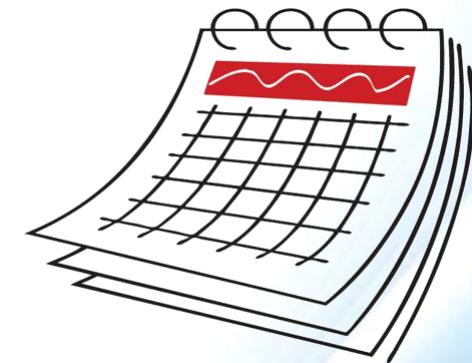
- što nam govori URL adresa?

VAŽNO:

- stalno pratite URL
 - kako se mijenja
- dok pregledavate Web prostor!!

Kada je objavljen?

- **datum objave, obnove sadržaja?**
- **ažurnost ponuđenih informacija**
 - možete li utvrditi kada je stranica **zadnji puta ažurirana?**
- rade li **poveznice?**
- postoji li **razlika** između datuma
 - kada je dokument nastao i
 - kada je zadnji puta ažuriran?
- koliko se **često** stranice ažuriraju?
- koje je **vremensko razdoblje** obuhvaćeno?
- **arhiviraju** li se izvori?
- postoji li napomena o **prestanku održavanja stranice?**

Zašto?

- koja je **svrha**?
 - reklama, zabava, iznošenje mišljenja, taština, znanost, zagovaranje ...
- **kome** je stranica namijenjena?
 - znanstvenici, politički ekstremisti, kupci konkurenčkih proizvoda, djeca ...
- je li autor **objektivan** ili **zagovara** neku ideju (*bias*)
- **prodaje** li (se) nešto?
 - najčešće je zagovarajuće
 - ili promicanje nekog/nečeg?
- kako autor predstavlja **svoja gledišta**
 - umjereno, uravnoteženo ili
 - je emocionalno angažiran ili
 - čak ekstreman?
- jesu li **reklame** jasno odvojene od informacija na stranici?
 - Primjer: <http://www.princetonreview.com/>

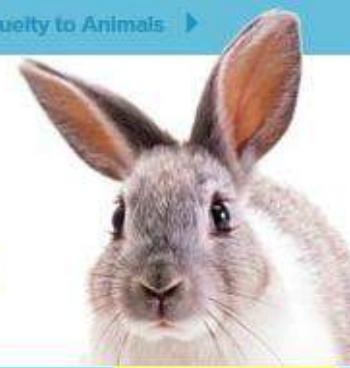
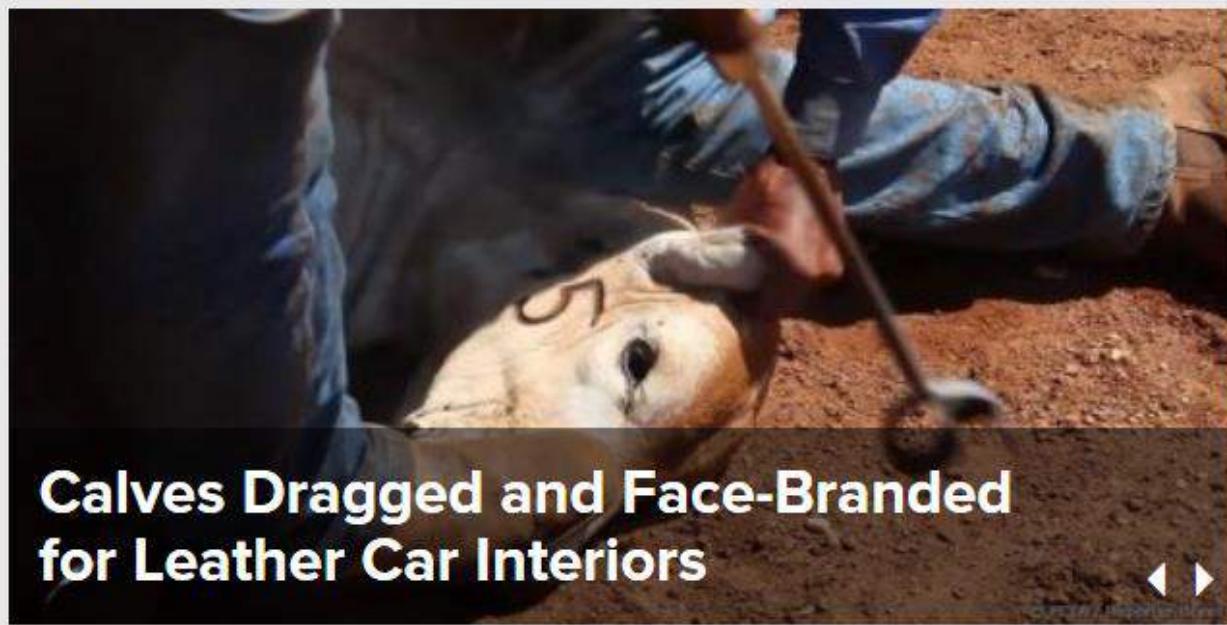
Svrha primjeri

- medicinska testiranja na životinjama
 - protiv: [People for the Ethical Treatment of Animals](#)
 - za: [Understanding Animal Research in Medicine](#)
- globalno zatopljenje
 - protiv: [GlobalWarming.org](#)
 - za: [U.S. Environmental Protection Agency](#)

ANIMALS ARE NOT OURS

TO EAT, WEAR, EXPERIMENT ON, USE FOR ENTERTAINMENT, OR ABUSE IN ANY OTHER WAY. ▶

[Home](#)[Features](#)[Videos](#)[Action](#)[Blog](#)[Issues](#)[Living](#)[Shop](#)[Investigations](#)[Media Center](#)[About PETA](#)[Donate Now](#)

Calves Dragged and Face-Branded for Leather Car Interiors

2016 IS THE YEAR FOR
ANIMAL LIBERATION ▶

BECOME A MEMBER!

RENEW YOUR MEMBERSHIP

Make a Donation

\$25 \$35 \$50 \$100 Other: \$

E-Mail Address

Yes, I would like to repeat my gift to PETA every month automatically.

DONATE

 Share page

 Email page

Welcome

Journalists

Scientists

Schools

Policy Makers

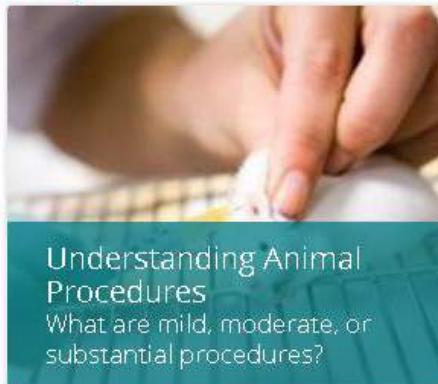

Please see below for your recommended content:
See inside: www.labanimaltour.org

WHERE DO MEDICINES COME FROM?

Order or download our latest leaflets
Leaflets about animal research from UAR

Understanding Animal Procedures
What are mild, moderate, or substantial procedures?

CONCORDAT ON OPENNESS ON ANIMAL RESEARCH

Concordat on Openness on Animal Research
Over 100 UK organisations have signed the Concordat - has yours?

Latest News

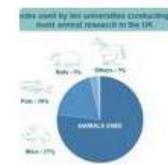
[More articles](#)

Openness Awards and Paget Lecture 2017
4 December 2017

Slight fall in animal research in Northern Ireland
24 November 2017

Ten leading universities conduct over one third of all UK animal research
20 November 2017

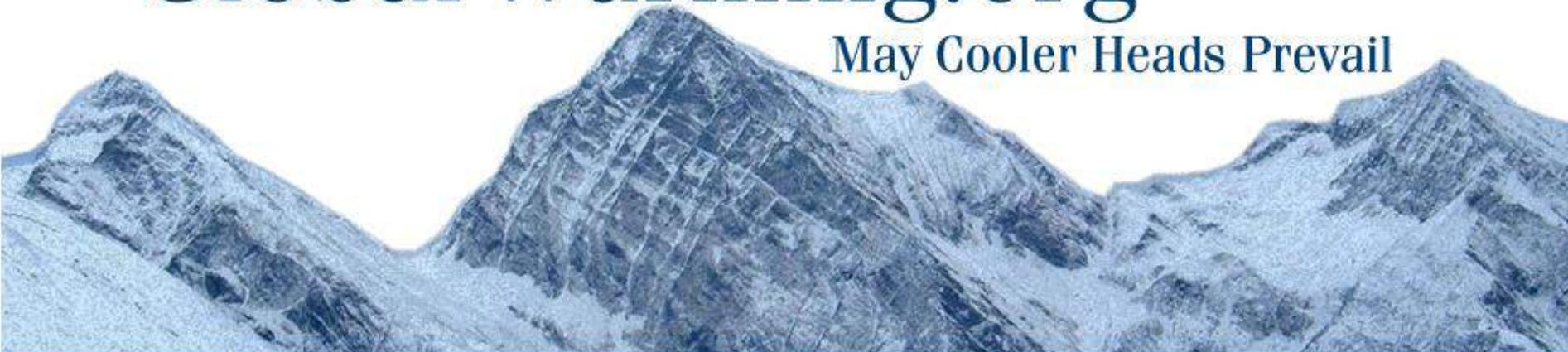
No changes to EU Directive proposed in European Commission review
10 November 2017

Circadian rhythm science wins 2017

Global Warming.org

May Cooler Heads Prevail

BLOG COOLER HEADS DIGEST CONTRIBUTORS

Clean Power Plan: EPA's Updated Base Case Now Tallies with EIA Data

by MARLO LEWIS on NOVEMBER 3, 2016

in BLOG

In a recent letter to the D.C. Circuit Court of Appeals, Troutman Sanders attorney [Peter Glaser](#) argues that “EPA far understated the effects of the Clean Power Plan (CPP) by exaggerating the amount of coal generation that will retire even without the rule.” Ironically, the smoking gun evidence is in the agency’s updated modeling, which now tallies with U.S. Energy Information Administration (EIA) data.

Here’s how the numbers break down.

In EPA’s “[base case](#)” for the CPP, the agency assumed that in 2016, almost 20 percent of coal capacity would disappear even if the rule were not adopted, reducing coal generation to [214 gigawatts \(GW\)](#).

COOLER HEADS DIGEST

EMAIL

FIRST NAME

LAST NAME

Submit

SUBSCRIBE FOR UPDATES

 RSS UPDATES

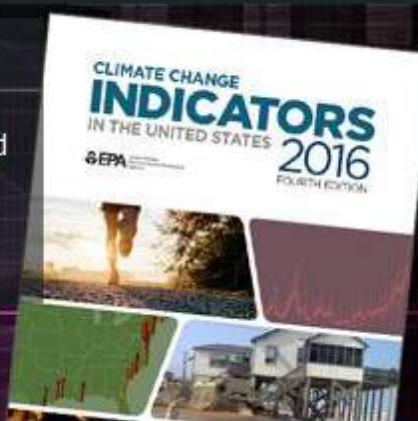
 RSS E-MAIL UPDATES

CEI ON THE WEB

Climate Change

What climate change effects are we already seeing?

EPA's *Climate Change Indicators* report tracks our changing climate and highlights impacts to our health and environment.

[Learn more »](#)[1](#)[2](#)[3](#)[4](#)

Featured News Stories:

- [EPA Releases Greenhouse Gas Emissions Data from Large Facilities](#) (10/04/2016)
- [EPA Report Tracks our Changing Climate](#) (08/02/2016)

[Climate Newsroom »](#)

Why is the climate changing?

- [Basic Information](#)
- [Causes of Climate Change](#)
- [Future of Climate Change](#)
- [Greenhouse Gas Emissions](#)

How is the climate changing?

- [Climate Science](#)
- [Climate Indicators](#)
- [Climate Impacts](#)
- [Extreme Weather](#)

What can we do about climate change?

- [Reducing Emissions](#)
- [Adapting to Change](#)
- [What EPA is Doing](#)
- [What You Can Do](#)

What are the impacts of climate change where I live?

Climate Connections

- [View Climate Change en español](#)
- [Energy and the Environment](#)
- [Facility Greenhouse Gas Emissions Data](#)
- [Climate and Transportation](#)
- [Climate and Water](#)
- [EPA Climate Change Research](#)
- [Frequent Questions](#)

Što mislite o Wikipediji?

WIKIPEDIA
The Free Encyclopedia

navigation

- Main Page
- Community Portal
- Featured articles
- Current events
- Recent changes
- Random article
- Help
- Contact Wikipedia
- Donations

search

article

discussion

edit this page

history

David Hume

From Wikipedia, the free encyclopedia

David Hume (April 26, 1711 – August 25, 1776)^[1] was a Scottish philosopher, economist, and historian, as well as an important figure of Western philosophy and of the Scottish Enlightenment.

Historians most famously see Humean philosophy as a thoroughgoing form of skepticism, but many commentators have argued that the element of naturalism has no less importance in Hume's philosophy. Hume scholarship has tended to oscillate over time between those who emphasize the skeptical side of Hume (such as the logical positivists), and those who emphasize the naturalist side (such as Don Garrett, Norman Kemp Smith, Kerri Skinner, Barry Stroud, and Galen Strawson).

Pouzdanost informacija

- što mislite, kakva je bila **pouzdanost** informacija nekad?
 - prije **Internet-a**?
 - prije **više stoljeća**?
 - Kopernik, Galileo, Darwin...
- **usporedba** *Wikipedia* i *Britannica Online*
 - istraživanje časopisa *Nature* (2005)
<http://www.nature.com/nature/journal/v438/n7070/full/438900a.html>
 - 42 nasumična unosa iz znanosti detaljno pregledana (eksperti)
 - rezultat:
 - *Britannica* prosječno 3 greške,
 - *Wikipedia* 4

Kako to donosi Nature

Otkud podaci?

Kritika !

nature.com > Publications A-Z index > Browse by subject

 XIX International Botanical Congress | Call for Symposia | Shenzhen China 23 - 29 July 2017

www.ibc2017.cn

nature International weekly journal of science

Search go Advanced search

Access
To read this story in full you will need to login or make a payment (see right).

[nature.com](#) > Journal home > Table of Contents

News
Nature 438, 900-901 (15 December 2005) | doi:10.1038/438900a; Published online 14 December 2005

Special Report Internet encyclopaedias go head to head

Jim Giles

Jimmy Wales' Wikipedia comes close to Britannica in terms of the accuracy of its science entries, a *Nature* investigation finds.

UPDATE: see details of how the data were collected for this article in the [supplementary information](#).

UPDATE 2 (28 March 2006). The results reported in this news story and their interpretation have been disputed by *Encyclopaedia Britannica*. *Nature* responded to these objections.

One of the extraordinary stories of the Internet age is that of Wikipedia, a free online encyclopaedia that anyone can edit. This radical and rapidly growing publication, which includes close to 4 million entries, is now a much-used resource.

To read this story in full you will need to login or make a payment

ARTICLE TOOLS

- Send to a friend
- Export citation
- Rights and permissions
- Order commercial reprints

naturejobs

Ph.D. Program and Integrated MS-Ph.D. Program of IBS School-UST
Institute for Basic Science

Faculty Position for Research Director of the Animal BSL3 Facility at Duke-NUS
DUKE-NUS Medical school

More science jobs

I want to purchase this article

Price: \$18

In order to purchase this article you must be a registered user.

Register now

I want to buy this article via ReadCube

Rent: \$3.99*
Purchase: \$9.99*
*Printing and sharing restrictions apply

Purchase now

I want to subscribe to *Nature*

Price: US\$199

This includes a free subscription to *Nature News* together with *Nature Journal*.

Subscribe now

Personal subscribers to *Nature* can view articles published from 1997 to the current issue. To do this associate your

12.12.2017. © P.Pale

Vještine komuniciranja - Prosudba informacija

Pozor !!!

Na benzinskoj stanici na Viču u Ljubljani muškarac je pristupio ženi koja je tankala benzin u auto. Ponudio joj je svoje usluge kao parketar i dao posjetnicu. Gospođa je rekla kako trenutno ne treba takve radove, ali je uzela posjetnicu. Muškarac je potom otišao drugim autom.

Kada je napustila benzinsku stanicu, primijetila je da ju prate. Gotovo odmah potom počela je osjećati vrtoglavicu i počela teško disati. Pokušala je otvoriti prozor i shvatila da neobičan miris dopire iz njezine ruke kojom je primila posjetnicu na benzinskoj postaji. Znala je da mora brzo djelovati. Skrenula je na prvo parkiralište na koje je naišla, zaustavila auto i počela neprekidno trubiti. Muškarci su pobjegli, a gospođa je još uvek bila slaba. Tek nakon nekoliko minuta počela je konačno opet normalno disati.

Stvar na posjetnici je bila droga se zove BURUNDANGA i koriste ju kad žrtvu žele silovati ili opljačkati. Opasnija od obične droge ili sredstva za omamljivanje. Prenosiva je na običnim karticama i papiru.

Budite oprezni, ne primajte NIŠTA od nepoznatih ljudi. Oprez, takvi vam ljudi mogu gurnuti posjetnice pod vrata, ubaciti vam ih u poštanski sandučić, a onda ostati u blizini i pratiti vas, da bi vas potom napali.

Pošaljite ovu poruku svima kao upozorenje!!!

Ministarstvo zdravlja

Zavod za zdravstvene usluge u turizmu

Ksaver 200

HR - 10000 Zagreb

<http://www.zdravlje.hr/>

HOAX identifikacija

- Googlajte „Burundanga card hoax”
- rezultati:

[Burundanga/Scopolamine Warning : snopes.com](#)

[www.snopes.com](#) › Fact Check › Crime ▾

FALSE: Burundanga Warning. Criminals in the U.S. are not using burndanga cards to incapacitate their victims. ... At a petrol pump, a man came over to a painter to a lady filling petrol in her car and left his visiting card.

[Burundanga Business Card Drug Warning - Hoax-Slayer](#)

[www.hoax-slayer.com/burundanga-warning.shtml](#) ▾

Oct 12, 2008 - The message is an unsubstantiated urban legend. Burndanga reports indicate that it has indeed been used to facilitate ...

You've visited this page 2 times. Last visit: 10/13/16

[Burundanga Drug Warning - Here Are the Facts - Urban Legends](#)

[urbanlegends.about.com](#) › ... › Urban Legends › Crime & Punishment

Online rumors warn of criminals using business cards impregnated with burndanga. ... Online rumors warn of criminals using business cards or slips of paper soaked in a potent street drug called burndanga. ... Photo Hoaxes & Viral Images.

FALSE: Burundanga Warning

Criminals in the U.S. are not using burndanga-soaked business cards to incapacitate their victims.

 David Mikkelsen
May 15, 2012

SHARE

73.2K

Claim: Criminals in the U.S. are using burndanga-soaked business cards to incapacitate their victims.

HOAX i Phishing

- HOAX = prevara
- često u obliku **e-mail** poruka
- ali i na:
 - društvenim mrežama
 - forumima
 - blog
 - web stranicama
- ako je **samo poruka**
 - uvijek traži da ju se pošalje na što više adresa
- ako traži da **nešto napravite** to je **Phishing**
 - ili želi da date informacije
 - ili da aktivirate nešto što će vam računalo zaraziti virusom

Ne prosljeđujte!!!

Ne klikajte ništa!

Ne šaljite informacije!

Molimo vas obavijestiti sve svoje kontakte u svoj Messenger listi, da ne prihvataju Anwar Jitous kontakt, to je haker koji je povezan sa tvojim Facebookom. Ako jedan od vaših kontakata prihvati bićeš i ti hackiran pa se potrudi da svi tvoji prijatelji znaju. Hvala

Phishing

From: Postmaster [mailto:vmontalvo@ueb.edu.ec]
Sent: Monday, November 13, 2017 4:53 AM
To: Recipients <vmontalvo@ueb.edu.ec>
Subject: Aktiviranje web-pošte

Aktiviranje web-pošte

4.5GB 0.5GB

Vi ste prekoračili ograničenje pohrane poštanskih sandučića kao što je postavio vaš administrator i nećete biti u mogućnosti primiti nove poruke do ponovnog aktiviranja. Ponovno aktiviraj [klik](#)

Pozdrav

Pomoć pri prosudbi

- www.who.is
- www.snopes.com (provjerite je li nešto lažno)
- www.museumofhoaxes.com/hoaxsites.html
- urbanlegends.about.com/od/internet/Internet_Web_Hoaxes.htm
- www.hoax-slayer.com
- www.coruscant.dsl.pipex.com/hoaxbuster

Zaključak?

- **Što je dobro na web-u?**

- znanstveno izdavaštvo
 - recenzirani časopisi, baze podataka
- otvoreni pristup
 - arhivi, repozitoriji respektabilnih ustanova
- web stranice knjižnica, online katalozi

- **Što nije dobro na web-u?**

- puno lažnih, neprimjerenih, netočnih informacija
 - teško ih je prepoznati
- lažna web sjedišta
- namjerno lažno plasirane informacije (*hoax, spam*)
 - **nerijetko izvrsno napravljeno s puno truda i znanja**
 - humor, parodija izvorne stranice # razlika od *hoax*

Pregled naučenog

- Internet ima **ogromnu količinu korisnih informacija**
- ali i **mnogo laži i pogrešaka**
- **morate sami procijeniti ispravnost informacije**
- **koristite:** tko, što, kada, gdje, zašto?
- provjerite **HOAXe**
 - čuvajte se **phishinga**

VJEKOM@ZESOI.FER.HR

PREDRAG.PALE@FER.HR

Vještine komuniciranja u inženjerstvu

Fotografije i video

Predrag Pale

Fotografija i video

- već su dugo **izražajno sredstvo**
 - važno i priznato
- **pojavom** pametnih telefona
- danas **svatko ima** fotoaparat i video kameru **u džepu**
- pored **umjetničkog** izražavanja
- izuzetno su **korisni** za
 - **dopunu** (ilustraciju) pisanih komunikacija
 - ali i kao **potpuno samostalno** izražajno sredstvo
- **cilj** u „Vještinama komuniciranja“ je dati **osnovna znanja**:
 - kako napraviti **tehnički ispravnu snimku**
 - o **kompoziciji pojedinog kadra, scene i priče**

Smart phone

- **naglasak** predavanja će biti na korištenju pametnih **telefona**
- iako će se neke **tehničke karakteristike** objašnjavati **kroz prizmu** korištenja
 - klasičnog **fotoaparata** i
 - video **kamere**
- pametni telefoni **nemaju** sve **mogućnosti** podešavanja
 - to kompenziraju brojni SW
- ali **isti fizikalni principi** utječu na konačnu fotografiju

Camera360

PicsArt

Camera Zoom FX

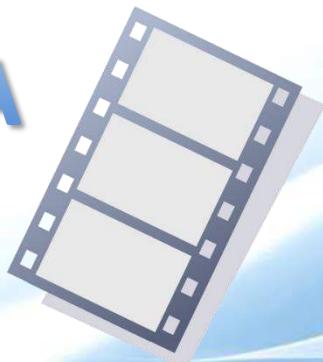

Vignette

Na temelju poučavanja Damira Tiljka
tehničkog čarobnjaka fotografije, umjetnika i sjajnog učitelja.

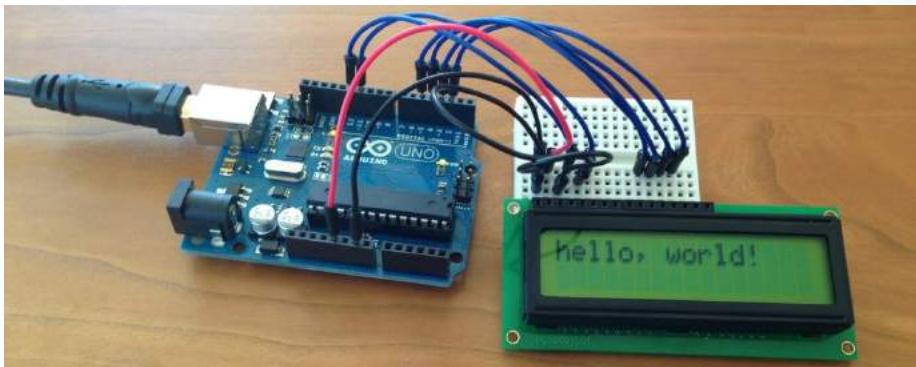
FOTOGRAFIJA

Fotografije

- **tehničke**

- prikazuju uređaj,
njegov dio ili korištenje
- svojstva, stanje, odnos ...

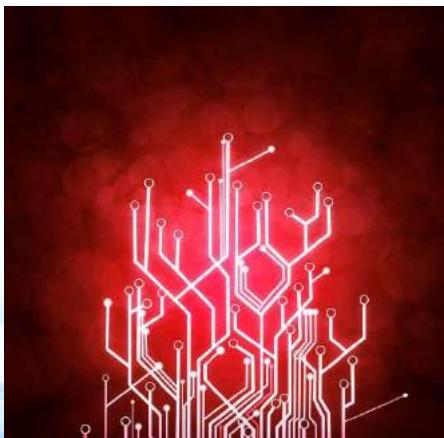
- **dokumentarne**

- prikazuju neki događaj,
dokument, stanje ...

- **umjetničke**

- autor šalje poruku
ili stvara ugodaj

Tehnička svojstva fotografije

- *oštrina*
- *jasnoća (ne mutno)*
- *dubinska oštrina*
- *svjetlina*
- *protusvjetlo*
- *bljeskalica*
- *kontrast*
- *balans bjeline*

Elementi
o kojima treba
voditi računa
kako bi fotografija
mogla poslati poruku
koju želite

Neoštro – mutno: koja je neoštra?

A

B

D

C

E

SVE

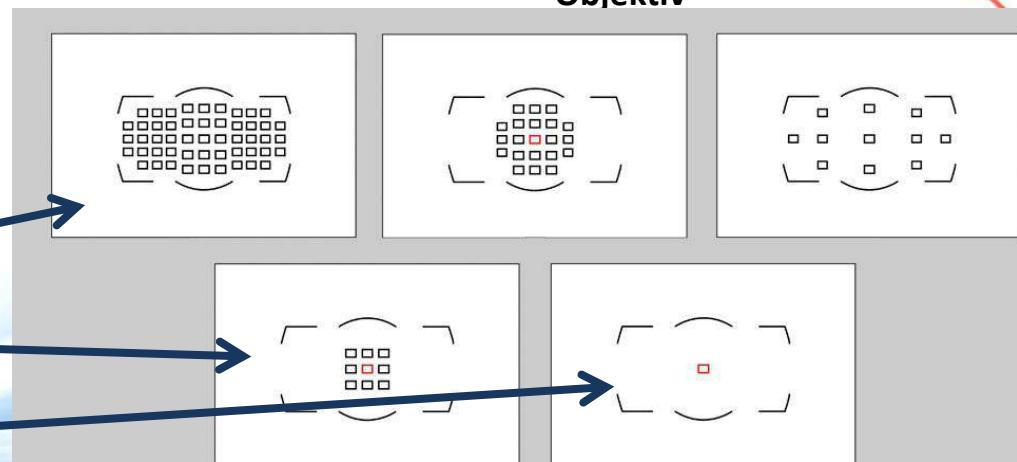
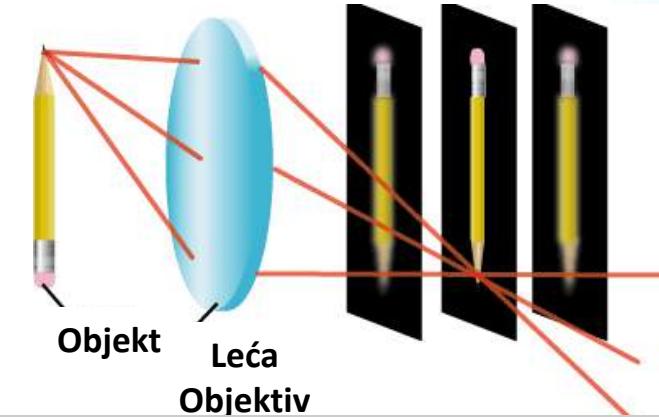
Oštrina

- pojam „oštro” odnosi se na ispravno podešenu **žarišnu daljinu (fokus)** objektiva fotoaparata
- na mobitelu se **ne može ručno** podešavati
 - ipak, neki SW to omogućavaju
- već se (prstom) **odabire dio slike** na kojoj želimo oštrinu
 - moguće je odabrati **na kolikoj površini** aparat računa oštrinu
 - cijela (frame)
 - sredina (center)
 - točka (spot/pixel/point)

A

B

Koja je fotografija ispravno izoštrena?

A

B

C

D

E

SVE

Jasnoća (ne mutno)

- „mutna“ je fotografija koja je nastala **zbog relativnog pomaka** aparata i objekta snimanja za vrijeme snimanja

- objekt se micao
- aparat se micao

- potrebno je **smanjiti vrijeme osvjetljavanja** senzora
 - što je teško upravljati na mobitelu
 - ali možemo
 - pojačati **svjetlo**
 - povećati **osjetljivost** aparata (ISO)
 - ali tada se povećava i šum („zrnatost“)

Koja je fotografija neispravna?

A

B

C

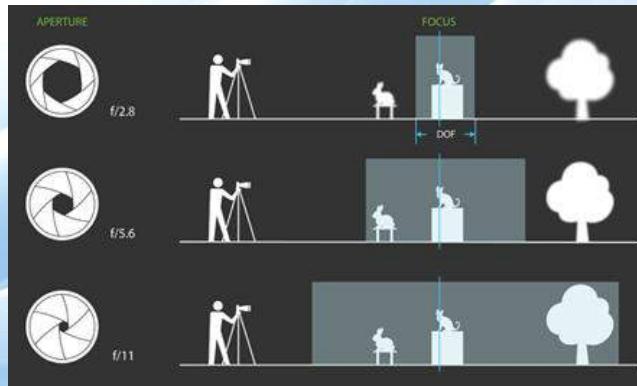
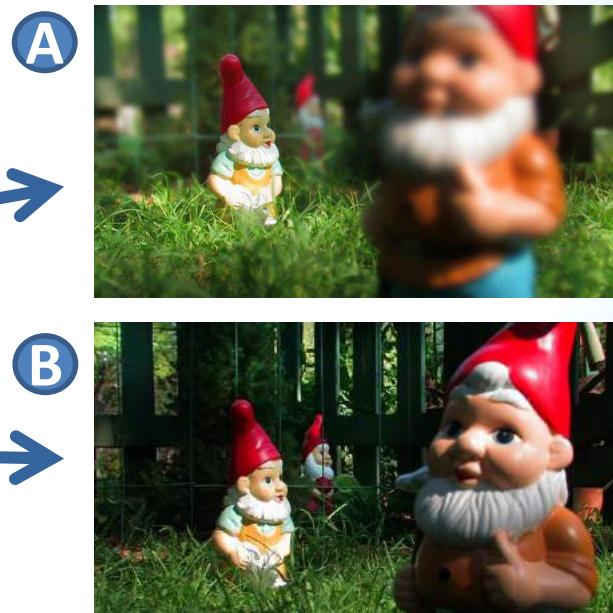
E SVE SU OK

D

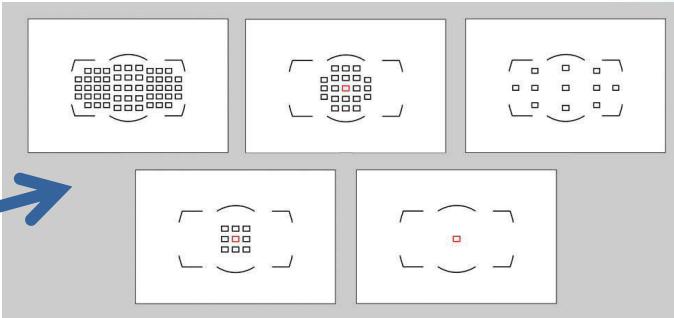
Dubinska oštrina (depth of field)

- odnosi se na to koliko **bliže** i koliko **dalje** od **objekta snimanja** su **oštri** i **drugi objekti**
 - **mala d.o.:** oštar je **samo objekt snimanja**
 - **velika d.o.:** oštri su **i puno bliži** i **puno dalji objekti**
- postiže se **malim otvorom zaslona** (blende)
 - što se kod mobitela ne može upravljati
 - mobiteli imaju stalno veliku d.o.
 - zbog svoje konstrukcije
 - ali će se i to promijeniti
 - dva objektiva
 - SW metode

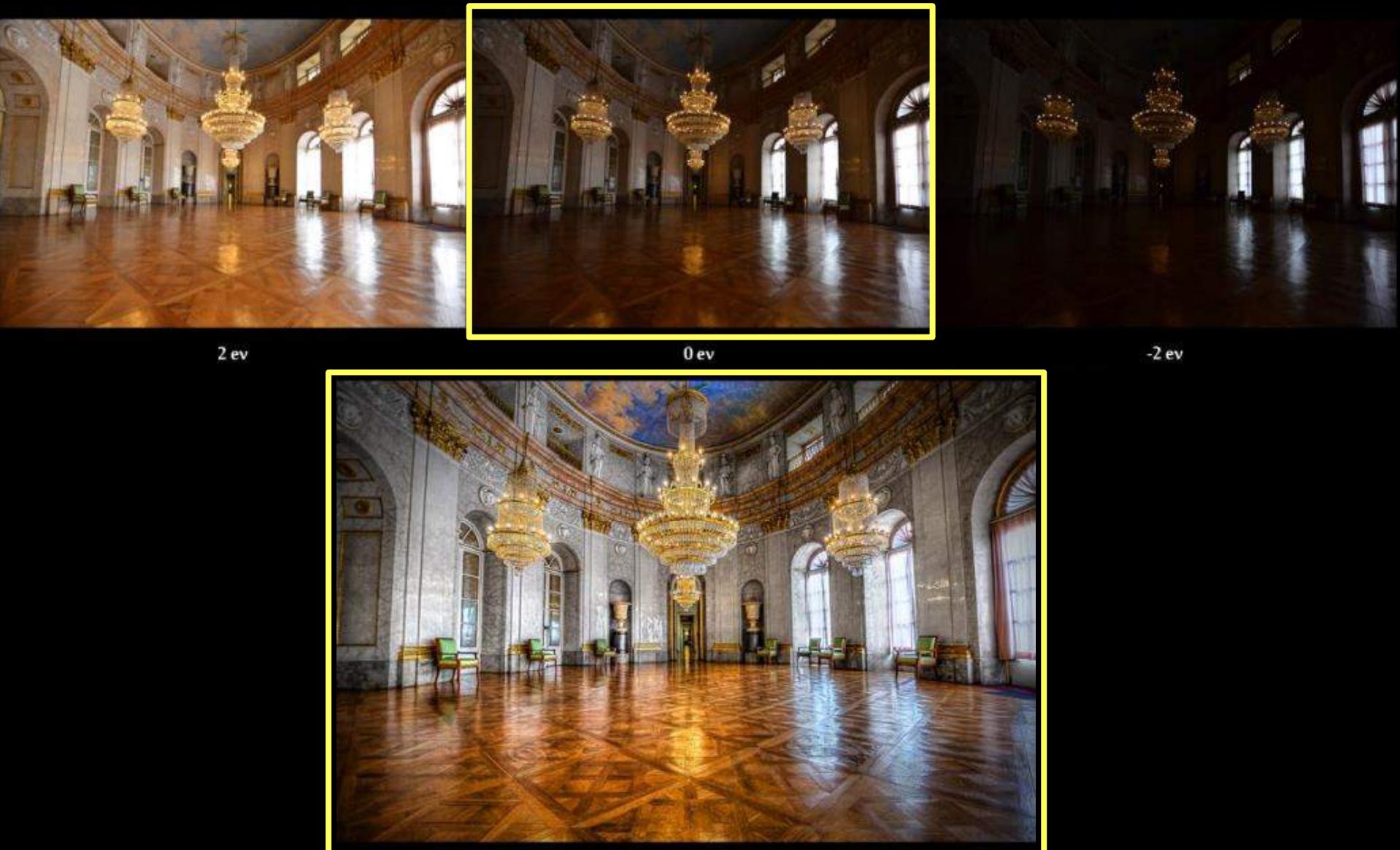

Svjetlina

- kod mobitela se postiže **odabirom objekta snimanja na ekranu**
 - te **područjem** u kojem aparat mjeri svjetlo
- **ako i dalje** objekt na snimci **nije dovoljno svijetao**, treba
 - **premjestiti** objekt u odnosu na izvor svjetla
 - ili dodatno **osvijetliti**
 - ili povećati dinamički opseg (**HDR**)
- HDR = High Dynamic Range
 - aparat **automatski** snimi **više** fotografija
 - s **različitim trajanjima** osvjetljavanja
 - pa ih **programske spoje** u jednu fotografiju
 - koja onda ima **više bitova po pikselu**

HDR

Protusvjetlo (back/ground/ light)

- najčešća je pogreška kad se objekt postavi **ispred jakog izvora svjetla** ②

- tada treba:
 - odabratи da se **svjetlo mjeri baš na objektu** ①
 - **dodati izvor svjetla**
 - može i bljeskalica (flash) ③
 - koristiti **HDR**
 - *High Dynamic Range*

Bljeskalica

- problem s jakim **refleksijama**

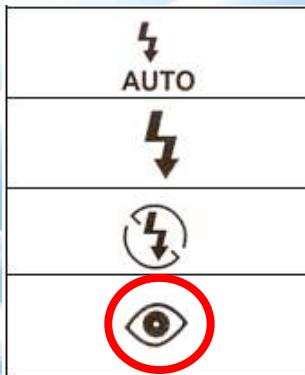
- rješenje:

- **odvojena bljeskalica iz drugog kuta**
- ili snimanje **pod kutom**
- **ne snimajte kroz staklo**

- **crvene oči**

- uključiti **redukciju** na aparatu
- ili **obraditi kasnije**

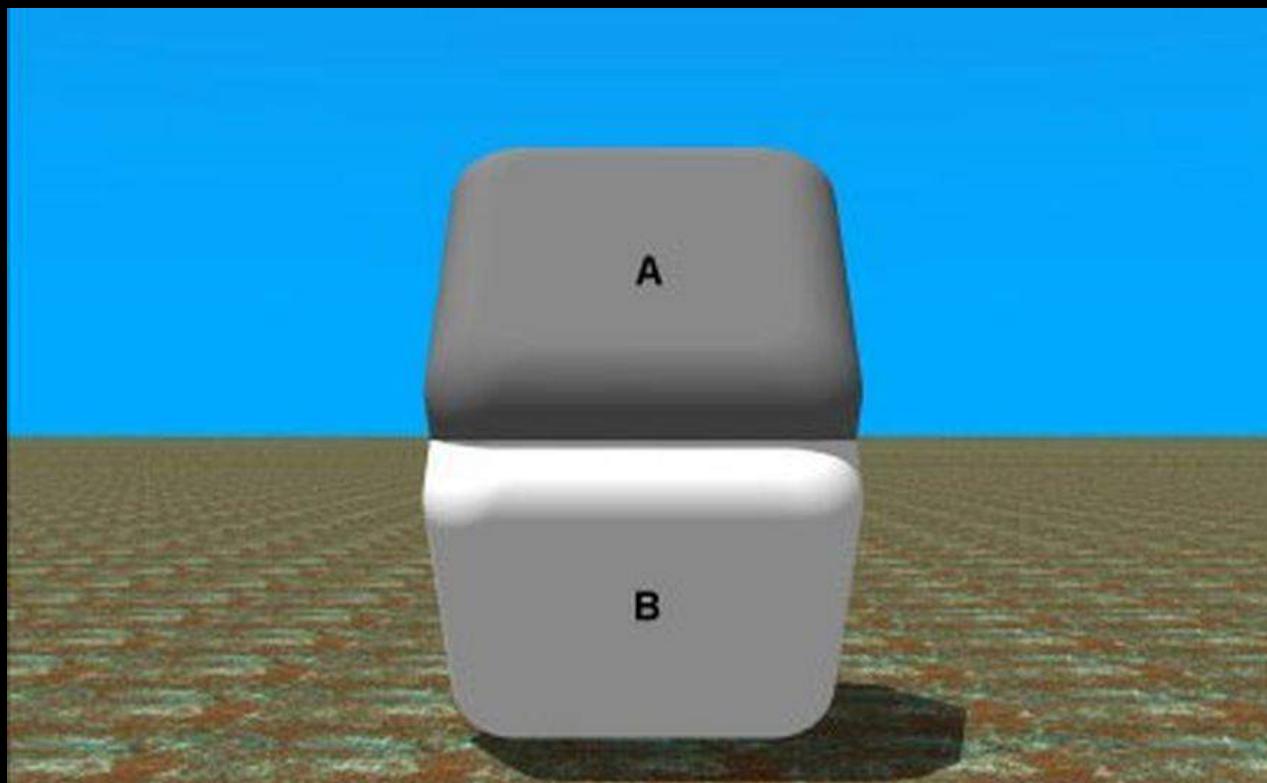
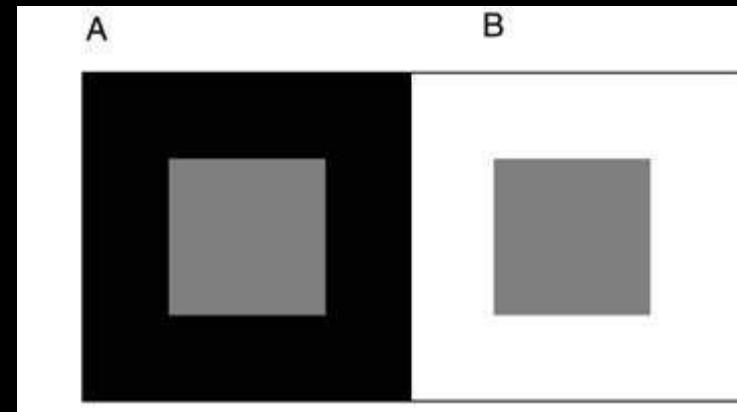
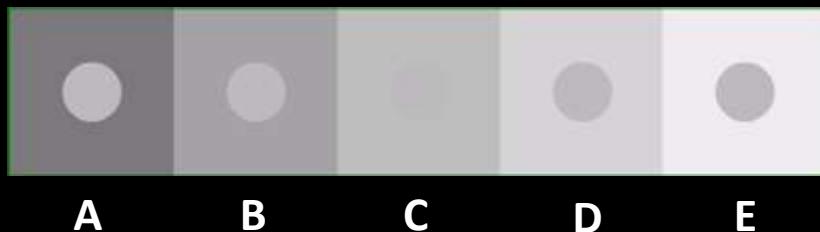

Kontrast

- pored pogrešnog osvjetljenja
- česta je pogreška **slab kontrast** objekta snimanja i pozadine ili okoline
- također je problem da neki **nevažni objekti** u pozadini ili okolini **ometaju ili kvare** poruku fotografije
- **rješenja**
 - promijeniti **kut snimanja**
 - **ukloniti objekte** koji smetaju iz pozadine ili okoline
 - izabrati ili **postaviti odgovarajuću** pozadinu

Što je bijelo?

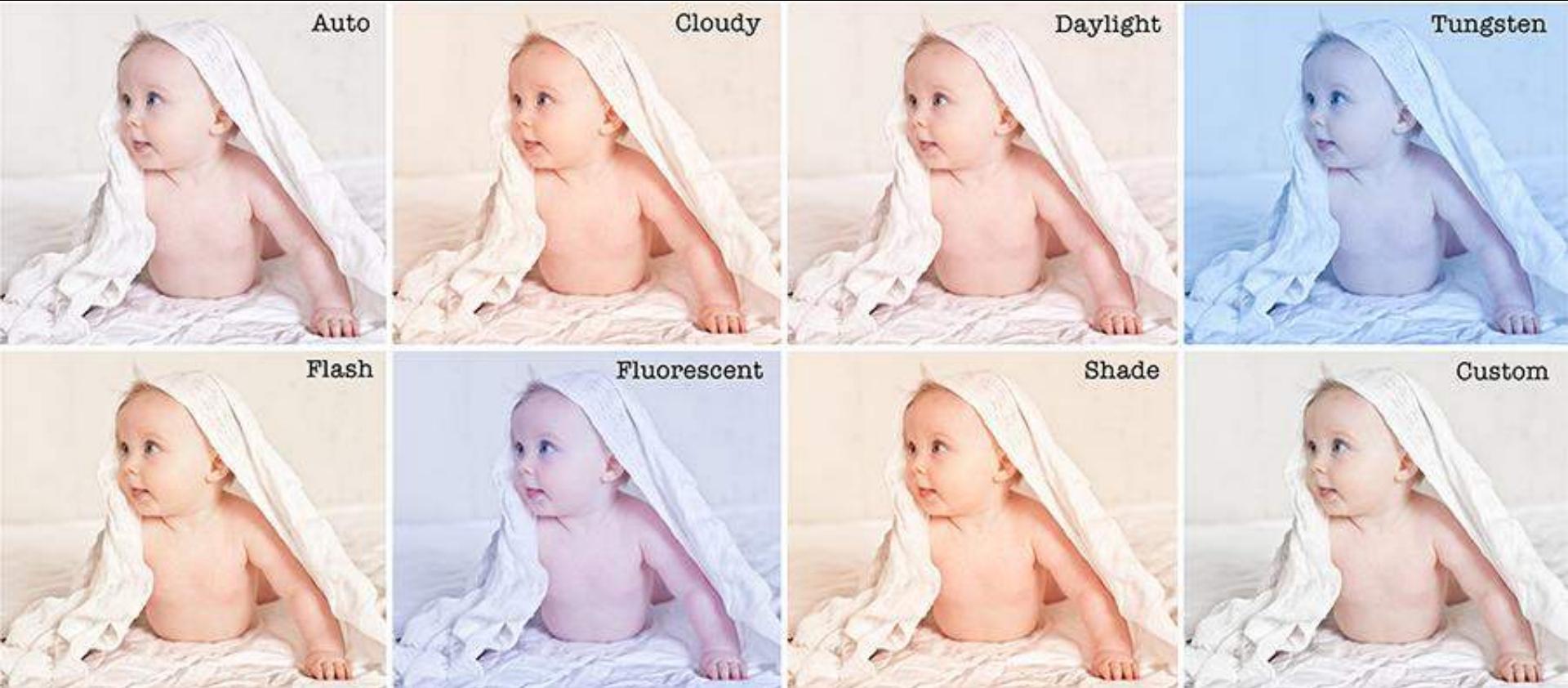
Balans bjeline (white balance)

- neke fotografije u cjelini su previše
 - žute, crvene, plave
- zbog **osvjetljenja** koje je korišteno i **intrepretacije** zabilježenih podataka
- aparatu je potrebno reći **koje svjetlo koristimo**
 - „temperaturu“ svjetla
 - ili uperiti aparat u bijelu površinu i zapamtiti
 - ili pustiti da aparat sam pokuša otkriti („auto“)

WB SETTINGS	COLOR TEMPERATURE	LIGHT SOURCES
Cloudy Sky / Shade	10000 - 15000 K	Clear Blue Sky
Cloudy Sky / Shade	6500 - 8000 K	Cloudy Sky / Shade
Noon Sunlight	6000 - 7000 K	Noon Sunlight
Average Daylight	5500 - 6500 K	Average Daylight
Electronic Flash	5000 - 5500 K	Electronic Flash
Fluorescent Light	4000 - 5000 K	Fluorescent Light
Early AM / Late PM	3000 - 4000 K	Early AM / Late PM
Domestic Lighting	2500 - 3000 K	Domestic Lighting
Candle Flame	1000 - 2000 K	Candle Flame

White balance

KOMPOZICIJA FOTOGRAFIJE

Kompozicija fotografije

- nakon što je fotografija **tehnički ispravna**
- treba voditi računa o **kompoziciji**
 - točka interesa
 - zlatni rez
 - planovi

Točka interesa

- točka interesa je dio fotografije koji **nosi najveći dio poruke**
- **ostali dio fotografije treba odbrati tako da**
 - **podupire** poruku
 - ili **ukrašava** poruku
 - ili je **inertan** (ne ometa poruku)
- točku interesa treba
 - **postaviti** na odgovarajuće mjesto
 - na fotografiji
 - **izoštriti**
 - **osvijetliti**
- te **voditi računa** o
 - dubinskoj oštrini
 - kontrastu

Zlatni rez

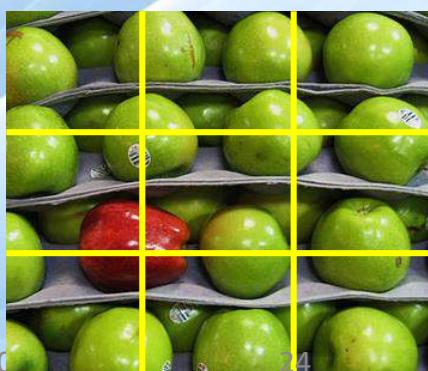
- **istraživanja** su pokazala da nije svejedno **gdje** na fotografiji je postavljena **točka interesa**
- **idealne** pozicije su u točkama karakterističnim za **zlatni rez**
- dovoljno je dobro ako se koristi **pravilo trećina**
- aparati nude **pomoć** u obliku **linija superponiranih** na ekran

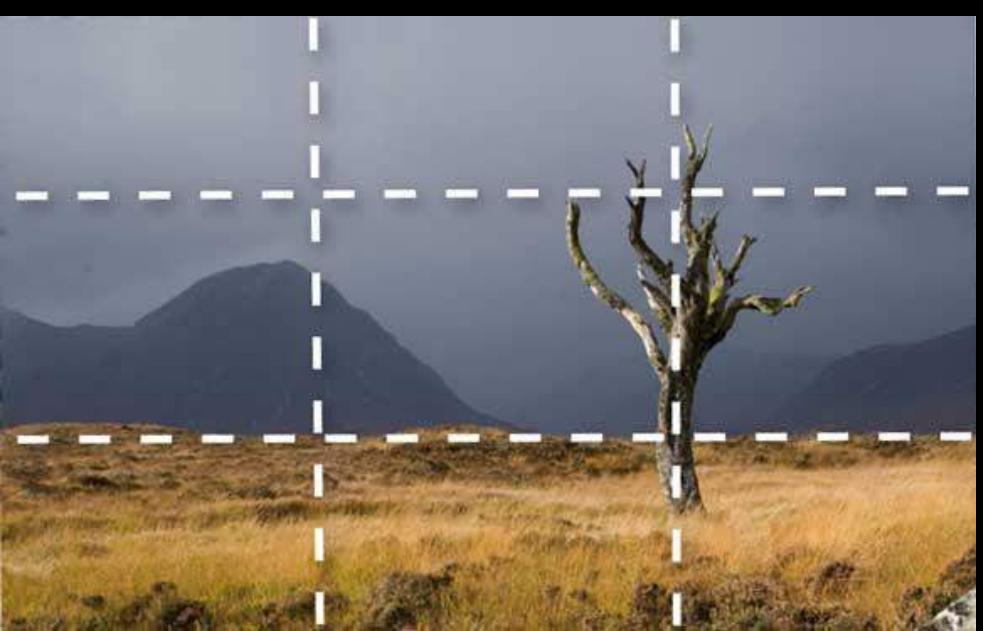
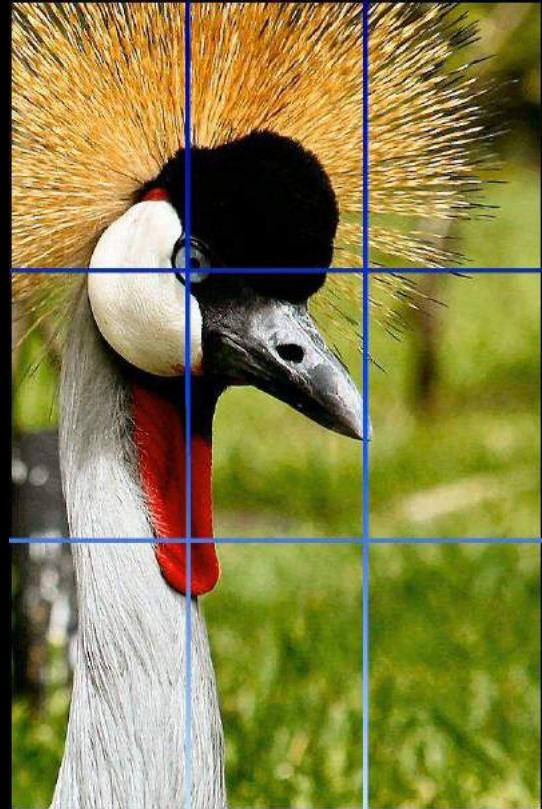
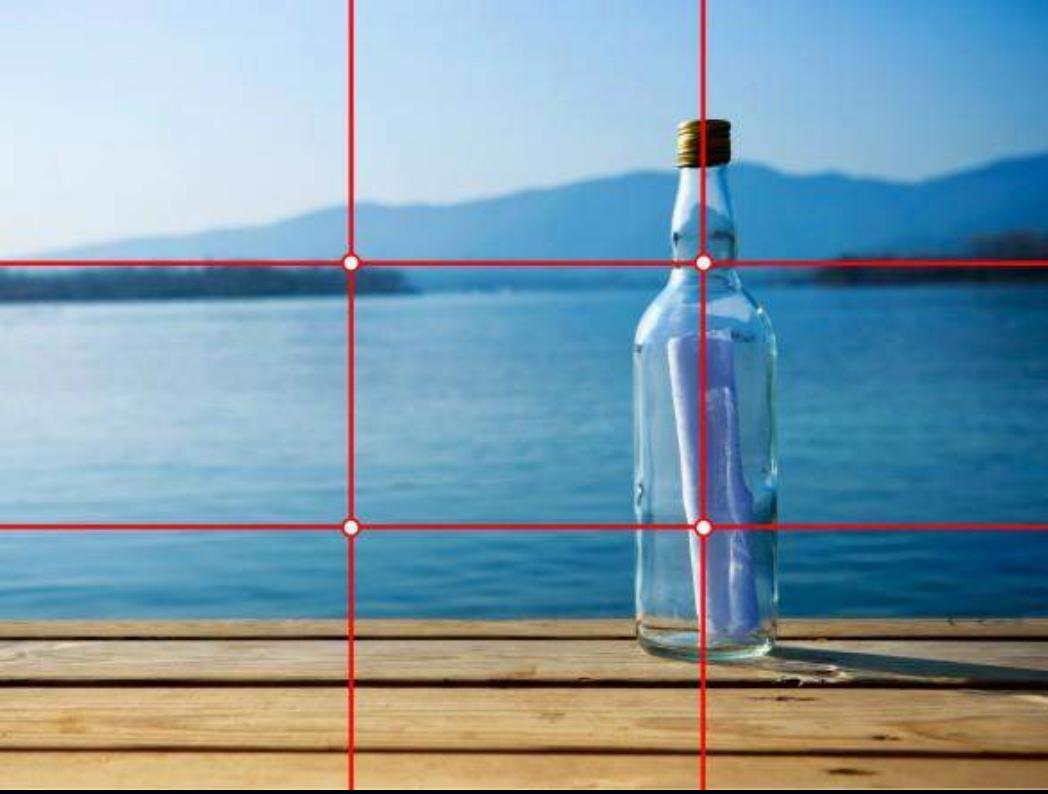

A

B

Koji kadar je ispravan?

A

B

C

D

E

SVE SU OK

Kadriranje je jako važno!

- **razmišljajte**
prije snimanja
 - snimite više različitih kadrova
 - istog objekta
- **eksperimentirajte**

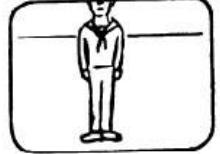
Dobro

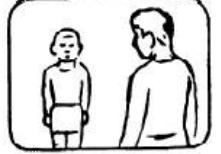
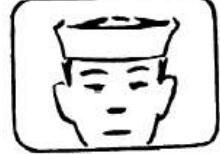
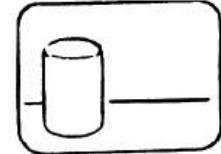
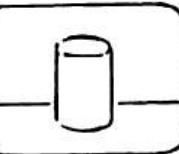
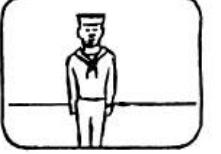
Loše

Dobro

Loše

Linije u fotografiji

- unose **dinamiku** u fotografiju
 - usporedne ili
 - u raznim smjerovima

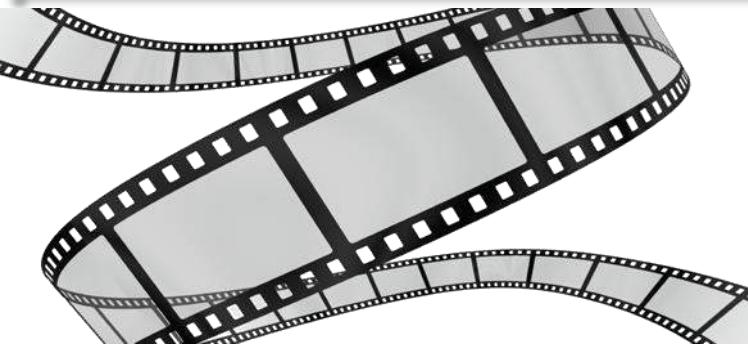
- unose **ritam**
 - valovite,
isprekidane
- usmjeravaju **pažnju**
 - konvergentne ili
divergentne

Planovi

- objekti na fotografiji mogu biti u
 - **krupnom** planu
 - za prikaz **detalja** i naglasak na točku interesa
 - **srednjem** planu
 - za prikaz **interakcije** nekoliko objekata
 - **širokom** planu (total)
 - za prikaz cijelokupne **situacije** u kadru

Na temelju savjeta Nenada Obrenovića
producenta, scenarista i režisera

VIDEO

Video

- **fotografija je vrlo izražajna**
- a **niz fotografija** može prikazati i
 - **slijed**
 - **interakciju**
- međutim, ponekad **trebamo „glatkoću”** da prikažemo
 - **pokret**
 - **interakciju**
 - **ne-slijedno** događanje

Tome služi
video

Elementi kvalitetne video snimke

- **prvo** treba primijeniti sva pravila koja vrijede za **kvalitetnu fotografiju**
- a pored toga još i **voditi računa o:**
 - pozadinsko svjetlo (backlight)
 - pravila **pomicanja kamere**
 - **zoom in i out**
 - **povezivanje kadrova u scenu**
 - **zvuk**
 - **režija**

Pozadinsko svjetlo (backlight)

- iako video kamere imaju postavku „backlight”

- treba izbjegavati takve kadrove
 - promjenom **kuta** snimanja
 - premještanjem **objekta** snimanja
 - dodatnim **osvjetljavanjem**

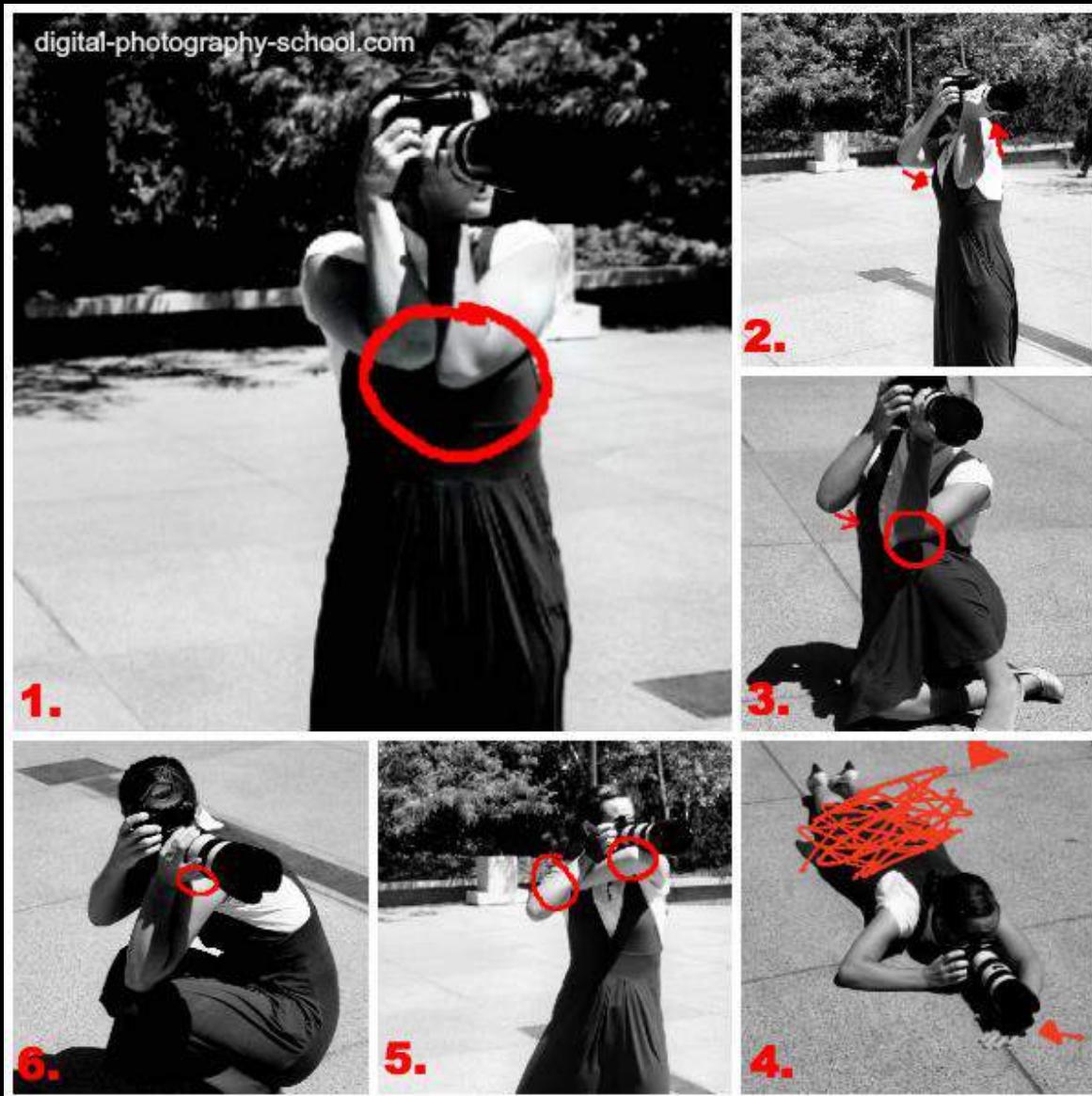
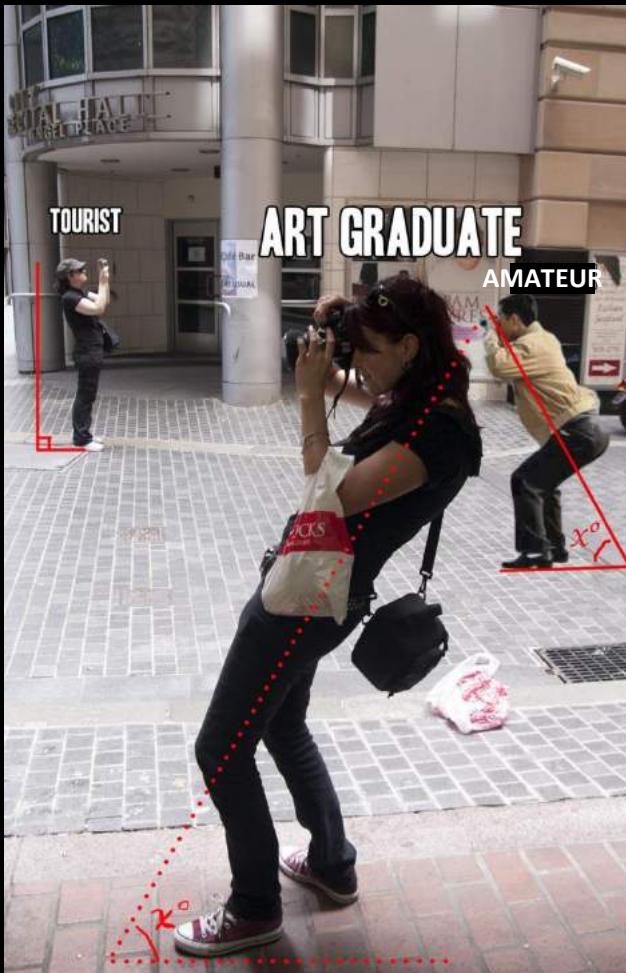
Pravila pomicanja kamere (“švenk”)

- **ne mičite kameru**
- bolje je da snimite **niz kadrova**
 - iz **različitih kutova**
- ako je pomicanje ipak **nužno za poruku** **minimalno** pomičite i vrlo **smireno**
- koristite **stativ**
- i inače **smirite ruku**
 - oslonite ju

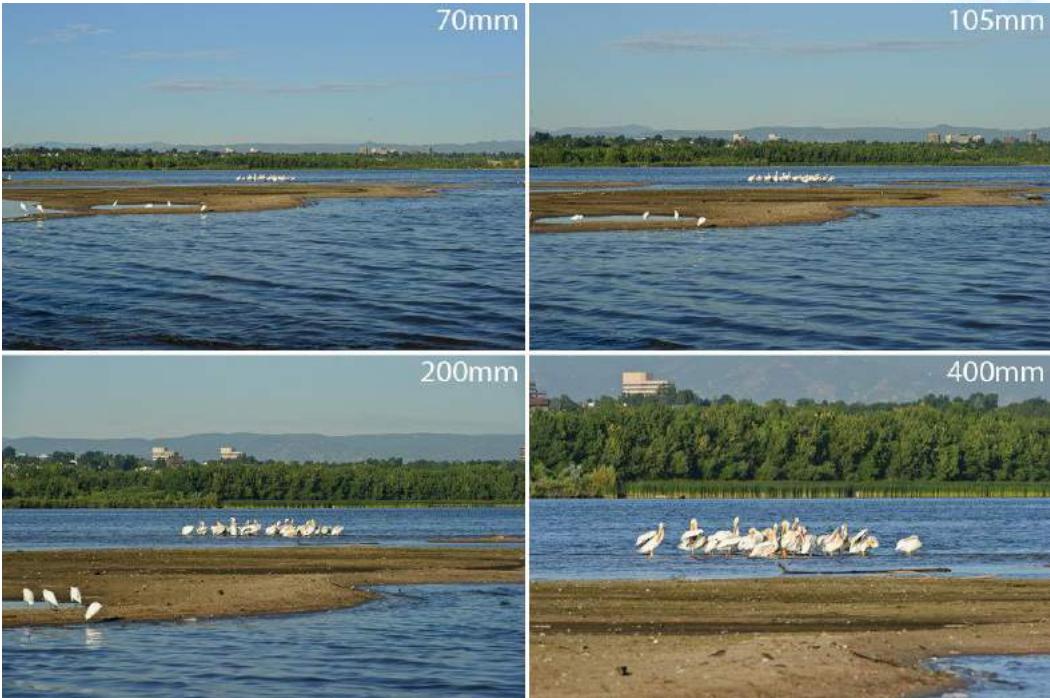
Držanje fotoaparata/kamere/mobitela

Što je uređaj manji i lakši
to ga je teže držati mirno

Promjena povećanja (zoom in i out)

- **ne mijenjajte povećanje (zoomiranje) tijekom snimanja**
- bolje je snimiti **nekoliko scena**, svaku s drugačijim povećanjem
- **ako je zoomiranje ipak nužno za poruku**
 - **minimalno mijenjajte**
 - **sporo**
 - koristite **stativ**
- na mobitelu je to jako nespretno
 - i teško je fino podešavati zoom faktor

Povezivanje kadrova u scenu

- **scena je najkraća priča**
 - sastoji se **od kадrova**
- kадар se u pravilu snima **iz jedног položaja (kuta) kamere**
- različiti **kadrovi** u sceni mogu imati **različite kutove**
- kадrove treba tako odabrati da **imaju neke zajedničke elemente** preko kojih će biti međusobno povezani

Kadrovi u sceni

Zvuk

- ako video treba imati **zvuk**, njegova je **kvaliteta** jako **važna**
- mikrofon mobitela nije dovoljan
- potreban je **dodatni mikrofon**
 - žičani
 - ili bežični
- zvuk se može i **nadosnimiti**
- ako postoji potreba za **kombinacijom**
 - govora,
 - zvukova,
 - šumova,
 - glazbe
- treba ih svakog **snimiti zasebno**
 - i **uređiti** u odgovarajućem programu (audacity...)
 - te onda **povezati** s video zapisom

Režija

- režija je **pričanje cijele priče**
 - priča se sastoji od scena (a one od kadrova)
- **prije snimanja** bi trebalo napisati **scenoslijed**
 - da lakše pratimo **što još treba snimiti**
 - i da **lakše povežemo** scene
 - koje često ne možemo snimiti istim slijedom kojim će biti prikazane
- **snimite dovoljno duge kadrove**
 - 5-10 sek min
- **označite ih i vodite bilješke**
 - jer ćete se inače u **montaži** pogubiti

Video Editing SW

- Windows Movie Maker
- VirtualDub
- Wax
- Wondershare Filmora

LIGHTWORKS

Dakle

- **primijenite sve** ove savjete za tehničku ispravnost
 - fokus, dubinska oštrina, svjetlo, protusvjetlo ...
- **eksperimentirajte** s kadrom, scenom
 - trećine, prostor oko objekta, pozadina
- i **ne zaboravite** da i fotografija, a posebno video trebaju priču

Pregled naučenog

- **upoznajte** svoj uređaj
 - i njegov **SW**
- **pazite na**
 - fokus, pomicanje, svjetlo, balans bjeline
- **kadriranje je bitno**
 - **točka interesa**
 - planovi
- video mora imati prvo **kvalitetnu fotografiju**
- **izbjegavati pomicanje kamere i zoomiranje**
- **zvuk je isto važan**
- video je **priča**
 - napišite ju **prije snimanja** prvog kadra

VJEKOM@ZESOI.FER.HR

PREDRAG.PALE@FER.HR

Vještine komuniciranja u inženjerstvu

Kulturne razlike

Predrag Pale

Što je "kultura"?

- The ideas, customs, and social behavior of a particular people or society.
- Culture is the characteristics and knowledge of a particular group of people, defined by everything from language, religion, cuisine, social habits, music and arts.
- The customary beliefs, social forms, and material traits of a racial, religious, or social group;
- The set of shared attitudes, values, goals, and practices that characterizes an institution or organization

izvori: Internet

Kultura je

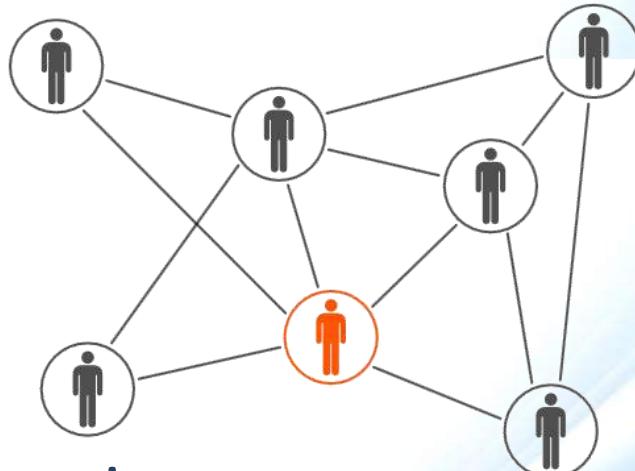
**... sve ono što
većina ljudi u jednoj zajednici
zna, prihvata i primjenjuje,
a uglavnom nije zapisano.**

Kakvih ima kultura?

- nacionalna
- zavičajna
- obiteljska
- vjerska
- profesionalna
- organizacijska
- timska
- tko plaća u kafiću
- donose li se pokloni u goste i kakvi
- kome se što poklanja za rođendan
- blagdani
- jezik/terminologija, da/ne/možda ...
- kaže li se šefu da je u krivu
- slave li se rođendani kolega iz tima

Kome je kultura važna?

- onome tko želi nešto od drugih ljudi
 - plaću
 - nagradu
 - priznanje
 - poštovanje
 - zajednički rad, stanovanje, putovanje ...
 - ...
- društveni krug(ovi)
 - ako želite li **biti U** nekom krugu
 - ili **IZVAN** kruga

Što biste mogli pogriješiti?

- **jesti na ulici**
- prekrižiti noge dok **sjedite**
- imati pogrešnu **odjeću**
- upotrijebiti uvredljivu **gestu**
- na krivi način **gledati** sugovornika
- pogrešno uzeti tuđu **posjetnicu**
- na pogrešan način **hvaliti**
- neprimjereno **dodirivati** ljudе
- ...

Moguće posljedice:

- uvrijediti
- povrijediti
- dati lošu sliku o sebi
- poslati pogrešnu poruku
- biti krivo shvaćen
- ...
- **zatvor**

Da biste pripadali krugu, morate ...

- **komunikacija**
 - tko se kad i kako obraća kome i na koji način
- **ophodjenje**
 - za stolom
 - na ulici, u prolazu
 - na sastanku
 - u uredu, u gostima
- **odnos prema**
 - tuđim sustavima vrijednosti
 - imovini
 - okolišu

Sedam dimenzija kulturnih razlika

- Univerzalnost ↔ specifičnost
- Individualizam ↔ zajedništvo
- Konkretno ↔ raspršeno
- Neutralno ↔ emocionalno
- Postignuće ↔ status
- Sekvencijalno vrijeme ↔ sinkrono vrijeme
- Unutarnja kontrola ↔ vanjska kontrola

Trompenaars and Hampden-Turner:

<https://www.mindtools.com/pages/article/seven-dimensions.htm>

Univerzalnost ↔ specifičnost

Univerzalnost

- **pravila, zakoni, vrijednost, obveze**
- **ravnopravnost i pravednost** među ljudima
- **pravila su važnija od ljudskih odnosa**

Specifičnost

- **okolnosti i odnosi definiraju pravilo**
- reakcija na situaciju **ovisi o trenutnim događajima i tko** sudjeluje

SAD, Kanada, UK, Australija, Novi Zeland
Nizozemska, Njemačka, Švicarska
Skandinavija

Rusija
Latinska Amerika
Kina

Individualizam ↔ zajedništvo

Individualizam

- vjera u **osobnu slobodu** i postignuća
- **sam** donosim **odluke**
- **sam se brinem** za sebe

Zajedništvo

- **grupa** je (uvijek) **važnija** od pojedinca
- grupa **osigurava pomoć** i **sigurnost** u zamjenu za **odanost**

SAD, Kanada, UK, Australija, Novi Zeland
Švicarska
Skandinavija

Latinska Amerika
Afrika
Japan

Konkretnost ↔ raspršenost

Konkretnost

- **posao i privatni život su odvojeni**
- smatraju da **odnosi nemaju utjecaja** na radne rezultat e
- iako je važno imati dobre odnose, ljudi **mogu uspješno surađivati** i bez njih

Raspršenost

- posao i privatni život se **preklapaju**
- vjeruju da su dobri **odnosi ključni** za poslovne rezultat
- odnos s drugim ljudima je **jednak na poslu i privatno**
- **druže se** s kolegama s posla i klijentima i izvan posla

SAD, UK

Nizozemska, Njemačka, Švicarska
Skandinavija

Rusija

Argentina, Španjolska
Indija, Kina

Neutralno ↔ emocionalno

Neutralno

- jako se trude **ovladati** svojim **emocijama**
- akcijama **upravlja razum**, a ne emocije
- **ne pokazuju** što misle ni kako se osjećaju

Emocionalno

- traže načine da **izraze** svoje **emocije**
- čak i **na poslu**
- **javno izražavanje** emocija se prihvata i potiče

UK
Nizozemska, Njemačka
Švedska, Finska

Italija, Francuska, Španjolska
Latinska Amerika

Postignuće ↔ status

Postignuće

- ono si **što radiš**
- tvoja **vrijednost** se mjeri time
- vrednuje se **tvoj učinak**, ma tko si

Status

- cijene te po tome **tko si**
- **moć, titula i položaj** znače puno i definiraju ponašanje

SAD, Kanada, Australija
Skandinavija

Italija, Francuska
Japan
Saudska Arabija

Sekvencijalno ↔ sinkrono vrijeme

Sekvencijalno

- vole da se **događaji** nižu **slijedno**
- visoko **cijene točnost**, planiranje i držanje planova
- “**vrijeme je novac**”
- **zamjeraju** kad se ne poštuje njihov raspored

SAD, UK, Njemačka

Sinkrono

- prošlost, sadašnjost i budućnost doživljavaju **isprepleteno**
- **istovremeno** rade **više projekata**
- planove i obveze tretiraju **fleksibilnima**

Argentina, Meksiko

Unutarnja ↔ vanjska kontrola

Unutarnja

- vjeruju da **mogu upravljati** prirodom i okružjem
- tako se odnose prema timovima i organizaciji

Vanjska

- vjeruju da priroda i okružje **upravljaju njima**
- moraju **surađivati** s okružjem da bi postigli ciljeve
- na poslu i u odnosima usmjeravaju svoje aktivnosti **prema drugima**
- **izbjegavaju konflikt**, ako je ikako moguće
- često **trebaju potvrdu** da dobro rade svoj posao

SAD, UK, Australija, Novi Zeland
Izrael

Rusija
Saudijska Arabija
Kina

Hofstedeove kulturne dimenziije

Hofstede: https://www.mindtools.com/pages/article/newLDR_66.htm

- Indeks nejednakosti (PDI=Power Distance Indeks)
- Individualizam ↔ zajedništvo
- Muževnost ↔ ženstvenost
- Indeks izbjegavanja nesigurnosti
- Pragmatično ↔ normativno
- Uživanje ↔ suzdržavanje

Istraživanje na zaposlenicima IBM-a u različitim zemljama.
Ista organizacijska kultura.

<https://geert-hofstede.com>

Indeks nejednakosti

Visok

- **centralizirane organizacije**
- **složene hijerarhije**
- **velike razlike u plaćama, autoritetu i poštovanju**

Nizak

- **jednostavnija organizacija**
- nadređeni i podređeni su gotovo **ravnopravni**

- prihvata se neravnomjerna raspodjela moći
- ljudi znaju "svoje mjesto" u sustavu

- moć se dijeli i raspršena je
- neravnomjerno raspodijeljena moć se ne prihvata

Individualizam ↔ zajedništvo

Individualizam

- visoko se **cijeni** pojedinčev **vrijeme** i potreba za **privatnošću** i **slobodom**
- **izazovi** pružaju **užitak**
- očekuju se **osobne nagrade** za postignuća
- **poštovanje privatnosti**

- slab međuljudske veze izvan jezgre "obitelji"
- slab osjećaj odgovornosti za tuđe postupke i ishode

Zajedništvo

- naglasak na **razvoju vještina** i postizanju **majstorstva**
- ljudi rade zbog **unutarnjeg zadovoljstva**
- **održavanje sklada u grupi** je važnije od drugih moralnih pitanja

- lojalnost grupi
- grupa brani interes svih članova
- grupe su veće
- preuzimanje odgovornosti za tuđu dobrobit

Muževnost ↔ ženstvenost

Muževno

- jaki ego
- osjećaj **ponosa** i važnosti veže se uz status
- **novac i uspjeh** su važni

Ženstveno

- orijentirani prema **međuljudskim odnosima**
- važno je da sve bude **sporazumno**
- fokus na **kvalitetu života**

- natjecanje se uči od malena: i dječaci i djevojčice podjednako
- često se radi prekovremeno

- upravlja se kroz diskusiju, suglasje, kompromis i pregovaranje

Indeks izbjegavanja nesigurnosti

Visok

- konzervativno, **kruto**, strukturirano
- mnoge društvene **konvencije**
- dozvoljeno je pokazivati **emocije**
- visoka **energija**, ako postoji osjećaj upravljanja vlastitim životom

- život nastoje učiniti predvidljivim i upravljanim

Nizak

- **otvorenost** za promjene i inovacije
- sklonost **otvorenom učenju i odlučivanju** s više mogućnosti
- **manji osjećaj hitnje**

- ljudi su opušteniji

Pragmatično ↔ normativno

Pragmatično

- često se pitaju što je **istina**
- češće pitaju **“što” i “kako”** nego **“zašto”**
- **štедljivost i obrazovanje** su pozitivni
- **skromnost**
- naglašavaju se **vrline i obveze**

- orijentacija na drugi rok

Normativno

- često žele znati **“zašto”**
- snažna **uvjerenja**
- naglašavaju se **vrijednosti i prava**
- ako se previše hvalite zauzet će prema vama **kritičan stav**

- religiozni
- nacionalizam
- želja za zadovoljiti roditelje

Uživanje ↔ suzdržavanje

Uživanje

- optimistični
- važnost slobode govora
- fokus na osobnoj sreći

Suzdržavanje

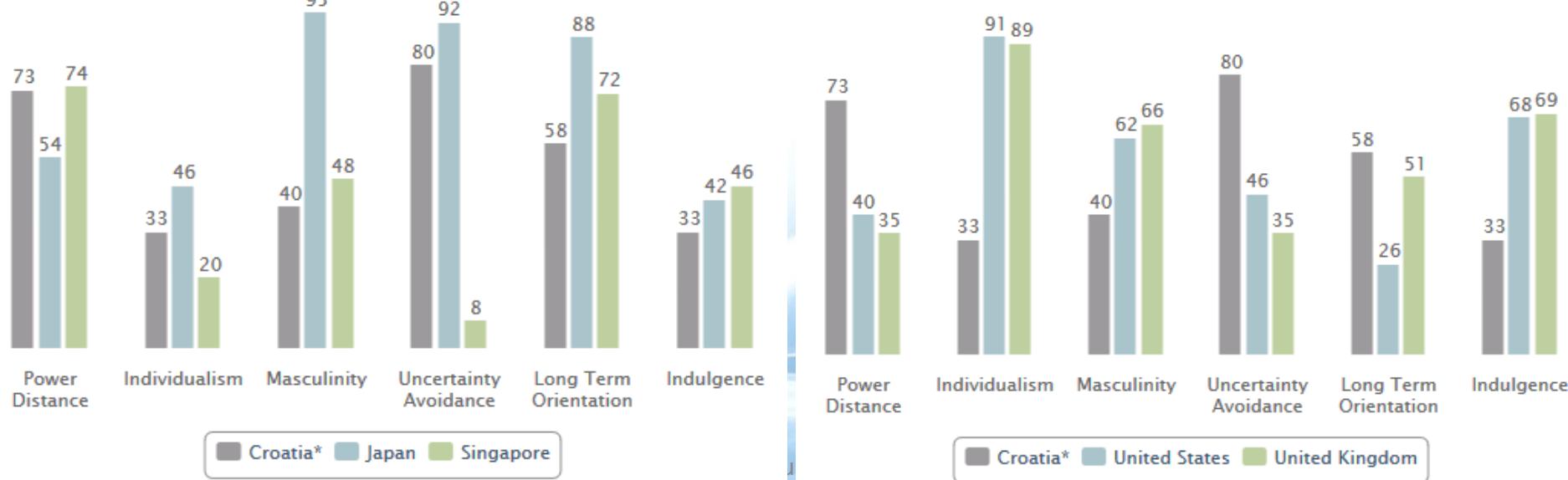
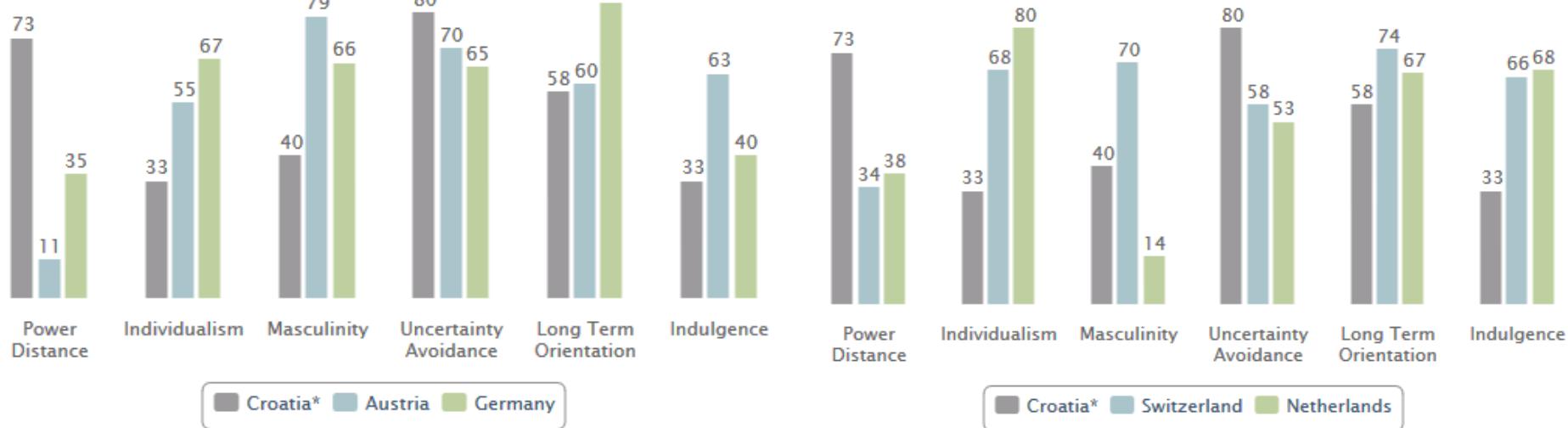
- pesimistični
- kontrolirani
- rigidno poštovanje

- dozvoljavaju i potiču zadovoljenje vlastitih potreba i emocija

- potiskuje se nagrađivanje
- ponašanje se više kontrolira
- kruće društvene norme

Usporedba RH s nekim zemljama

<https://www.hofstede-insights.com/product/compare-countries/>

Značenja boja

Značenje gesta

<http://en.rocketnews24.com/2012/05/29/tripadvisor-japan-to-give-away-t-shirts-full-of-overseas-obscenities-we-examine-their-meanings/>

Primjer - Austrija

- **nema** automatskog "ti". Na početku su svi na "vi"
- ako netko ima **titulu**, treba ju **koristiti** kod obraćanja
- **rukovanje je obavezno** kod poslovnog dolaska i odlaska. Posebno kod odlaženja od klijenta
- neprikladno je **sprdanje** ili bahato komentiranje i **uveličavanje** vlastitog iskustva i znanja
- **glasno razgovaranje** i pretjerana **gestikulacija** - to se smatra „neotesanim“
- glasno **telefoniranje**
- **smijuljenje** na sastanku
- kritična situacija se opisuje **diskretno** - bez histerije i tračeva
- **šaptanje** za vrijeme predavanja ili sastanka
- **upadanje** u riječ
- komunikacija na sastanku samo s jednom osobom i **ignoriranje ostalih**
 - po sistemu "mi se kužimo, a za ostale me baš briga"
- **govor u dijalektu** na poslovnim sastancima je "no no".
- **psovanje** je tabu
- **zavaljeno** sjedenje na stolici
- ako si pozvan na poslovni ručak **ne naručuješ skupa jela** ili pića
- korektno oblačenje - nikakav luksuz, ali čisto i poslovno. **Bez t-shirta**.
- **tetoviranje** je TABU
- **pozdravljuju se svi i svuda** pa makar se vidjeli već 100 puta u liftu.

A kakva je “naša” kultura?

- na FER-u
- u elektrotehnici
- u Zagrebu
- u Hrvatskoj
- u EU
- u “zapadnoj” civilizaciji

O čemu treba voditi računa

- oslovljavanje i obraćanje
 - konverzacija
 - mobitel i tablet/laptop
 - kretanje
 - sjedenje
 - za stolom
 - na poslu
 - na sastanku
 - na predavanju
 - u gostima
 - šale
 - ...

Oslovljavanje i obraćanje

- Nepoznatoj "starijoj" osobi **uvijek** se obraćate s "Vi"
 - ona mora inicirati prijelaz na "ti"
- Čekate da "starija" osoba **inicira** upoznavanje
 - a tada se **prvo vi predstavite**
- Ne spominjite svoje **titule**
- Kad vam se netko predstavi, kažete: "**Drago mi je**"
- **Domaćin** međusobno **upoznaje** goste
 - prvo predstavlja "najstarijeg"
- Pri upoznavanju **ustanite**
- "**Mlađi**" **prvi pozdravlja**
- Muškarac prvi pozdravlja ženu
- "**Stariji**" i žena **prvi pruža ruku**

Konverzacija

- **O sebi** govorite što **manje**
- Ne započinjite rečenicu s “ja”
- Kad govorite o prisutnima, **koristite njihovo ime**, a ne zamjenice
- Ne upirite **prstom**
- Kontrolirajte **geste**
- **Gledajte** sugovornika **u oči**
 - **ne buljite** u dijelove tijela
- **Ne dodirujte** sugovornika
 - ne držite ga za ruku
- **Neslaganje** izrazite na umjeren način
- U društvu se **ne došaptavajte**
 - ne šaljite signale jednoj osobi

Pokažite poštovanje.

Mobitel i tablet/laptop

- **NE razgovarajte** mobitelom na sastanku i u gostima, javnom prijevozu i prostorima
- **Gоворитејакотијо,** ako koristite mobitel dok su oko vas ljudi
 - ili **изадјите** iz zajedničkog prostora
- **Dok сте у друштву** ne читajte ni ne šaljite **поруке**
 - Ne radite **ништа друго** na svojim uređajima
- Na sastanku se **не „скривавјте“** iza laptopa

**Ne namećite drugima
svoju privatnost.
Usredotočite se na druge.
Iskažite im поштovanje.**

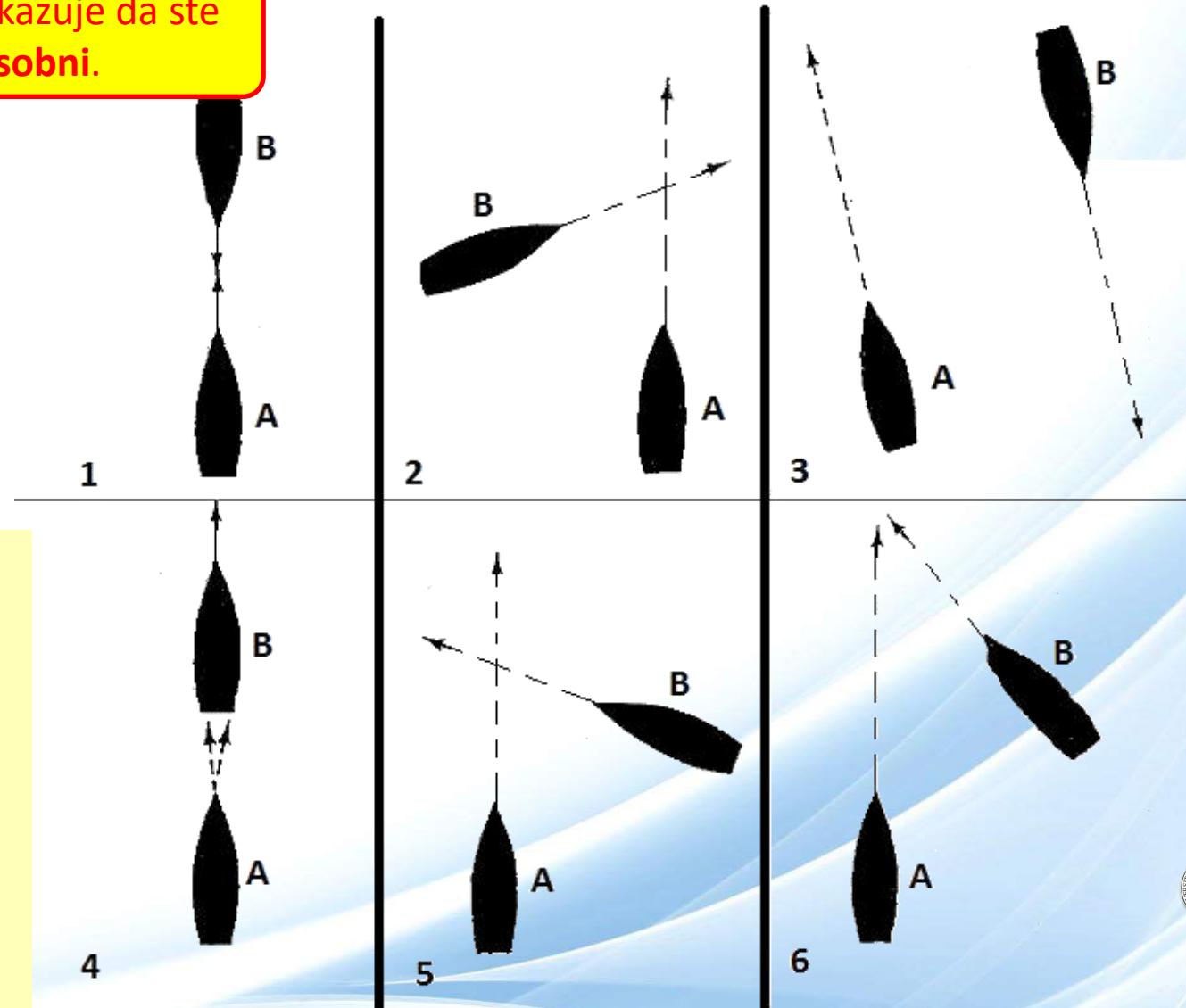

Pravila izbjegavanja sudara na moru

Svaki sudar s drugima pokazuje da ste ili **nasilni** ili **nesposobni**.

gliser
čamac
jedrilica
brod

- **prednost** ima onaj tko teže manevrira
- onaj **drugi** skreće desno ili niz vjetar

Kretanje

- **Ne gurajte se kroz vrata**
- Dva puta **kucnite** na vrata: ni pretiho ni preglasno
- Prvo **propustite** da kroz vrata prođu
 - oni koji izlaze
 - “stariji” i žene te djeca
- Muškarac **pridržava vrata** “starijima” i ženama
- **Muškarac prolazi kroz vrata prije žene samo**
 - pri ulazu u **ugostiteljski** objekt
 - pri prolasku kroz **okretna vrata**
- **Zaobiđite** par ili grupu koja stoji ili ide prema vama
- Kad hodate ili stojite u grupi **nemojte zauzeti** cijeli prolaz
- **Žena hoda s desne strane muškarca** ili između dva muškarca
- **Torbe nosite s vanjske strane**
- Svojim **torbama nemojte udarati** prolaznike
- **Muškarac drži kišobran**

Cilj je da se **svi kreću brzo i sigurno.**
Pokažite svoju inteligenciju i uljuđenost.

Sjedenje

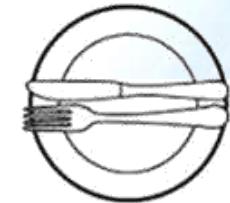
- Sjednite tek kad vam **ponude**
 - Domaćin sjeda **posljednji**
- **Ponudite** mjesto onima kojima je potrebnije
- Ne sjedite
 - **raširenih nogu**
 - na jednoj podvučenoj nozi
 - **zavaljeni**
 - **na stolu**
- **Ne naslanjajte** se na tuđi stolac
- Žena sjedi između dva muškarca, **nikad na kraju**

Za stolom

- nemojte se **nalaktiti** na stol
- ubrus se stavlja **na krilo**
– u njega se ne ispuhuje nos
- **nož** je **u desnoj** ruci a vilica u lijevoj
- nemojte **odjednom** narezati **svu** hranu
- **ne srčite**
- tanjur s juhom **nagnite od sebe**
- **počnite** jesti tek kad svi dobiju
- **nemojte** ostati **posljednji** koji jede
- kruh se trga **komad po komad**
- za vrijeme zdravice se ne jede
- **razgovarajte** s osobama do vas

A

Završio sam

B

Pauza

C

Čekam iduće

Na poslu

- rukuje se i na dolasku i na odlasku
- **ustanite** da dočekate posjetitelja
- **ispratite** ga
- “domaćin” određuje kad je kraj poslovne posjete
- **ne kasnite** i ne dolazite prerano
- imovina tvrtke se ne može nositi doma
- imovina kolega se ne može posudjivati bez pitanja

Bez partnera i suradnika
ne možete raditi.
Neka požele (ponovno)
raditi s vama.

Na sastanku

- **poštujte i slušajte** upute voditelja sastanka
- **pripremite se** za sastanak
- doprinesite njegovom uspjehu
- **čekajte** da vam daju riječ ili da vas prozovu
- budite **konstruktivni**
- **ne napadajte** osobnosti
- ne govorite “iza leđa”
- **ne brbljajte**
- **ne kasnite**

Sastanak treba biti koristan
i vama i svima ostalima.
Pokažite **poštovanje** i
pružite **podršku**.

Na predavanju

- Za predavanje se treba **pripremiti**
- **Sluša** se predavača
 - **Odgovara** se na pitanja, glasno i razgovjetno
 - Pitanje se postavlja **dizanjem ruke** i tek kad predavač to **dozvoli**
- **Ne razgovara** se
 - Ni sa susjedima, ni mobitelom
 - Ni porukama
- Računalo i mobitel **se ne koriste**
 - Osim kad na to **pozove predavač**
 - Ili ako služi **da se razumije** predavanje, nauči
- Vode se **bilješke**
 - O svojim **razmišljanjima**, zaključcima i pitanjima
- Dolazi se **na vrijeme**, ostaje se **do kraja**
 - Ako moram izaći činim to „**neprimjetno**“

Predavač se trudi radi vas!
Pokažite **poštovanje** i
pružite **podršku**.

U gostima

- Ne dolazite **nenajavljeni**
- **Najavite sve** koji će doći s vama
- Uljudno je donijeti **cvijeće**
 - **papir** kojim je omotano treba prije predaje **skinuti**
- Možete donijeti i prikladan poklon
 - **domaćin** treba poklon odmotati i **pogledati** te **zahvaliti**
- **Gosti odlučuju** kad će otići
- Goste treba **ispratiti** do vrata
- Pitajte trebate li izuti **cipele**

Neka požele
ponovno vas pozvati
ili vam doći.

Šale

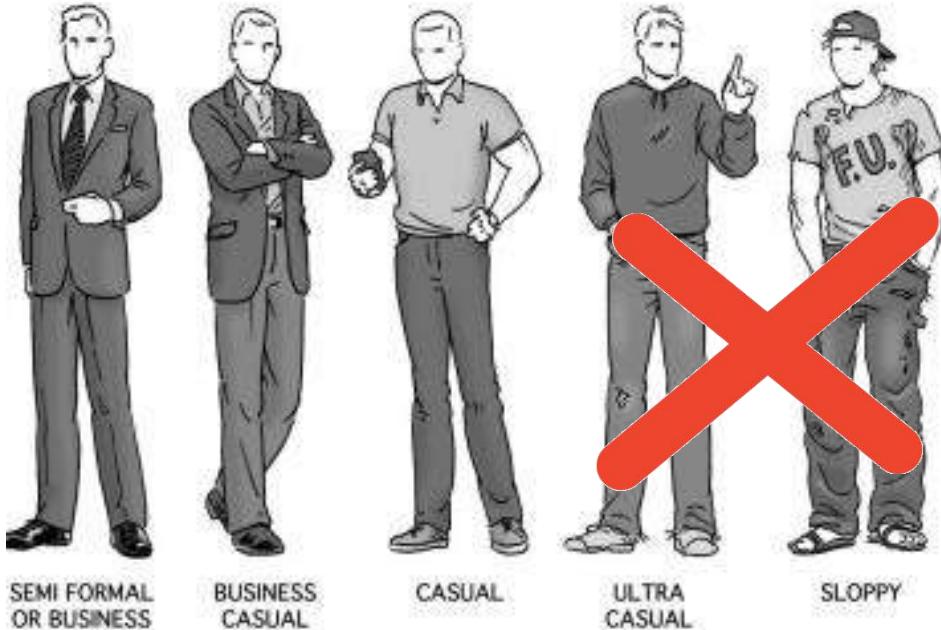
- ne pričajte šale koje se nekome **rugaju**
- ne pričajte šale koje se temelje na **stereotipu prisutnih**
- sigurno je šaliti se **na svoj račun**
- čekajte da prvo netko drugi ispriča šalu
 - ako ste prvi put u nekom društvu

Odijevanje

- odjeća šalje **poruku**
- kako vidim **sebe**
- **kakav stav imam** prema
 - sugovorniku
 - prilici
- **pročitajte** upute/raspitajte se kod domaćina/lokalno
 - na pozivnici
 - za organizaciju
 - za kulturu koju posjećujete

<http://www.realmenrealstyle.com/mens-dress-code-transcript/>

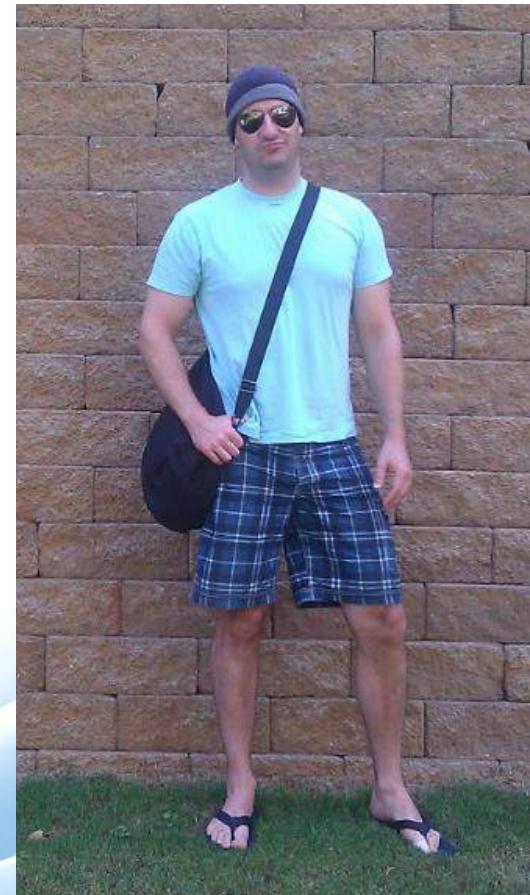
Nema izlike za
prljavu i poderanu odjeću!!!
 (bez obzira na trenutnu modu)

Neprimjereno odijevanje

U parlamentu susjedne nam države

Na fakultetu

Na pozivnici za dogadjaj

- obično piše „dress code”

<http://www.cateringonthemove.com.au/guide-to-dress-codes/>

Pregled naučenog

- postoje **različite vrste kultura:**
 - nacionalna, organizacijska, profesionalna, ...
- poznavanjem i **poštivanjem** kulture
 - **postižemo prihvaćanje**
- postoje **modeli** koji opisuju kulture
- neka **temeljna očekivanja** u „našoj“ kulturi

VJEKOM@ZESOI.FER.HR

PREDRAG.PALE@FER.HR

